

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

На правах рукопису

КАТРАНЖИ ЛЕОНІД ЛЕОНІДОВИЧ

УДК 336.71:658.14

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ
БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ

Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

Дисертація на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Науковий керівник:
Веріга Ганна Володимирівна,
доктор економічних наук, доцент

Красноармійськ – 2015

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТЕРМІНІВ, СИМВОЛІВ І
СКОРОЧЕНЬ

ВК	– власний капітал
ВВП	– валовий внутрішній продукт
в.п.	– відсотковий пункт
ЗК	– залучений капітал
МНК	– метод найменших квадратів
МСБО	– Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку
НБУ	– Національний банк України
НКЦПФР	– Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку
ОЕСР	– Організація економічного співробітництва та розвитку
ПК	– позиковий капітал
РК	– регулятивний капітал
СППР	– система підтримки прийняття рішень
АМА	– Advanced Measurement Approaches
АРТ	– Arbitrage Pricing Theory
САРМ	– Capital Asset Pricing Model
ІРВ	– Internal Ratings Based Approach
FFIEC	– Federal Financial Institutions Examination Council
ННІ	– Herfindahl-Hirschman index
LCR	– Liquidity Coverage Ratio
LGD	– Loss Given Default
NSFR	– Net Stable Funding Ratio
PD	– Probability of Default
RWA	– Risk-weighted Assets

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ....	12
1.1. Поняття банківського капіталу та його сучасні теоретичні концепції.....	12
1.2. Обґрунтування дефініції і складових фінансового механізму формування банківського капіталу.....	41
1.3. Концептуальні засади вдосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу.....	63
Висновки до розділу 1.....	90
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ.....	93
2.1. Макроекономічні чинники формування банківського капіталу: світовий досвід та Україна.....	93
2.2. Пруденційні аспекти функціонування фінансового механізму формування банківського капіталу.....	114
2.3. Ринкові аспекти функціонування фінансового механізму формування банківського капіталу.....	124
Висновки до розділу 2.....	150
РОЗДІЛ 3. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ СКЛАДОВИХ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ.....	153
3.1. Адаптація міжнародних стандартів до формування банківського капіталу.....	153
3.2. Оптимізація структури банківського капіталу з урахуванням пруденційних обмежень.....	175
3.3. Розвиток теорії фінансового левериджу та вимірювання його ефектів в банківській сфері.....	189
Висновки до розділу 3.....	202
ВИСНОВКИ.....	205
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	209
ДОДАТКИ.....	234

ВСТУП

Актуальність теми. Розмір і структура капіталу банківських установ визначають їх успішний розвиток на мікрорівні, а на макрорівні становлять об'єктивну основу ефективності функціонування банківської системи загалом. При цьому розмір банку, його спеціалізація, інші екзогенні й ендогенні чинники накладають свій відбиток на вибір джерел фінансування активних операцій і політику формування банківського капіталу.

У сучасних кризових умовах функціонування грошово-кредитного ринку актуальною є проблема формування оптимальної структури капіталу банківських установ і достатньої капіталізації банківської системи. Як інститут особливого типу, банк, виступаючи фінансовим посередником по контрактах, характеризується особливостями вибору джерел формування капіталу, що зумовлює утворення певної його структури. Остання, у свою чергу, може служити імпульсом або до зростання вартості банку, або до його знецінення та банкрутства.

Актуальність дослідження зростає з огляду на важливу роль банківського сектору в розвитку фінансової системи і національної економіки загалом. Станом на 01.01.2015 співвідношення сукупного капіталу вітчизняних банківських установ до валового внутрішнього продукту (далі – ВВП) України становило 84,04%, незважаючи на їх масове виведення з ринку внаслідок неплатоспроможності. Банкрутство значної кількості українських банків переконує в тому, що структуру джерел фінансування їх діяльності доцільно розглядати не лише з позиції достатності власного капіталу, але і з урахуванням загальної структури пасивів та величини ризиків активних операцій тощо.

Запорукою стійкого розвитку банку в умовах мінливого несприятливого середовища є ефективна система корпоративного управління, яка має відповідати провідним світовим практикам. Її невід'ємною складовою виступає

фінансовий механізм формування банківського капіталу з позицій взаємоузгодження інтересів акціонерів, клієнтів, кредиторів банку тощо.

Вагомий внесок у дослідження питань, пов'язаних із формуванням банківського капіталу, зробили зарубіжні вчені: Р. Гропп [*R. Gropp*] [146], О. Ікпепфан [*O. Ikpefan*] [159], Д. Кідуелл [*D. Kidwell*] [53], М. Октавія [*M. Octavia*] [147], П. Роуз [*P. Rose*] [16], Д. Хенкок [*D. Hancock*] [8], а також російські: Г. Белоглазова [54], А. Грязнова [59], Г. Коробова [33], О. Лаврушин [70], А. Субханкулова [12] та ін. Вирішенню проблем управління формуванням капіталу, капіталізації банківських установ присвячено роботи таких українських науковців: М. Алексеєнко [18], О. Андрущенко [48; 65], Г. Веріга [183], Н. Версаль [202], А. Вожжов [55], Ж. Довгань [190], Т. Косова [206], О. Петрук [9], С. Реверчук [11], Н. Рекова [181] та ін.

Високо оцінюючи науковий доробок вказаних авторів, слід зазначити, що існуючі розробки та рекомендації неповною мірою враховують особливості формування капіталу у специфічних умовах функціонування вітчизняної банківської системи та не містять дієвих стимулів до збільшення її капіталізації. Потребують вирішення питання адаптації міжнародних стандартів до формування банківського капіталу, оптимізації структури банківського капіталу з урахуванням пруденційних обмежень, а також розвитку теорії фінансового левериджу та вимірювання його ефектів у банківській сфері. Актуальність наведених проблем удосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу, їх теоретичне та практичне значення обумовили вибір теми дисертації, її мету і завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» Міністерства освіти і науки України за темами: «Удосконалення фінансово-кредитного механізму управління національною економікою» (номер державної реєстрації 0107U003021, 2007–2009 рр.), у рамках якої обґрунтовано комплекс заходів щодо вдосконалення фінансового механізму формування банківського

капіталу; «Управління фінансово-економічною безпекою національної економіки» (номер державної реєстрації 0110U002830, 2010–2012 рр.), у межах якої розроблено рекомендації щодо підвищення безпеки банківської системи України на основі міжнародних Базельських стандартів.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертації є розробка теоретичних положень, методичних основ і практичних рекомендацій щодо вдосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу.

Для досягнення мети вирішено такі завдання:

уточнити поняття банківського капіталу та дослідити його сучасні теоретичні концепції;

обґрунтувати дефініцію та складові фінансового механізму формування банківського капіталу;

розвинути концептуальні засади вдосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу;

проаналізувати макроекономічні чинники формування банківського капіталу з позицій світового і вітчизняного досвіду;

дослідити пруденційні та ринкові аспекти формування банківського капіталу;

адаптувати міжнародні стандарти до формування банківського капіталу;

оптимізувати структуру банківського капіталу з урахуванням пруденційних обмежень;

розвинути теорію фінансового левериджу та виміряти його ефекти в банківській сфері.

Об'єктом дослідження є процеси формування банківського капіталу.

Предмет дослідження – теоретико-методичні основи та практичні аспекти вдосконалення складових фінансового механізму формування банківського капіталу.

Методи дослідження. Теоретичну та методологічну основу дослідження становлять фундаментальні положення сучасних економічних теорій. У роботі використано такі методи: формальної та діалектичної логіки, якісного аналізу і

синтезу – для критичного дослідження сутності банківського капіталу; історичного, статистичного, порівняльного аналізу економічних показників – для виявлення особливостей формування банківського капіталу в Україні; економіко-математичного моделювання – для формалізації ефекту фінансового левериджу банківської установи; оптимізації – для визначення достатньої капіталізації банків і обґрунтування змін в оподаткуванні банківського прибутку; нормативний – для дослідження пруденційних вимог відповідно до вітчизняних і міжнародних стандартів; трендовий аналіз – для формалізації динаміки банківського капіталу; кореляційно – регресійний аналіз – для оцінки макроекономічних чинників формування банківського капіталу.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, офіційні статистичні й інформаційно-аналітичні матеріали Національного банку України, Державної служби статистики України, дані фінансової звітності банків.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці теоретичних засад та науково-методичних рекомендацій щодо вдосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу. Основні положення, які відображають наукову новизну дослідження, полягають у такому:

удосконалено:

концептуальні засади фінансового механізму формування банківського капіталу, які орієнтовані на пошук форм і методів раціоналізації процесу, представлені загальними інституційними і специфічними теоріями – як традиційними для банків, так і такими, що адаптовані до специфіки банківської діяльності, передбачають альтернативність цільових орієнтирів управління (максимізація вартості банку, максимізація прибутку, мінімізація ризиків, сполучення цільових орієнтирів). На відміну від існуючих, запропонований підхід базується на єдності макроекономічних чинників, пруденційних і ринкових аспектів формування банківського капіталу;

методичний підхід до оцінки передавального впливу банківського капіталу на макроекономічний розвиток на основі побудови комплексу

економіко-математичних моделей (наскрізної регресії, з випадковим і фіксованим ефектами) із використанням реальних (коефіцієнт концентрації власного банківського капіталу; частка кредитів банківського сектору) і фіктивних (тип банківської системи та ступінь її розвитку) змінних. На відміну від існуючих, даний підхід дозволяє кількісно виміряти позитивні та негативні значення індивідуальних ефектів, властивих конкретній країні, і вжити своєчасних заходів для зміцнення конкурентоспроможності національної банківської системи на основі управління банківським капіталом;

науково-методичний підхід до виділення чинників формування банківського капіталу і визначення його оптимальної структури шляхом побудови й аналізу динамічної економетричної моделі з використанням гіпотези часткових пристосувань, який, на відміну від існуючих, дозволяє визначати оптимальну капіталізацію для кожного окремого банку, враховуючи інституціональні економічні умови формування структури банківського капіталу та пруденційні вимоги;

методичний підхід до групування банків за рівнем показника адекватності регулятивного капіталу для оцінки ризиків функціонування банківських установ на основі кластерного аналізу із застосуванням методу К-середніх. Перевагою запропонованого підходу є можливість його використання для вибору режиму пруденційного регулювання банків із забезпеченням такої відповідності: високоризиковий підхід до формування капіталу – стандартизований режим; поміркований підхід – базовий режим внутрішніх рейтингів; низькоризиковий підхід – удосконалений режим внутрішніх рейтингів;

дістали подальшого розвитку:

пропозиції щодо адаптації міжнародних стандартів Базельського комітету до розрахунку регулятивного капіталу банку, який складається з капіталу першого рівня (кореневий капітал першого рівня, буферний капітал, контрциклічний капітал, додатковий капітал першого рівня) і капіталу другого рівня, а також система аналітичних показників, представлених

ризикоорієнтованими нормативами достатності капіталу, коефіцієнтом левериджу, запасом міцності капітальної бази банку, оцінкою ризику капіталу системно важливих банків. На відміну від існуючих, дані пропозиції ураховують специфіку національної системи обліку та фінансової звітності банків і формалізований відповідними алгоритмами розрахунку;

трактування фінансового механізму формування банківського капіталу: по-перше, як відкритої, здебільшого імовірнісної рухливої системи, яка складається із сукупності взаємопов'язаних фінансових методів, важелів, правового, інформаційного й організаційного забезпечення та створює передумови для довгострокової ефективної діяльності банку; по-друге, як процесу цілеспрямованого впливу суб'єктів на об'єкти, представлені власним, залученим, позиковим капіталом, його вартістю і структурою, ризиками, шляхом використання інструментів фінансового механізму на всіх етапах життєвого циклу банку, орієнтованих на досягнення завдань, передбачених обраною на альтернативній основі стратегією. На відміну від існуючих, запропоновані дефініції ґрунтуються на синтезі системного і процесного підходів;

класифікація банківського капіталу за такими ознаками: організаційно-правова форма, форма власності, право власника й особливості залучення, резидентність (походження) капіталу, вимоги банківського регулювання і нагляду, джерело утворення, місце мобілізації, термін використання (перебування в розпорядженні банку), відображення в балансі, матеріально-речова форма, можливість прогнозування величини банківського капіталу, спосіб розрахунку величини капіталу. Перевагою даної класифікації, порівняно з існуючими, є поєднання ознак економіко-правового й інституціонального характеру та орієнтація на найбільш повну реалізацію функцій управління формуванням банківського капіталу – облік, аналіз, прогнозування, планування;

методичні підходи до вимірювання ефекту фінансового левериджу банку, які, на додаток до коефіцієнта структури капіталу, містять податковий коректор і диференціал фінансового левериджу, а також модель максимізації

приросту власного капіталу за умови дотримання встановлених лімітів формування резервів на знецінення активів банківської установи. На відміну від існуючих, запропоновані підходи ураховують особливості оподаткування банківського прибутку і встановлення граничних розмірів резервів, які зменшують оподатковуваний прибуток, у відсотках до сукупної балансової вартості активів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні положення, викладені в дисертації, доведено до рівня практичних рекомендацій щодо вдосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу і впроваджено у практику діяльності ПАТ «Всеукраїнський банк розвитку» (довідка від 17.05.2013 № 2075), ПАТ «Банк Кредит Дніпро» (довідка від 19.03.2015 № 26/4-409), ПАТ «Перший Український міжнародний банк» (довідка від 17.04.2015 № РВ1-22/04), аудиторської фірми у формі ТОВ «НІКА-АУДИТ» (довідка від 02.04.2015 № 21), а також у навчальний процес ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» Міністерства освіти і науки України (довідка від 19.05.2015 № 1-2/914). Відповідні довідки наведено у дод. А.

Особистий внесок здобувача. Наукові результати дисертації одержано автором самостійно. У роботі використано лише ті ідеї і методичні розробки, які є результатом власних наукових досліджень. Внесок дисертанта в колективно опубліковані праці конкретизовано у списку публікацій.

Апробація результатів дисертації. Основні результати дисертації доповідалися і дістали схвалення на науково-практичних конференціях різного рівня: міжнародних – «Інституціональні та еволюційні проблеми розвитку фінансово-кредитних систем» (Донецьк, 2013 р.); «Стан, проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу і контролю у контексті сучасних концепцій управління» (Львів, 2011 р.); «Актуальні проблеми фінансової системи України» (Черкаси, 2011 р.); «Актуальні проблеми економічного та соціального розвитку виробничої сфери» (Донецьк, 2010 р.); всеукраїнських – «Фінансова система України: становлення та розвиток» (Острог, 2012 р.);

«Реформування податкової системи України відповідно до європейських стандартів» (Ірпінь, 2011 р.).

Публікації. Основні положення та результати дослідження опубліковано у 15 наукових працях: вісім статей у наукових фахових виданнях (у тому числі одна стаття – у виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз), шість тез матеріалів конференцій, одна стаття в інших виданнях. Загальний обсяг публікацій становить 5,04 ум.-друк. арк., з яких особисто автору належить 4,42 ум.-друк. арк.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ

1.1. Поняття банківського капіталу та його сучасні теоретичні концепції

Невід'ємною складовою економічної системи країни є банки, сутність яких конститується обслуговуванням грошового обороту, проведенням безготівкових розрахунків, залученням депозитів і здійсненням кредитно-інвестиційної діяльності. Комерційні банки є активними учасниками фондового ринку, на якому вони представлені і як емітенти, і як торговці цінними паперами, реєстратори, зберігачі.

Від ефективності банківської системи багато в чому залежать темпи і масштаби економічного зростання країни. Саме ефективна банківська система має забезпечувати доступність значних обсягів капіталу для розвитку національного господарства. Надійне і стабільне функціонування банківської системи – одна з основних передумов подолання соціально-політичної кризи, реалізації стратегічних завдань економічної політики держави зі структурної перебудови економіки, подальшої інтеграції країни до світового економічного простору тощо. У свою чергу, ключовим елементом стабільності банків і результативної їх роботи є достатній рівень капіталу, який підвищує довіру до банківської установи, збільшує її інвестиційні можливості, зміцнює конкурентоспроможність й здатність протистояти загрозам нестабільного економічного середовища.

Звідси виникає необхідність управління формуванням банківського капіталу. Визначення банківського капіталу тривалий час було предметом дискусій економістів та фахівців з банківської справи.

У роботах зарубіжних учених використовуються два основні підходи до

дослідження банківського капіталу. Перший – пов’язаний із визначенням складових та функцій банківського капіталу. Другий – із дослідженнями потреби у регулюванні капіталу. Він розглядає параметр достатності капіталу банку (англ. – *capital adequacy*) та потреби у нагляді та регулюванні (англ. – *supervisory regulations*).

У рамках першого підходу у зарубіжній економічній літературі використовується визначення банківського капіталу, надане Федеральним комітетом з вивчення фінансових інститутів (англ. – *Federal Financial Institutions Examination Council*, далі – *FFIEC*). Згідно *FFIEC*, капітал банку становить сукупність: первинного капіталу (англ. – *primary capital*), що складається зі звичайних акцій (англ. – *common stock*), безстрокових привілейованих акцій (англ. – *perpetual preferred stock*), надлишкового капіталу, нерозподіленого прибутку, резервів на непередбачувані витрати (англ. – *contingency reserves*), інших капітальних резервів, та вторинного (англ. – *secondary*) капіталу, який має у своєму складі привілейовані акції з обмеженим терміном обороту (англ. – *limited-life preferred stock*) та субординовані векселя та зобов’язання (англ. – *subordinated notes and debentures*) [1, с. 98].

Схожою класифікацією користувались у своїх дослідженнях М. Гарднер [*M. Gardner*], Д. Міллс [*D. Mills*] та Е. Русакіс [*E. Roussakis*]. Вони виділяли основний капітал (*equity capital*), що складається з простих та привілейованих акцій та борговий капітал (*debt capital*), який включає капітальні векселі та зобов’язання [2, с. 98–99; 3, с. 103].

В рамках другого підходу існують дві протилежні точки зору – встановлення єдиних і диференційованих регулятивних вимог (дерегулювання). З одного боку, прихильники стандартних підходів обґрунтовують необхідність заходів жорсткого нагляду та регулювання потребою гарантованого захисту прав вкладників. З іншого боку, прибічники ліберального підходу до регулювання вказують на те, що банкіри мають приділяти більше уваги рівню капіталу, ніж підтримці потреб у ньому; фінансові ринки стимулюють дотримання достатнього рівня капіталу для залучення коштів від

незастрахованих вкладників. До того ж, прибічники дерегулювання відзначають, що власники акцій будуть тиснути на керівництво банків у випадку, якщо воно прийматиме надмірний ризик.

Класична зарубіжна економічна теорія виділяє дві концепції банківського капіталу залежно від його функцій: економічний та регулятивний капітал.

Економічний капітал можна розглядати як величину, якою банк має володіти, щоби мати такий же самий рівень ризику (*target insolvency rate*), що й інші банки з відповідним кредитним рейтингом. Концепція економічного капіталу спрямована на визначення величини власного капіталу банку з урахуванням мінімізації консолідованих банківських ризиків і базується на статистичній моделі, згідно з якою доцільно розглядати не тільки очікувані і неочікувані ризики, але і банківські ризики з різною ймовірністю настання з використанням щільності розподілу ймовірностей (*probability density function*). Враховуючи це, економічний капітал необхідно розраховувати, ґрунтуючись на конкретних рівнях ризику банківських операцій, а його величина покривати не всі можливі втрати банку, а лише ті, які мають значну ймовірність настання [4].

Необхідність у визначенні економічного капіталу обумовлена потребами покриття ризиків банку, з якими він стикається в рамках підтримки певного стандарту платоспроможності. Економічний капітал, на відміну від регулятивного капіталу, в своєму складі додатково містить нематеріальні активи та приховані резерви і має визначатися самим банком в процесі його функціонування. Він також включає оцінки ризиків, які не мають формального виміру, наприклад, бізнесові чи стратегічні ризики [5, с. 17–18].

Порядок розрахунку регулятивного капіталу визначається наглядовими органами. Аналіз досліджень дозволив виокремити такі основні характеристики регулятивного капіталу: він складається з основного та додаткового капіталів; призначений для покриття основних можливих втрат і запобігання кризи; у своєму складі може містити субординований капітал; призначений для покриття можливих втрат від прийнятих ризиків або ризиків, очікуваних у майбутньому.

Регулятивний капітал має дві частини: основний капітал і додатковий капітал. На відміну від основного капіталу, додатковий капітал має менш постійний характер і піддається змінам. До складу основного капіталу входить: фактично сплачений зареєстрований статутний капітал; розкриті резерви, що створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку (резерви, що оприлюднені банком у фінансовій звітності). Додатковий капітал складається з наступних елементів: резерви під стандартну заборгованість інших банків; резерви під стандартну заборгованість клієнтів за кредитними операціями банків (крім резервів за виданими банком зобов'язаннями); резерви під стандартну заборгованість клієнтів за кредитними операціями банків (крім резервів за виданими банком зобов'язаннями); результат переоцінки основних засобів; скоригований результат поточного року (прибуток); субординований борг, що враховується до капіталу; нерозподілений прибуток минулих років; прибуток звітного року, що очікує затвердження.

Залежно від методів визначення існують такі концепції банківського капіталу.

1. Балансова вартість капіталу (*book value of capital*), яка може бути визначена як різниця між балансовою вартістю банківських активів та банківських зобов'язань.

2. Ринкова вартість капіталу (*market value of capital*) – різниця між вартістю активів та вартістю зобов'язань, які оцінені ринком.

3. Ринкова капіталізація (*market capitalization*) – вартість банку на фондовому ринку за поточними ринковими цінами.

Сучасні зарубіжні економічні дослідження доповнюють існуючі підходи концепцією «ринково-визначеного» або «обережного» капіталу (англ. – *market-determined or prudent capital*), під яким розуміють кошти, необхідні для того, щоби задовольнити контрагентів шляхом підвищення рейтингових оцінок. Він ґрунтується на визначенні «ринкового» нормативу достатності капіталу (англ. – *market-determined capital adequacy ratio*) [6–8].

У вітчизняній науково-практичній літературі на даний час існує багато

розбіжностей у тлумаченні сутності банківського капіталу, що певним чином ускладнює процес управління ним. Відбувається змішування понять «банківські ресурси», «банківський капітал» і «капітал банку».

Так, О. Петрук вважає поняття «банківські ресурси» тотожним «банківському капіталу», яке включає всі джерела фінансових ресурсів, створених у процесі внутрішньої й зовнішньої діяльності банку [9, с. 55].

О. Вовчак і Н. Руцишин під банківськими ресурсами розуміють сукупність грошових коштів, що знаходяться у розпорядженні банку і використовуються ним для здійснення активних й інших операцій. Тому, за їх думкою, банківські ресурси можна вважати банківським капіталом [10, с. 100].

С. Реверчук відмічає, що в економічній літературі і в національному законодавстві спостерігається прирівнювання понять «банківський капітал» і «банківські ресурси», що ускладнює проблему управління накопиченням банківського капіталу і формуванням банківських ресурсів. Розмежування понять має ґрунтуватися на тезі: банківські ресурси приймають форму банківського капіталу в умовах ефективного їх розміщення, по яким ресурси приносять дохід [11, с. 16]. Банківський капітал розглядається як система економічних відносин із формування і трансформації залучених банком ресурсів, які повинні бути задіяні й приносити реальний дохід. Визначення банківського капіталу доповнюється його структурними складовими: фізичний капітал (матеріальні засоби), фінансовий капітал (фінансові активи) й інтелектуальний капітал (знання і досвід управлінського персоналу, що наймається). За думкою А. Субханкулової, банківський капітал – це частина грошових коштів банку, яка залучається до економічної діяльності і при цьому приносить прибуток [12, с. 99].

У «Енциклопедії банківської справи і фінансів» під банківським капіталом розуміється постійний ризиковий капітал, внесений власниками. Основними формами банківського капіталу є привілейовані і звичайні акції, субординований борг [13, с. 604]. Іншої думки дотримуються автори «Енциклопедії банківської справи України», наголошуючи на тому, що

ототожнення банківського капіталу лише з власним капіталом або власними коштами, не можна вважати аргументованим, оскільки банки оперують переважно залученими, запозиченими коштами, за рахунок операцій із якими одержують основний прибуток [14, с. 65]. Стосовно власного капіталу, як відмічається в енциклопедії, вживається також термін «капітал банку». Наприклад, у Законі України «Про банки і банківську діяльність» [15] вказується, що капітал банку – це залишкова вартість активів банку після вирахування всіх його зобов'язань. Слід зазначити, що погляд на банківський капітал як власний капітал банку поширений серед закордонних науковців. П. Роуз [P. Rose] у роботі [16, с. 445] відмічає: «Термін «капітал» має для банкірів особливе значення, це поняття відноситься насамперед до коштів, внесених власниками банку, які складаються з акціонерного капіталу, резервів і нерозподіленого прибутку».

Р. Багдалов розкриває сутність поняття «банківський капітал» і «власний капітал банку», ґрунтуючись на вченні К. Маркса про капітал. Він відмічає, що, якщо рух промислового капіталу відбувається за формулою «Г-Т-Г'», банківський же капітал рухається за іншою формулою – це капітал грошовий, який переходить у форму позичкового капіталу і повертається до капіталу промислового або торгового, а потім знову у грошову форму. А отже формула руху набуватиме наступного вигляду: «Г'-(Г^В-Г^П)-Г'-Г''», де «Г'» – грошовий капітал у вигляді сконцентрованих у «грошового» капіталіста тимчасово вільних грошових коштів (банк виступає посередником між «грошовим» капіталістом і функціонуючим, який має потребу в капіталі у грошовій формі і здатний трансформувати грошовий капітал у виробничий), «Г^В» і «Г^П» – вкладений у банк грошовий капітал і позичковий капітал відповідно. Р. Багдалов звертає увагу на те, що, незважаючи на свою специфічність, банківський капітал, як і капітал промисловий, – поділяється на капітал власний і позиковий. Саме наявність у банківському капіталі обох категорій дозволяє віднести банківський капітал до капіталу функціонуючого, а не тільки до посередницького [17, с. 11–12; 19].

На нашу думку, найбільш прийнятним з точки зору повноти розкриття

сутності категорії «банківський капітал» є визначення, запропоноване М. Алексеєнко: «Банківський капітал – це грошові кошти та виражена у грошовій формі частка матеріальних, нематеріальних і фінансових активів, що перебувають у розпорядженні банків і використовуються ними для здійснення операцій із розміщення коштів і надання послуг із метою одержання прибутку» [18, с. 31]. Разом із тим, дане визначення не позбавлено деяких недоліків. По-перше, визначення банківського капіталу як частки матеріальних, нематеріальних і фінансових активів, що приносять прибуток, потребує уточнення. Взагалі, активи – це контрольовані банком ресурси, які є результатом минулих подій і від використання яких у господарській діяльності банк сподівається отримати доходи (економічну вигоду у майбутньому). По-друге, банківський капітал використовується не тільки для отримання прибутку, а й для зростання ринкової вартості банку.

Виходячи з цього, під банківським капіталом слід розуміти кошти, вкладені у матеріальні, нематеріальні і фінансові активи, що контролюються банком і використовуються ним для здійснення операцій із розміщення коштів і надання послуг з метою одержання прибутку та (або) зростання його ринкової вартості.

Капітал є складною, багатоаспектною категорією, яка, окрім економічного, має соціальний, правовий і інституціональний аспекти [19, с. 54]. Соціальний аспект банківського капіталу полягає у створенні можливостей для збереження та (або) примноження заощаджень населення, розвитку іпотечного, освітнього, медичного кредитування.

Значущість захисту заощаджень населення від знецінення й забезпечення умов для їх примноження, в умовах нестабільного економічного середовища й зростаючих проблем пенсійного забезпечення, суттєво підвищується. Банківські депозити відрізняє від інших аналогічних за метою інвестування інструментів, їх соціальна доступність і гарантованість повернення завдяки страхуванню вкладів.

Крім того, банківський капітал відіграє певну роль у зміні соціальної

структури суспільства, сприяючи становленню і укріпленню середнього класу, який є найбільш надійною базою консолідації цивілізованого суспільства та одночасно його сталого розвитку.

Рис. 1.1 демонструє динаміку доходів, витрат і заощаджень населення (дод. Б).

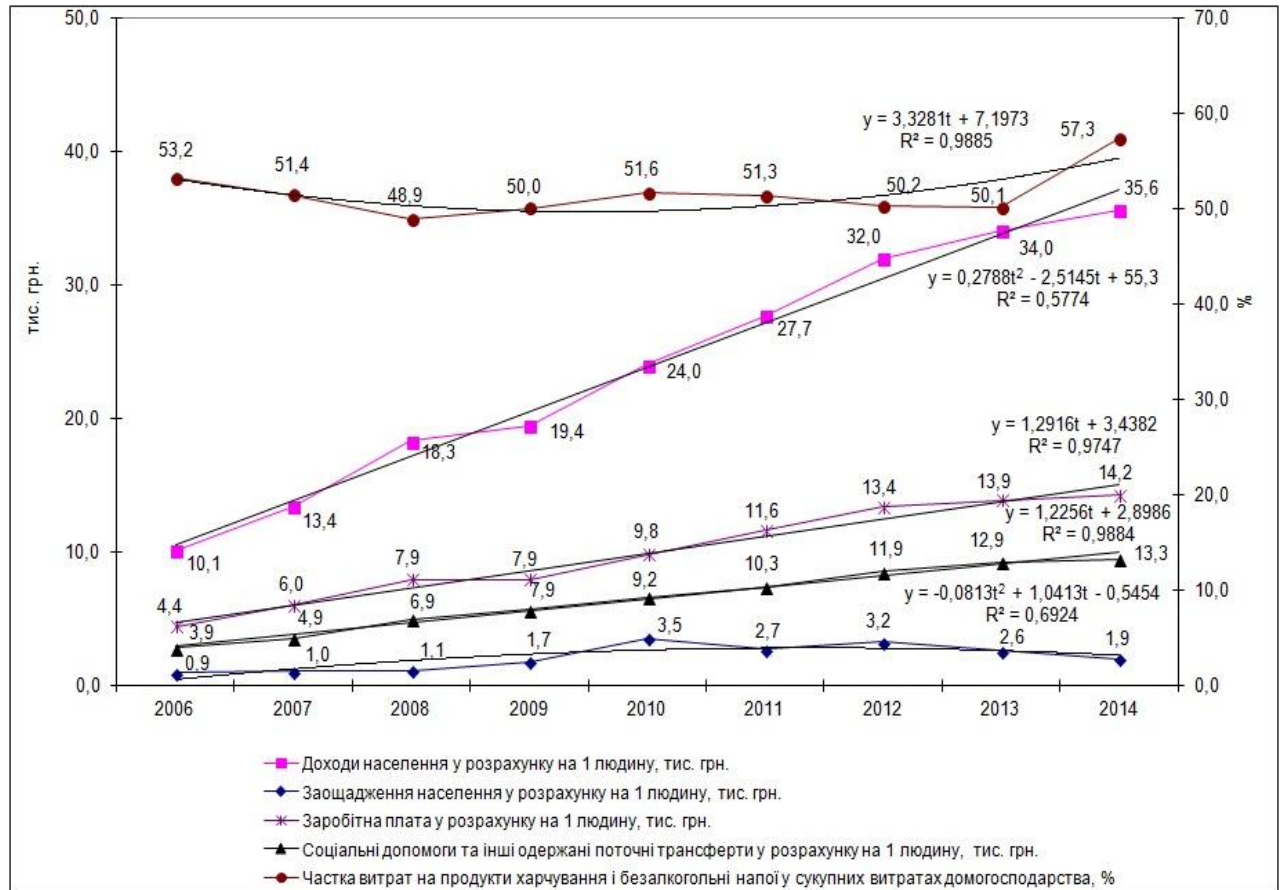

Рис. 1.1. Доходи і заощадження населення України

Динаміка доходів населення у розрахунку на 1 людину, частки витрат на продукти харчування і безалкогольні напої у сукупних витратах домогосподарств характеризуються висхідними поліноміальними трендами, заробітної плати і соціальної допомоги та інших одержаних поточних трансфертів у розрахунку на 1 людину – лінійними трендами, які демонструють тенденцію до зростання. Натомість заощадження населення у розрахунку на 1 людину описується нисхідним поліноміальним трендом, що свідчить про зниження довіри населення до банківської системи протягом 2013–2014 рр.

Взаємозв'язок заощаджень, доходів, структури витрат населення і

економічного зростання країни за аналізований період (2006–2014 рр.) описує модель, що представляє собою систему одночасних рівнянь (дод. В):

$$\begin{cases} y_1 = 0,59361y_2 + 1,02657x_1 \\ y_2 = 0,07838y_1 - 4,23245x_2 \end{cases}, \quad (1.1)$$

де y_1, y_2 – доходи і заощадження населення відповідно, млрд грн;

x_1 – ВВП, млрд грн;

x_2 – частка витрат на харчування і послуги ЖКГ у сукупних витратах домогосподарства, %.

Як видно з моделі (1.1), доходи і заощадження населення взаємопов'язані (прямий зв'язок) і взаємообумовлені. Так, збільшення заощаджень на 1 млрд грн приводить до зростання доходів населення на 0,59361 млрд грн. Зростання доходів, у свою чергу, дозволяє збільшувати заощадження (на 0,07838 млрд грн). Збільшення ВВП на 1 млрд грн (зростання економіки країни) приводить до збільшення доходів на 1,02657 млрд грн. Зростання питомої ваги витрат на харчування і послуги ЖКГ у сукупних витратах домогосподарства на 1 в.п. зменшує можливості населення заощаджувати (заощадження зменшуються на 4,23245 млрд грн).

На сьогодні в Україні середній клас доволі нечисленний, щоби повною мірою виконувати свою стабілізуючу роль у розвитку суспільства. Фактично це лише тонкий прошарок між багатими та бідними. Середній клас у нашій країні досить різномірний, але ядром його виступають різні за чисельністю і характером категорії підприємців – вихідців з різних соціальних верств. Своє місце у середньому класі сучасної України займає і така нещодавно сформована соціально-професійна страта як банківські службовці.

Велике соціальне значення набувають питання ефективності роботи персоналу й оптимальної внутрішньої організації самих банків. Підвищення ролі банків в умовах розвитку ринкових відносин привело до збільшення обсягу їх роботи, підвищення вимог до банківських працівників. Очевидно, що успіх функціонування банку багато в чому визначається рівнем професійних, соціальних, особистісних й інших характеристик його працівників, а

банківський капітал органічно доповнюється людським капіталом.

Формування банківського капіталу у правовому аспекті представляє собою суспільні відносини, що регулюються нормами різних галузей права, а саме цивільного, фінансового і адміністративного. При цьому, основний нормативно-правовий масив банківського законодавства щодо формування капіталу відноситься до фінансового права. Це частина суспільних відносин, що виникають в процесі побудови, функціонування і розвитку банківської системи, а також суспільні відносини, що виникають в процесі регулювання банківської діяльності з боку державних органів в інтересах громадян, організацій та держави.

Банківські правовідносини в процесі формування банківського капіталу мають специфічні риси і метод правового регулювання:

імперативний метод, або владні приписи, притаманний правовідносинам Національного банку України (далі – НБУ) і банківських установ II рівня з приводу розрахунку регулятивного капіталу, розрахунку обов'язкових економічних нормативів, рефінансування і підтримки ліквідності. Через ці правовідносини опосередковується кредитно-грошова політика держави;

метод рівності сторін притаманний правовідносинам банківських установ між собою та з клієнтами з приводу проведення депозитних, кредитних, розрахунково-касових операцій. За формою правовідносини є неоднорідними і складаються з двох груп: публічно-правового і приватноправового характеру.

Інституційний аспект формування банківського капіталу тісно пов'язаний з утворенням і функціонуванням різних інститутів: окремі банки; банківські групи й банківські спілки та асоціації.

Банк – юридична особа, що має виключне право на підставі ліцензії Національного банку України здійснювати у сукупності такі операції: залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних і юридичних осіб [20].

Відповідно до діючого законодавства, банки мають право об'єднуватися у

групи. Банківська група – група юридичних осіб, які мають спільного контролера, що складається: 1) з материнського банку та його українських та іноземних дочірніх та (або) асоційованих компаній, які є фінансовими установами; 2) з двох або більше фінансових установ і в якій банківська діяльність є переважною.

Розрізняють наступні види банківських груп: а) міжнародна банківська група – група фінансових установ, пов'язаних відносинами контролю, діяльність якої представлена більше ніж в одній країні та яка підлягає нагляду на консолідованій основі з боку іноземного органу нагляду; б) іноземна банківська група – група, яка є частиною міжнародної банківської групи; в) національна банківська група – банківська група., яка не є частиною міжнародної банківської групи.

З метою захисту та представлення інтересів своїх членів, розвитку міжрегіональних та міжнародних зв'язків, забезпечення наукового та інформаційного обміну і професійних інтересів, розробки рекомендацій щодо банківської діяльності банки мають право створювати неприбуткові спілки чи асоціації. При цьому, асоціація (спілка) банків є договірним об'єднанням банків і не має права втручатися у діяльність банків – членів асоціації (спілки).

Зараз в Україні діють такі асоціації (спілки): «Асоціація українських банків», «Незалежна асоціація банків України» «Український кредитно-банківський союз», «Дніпропетровський банківський союз», «Асоціація банків Львівщини», «Одеський банківський союз», «Харківський банківський союз» [21]. У травні 2011 р., з метою поглиблення взаємовигідної співпраці між банківськими асоціаціями, сприяння розвитку торговельно-економічної, виробничої, науково-технічної і інвестиційної співпраці господарюючих суб'єктів, надання підтримки банкам держав в здійсненні діяльності на основі міжнародних стандартів, банківськими асоціаціями України, Азербайджану, Грузії, Киргизстану, Таджикистану і Туреччини було створено Центрально-Євразійську банківську федерацію [22].

В умовах підписання угоди про асоціацію з ЄС актуальним для

вітчизняних банківських установ є приєднання до Директив ЄС. Директива 2006/48/ЄС від 14.06.2006 (Банківська Директива) та Директива 2006/49/ЄС від 14.06.2006 (Директива достатності капіталу) [23; 23] закріпили норми Міжнародної стандартизації вимог до капіталу і вимоги до складання банківської звітності в державах-членах ЄС та до діяльності тих банків, які здійснюють операції на міжнародному фінансовому ринку [25].

Директива 2006/48/ЄС дає змогу державам-членам та/або компетентним органам застосовувати вимоги до капіталу на індивідуальній або консолідованій основі та не застосовувати вимоги до капіталу на індивідуальній основі, якщо вони вважають це доцільним. Основним вважається врахування розмаїття кредитних установ на території Співтовариства шляхом надання альтернативних підходів до калькуляції мінімальних вимог до капіталу для кредитного ризику, який включає в себе різноманітні рівні чутливості до ризику та вимагає різних рівнів складності.

Директива 2013/36/ЄС Європейського парламенту і Ради Європейського Союзу «Про доступ до здійснення діяльності кредитними організаціями і пруденційний нагляд за кредитними організаціями і інвестиційними компаніями» [26] внесла зміни в Директиву 2002/87/ЄС [27] і відмінила Директиви 2006/48/ЄС і 2006/49/ЄС.

Таким чином, узагальнення відмітних особливостей банківського капіталу дозволяє перейти до його класифікації, тобто розподілу на окремі види на основі загальних ознак. Слід зауважити, що питання класифікації банківського капіталу є дискусійними (табл. 1.1).

Основними ознаками класифікації банківського капіталу є: джерело утворення, місце мобілізації, можливість прогнозування, час користування, можливість управління, ціна формування, резидентність, форма власності, організаційно-правова форма залучення капіталу, натурально-речова форма, економічний зміст відображення у балансі. Крім того, деякі науковці пропонують застосування й інших класифікаційних ознак. Наприклад, К. Кіреєва пропонує поділ банківського капіталу за можливістю

регулювання [29, с. 3], а К. Черкашина – в залежності від покриття притаманних банківській діяльності ризиків [30, с. 6].

Таблиця 1.1

Порівняння основних критеріїв класифікації капіталу

Критерії	О. Вовчак, Н.Руцишин [10, с. 101]	М. Алексеєнко [18, с. 33]	О. Ярошук [28, с. 6]
	критерій: «+» – присутній, «-» – відсутній		
Економічний зміст	+	+	+
Місце мобілізації	+	+	+
Можливість прогнозування	+	+	-
Час користування	+	+	+
Можливість управління	+	+	-
Ціна формування	+	-	-
Резидентність (походження капіталу)	-	+	-
Форма власності	-	+	+
Організаційно-правова форма залучення капіталу	-	+	+
Натурально-речова форма	-	+	+
Економічний зміст відображення у балансі	-	+	+
Джерело утворення	-	+	+
Напрямки розміщення	-		+

Узагальнюючи викладене, наведемо класифікацію банківського капіталу і дамо характеристику окремим його видам і складовим за окремими ознаками (рис. 1.2). Банківський капітал за організаційно-правовою формою залучення може бути акціонерним або пайовим. Відповідно до ст. 6 Закону України «Про банки і банківську діяльність», банки в Україні створюються у формі публічного акціонерного товариства або кооперативного банку [20]. Акціонерний банківський капітал формується банками, які створені у вигляді публічного акціонерного товариства, пайовий – у формі кооперативного банку.

Класифікаційні ознаки	Види банківського капіталу			
організаційно-правова форма	акціонерний капітал	пайовий капітал		
форма власності	приватний капітал	кооперативний капітал	державний капітал	
право власника і особливості залучення	власний капітал	залучений капітал	позиковий капітал	
резидентність (походження) капіталу	вітчизняний капітал	іноземний капітал		
вимоги банківського регулювання і нагляду	регулятивний капітал	основний капітал	додатковий капітал	
джерело утворення	капітал, що формується із внутрішніх джерел		капітал, що формується із зовнішніх джерел	
місце мобілізації	капітал, мобілізований самим банком		капітал, залучений в інших банках	
термін використання	постійний капітал	тимчасовий капітал (стабільний і нестабільний)		
відображення у балансі	кошти банків	кошти клієнтів	боргові цінні папери банку	інші залучені кошти
	інші зобов'язання	субординований борг		зобов'язання, пов'язані з довгостроковими активами, що призначені на продаж
	власний капітал			
матеріально-речова форма	капітал у грошовій формі		капітал у формі фінансових активів	
	капітал у матеріальній формі		капітал у нематеріальній формі	
можливість прогнозування	капітал, що піддається прямому прогнозуванню		капітал, що прогнозується опосередковано	
спосіб розрахунку	балансовий капітал	капітал за ринковою оцінкою	регулятивний капітал	
	економічний капітал			

Рис. 1.2. Класифікація банківського капіталу

Ст. 324–327 Цивільного кодексу України [31] закріплюють право власності Українського народу, право приватної власності (суб'єктами цього права є фізичні і юридичні особи), право державної і комунальної власності. Відповідно ст. 7 Закону України «Про банки і банківську діяльність» державний банк – це банк, сто відсотків статутного капіталу якого належать державі.

Слід зазначити, що за класифікаційними критерієм «право власності» (критерії «економічний зміст» і «джерела утворення»), наведеному у табл. 1.1, передбачався поділ банківського капіталу на власний, позиковий і залучений [28, с. 6]. Тому, на нашу думку, такий поділ доцільніше здійснювати за правом власника і особливостями залучення.

Поширеним є поділ банківського капіталу в залежності від джерел утворення на власний, залучений і позичений банківський капітал [10, с. 101; 14, с. 74; 18, с. 33; 32, с. 185]. Деякі з науковців за цією класифікаційною ознакою виокремлюють власний капітал і залучені кошти [33, с. 106; 34, с. 388; 35, с. 144] або власний капітал, залучені й емітовані кошти [36, с. 330]. Отже, наочно можна спостерігати певну невідповідність назві критерію і його змістовному наповненню.

Позиковий і залучений капітал являють собою боргове зобов'язання. На відміну від власного капіталу, вони мають кінцевий термін знаходження у розпорядженні банку і підлягають поверненню на певних умовах. До позикового банківського капіталу відносяться міжбанківські кредити отримані, облігації та векселі, емітовані банком; до залученого - депозити клієнтів, залишки на поточних і кореспондентських рахунках тощо. Принципова відмінність між залученим і позиковим капіталом полягає у відповідності специфіці банківської діяльності і ролі банку. Залучаючи капітал в процесі здійснення депозитних операцій, іманентно властивих банку, останній виконує пасивну роль, На ринок позикових капіталів банк виходить у разі необхідності регулювання своєї ліквідності, виконуючи при цьому активну роль.

За походження капіталу розрізняють вітчизняний і іноземний банківський

капітал. Відповідно до ст. 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність», банком з іноземним капіталом є банк, у якому частка капіталу, що належить хоча б одному іноземному інвестору становить не менше 10 % [20]. Як відмічають О. Кірєєв і О. Жак [37], такий підхід до визначення банків з іноземним капіталом не повністю відображає присутність іноземного капіталу на ринку банківських послуг через те, що у випадку, коли засновниками банку виступають декілька іноземних фізичних чи юридичних осіб із часткою менше 10 % окремо або, коли засновником чи співзасновником банку є іноземна юридична особа, зареєстрована в Україні, такий банк не обліковується як банк з іноземним капіталом.

Присутність іноземних банків на ринку може потенційно мати, як позитивні, так і негативні наслідки. Їх економічний зміст наведено у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

**Основні позитивні і негативні наслідки
присутності іноземного капіталу у банківській системі**

Позитивні наслідки	Негативні наслідки
<ul style="list-style-type: none"> - збільшення капіталізації банківської системи; - збільшення кредитування економіки, сприяння економічному зростанню держави; - розширення асортименту банківських послуг і впровадження сучасних банківських технологій; - забезпечення конкуренції між банками; - сприяння залученню іноземних інвестицій; - прискорення розвитку фінансових ринків. 	<ul style="list-style-type: none"> - залежність розвитку сфер економіки від пріоритетності напрямків кредитів і інвестицій за критеріями прибутковості і ризику; - «експорт» фінансових ризиків; - загроза несподіваного відпливу капіталу; - втрата економічного суверенітету.

Відповідно до вимог банківського регулювання і нагляду виокремлюють регулятивний, основний і додатковий капітал (ст. 30 Закону України про банки і банківську діяльність»). Регулятивний капітал є одним із найважливіших показників діяльності банку. Його призначенням є покриття негативних

наслідків банківських ризиків, забезпечення захисту вкладів і фінансової стабільності банківської установи. Регулятивний капітал банку складається з основного (*T1*) і додаткового (*T2*) капіталу. Основний капітал вважається незмінним і таким, що не підлягає передаванню, перерозподілу та повинен повністю покривати поточні збитки. Додатковий капітал має менш постійний характер та його розмір піддається змінам.

Однією з основних складових додаткового капіталу є субординований капітал. Субординований капітал – це субординований борг, який зараховується до капіталу. Він являє собою звичайні незабезпечені банком боргові капітальні інструменти, що, відповідно до умов договору, не можуть бути вилучені з банку раніше п'яти років, а у випадку банкрутства чи ліквідації повертаються інвестору після погашення претензій усіх інших кредиторів. Відповідно до розділу 2 глави 1 Інструкції № 368 «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні», сума субординованого боргу, уключеного до капіталу, щорічно зменшується на 20 відсотків її первинного розміру протягом п'яти останніх років дії договору [38]. Тільки після отримання дозволу НБУ субординований борг може включатися до капіталу банку.

Банки в Україні створюються у формі публічного акціонерного товариства або кооперативного банку. Законом України «Про акціонерні товариства» [39] визначено характеристику публічних акціонерних товариств (рис. 1.3).

Залучення в загальному розумінні означає притягнення, використання когось або чогось (зовні) з будь-якою метою [40, с. 403; 41, с. 972]. Залучати можна як депозитні ресурси, так і кошти, наприклад, шляхом емісії акцій чи облігацій та ін., тобто використовувати зовнішні по відношенню до банка джерела формування капіталу. Внутрішнім джерелом формування банківського капіталу є чистий прибуток. Таким чином, капітал за джерелами утворення слід поділяти на банківський капітал, що формується за рахунок внутрішніх джерел і банківський капітал, що формується за рахунок зовнішніх джерел (залучений капітал).

Рис. 1.3. Основні характеристики публічного акціонерного товариства

Відповідно до місця мобілізації розрізняють банківський капітал, мобілізований самим банком і придбаний в інших банках. Переважна частка банківського капіталу мобілізується самим банком. Для задоволення додаткових потреб у грошових коштах, підтримання поточної і короткострокової ліквідності банки використовують досить часто кошти, мобілізовані іншими банками, через міжбанківське кредитування.

За терміном використання (терміном знаходження у розпорядженні банків) можна виокремити постійний банківський капітал і тимчасовий банківський капітал із стабільною і нестабільною частиною. Постійний банківський капітал – це власний капітал банку, який знаходиться у розпорядженні банку протягом усього строку його функціонування.

Тимчасовим банківським капіталом банк розпоряджається деякий час. Стабільна частина тимчасового банківського капіталу представлена строковими депозитами, кредитами від інших банків, коштами, отриманими від випуску і

розміщення цінних паперів власного боргу та ін. До нестабільного банківського капіталу слід віднести депозити до запитання, поточні рахунки, кошти у розрахунках.

У балансі банківський капітал відображається за такими основними статтями: власний капітал і зобов'язання. Власний капітал визначається як частина в активах банку після вирахування його зобов'язань. Статті в структурній частині «власний капітал» показують джерела формування власного капіталу і розташовані у порядку сталості [42, с. 40]. Власний банківський капітал складається із статутного капіталу, резерви й інші фонди банку, нерозподілений прибуток (непокритий збиток) минулих років і прибуток (збиток) за звітний період. Слід зауважити, що «власний капітал» і «регулятивний капітал» поняття нетотожні. Власний капітал виступає базою для розрахунку регулятивного капіталу.

Зобов'язання банку – це заборгованість банку, яка виникла в наслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів банку, що втілюють в собі економічні вигоди [42, с. 37]. До їх складу входять кошти банків, кошти клієнтів, боргові цінні папери, емітовані банком, інші залучені кошти й інші зобов'язання, субординований борг, зобов'язання, що пов'язані з довгостроковими активами, призначеними для продажу. Групування зобов'язань банку у балансі відбувається за контрагентами, джерелами мобілізації коштів й строків розпорядження ними.

За матеріально-речовою формою, як показано на рис. 1.2, розрізняють банківський капітал у грошовій формі, банківський капітал у формі фінансових активів, банківський капітал у матеріальній формі і банківський капітал у нематеріальній формі. Законодавчо закріплено, що формування та капіталізація банку здійснюються шляхом грошових внесків. Відповідно до ст. 2 зазначеного Закону, держава може брати участь у формуванні статутного капіталу та (або) його збільшенні шляхом придбання акцій банків в обмін на державні облігації України та (або) за рахунок коштів Державного бюджету України.

Грошові внески для формування та збільшення статутного капіталу банку

резиденти України здійснюють у гривнях, а нерезиденти – в іноземній вільно конвертованій валюті або у гривнях.

Особливу важливість у процесі формування капіталу банком представляє передбачення того, якою буде величина банківського капіталу і його складових під впливом тих чи інших чинників, тобто прогнозування величини банківського капіталу. Необхідність прогнозування в управлінні банківським капіталом підтверджується словами З. Атласа: «... знаючи свою клієнтуру і орієнтуючись у загальній господарській кон'юнктурі, банк приблизно враховує можливі коливання своїх поточних рахунків, а якщо врахування невірне або якщо боржники банку не виконують своїх зобов'язань у встановлені строки, то неминуче банкрутство, що дуже часто і має місце на практиці» [43, с. 239].

Об'єктивно існуюча властивість «прогнозованості» величини банківського капіталу означає, що в залежності від статистичних властивостей процесу формування капіталу протягом одного й того ж звітного періоду одні його структурні елементи можуть прогнозуватися краще, інші – гірше. Прямого прогнозуванню піддаються статутний капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток, субординований борг, строкові депозити, опосередкованому прогнозуванню – залишки на поточних рахунках, кошти в розрахунках тощо. Серед методів прогнозування можна виділити дві групи: стохастичні і детерміновані, що приносять у довжину горизонту майбутнього або прогнози статистичних характеристик, або прогнози самого досліджуваного економічного показника (у даному випадку, величини банківського капіталу).

У залежності від способу розрахунку величини капіталу виокремлюють балансовий капітал, капітал за ринковою оцінкою і регулятивний капітал. Балансовий банківський капітал визначається за вартістю, по якій він приймається до бухгалтерського обліку. Величина регулятивного капіталу, про який вже йшла річ, визначається відповідно до вимог регулятора (НБУ) шляхом коригування власного капіталу. Порядок розрахунку величини регулятивного капіталу визначається «Методикою розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні» [44]. Ринкова оцінка банківського

капіталу, у порівнянні із балансовою, здатна більш точно відбивати реальний обсяг капіталу. Разом з тим, спосіб оцінки за ринковою вартістю є досить трудомістким і вимагає певних умов для застосування, основні з яких стосуються розвитку фондового ринку, стабільності економічного середовища тощо.

Значні труднощі пов'язані з оцінкою ринкової величини власного банківського капіталу через відсутність договірної ціни за залучення таких коштів. Якщо б весь банківський капітал був представлений борговими зобов'язаннями, його вартість була б конкретно і визначалася за відсотковою ставкою по коштах від залучення депозитів, по кредитах, отриманим від інших банків, по боргових цінних паперах тощо. Складність визначення вартості власного капіталу банку обумовила існування значної кількості економіко-математичних моделей [45, с. 205]: модель оцінки капітальних активів (англ. – *Capital asset pricing model*, далі – *CAPM*), модель арбітражного ціноутворення (англ. – *Arbitrage pricing theory*, далі – *APT*), трьохфакторна модель Фама-Френча, модель дисконтування дивідендів, моделі оцінки опціонів (стохастичні моделі) та ін. Задача вибору моделі вирішується в залежності від характеру наявних вихідних даних і результатів, які можна отримати.

Формування банківського капіталу пов'язано з певними витратами, що становлять його вартість, яка має вирішальне значення, оскільки встановлює пропорції між вкладенням коштів, споживанням та економічним зростанням.

Зарубіжна економічна наука виділяє дві основні функції банківського капіталу. Перша – це функція розподілення ризиків (англ. – *risk-sharing function*). Вона полягає у тому, що банківський капітал забезпечує «буфер» для розміщення у певному порядку активів та захищає володарів боргових зобов'язань (англ. – *debt holders*) від втрат. Друга – це стимулююча функція банківського капіталу (англ. – *incentive function*): небезпека отримання втрат власниками акцій або менеджерами спонукає їх до пошуку нових методів запобігання небажаних ризиків [46, с. 188–189].

У сучасних економічних дослідженнях теорії банківського капіталу

виділяються основні та додаткові функції банківського капіталу. До основних функцій належать: функція поглинання втрат (англ. – *loss-absorbing function*) та функція довіри до банків (англ. – *confidence function*). Функція поглинання втрат, захисна (англ. – *protective function*) функція, перекликається із функцією розподілення ризиків, тобто банк може підтримувати власні зобов'язання за рахунок активів до тієї міри, до якої сукупні банківські втрати не зменшують його капітал [47–48].

Забезпечення банківським капіталом функції довіри до банків (у деяких дослідженнях вона називається регуляторною (англ. – *regulatory function*) [49, с. 102]) полягає у тому, що вкладники та кредитори банку мають бути впевнені в тому, що їх банківські вклади та активи убезпечено. Завдяки своїй спроможності поглинати втрати, банківський капітал показує банківську спроможність покривати власні зобов'язання за рахунок активів, таким чином встановлюючи та укріплюючи рівень довіри до банку. Якщо рівень банківського капіталу падає нижче законодавчо встановленого рівня і банк неспроможний щось зробити для виправлення ситуації, це є причиною для відзиви у нього ліцензії.

Дві додаткові функції, які виконує банківський капітал, – це функція фінансування (англ. – *financing function*) та стримуюча функція (англ. – *restrictive function*).

Функцію фінансування, яку інколи називають ще операційною (англ. – *operational function*) [50, с. 86], виконує банківський капітал (англ. – *fixed investments*) на початку діяльності банку, коли кошти від акціонерів спрямовуються на придбання споруд, землі та обладнання. Більше того, вважається бажаним мати постійне покриття капіталом (англ. – *permanent capital coverage*) для основних фондів. У свою чергу, це означає, що будь-які додаткові інвестиції в основний капітал повинні співпадати зі збільшенням суми банківського капіталу.

Стримуюча функція полягає у встановленні лімітів на різні типи активів та банківських транзакцій з метою попередити банки від надмірного ризику.

Так, норматив достатності капіталу (англ. – *capital adequacy ratio*), як основний ліміт, вимірює співвідношення капіталу та ризикових активів (англ. – *risk-weighted assets*) [51].

Капітал банку має покривати потенційні збитки, підтримувати платоспроможність і імідж надійного бізнес-партнера. Варто відзначити, що більшість авторів дійшли згоди про функції банківського капіталу в цілому. А коли йдеться про розподілення функцій поміж власним та додатковим капіталом банку, у дослідженнях виникають певні дискусійні розбіжності.

Наприклад, Е. Рід [*E. Reed*], Е. Гілл [*E. Gill*] та ін. [52, с. 187] виокремлюють три функції власного капіталу: захисну, що забезпечує платоспроможність і гарантію виплат вкладникам на випадок банкрутства шляхом створення резервів на можливі втрати; оперативну функцію – придбання для здійснення банківської діяльності будівель і обладнання, створення резервів на непередбачувані збитки; регулюючу функцію, яка пов'язана з задоволенням попиту суспільства у особі наглядових органів в стабільній і надійній роботі банку і банківської системи в цілому. Інші зарубіжні науковці, такі як Д. Кідуелл [*D. Kidwell*], Р. Петерсен [*R. Peterson*] та Д. Блекуелл [*D. Blackwell*] [53, с. 396] розрізняють чотири функції власного банківського капіталу. По-перше, створення фінансового резерву для банку, який може продовжувати основну діяльність навіть у випадку отримання збитків. По-друге, достатній рівень власного капіталу дозволяє зберігати довіру до банків і банківської системи. По-третє, адекватний власний капітал захищає власників тих депозитів, що не мають повного страхування. І, нарешті, по-четверте, капітал виконує функцію джерела коштів розвитку банків.

Г. Белоглазова [54, с. 182–183], крім захисної, регулюючої й оперативної, виділяє ще й ціноутворюючу функцію власного капіталу, оскільки при оцінці вартості банку виходять із розміру його чистих активів, тобто фактичного власного капіталу. Однак, слід зазначити, що на вартість банку впливає не тільки величина чистих активів, а й, наприклад, поточна додана вартість, інституційні чинники тощо.

Р. Багдалов виокремлює основні і додаткові функції власного капіталу банку [17, с. 33–41]. До основних функцій, за думкою науковця, слід відносити обігову і страхову функції. Страхова функція полягає в тому, що власний капітал слугує своєрідним страховим запасом, «грішми на чорний день». Разом із тим, він відмічає, що власний капітал не здатний захистити банк від банкрутства: про захист може йти лише у тій частині, де величина власного капіталу здатна захистити репутацію і конкурентну позицію банку.

М. Алексеєнко [18, с. 50], також як і Рід Е. й Гілл Е., розрізняє три функції власного капіталу: захисну, забезпечення оперативної діяльності й регульовальну. А. Вожжов [55, с. 209–215] виокремлює сім функцій власного банківського капіталу. Це стартова функція (функція початкового капіталу банку), оперативна функція, відтворювальна функція (в результаті банківської діяльності створюється прибуток, що становиться частиною власного капіталу), захисна функція, ресурсно-потенціальна функція (капітал банку здатний «залучати» ресурси, величина власного капіталу банку визначає розмір його потенціалу, а максимальний розмір ресурсів, що залучаються, регулюється нормативом адекватності капіталу), розпорядчо-розподільна функцію (частка статутного капіталу банку, що належить його учасникам, дозволяє брати участь в управлінні банківською установою і отриманні частки прибутку у вигляді дивідендів) і регулююча функція. Виокремлення стартової функції, за думкою вказаного вченого, не зовсім доцільно, оскільки функції повинні бути властиві власному капіталу протягом всього часу його функціонування.

Розглядаючи оперативну функцію, А. Вожжов відмічає, що після реєстрації банку і після отримання ним ліцензії частина капіталу, що залишається, використовується в оперативній банківській діяльності, розміщується у прибутковій активі і активі, що підтримують ліквідність балансу. Ця капітальна складова функціонує протягом всієї діяльності банку і забезпечує формування значної частки прибутку, оскільки не містить витратної частини, тобто капітал можна розглядати як ресурс з умовно нульовою ставкою. З цим не можна погодитися, оскільки статутний капітал, незважаючи на відсутність договірної ціни за нього, має досить

високу вартість порівняно з вартістю інших складових банківського капіталу через більш високий ризик власників банку порівняно із кредиторами.

На нашу думку, незважаючи на розбіжність поглядів науковців щодо кількості функцій власного капіталу банку, їх можна звести до трьох основних: захисної функції, функції забезпечення оперативної діяльності і регулюючої функції.

1. Захисна функція власного капіталу полягає в тому, що він слугує для захисту інтересів вкладників і кредиторів банку, для покриття можливих збитків від здійснення банківської діяльності. Може ставатися так, що власного капіталу не вистачає для покриття фактичних збитків банку або для компенсації втрат у повному обсязі вкладникам і кредиторам, проте це не означає, що власному банківському капіталу непритаманна захисна функція. Мова йде про здатність до захисту, яка залежить від величини і якості власного капіталу та активів банку.

2. Функція забезпечення оперативної діяльності. На початковому етапі своєї діяльності банк працює тільки з власним капіталом, поступово, у процесі розвитку, його питома вага зменшується. Незважаючи на це, значущість власного капіталу для банківської установи залишається досить суттєвою й надалі. За рахунок власного капіталу стає можливим функціонування банку, створюється його інфраструктура. Без достатнього обсягу власного капіталу унеможлиблюється подальше розширення банківської діяльності, розроблення і запровадження нових банківських технологій і продуктів тощо. Банк може як зменшувати, так і збільшувати величину власного капіталу через вплив на окремі його складові (статутний капітал, резерви, нерозподілений прибуток) за необхідністю. Під час формування і використання власного капіталу банку важливе значення має його здатність до відновлення через тезаврацію чистого прибутку.

3. Регулююча функція власного капіталу банку полягає в тому, що через встановлення мінімальних вимог щодо окремих складових власного капіталу (мінімальна величина статутного капіталу, резервного фонду й інших резервів), й економічних нормативів капіталу (мінімальний розмір регулятивного капіталу,

норматив адекватності регулятивного капіталу (платоспроможності), норматив співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів), істотної участі у капіталі тощо, органи банківського регулювання і нагляду впливають на діяльність банку. Функція регулювання проявляється і в тому, що частки статутного капіталу банку надають право їх власникам брати участь в управлінні банківською установою. Крім того, власний капітал є джерелом значної інформації для менеджерів щодо стану банку, що дуже важливо для здійснення контролю і прийняття управлінських рішень взагалі.

Залучений і позиковий капітал, що залучається до банківської діяльності, характеризується не тільки своєю багатоаспектною економічною сутністю, а й різноманітністю форм прояву, що пов'язано, в першу чергу, з великою кількістю інструментів залучення позикового капіталу. Саме ці обставини дозволяють утворювати для кожної окремої банківської установи оптимальну структуру капіталу.

Основними інструментами формування залученого і позикового банківського капіталу виступають депозити, цінні папери власного боргу й міжбанківські кредити. Порівняльну характеристику їх переваг і недоліків наведено у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

**Переваги і недоліки інструментів формування
залученого і позикового капіталу банку**

Інструмент формування залученого і позикового капіталу	Переваги	Недоліки
1	2	3
1. Депозити (вклади)	- можливість залучення значного обсягу ресурсів від широкого кола власників тимчасово вільних коштів	- значні маркетингові зусилля; - загроза масового дострокового повернення вкладів; - частина коштів повинна зберігатися в НБУ; - банк зобов'язаний здійснювати платежі до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб; - важкість оперативного залучення коштів.

Закінчення табл. 1.3

1	2	3
2. Цінні папери власного боргу	<ul style="list-style-type: none"> - тривалість погашення; - не передбачає контролю над управлінням банку власниками облігацій, порівняно із власниками акцій; - можливість конвертації, якщо таке передбачається умовами емісії (конвертовані облігації). 	<ul style="list-style-type: none"> - банк повинен мати достатньо високий кредитний рейтинг; - складність контролю дрібних боргових зобов'язань з невеликими строками обігу, що можуть нагромаджуватися дуже швидко; - залежність від стану фондового ринку, механізму розрахунків, економічних умов тощо.
3. Міжбанківські кредити	<ul style="list-style-type: none"> - оперативне залучення коштів; - інструмент регулювання ліквідності і платоспроможності. 	<ul style="list-style-type: none"> - банки-кредитори можуть суттєво впливати на банки-позичальники; - обсяги ресурсів, що залучаються можуть не відповідати потребам; - із зростанням строку кредитування вартість залучення коштів зростає, що поступово зменшує привабливість міжбанківського кредитування.

Позиковий капітал як об'єкт управління в системі фінансування банку має, як переваги, так і недоліки. Вони, в свою чергу, проявляються через кожний окремий інструмент залучення позикового капіталу або їх сукупності. Через те, що перелік і питома вага інструментів залучення позикового банківського капіталу може змінюватись, то сукупність переваг і недоліків позикового капіталу за кожним окремим варіантом структури капіталу може варіюватись.

Депозити традиційно є одним з головних джерел формування ресурсної бази банків, виступаючи підґрунтям, завдяки якому, власне, і відбувається розвиток банківського бізнесу. В Україні до переходу на Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (далі – МСБО) існувало розмежування між депозитами і вкладками. У зв'язку з тим, що терміни «вклад» і «депозит» передбачали визначення певного строку зберігання коштів в установах банків,

поточні рахунки суб'єктів господарювання взагалі не були віднесені до депозитних [56, с. 68].

Законом України «Про банки і банківську діяльність» вклад (депозит) визначено як кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору.

Депозити, що застосовуються у сучасній банківській практиці, розрізняються залежно від депонента (власника депозиту), строку, умов внесення і вилучення коштів з рахунку, нарахування і сплати процентів, валюти тощо.

За категорією депонента розрізняють: депозити фізичних осіб; депозити юридичних осіб; депозити НБУ; депозити інших банків; депозити Державного бюджету України; депозити клієнтів, що утримуються з Державного бюджету України; депозити місцевих бюджетів.

Відповідно до нарахування і сплати процентів, виокремлюють вклади з простими й складними відсотками, вклади з фіксованою або плаваючою процентною ставкою, вклади з виплатою процентів у кінці терміну або періодично тощо.

Залежно від виду валюти, у якій залучаються вклади банком, розрізняють вклади у національній та іноземних валютах.

У залежності від умов внесення і вилучення коштів з рахунку розрізняють депозити до запитання і строкові депозити. Депозити до запитання – це строкові кошти, які перебувають на поточних або подібних до них рахунках і які можуть поповнюватися і використовуватися власниками для здійснення платежів (розрахунків) на користь третіх осіб через використання готівки або розрахункових інструментів. Такі депозити не мають визначеного строку повернення. На відміну від депозитів до запитання, строкові депозити являють собою грошові кошти, що зберігаються на окремих рахунках у банку,

приносять власникові процентний дохід, не використовуються для платежів на користь третіх осіб і мають бути повернуті депоненту у визначений строк [42, с. 187–200].

Що ж до функцій позикового банківського капіталу, то це питання залишається поза належною увагою науковців. Найчастіше розкривається призначення окремих складових позикового капіталу: депозитів, облігаційних позик, міжбанківських кредитів тощо, а не в комплексі, хоча останнє, безперечно, теж є необхідним.

Виходячи з сутності залученого і позикового капіталу банку і особливості діяльності банку як фінансового посередника, можна виділити такі його функції:

1. Фінансування діяльності і стимулювання розвитку банку. Переважну частку банківських ресурсів становлять залучені кошти. Банківські установи забезпечують передачу коштів від потенційних вкладників до потенційних позичальників і навпаки, здійснюють відкриття і ведення рахунків клієнтів.

Формування позикового капіталу обумовлено збільшенням потреб банку в ресурсах для регулювання ліквідності. Якщо для підприємств реального сектора економіки зацікавленість у позиковому капіталі пояснюється тим, що він може бути джерелом додаткової віддачі, коли ефективність його використання перевищує вартість його залучення. Ресурси міжбанківського ринку є занадто дорогими, тому отримані міжбанківські кредити не використовуються для фінансування активних операцій, а слугують інструментом підтримання оперативної, а також довгострокової ліквідності (у разі фінансового оздоровлення банківської установи).

2. Контрольно-розподільча функція. Перша частина функції пов'язана з тим, що позиковий капітал має цільовий характер – неприпустимим є використання позикового капіталу для покриття збитків. Будучи самостійним, банк-позичальник розпоряджається позиковим капіталом відповідно до його потреб, однак відповідне право кредитора вимагати його повернення стимулює необхідність його раціонального використання і постійного контролю за цим

відповідно до умов залучення. Другу частину зазначеної функції реалізує залучений банківський капітал шляхом перерозподілу ресурсів від осіб, що мають тимчасово вільні кошти і заощаджують, до тих, хто має потребу в коштах у формі кредиту.

Підсумовуючи викладене, можна говорити про те, що банківський капітал є складною, багатоаспектною і багатофункціональною категорією. Він виступає передумовою ефективної діяльності банку.

1.2. Обґрунтування дефініції і складових фінансового механізму формування банківського капіталу

Логічним продовженням розгляду сутності банківського капіталу є комплексне дослідження функціонування механізму його формування. Визначаючи змістовну характеристику механізму формування банківського капіталу, слід розуміти, що він, являючись самостійним засобом підвищення ефективності управління капіталом, одночасно є частиною фінансового механізму банку.

Фінансовий механізм формування капіталу, на відміну від фінансового механізму, складовою частиною якого він являється, орієнтований на вирішення більш вузьких задач, а саме: формування достатнього обсягу капіталу, оптимізації розподілу сформованого капіталу за видами діяльності і напрямками використання, забезпечення фінансової рівноваги, фінансової гнучкості і достатнього рівня контролю над банком з боку його власників [57, с. 202].

Серед вітчизняних учених існують різні визначення поняття, сутності та складових фінансового механізму формування банківського капіталу. Так, у статті «Теоретична концептуалізація поняття «фінансовий механізм» І. Колесова так розкриває сутність і призначення фінансового механізму: «...в

сучасних економічних умовах фінансовий механізм корпорацій представляє собою систему форм, методів і важелів управління їх фінансами з метою реалізації задач сталого розвитку» [58, с. 182].

Структура фінансового механізму за «Фінансово-кредитним енциклопедичним словником» [59, с. 1043] представлена сукупністю взаємопов'язаних елементів: фінансових методів, фінансових важелів, правового, нормативне й інформаційного забезпечення. Таке представлення структури фінансового механізму є більш прийнятним, хоча складові нормативного забезпечення (амортизаційні норми, податкові ставки тощо) доцільно включати до фінансових важелів.

В. Славінський визначає фінансово-кредитний механізм формування капіталу, як сукупність методів і форм, інструментів та важелів генерування фінансових ресурсів, авансованих у формування активів: внутрішніх власних (шляхом акумуляції внесків засновників і капіталізації прибутку), зовнішніх власних (пайові цінні папери), запозичених (боргові цінні папери, отримані позики), залучених (кредиторська заборгованість, інші зобов'язання довгострокового і поточного характеру) [60]. Дане визначення не відображає повною мірою сутність механізму формування капіталу, як такого, який сприяє реалізації головної цілі управління – максимізації добробуту власників, що виражається в зростанні ринкової вартості банку. До того ж, наведена структура механізму формування капіталу не містить таких елементів, як інформаційне і правове забезпечення, а важелі самі собою є «інструментами, що використовуються в фінансових методах» [59, с. 1043].

І. Бланк розкриває сутність управління формуванням капіталу [61, с. 78] як процесу, що базується на певному механізмі, який представляє собою систему основних елементів та функцій, регулюючих процес розробки та реалізації управлінських рішень у цій області». До структури механізму управління формуванням капіталу, за І. Бланком, входять наступні елементи: ринковий механізм регулювання діяльності господарюючого суб'єкту, пов'язаної з формуванням капіталу; державне нормативно-правове

регулювання діяльності в області формування капіталу; внутрішній механізм регулювання окремих аспектів формування капіталу; система конкретних методів і прийомів здійснення управління формуванням капіталу.

Фінансовий механізм формування капіталу, як підсистема фінансового механізму банку, відображає його структуру. Усі елементи механізму знаходяться в комплексній взаємодії, без чого унеможлиблюється ефективно його функціонування (рис. 1.4).

Однією з основних складових механізму формування банківського капіталу є правове забезпечення. «Великий тлумачний словник сучасної української мови» [40, с. 375] дає таке визначення цій категорії: «правове забезпечення – сукупність правових норм, що регламентують правові взаємини та юридичний статус».

У «Великому тлумачному словнику російської мови» [41, с. 666] слово «забезпечити» має такі значення: «наділити в достатній кількості»; «надати достатні матеріальні кошти для життя»; «створити всі необхідні умови для будь-чого, гарантувати надійність, міцність будь-чого». З цих позицій правове забезпечення механізму формування банківського капіталу виступає як комплекс правових явищ, які дозволяють, реалізуючи потенціал права, вирішувати певні задачі щодо управління формуванням банківського капіталу.

Правове забезпечення має багаторівневу структуру. До правового забезпечення формування банківського капіталу загальноекономічного характеру можна віднести наступні нормативно-правові акти: Конституцію України, Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, Податковий кодекс, Закони України: «Про цінні папери та фондовий ринок», «Про акціонерні товариства», Рішення НКЦПФР «Принципи корпоративного управління», Положення НКЦПФР: «Про порядок реєстрації випуску акцій під час створення акціонерних товариств», «Про порядок реєстрації випуску акцій», «Про порядок здійснення емісії облігації та їх обігу» тощо.

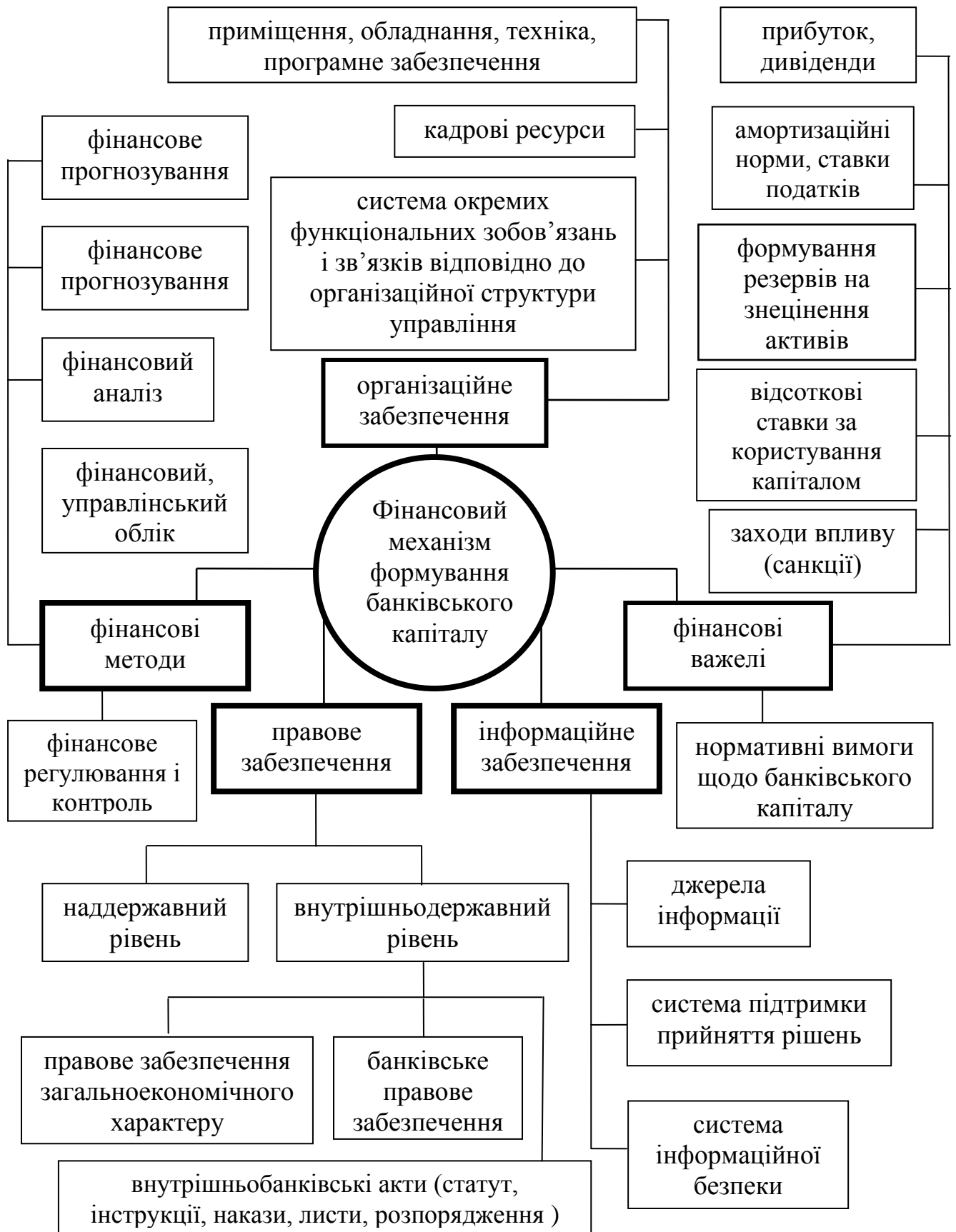

Рис. 1.4. Формалізація фінансового механізму формування банківського капіталу

Засади банківського правового забезпечення формування капіталу закладено законами України: «Про банки і банківську діяльність», «Про Національний банк України». Процес формування капіталу регламентується Інструкцією НБУ «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні», Положення «Про порядок формування та використання банками резервного фонду», «Методикою розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні», Положення «Про застосування НБУ заходів впливу за порушення банківського законодавства» та ін.

Структура правового забезпечення механізму формування банківського капіталу може бути представлена і в інший спосіб, наприклад за юридичною силою, тобто за місцем даного акту в системі нормативно-правових актів: закони, підзаконні нормативно-правові акти (загальні; місцеві; відомчі; рівня банку, установи).

Правове середовище досить суттєво впливає на умови і порядок формування капіталу суб'єктами господарювання. Це наочно демонструє табл. 1.4.

Не менш важливу роль у формуванні капіталу відіграє інформаційне забезпечення. Воно являє собою сукупність джерел відомостей (планових, облікових і позаоблікових), системи підтримки прийняття рішень, системи інформаційної безпеки, з одного боку, а з іншого, створення умов для процесу збору економічної, комерційної, фінансової інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень у сфері формування капіталу. При цьому інформація повинна бути точною, з необхідним ступенем деталізації, об'єктивною, забезпечувати можливість співставлення, оперативною і такою, що не вимагає значних витрат, пов'язаних з її збором і використанням.

Система підтримки прийняття рішень (далі – СППР) – інтерактивна автоматизована система, що надає можливість здійснювати вибір рішень у неструктурованих і слабо структурованих задачах, у тому числі, що мають багато критеріїв. Залежно від даних, із якими працюють ці системи, СППР можна поділити на оперативні і стратегічні.

Особливості формування капіталу банками у порівнянні з деякими суб'єктами господарювання сфери фінансових послуг

Критерій	Фінансові установи		
	Банки (залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних і юридичних осіб)	Страхові компанії (захист інтересів фізичних та юридичних осіб у разі настання (страхових випадків) за рахунок грошових фондів, що формуються страховиками з сплачених страхових платежів, та за рахунок інших коштів страховиків)	Корпоративні інвестиційні фонди (діяльність із спільного інвестування)
1	2	3	4
1. Обмеження щодо вибору організаційно-правової форми	Створюються у формі публічного акціонерного товариства або кооперативного банку	Можуть створюватися у формі акціонерних, повних, командитних товариств, товариств з додатковою відповідальністю	Створюються тільки у формі публічних акціонерних товариств
2. Особливості формування власного та позикового капіталу	Статутний капітал формується шляхом грошових внесків. Мінімальний розмір статутного капіталу банку складає 500 млн грн. Банкам забороняється випуск акцій на пред'явника. Наявність збитків у банку не є перешкодою для збільшення статутного капіталу.	Мінімальний розмір статутного фонду страховика, який займається видами страхування, іншими ніж страхування життя, установлюється в сумі, еквівалентній 1 млн євро, а страховика, який займається страхуванням життя, – 1,5 млн євро за валютним обмінним	Початковий статутний капітал формується за рахунок грошових коштів, державних цінних паперів, цінних паперів інших емітентів, що допущені до торгів на фондовій біржі, та об'єктів нерухомості,

Продовження табл. 1.4

1	2	3	4
	<p>Банки зобов'язані формувати резервний фонд, відрахування до якого має бути не менше 5 % від прибутку банку до досягнення ними 25 % розміру регулятивного капіталу банку.</p> <p>Особливості формування капіталу мають державні банки.</p>	<p>курсом валюти України. Статутний фонд повинен бути сплачений виключно в грошовій формі. Допускається формування статутного фонду цінними паперами, що випускаються державою, але не більше 25 % статутного фонду. Загальний розмір внесків страховика до статутних фондів інших страховиків не може перевищувати 30% його власного статутного фонду, у тому числі розмір внеску до статутного фонду окремого страховика не може перевищувати 10 %. Ці вимоги не поширюються на страховика, який здійснює види страхування, інші ніж страхування життя, у разі здійснення ним внесків до статутного фонду страховика, який здійснює страхування життя.</p>	<p>необхідних для забезпечення статутної діяльності. Не може засновуватися юридичними особами, у статутному капіталі (фонді) яких частка держави або органів місцевого самоврядування перевищує 25 %.</p> <p>Акції повинні бути тільки простими іменними. Розмір початкового статутного капіталу не може бути меншим за 1250 мін. заробітних плат.</p>

Закінчення табл. 1.4

1	2	3	4
3. Обмеження на формування капіталу	Обов'язковими для виконання банками є такі нормативи капіталу, встановлені НБУ: мінімальний розмір регулятивного капіталу (Н1) -120 млн грн., норматив адекватності регулятивного капіталу / платоспроможності (Н2) – не менше 10 %, норматив достатності основного капіталу (Н3) – не менше 7 %. Деякі відмінності щодо цих вимог мають спеціалізовані банки і філії іноземних банків.	Страхові резерви складають значну питому вагу залученого капіталу страховиків. Однією з основних вимог щодо забезпечення платоспроможності є перевищення фактичного запасу платоспроможності страховика над розрахунковим нормативним запасом платоспроможності.	Не має права емітувати та розміщувати цінні папери, окрім акцій. Забороняється залучати позики або кредити, що перевищують 10 % активів корпоративного інвестиційного фонду.
4. Регулювання і нагляд з боку держави	Національний банк України	Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг	Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг

Складено за даними [62; 63; 64, с. 106-116; 65, с.8-16]

Оперативні СППР призначені для негайного реагування на зміни поточної ситуації в управлінні формуванням капіталу. Стратегічні СППР орієнтовані на аналіз значних масивів різнорідної інформації, що збирається з різних джерел. Головною метою таких систем є пошук найраціональніших варіантів щодо формування капіталу з урахуванням різних чинників, таких як: кон'юнктура ринку банківських послуг, зміни на ринку капіталів і грошовому ринку, зміни у законодавстві тощо. Слід зауважити, СППР підтримує, а не замінює прийняття рішень менеджерами банку.

Процес формування банківського капіталу пов'язаний як з відкритою для широкого кола користувачів інформацією, так і з конфіденційною інформацією. Витік конфіденційної інформації з банку (щодо корпоративних клієнтів, про банківські трансакції, про інвестиційні проекти, про систему безпеки банку тощо) може не тільки послабити його позиції у конкурентній боротьбі, а й суттєво погіршити відношення до нього з боку клієнтів і державних структур.

Сьогодні іноземний банківський капітал активно приходить на вітчизняний ринок банківських послуг і приносить із собою власну практику ведення бізнесу, що включають в себе й елементи інформаційних війн («шпіонаж», переманювання клієнтів і співробітників). За таких умов комплексне впровадження систем інформаційної безпеки банків є надзвичайно актуальним. На передній план виходить протидія інсайдерам, до числа яких можна віднести: недобросовісних співробітників; співробітників, що мають контакти з кримінальними структурами; співробітників, що цілеспрямовано працюють на банки-конкуренти з метою отримання матеріальної винагороди, й співробітників, що наносять шкоду банківській установі через власні, непов'язані з економічною вигодою, мотиви.

Не менш важливим елементом фінансового механізму формування банківського капіталу є організаційне забезпечення, яке представляє собою організаційні умови, що включають систему окремих функціональних зобов'язань і зв'язків відповідно до організаційної структури управління, кадрові ресурси, приміщення, обладнання, техніку, програмне забезпечення.

У широкому розумінні «метод» означає спосіб теоретичного дослідження або практичного здійснення чогось [40, с. 664; 40, с. 538]. В. Буряковський [66] фінансові методи визначає, як «способи і засоби фінансового управління, такі як фінансовий облік, фінансовий аналіз, фінансове планування, фінансове регулювання і контроль». Крім планування, доцільно виділити і фінансове прогнозування, оскільки «план» і «прогноз» – поняття нетотожні. Останнє поняття використовується стосовно розрахунків, необхідних для складання фінансових планів, що додає їм певної гнучкості, дозволяє вносити певні корективи в залежності від зміни обставин. Фінансові методи в механізмі формування банківського капіталу направлені на забезпечення достатнім рівнем джерел формування майна в розрізі окремих їх видів.

Фінансові важелі механізму формування капіталу дуже тісно пов'язані з фінансовими методами. Вони представляють собою інструменти, що використовуються в фінансових методах [59, с. 1043] і представлені вимогами щодо банківського капіталу (нормативний розмір статутного капіталу, розмір регулятивного капіталу, норматив достатності капіталу, обсяг резервного капіталу і капіталу, сформованого за рахунок емісії облігацій тощо), санкції за невиконання вимог, відсоткові ставки за користування капіталом, амортизаційні норми, прибуток, дивіденди тощо.

На механізмі формування банківського капіталу базується управління капіталом, головною метою якого є зростання вартості банку (рис. 1.5). Об'єктом управління формуванням банківського капіталу виступає власний, залучений і позиковий капітал як особлива форма організації фінансових ресурсів, авансованих у формування активів банку, з метою одержання економічного ефекту. Суб'єктами управління є: Комітет з управління активами і пасивами, Комітет з управління кредитними і ринковими ризиками, Казначейство, Правління і власники. Управління формуванням капіталу розпочинається з моменту вибору організаційно-правової форми банку і закінчується із ліквідацією банку як суб'єкта господарювання.

Рис. 1.5. Формалізація процесу управління формуванням банківського капіталу

Управління формуванням банківського капіталу передбачає управління формуванням власного капіталу, управління залученням капіталу, управління

формуванням позикового капіталу, управління вартістю капіталу, управління структурою капіталу й управління ризиками, на які наражається банк під час формування капіталу. Вирішальне значення в процесі управління формуванням банківського капіталу має стратегія або набір стратегій. Під стратегією слід розуміти формалізоване закріплення в документах найбільш значущих цілей і підходів до їх практичної реалізації [67, с. 6].

Можна виділити такі основні стратегії формування банківського капіталу як стратегія збільшення власного капіталу, стратегія концентрації власного капіталу, стратегія збільшення ресурсної бази, скорочення власного капіталу або обмеження його росту, структурних змін тощо. Більш детально зупинимося на кожній стратегії.

Стратегія збільшення власного капіталу направлена на забезпечення високого рівня захищеності від потенційних ризиків, створення запасу фінансової стійкості, запобігання впливу на прийняття управлінських рішень кредиторів, створення іміджу надійного позичальника, збереження конкурентних позицій, розширення банківського бізнесу тощо. Збільшення власного капіталу може відбуватися через збільшення статутного капіталу шляхом емісії акцій чи додаткових внесків, реінвестиції чистого прибутку, продажу частки активів і викупу зобов'язань тощо.

Стратегія концентрації власного капіталу пов'язана, в першу чергу, із значним нарощенням статутного капіталу або з інтеграцією чи кооперацією капіталу з метою збільшення частки ринку, отримання суттєвих конкурентних переваг. Стратегія концентрації відрізняється від стратегії зростання більш суттєвими темпами. Концентрація власного капіталу може бути дружньою або агресивною, добровільною або примусовою, явною або прихованою, різнитися за територіальним охопленням, формою (злиття, приєднання або об'єднання шляхом створення банківських корпорацій, банківських холдингових груп, фінансових холдингових груп тощо).

Стратегія розширення ресурсної бази передбачає нарощення банківських ресурсів за рахунок різних джерел з метою розширення діяльності. Якщо

перевага надаватиметься ресурсам на позиковій основі, то банк має мати достатній запас обсягу власного капіталу.

Стратегія скорочення власного капіталу або обмеженого його росту застосовується з метою підвищення рентабельності власного капіталу, підвищення курсу корпоративних прав (для зрівноваження (або перевищення) номінальної вартості акцій з їх реальною ціною), проведення певної дивідендної політики, концентрації статутного капіталу у найактивніших інвесторів, скорочення діяльності тощо.

Стратегія структурних змін орієнтована на вирішення проблеми пошуку оптимальної величини капіталу банку, яка дозволяє повною мірою реалізувати покладений на власний капітал функції і забезпечити на цій основі прибуткову й стабільну роботу банків на ринку, набуває особливої актуальності.

Термін «структура» означає сукупність внутрішніх зв'язків, побудову, внутрішнє упорядкування об'єкту. Це інваріантний аспект системи [68, с. 1027; 69, с. 140]. Що ж до визначення поняття «структура капіталу», то його можна розглядати в широкому розумінні як внутрішню побудову капіталу чи окремих його складових (наприклад щодо банків, структура депозитів до запитання або структура власного капіталу банку, структура сукупного банківського капіталу за вартістю залучення тощо) і вузькому – як співвідношення між власним і позиковим капіталом. Саме вузьке трактування зазначеного терміну використовується у теорії структури капіталу.

Слід зауважити, що будь-яка стратегія формування банківського капіталу пов'язана з стратегією використання капіталу (інвестування). Як відмічає О. Лаврушин [70, с. 250]: «Процес управління пасивами комерційного банку передбачає їх ефективне використання відповідно вимогам формування ресурсної бази і, навпаки, формування ресурсної бази відповідно можливостям її використання». Крім того, стратегія формування банківського капіталу повинна узгоджуватися з стратегією ринкової поведінки і місією банку як стратегіями вищого і найвищого рівня.

Формами реалізації стратегії формування банківського капіталу є:

процентна політика (стратегічні підходи щодо управління діапазоном процентних ставок з ресурсів, що залучаються на депозитній основі і боргових цінних паперів); емісійна політика (визначення стратегічних пріоритетів при організації роботи банку як емітента або позичальника на ринку цінних паперів), депозитна політика (визначення стратегічних пріоритетів при організації роботи на ринку банківських депозитів), дивідендна політика, політика підтримки ліквідності (стратегічні підходи до координації строків залучення і розміщення коштів).

Отже, викладене вище, дозволяє розглядати механізм формування банківського капіталу як сукупність взаємопов'язаних фінансових методів, важелів, правового, інформаційного й організаційного забезпечення, відкрити, здебільшого імовірнісну динамічну систему, націлену на таке управління капіталом, яке забезпечує довгострокову, ефективну діяльність банку і зростання ринкової його вартості, шляхом формування достатнього обсягу капіталу, оптимізації розподілу капіталу за видами діяльності і напрямками використання, підтримки фінансової рівноваги, фінансової гнучкості і достатнього рівня контролю над банком з боку його власників.

Механізм формування капіталу активно впливає на діяльність банку і може ефективно функціонувати за умов комплексного використання всіх його складових.

Фінансовий механізм формування банківського капіталу є синтезом ринкового і пруденційного механізмів. Ефективність банківського регулювання значною мірою залежить від позиції органів, що розробляють економічну і фінансову політику держави й від вимог, що висовуються перед банківською системою. Державне регулювання не виключає саморегуляцію банківської системи через ринкові механізми. Ці два положення повинні доповнювати одне одного.

Банківське регулювання полягає у створенні системи норм, що регулюють діяльність банків, визначають загальні принципи банківської діяльності, порядок здійснення банківського нагляду, відповідальність за

порушення банківського законодавства [71]. Основні функції банківського регулювання в Україні покладено на НБУ. Верховна Рада України, реалізуючи правотворчу функцію держави, формує правову базу щодо банківського регулювання. При Верховній Раді України створено Комітет з питань фінансів і банківської діяльності, на який покладено законопроектну, організаційну і контрольну функції.

Розглядаючи вітчизняне банківське регулювання у процесі формування капіталу в історичному розвитку, можна виокремити декілька етапів.

Перший етап розпочався із заснуванням Національного банку України (НБУ) 20 березня 1991 р. Його було створено на основі Державного банку СРСР разом із прийняттям Верховною Радою УРСР Закону «Про банки і банківську діяльність» [72]. Постановою Президії Верховної Ради України від 7 жовтня 1991 р. було затверджено «Статут Національного банку України» [73]. Ст. 7 Статуту серед основних завдань НБУ визначала здійснення контролю за додержанням банками, їх філіями і установами положень і економічних нормативів, встановлених відповідно до Закону «Про банки і банківську діяльність».

Відповідно до Положення НБУ від 21.12.1993 «Про економічні нормативи регулювання діяльності комерційних банків» [74], встановлювалися: мінімальний розмір статутного капіталу; норматив платоспроможності банку; показник ліквідності балансу; максимальний розмір ризику на одного позичальника; обов'язкові резерви, що розміщуються у Національному банку. Цей період характеризується гіперінфляцією 1992–1994 рр., падінням виробництва, зменшенням реальних доходів населення тощо. Вкрай нестабільні економічні умови мали негативний вплив на банківську систему в цілому.

Другий етап пов'язаний із поступовою економічною стабілізацією. Незважаючи на деяке покращення фінансового стану банків, зменшення кількості збиткових банків і банків, що порушують економічні нормативи, усвідомлювалось, що вжитих заходів щодо оздоровлення банків було недостатньо. Тому Постановою НБУ від 30.06.1995 [75] передбачалось

вдосконалення системи контролю економічних нормативів та застосування штрафних санкцій за їх порушення, запровадження системи створення страхових фондів від кредитних ризиків. Цією постановою було затверджено Положення «Про порядок формування і розміри страхового фонду комерційних банків» і Положення «Про економічні нормативи регулювання діяльності комерційних банків», яке містило наступні нормативи: мінімальний розмір статутного фонду; платоспроможність банку; показники ліквідності банку; максимальний розмір ризику на одного позичальника. Проте вже на підставі Постанови від 30.12.1996 воно вже втратило чинність. Цією постановою затверджувалась Інструкція «Про порядок регулювання та аналіз діяльності комерційних банків» [76]. Ця Інструкція містила 5 груп економічних нормативів (усього 21 норматив): нормативи капіталу; нормативи ліквідності; нормативи відкритої валютної позиції і нормативи зваженої валютної позиції. Зокрема, нормативи капіталу: норматив мінімального розміру капіталу банку, мінімальний розмір статутного капіталу, норматив платоспроможності, норматив достатності капіталу і категорія капіталу (відповідно до категорії, яких було три, встановлювався ліміт розподілу капіталу).

З урахуванням активного переходу на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, з метою удосконалення банківського регулювання і нагляду, Постановою НБУ від 14.04.1998 було затверджено нову Інструкцію «Про порядок регулювання та аналіз діяльності комерційних банків» [77], що передбачала 4 групи нормативів: нормативи капіталу, нормативи ліквідності, нормативи ризику і нормативи відкритої валютної позиції. Усього налічувалося 18 нормативів, з яких 4 – нормативи капіталу (норматив капіталу банку, мінімальний розмір статутного капіталу, норматив платоспроможності і достатності капіталу банку).

Одним із важливих документів, що були направлені на удосконалення пруденційного регулювання банківської діяльності, стало Положення «Про структуру системи банківського нагляду Національного банку України та його

повноваження щодо адекватного реагування на порушення в діяльності комерційних банків» від 17.11.1997 [78].

Трохи пізніше НБУ Постановою від 04.02.1998 затверджує Положення «Про застосування Національним банком України заходів впливу до комерційних банків за порушення банківського законодавства» [79], що діяло близько двох років. Основна мета Положення полягала у приведенні банківської діяльності у відповідність із нормами і вимогами чинного банківського законодавства та нормативних актів НБУ й забезпеченні стабільності банківської системи, захисту вкладників і кредиторів. Діюча редакція Положення прийнята у 2012 р. [80].

Розуміючи необхідність виявлення банків з незадовільним фінансовим станом, банків, операції або менеджмент яких мають недоліки, що можуть призвести до банкрутства установи та вимагають посиленого контролю з боку держави й необхідність комплексної оцінки загального стану і стабільності банківської системи, НБУ від 25.06.1998 були затверджені Положення «Про планування виїзних інспекцій» і Положення «Про порядок визначення та застосування комплексної рейтингової оцінки комерційних банків за системою *CAMEL*» [81]. Пізніше методика комплексної рейтингової оцінки було удосконалено. Постановою НБУ від 08.05.2002 було затверджено Положення «Про порядок визначення рейтингових оцінок за рейтинговою системою *CAMELS*» [82]. Основою рейтингової системи є оцінка ризиків та визначення рейтингових оцінок за такими основними компонентами: достатність капіталу – *C*, якість активів – *A*, менеджмент – *M*, надходження – *E*, ліквідність – *L*, чутливість до ринкового ризику – *S*.

Завершення другого етапу розвитку банківського регулювання і нагляду в Україні прийшлося на загострення світової кризи, яка 1998 р. перекинулася з азійського регіону на Східну Європу і Латинську Америку. Замість значного економічного зростання Україна отримала падіння ВВП, різке знецінення валюти за рік на 80 %, зростання річного показника інфляції до 20 % і суттєвий спад доходів населення [83].

Третій етап охоплює період з 1999 р. по 2008 р. Перша частина цього етапу пов'язана зі створенням умов для подальшого удосконалення регулювання і нагляду. У цей час приймається Закон України «Про національний банк України», Закон України «Про банки і банківську діяльність» з метою створення правового забезпечення стабільного розвитку банків і вітчизняної банківської системи, створення належного конкурентного середовища на ринку фінансових послуг, захисту прав інвесторів і кредиторів.

У 2001 р. було прийнято Закон «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [84], що встановлює загальні правові засади у сфері надання фінансових послуг, здійснення регулятивних та наглядових функцій за діяльністю з надання фінансових послуг. Цього ж року було прийнято ряд важливих документів: Положення «Про планування та порядок проведення інспекційних перевірок» [85]; Інструкцію «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні» [86]; Положення «Про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства» [87]; Закон України «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб» [88].

Наприкінці 2004 р. через значну політичну нестабільність у державі відбулася паніка вкладників, що загрожувало стабільності банківської системи. Завдяки введенню мораторію на дострокове зняття вкладів, рефінансуванню і наданню банкам стабілізаційних кредитів, що передбачалось Постановою НБУ «Про тимчасові заходи щодо діяльності банків» від 30.11.2004 [89], вдалося стримати кризу.

У цей час продовжується удосконалення методологічної та нормативно-правової бази банківського регулювання та нагляду у контексті адаптації до вимог законодавства Європейського Союзу та Базельських принципів ефективного банківського нагляду. За висновками Місії міжнародного валютного фонду та Світового банку у 2007 р., порівняно із 2002 р., НБУ досяг значного прогресу в напрямі впровадження стандартів Базельського комітету та кращої світової практики наглядової діяльності [90].

За участю Міжнародної фінансової корпорації (англ. – *International Finance Corporation, IFC*) у 2007 р. було підготовлено та доведено до банків «Методичні рекомендації щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України» [91]. Цей документ розроблено відповідно до вимог документа Базельського комітету з питань банківського нагляду «Удосконалення корпоративного управління в банківських установах» і пропонується для застосування банками, які прагнуть досягти кращих сучасних стандартів корпоративного управління, вищого рівня ринкової дисципліни та прозорості своєї діяльності до прийняття відповідного законопроекту.

Четвертий етап розпочався у 2008 р. і тривав до 2014 р. У 2008 р. на розвиток банківського сектору України вплинула світова фінансова криза, і, як її наслідки, вплив коштів фізичних осіб з банківської системи, підвищення попиту на валюту, високий рівень інфляційного тиску, падіння довіри до окремих банків тощо.

Для забезпечення стабільності роботи банків у разі настання непередбачуваних обставин затверджено «Методичні рекомендації щодо планування в банках України заходів на випадок виникнення непередбачуваних обставин» від 08.09.2008 [92]. Із метою гарантування економічної безпеки держави, мінімізації можливих збитків для економіки та фінансової системи України від фінансової кризи, яка охопила більшу частину промислово розвинутих країн Верховною Радою України 31.10.2008 було прийнято Закон України «Про першочергові заходи щодо запобігання наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» [93]. Відповідно до цього закону НБУ затвердив Постановою від 01.12.2008 «Спеціальний порядок здійснення заходів щодо фінансового оздоровлення банків» [94], яким визначені особливості фінансового оздоровлення банків та їх капіталізації в умовах запобігання негативним наслідкам фінансової кризи. Кабінет Міністрів України затвердив Постановою від 04.11.2008 «Порядок участі держави у капіталізації банків». Постановою від 18.02.2009 були внесені деякі зміни до «Порядку участі держави у капіталізації банків», затверджено

Положення «Про Експертно-аналітичну раду з питань участі держави у капіталізації банків» [95; 96].

П'ятий етап розпочався у 2014 р. і триває по теперішній час і пов'язаний зі стрімким розгортанням фінансової, соціальної і військово-політичної кризи.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання негативному впливу на стабільність банківської системи» підвищив вимоги до мінімального розміру статутного капіталу на момент державної реєстрації юридичної особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність, до 500 млн грн [97]. Національний банк України має право встановлювати для окремих юридичних осіб, які мають намір здійснювати банківську діяльність, залежно від їх спеціалізації диференційований мінімальний розмір статутного капіталу на момент їх державної реєстрації, але не нижче розміру, передбаченого цією статтею.

НБУ затвердив графік щорічного нарощування банками статутного капіталу до передбаченого законом мінімального розміру в 500 млн грн. Згідно з документом, банки зі статутним капіталом 120 млн грн повинні провести перше підвищення до 11 липня 2017 р. (до 150 млн грн) [98]. До розміру не менше: 120 млн грн – до 17 червня 2016 р.; 150 млн грн - до 11 липня 2017 р.; 200 млн грн – до 11 липня 2018 р.; 250 млн грн – до 11 липня 2019 р. ; 300 млн грн – до 11 липня 2020 р.; 350 млн грн – до 11 липня 2021 р.; 400 млн грн – до 11 липня 2022 р.; 450 млн грн – до 11 липня 2023 р.; 500 млн грн – до 11 липня 2024 р.

Подальший розвиток банківського регулювання і нагляду в Україні має бути пов'язаний з подоланням наслідків фінансової кризи, зміцненням банківської системи з урахуванням можливих нових кризових явищ, продовженням удосконалення правового забезпечення банків відповідно до міжнародним стандартів й вимог Базельського комітету.

Стандарти пруденційного нагляду: «Міжнародна конвергенція щодо вимірювання та вимог до капіталу» (Базель I) і «Міжнародна конвергенція щодо вимірювання та вимог до капіталу: переглянуті підходи» (Базель II), а також

«Основні принципи ефективного банківського нагляду» є основними актами наддержавного рівня правового забезпечення формування банківського капіталу. Слід зазначити, що Базель II ще не запроваджено у вітчизняну банківську практику, оскільки потребує значних витрат часу і грошей. Планується поступовий перехід до зазначених стандартів. Разом з тим, фінансова криза, що спричинила значний удар по банківській системі, обумовила схвалення у 2010 р. реформу світового банківського сектору (Базель III). У положеннях Базель II банківський капітал поділяється на два рівні.

1. Базовий, основний капітал (англ. – *primaty, core capital*), капітал першого рівня (англ. – *Tier 1 Capital, T1*). Він необхідний для підтримки нормального функціонування банку і поглинання втрат в момент їх виникнення і є ключовою мірою фінансової стійкості банку з точки зору регулятора. Складається з власних коштів банку (капітальної бази), яка, в свою чергу, складається із: звичайних акцій (англ. – *common stock*) – оплаченого акціонерного капіталу; відкритих резервів/ (англ. – *dislosed reserves*) – нерозподіленого прибутку; також до складу *T1* можуть входити безстрокові некумулятивні привілейовані акції (англ. – *noncumulative perpetual preferred stock* (гудвіл вираховується)).

2. Додатковий, вторинний капітал (англ. – *supplementary, secondary capital*), капітал другого рівня (англ. – *Tier 2 Capital, T2*). Він необхідний для забезпечення поглинання збитків при ліквідації банку. До складу *T2* входять скриті резерви (англ. – *undisclosed reserves*); резерви, пов'язані з переоцінкою (англ. – *asset revaluation reserves*); загальні резерви, резерви на покриття збитків (англ. – *general provisions/general loan- loss provisions*); гібридні документи типу боргових зобов'язань і субординованих боргових зобов'язань для покриття збитків (англ. – *hybrid debt/equity capital instruments and subordinated term debts*) [99, с. 14–18].

До основних змін щодо капіталу відповідно до Базель III слід віднести [100]: підвищення якості та розміру капіталу – в документі суттєво посилюються вимоги до структури та якості капітальної бази банку для підвищення здатності банків поглинати збитки як при нормальному, так і при кризовому сценарії;

створення оптимального балансу між обсягом власних та залучених коштів банку шляхом введення коефіцієнту фінансового левериджу як доповнення до показників капіталу з урахуванням ризиків;

нові стандарти управління ліквідністю – Базель III визначає мінімальні вимоги до ліквідності та систему моніторингових інструментів. Згідно з цим документом вводяться два додаткових показника для контролю рівня ліквідних коштів в банках на короткостроковій й довгостроковій основі, а саме: коефіцієнт ліквідного покриття та коефіцієнт чистого стабільного фінансування;

повномасштабне охоплення й покриття ризиків – Базель III передбачає повне покриття ризиків, збільшуючи вимоги до капіталу на покриття ризиків, які недостатньо відображені у «Базелі II», передбачає збільшення вимог до інструментів, що утримуються в торгових портфелях банків, операцій з сек'юритизованими активами та угод з похідними цінними паперами;

регулювання системних фінансових інститутів – Базель III вводить додаткові вимоги до рівня достатності капіталу системоутворюючих для світової фінансової системи банків, що впливають на функціонування всіх інших фінансових установ на міжнародному рівні.

Крім того згідно з положеннями «Базеля III» передбачаються більш жорсткі вимоги до прозорості інформації, яка має розкриватися банками в офіційній звітності. Це стосується інформації щодо компонентів регулятивного капіталу банків, включаючи методику його розрахунку. Для підвищення прозорості (англ. – *transparency*) регулятивного капіталу та зміцнення ринкової дисципліни банкам рекомендовано у складі річної фінансової звітності, перевіреної аудитором, на своїх веб-сайтах розкривати: умови й терміни всіх інструментів, які включаються до регулятивного капіталу; розміри статей корегування регулятивного капіталу; основні характеристики емітованих капітальних інструментів; детальні розрахунки коефіцієнтів, які використовуються при визначенні компонентів регулятивного капіталу.

1.3. Концептуальні засади вдосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу

Існують дві основні моделі управління банківською установою – максимізація прибутку (вартості банку) та мінімізація ризиків, а також їх сполучення. Зі зростанням кредитної експансії відбувається зменшення частки власного капіталу, що за певних обставин може призвести до фінансової неспроможності банків. Щоб запобігти цьому, капітал банку має відповідати певним вимогам – сума власних коштів повинна залежати від ризиків, на які наражається той чи інший банк під час своєї діяльності. Звичайно, не всі ризикові активи можуть бути покриті повною мірою. Скоріше за все, це лише питання визначення мінімальної адекватної суми. Відповідно до вимог НБУ, щонайменше у 10 % ризикових активів банки повинні інвестувати власні кошти. Решта – 90 % можуть формуватися за рахунок зобов'язань. Вимоги НБУ стосуються також мінімальних розмірів статутного і регулятивного капіталів (120 млн грн), адекватності основного капіталу (не менше 9 %).

Фінансова криза 2008–2009 рр., а також суспільно-політична криза 2014 р. суттєво вплинули на достатність капіталу банківських установ: зростання збитків за кредитними портфелями призвело до того, що багато з банків втратили значну частину власного капіталу й фактично виявилися на межі банкрутства. У 2014 р. тимчасову адміністрацію введено у 33 банки [101].

Центральною проблемою теорії структури капіталу є пошук оптимальної його структури, тобто такого співвідношення між власним і позиковим капіталом, яке забезпечуватиме найбільшу вартість компанії (максимальну ціну, за якою б її придбали при можливому продажу на конкретний момент часу). Сучасна теорія структури капіталу бере свій початок з 1958 р., коли була опублікована відома робота з фінансів – стаття Ф. Модільяні [*F. Modigliani*], М. Міллер [*M. Miller*] «Вартість капіталу, корпоративні фінанси і теорія інвестування» (англ. – «*The Cost of Capital, Corporation Finance and the Theory*

of Investment» [102]), що доводила індивідуальність вартості компанії щодо структури капіталу.

Традиційна теорія структури капіталу (англ. – *Traditional theory*) виходить із того, що для компанії вигідно максимально збільшити пропорцію боргових інструментів у фінансуванні своєї діяльності [103, с. 107], оскільки боргові зобов'язання є дешевшими за акціонерний капітал. Ця теорія є уразливою, оскільки вона не враховує, що максимізація позикового капіталу призводить до втрати фінансової стійкості і загрози банкрутства, а зростання фінансового ризику обумовлює зростання середньозваженої вартості капіталу.

Значний внесок в удосконалення теорії структури капіталу внесли Ф. Модільяні і М. Міллер, поставивши під сумнів значущість позикового джерела фінансування: «... у ідеальному економічному світі при наявності досконалих ринків капіталу і симетричної інформації для всіх учасників ринків загальна ринкова вартість всіх випущених компанією цінних паперів визначається здатністю отримувати доход і ризиком, що лежить в основі реальних активів і не залежить від співвідношення акціонерного капіталу і боргових цінних паперів, випущених для фінансування діяльності компанії» [104, с. 86].

Незважаючи на наявність значної кількості обмежувальних передумов стосовно відсутності податків й інформаційної асиметрії, транзакційних витрат, однорідності інвесторів та досконалого фінансового ринку, науковці у своїй теоремі показали умови, при яких структура капіталу не впливає на вартість компанії [105, с. 8]. У більш пізніх своїх роботах Ф. Модільяні і М. Міллер послабили передумови щодо оподаткування (модель з урахуванням податку з доходів корпорацій, модель з урахуванням податків на доходи фізичних осіб [106; 107]).

Варто відзначити, що пізніше теорема Модільяні-Міллера була суттєво доповнена роботами інших економістів, зокрема, у роботах нобелівського лауреата Дж. Стіглиця [*J. Stiglitz*] і Н. Бакстера [*N. Baxter*] [108, 109] було враховано наявність таких недосконалостей ринку, як витрати банкрутства

(англ. – *bankruptcy costs*); А. Крауса [*A. Kraus*] та Р. Літценбергера [*R. Litzenger*] [110] – агентські витрати (англ. – *agency costs*), що пізніше виокремилось у нову теорію структури капіталу – М. Дженсена [*M. Jensen*] і В. Меклінга [*W. Meckling*] [111] та виграші від так званих податкових щитів (англ. – *tax shields*) – Х. Деанжело [*H. DeAngelo*] і Р. Масуліса (*R. Masulis*) [112], вплив податкових ефектів, зумовлених складністю та неоднозначністю податкового законодавства – Дж. Грема [*J. Graham*] [113]; транзакційні витрати – М. Лірі [*M. Leary*] та М. Робертса [*M. Roberts*] [114]. Подальші теоретичні дослідження дозволили зробити висновок, що компанія може впливати на свою вартість, змінюючи структурні складові капіталу.

Традиційна теорія структури капіталу та теорема Модильяні-Міллера надають обмежені можливості для дослідження банківського капіталу, який регулюється пруденційними нормами. Її адаптація до банківської сфери вимагає введення додаткових обмежень, пов'язаних із необхідністю дотримання обов'язкових економічних нормативів, щодо капіталу, зокрема. Їх наявність не зменшує актуальності проблеми визначення оптимального розміру капіталу для кожного окремого банку. Однією з основних проблем у процесі формування капіталу є конфлікт цілей банків і регулятора (рис. 1.6).

Наявність зазначеного конфлікту зовсім не означає повного антагонізму інтересів держави і банків. Варто відзначити, що проблема управління капіталізацією банків не є виключно проблемою регулятора. Комерційні банки також усвідомлюють необхідність управління власною капіталізацією, визначення напрямків збільшення капіталу, формування оптимальних пропорцій між власним капіталом і зобов'язаннями [115, с. 90]. Це певним чином підтверджують дані опитувань фінансових менеджерів 4400 різних компаній, як за величиною, за борговим навантаженням, так і за галузями (15 % – компанії фінансової галузі), що наведені у роботі [116] Дж. Грема [*J. Graham*] і Х. Кемпбелла [*H. Campbell*]. Так, при прийнятті рішень щодо структури капіталу, менеджери виходять, в першу чергу, із міркувань

фінансової гнучкості, кредитного рейтингу, мінливості грошових потоків, дефіциту власних коштів та ін.

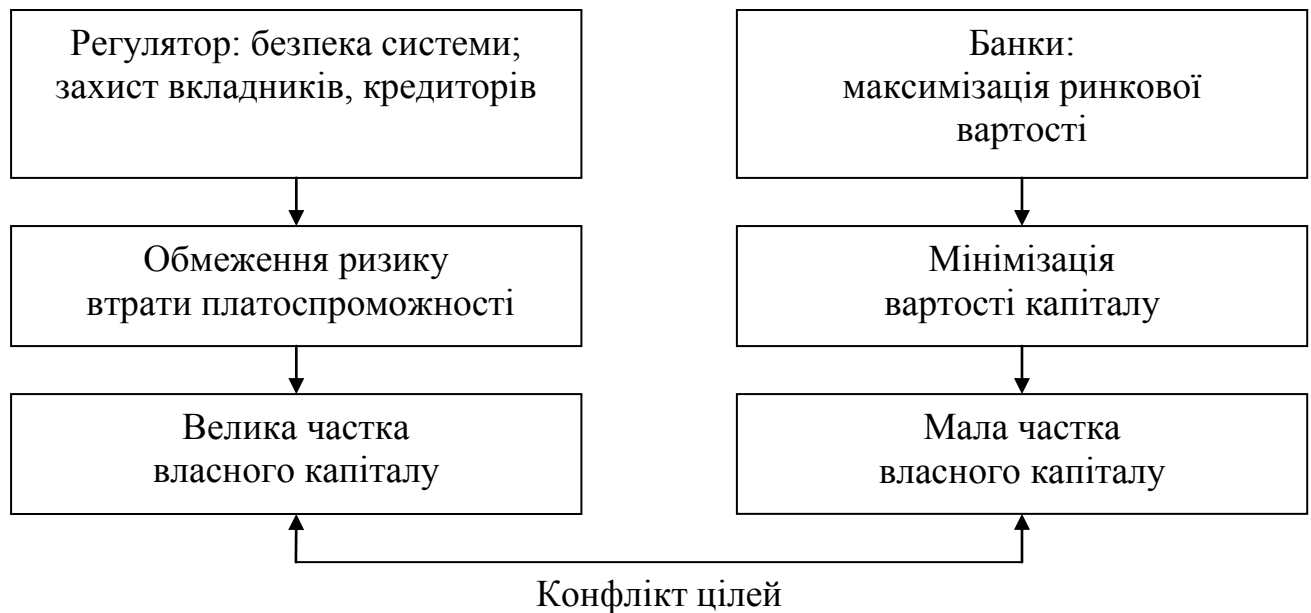

Рис. 1.6. Конфлікт цілей регулятора банківської діяльності і банків у формуванні капіталу

Із дискусій стосовно недоліків теорії Модильяні-Міллера бере свій початок теорія компромісу або теорія стаціонарного співвідношення (англ. – *trade-off theory*). У класичній роботі М. Бредлі [M. Bradley], Г. Джаррелла [G. Jarrell], Е. Кіма [E. Kim] «On The Existence of An Optimal Capital Structure: Theory and Evidence» [117] визначається, що чим вище рівень боргового навантаження на компанію, тим вище величина створюваних борговим навантаженням податкових щитів. Оптимальна структура капіталу, на їхню думку, досягається, коли гранична поточна вартість (англ. – *marginal present value*) податкового щита на додатковий борг дорівнює граничній поточній вартості витрат фінансового краху (англ. – *financial distress cost*) на додатковий борг. Найчастіше під витратами фінансового краху розуміють витрати банкрутства [117–120]. Недоліком даної теорії є неврахування витрат пристосування фактичної структури капіталу до оптимальної, економічної поведінки менеджерів, власників тощо. Адаптація цієї теорії до банківської

сфери потребує змістовного наповнення терміну «додатковий борг», тому що існує принципова різниця між залученим і позиковим банківським капіталом, а також уточнення потребує термінологічний апарат, оскільки категорії дефолту та імовірності його виникнення більш повно, ніж банкрутство, описують імовірні сценарії погіршення фінансового стану банківської установи. Важливим фактором, який необхідно врахувати, є терміни існування додаткового боргу банківської установи, які є короткими і дуже короткими порівняно з суб'єктами господарювання реального сектора економіки, а також мотиви його виникнення, пов'язані з необхідністю регулювання ліквідності.

Теорія компромісу передбачає використання різних типів фінансових стратегій (агресивної, помірної, консервативної) і поділяється на статичну та динамічну. Залежно від відношення осіб, що приймають рішення, до ризику точка компромісу може відхилятися від мінімального значення середньозваженої вартості, що відображає специфіку фінансових рішень у площині ризик-прибутковість [121].

Статична теорія компромісу (англ. – *static trade-off theory*) виходить із того, що критерієм оптимальної структури капіталу є максимум виграшу при використанні боргу та акціонерного капіталу. Динамічна (англ. – *dynamic trade-off theory*) теорія компромісу вивчає процес пристосування фактичної структури капіталу до оптимальної. Важливий вклад у розвиток останньої був зроблений Дж. Стіглицем, який досліджував вплив оподаткування на структуру капіталу і швидкість її змін [122].

Перші динамічні моделі, які враховували податкову економію (англ. – *tax savings*) та витрати банкрутства у контексті оптимальної структури капіталу, було розроблено А. Кейном [A. Kane] [123], М. Бреннаном [M. Brennan] і Е. Шварцем [E. Schwartz] [124]. У подальшому вони були використані для розгляду альтернативних варіантів перенесення рішень по левериджу на наступний період [125–127].

Безперервні моделі (англ. – *continuous time models*) за наявності невизначеності, податків та витрат банкрутства, проте без урахування

транзакційних витрат, довели, що, компанії, які спроможні у випадку несприятливих подій негайно відновити баланс без суттєвих витрат, мають можливість підтримувати високий рівень боргу з метою отримання вигаду від податкової економії. Такий висновок можна екстраполювати на банківський сектор у частині більш легкого доступу до ресурсів міжбанківського ринку банківських установ із міцним фінансовим станом і високим рейтингом кредитоспроможності позичальника.

Загальним припущенням усіх охарактеризованих вище теорій є інформаційна ефективність, яка передбачає доступ учасників ринку до всієї інформації, що має відношення до процесу ціноутворення на фондовому ринку. Насправді ринкові ціни не завжди є об'єктивними, інформація – загальнодоступною, а економічна поведінка учасників ринку – раціональною.

Зазначене зумовило виникнення моделей асиметричної інформації: інвестиційних і сигнальних [128, с. 61–81]. Інвестиційні моделі виходять з того, що обираючи ту чи іншу структуру капіталу, менеджери орієнтуються на відносну недооцінку чи переоцінку очікуваних грошових потоків від інвестиційного проекту, яку здійснюють зовнішні інвестори через існування інформаційних асиметрій. За сигнальними моделями структура капіталу використовується як інформаційний передатчик, що видає сигнали зовнішнім інвесторам про поточний стан компанії і її перспективи.

Найкраще розробленою моделлю асиметричної інформації є теорія ієрархії або теорія порядку фінансування (англ. – *Pecking order theory / Pecking order model*), основну ідею якої висунуто Г. Дональдсоном [*G. Donaldson*] [129] і розвинуто С. Майерсом [*S. Myers*], Н. Майлуфа [*N. Majluf*] [130]. Відповідно до вказаної теорії пріоритетне місце у джерелах фінансування посідає внутрішнє джерело – нерозподілений прибуток, а якщо виникає потреба у зовнішньому фінансуванні, – кредити, облігації, гібридні цінні папери. Вважається, що джерела зовнішнього фінансування мають бути обрані таким чином, щоби мінімізувати додаткові витрати від асиметричної інформації. Що ж до додаткової емісії акцій, то вона є небажаною і використовується за умови

браку інших джерел, оскільки ринок сприймає це як негативний сигнал.

Розвиток теорії порядку фінансування для банківського сектора потребує акцентування на важливості субординованого капіталу, який включається до розрахунку регулятивного капіталу, але в балансі банку відображається як зобов'язання. Важливим є також використання інноваційних форм гібридного банківського капіталу – привілейованих акцій, облігацій, конвертованих у прості акції, тощо. З точки зору теорії ієрархій важливим індикатором інвестиційної привабливості компанії є відношення ринкової ціни акції до її бухгалтерської оцінки.

Теорія компромісу та теорія порядку фінансування добре підходять для прогнозування структури капіталу банків за умов наявності асиметричної інформації. Проблематика асиметрії лежить також в основі теорії агентських витрат (англ. – *Agency Cost theory*), що вперше була запропонована М. Дженсенем та В. Меклінгом і враховувала інституційні аспекти формування структури капіталу. Вони відзначали, що агентські взаємовідносини являють собою контракт, за яким одна чи більше осіб (принципал/принципали) зобов'язують іншу особу (агента) надати послугу від їх імені та в їх інтересах, що, у свою чергу, включає делегування певної частини прав прийняття рішень агенту [111, с. 308].

Згідно теорії агентських витрат, організаційно-правова форма банківської установи як акціонерного товариства породжує три типи конфліктів, що зменшують її вартість: «менеджери-акціонери», «акціонери-клієнти», «акціонери-кредитори», для вирішення яких можна використовувати структуру капіталу. З метою уникнення таких конфліктів, на кожній стадії структуризації капіталу повна поінформованість акціонерів є обов'язковою. Також інституційні аспекти теорії структури капіталу розглядаються у моделі стейкхолдерів (англ. – *stakeholders*) (особи, що здатні впливати на банк або на які впливає банк) – різноманітність їх інтересів, різна оцінка ними ризику створюють умови для виникнення конфліктів, які відображаються на структурі капіталу компанії.

Сучасні поведінкові теорії структури капіталу ґрунтуються на теорії біхевіоризму [131; 132]. Вона пояснює вплив соціальних, когнітивних і емоційних чинників на прийняття рішень окремими особами, установами, відходячи від припущення про раціональність поведінки людей. У реальному житті дії людини не завжди послідовні, логічні і вільні від дестабілізуючого впливу чинників.

Теорія фіксації ринку (англ. – *market timing theory*) обґрунтовує, що існує правило для вибору банком часу для емісії власних акцій: банківські установи випускають нові акції у випадку, якщо передбачається підвищення цін на них, та викупають раніше продані власні акції у випадку, якщо ціни на них зменшуються. Таким чином, коливання ринкових котирувань впливає на структуру капіталу банку [133; 134].

Стосовно впливу достатності капіталу на показники стійкості банку, то тут виникає двояка ситуація. З одного боку, значна частка власного капіталу у структурі капіталу банку дає можливість банку відчувати себе більш впевнено при здійсненні операцій та наданні послуг; крім того, у банку є так званий «резервний запас ресурсів», які він може залучити і використовувати (у вигляді позикових коштів), однак при цьому банк не буде мати високої рентабельності, а відповідно і великих прибутків. З іншого боку, при збільшенні фінансового левериджу, банк отримує більше прибутків (при рівних умовах діяльності), однак менш впевнено відчуває себе при настанні певних непередбачуваних обставин. Тому, головною метою, у даному напрямі, є визначення оптимальної величини власного капіталу у ресурсах банку, що забезпечить йому нормальну рентабельність і стійкий фінансовий стан [135]. Фінансовий леверидж – це залежність банку від залучених коштів та їх участь в активних операціях [136].

У табл. 1.5 наведено взаємозв'язок між величиною фінансового левериджу та певними показниками (змінними), що мають відношення до структури капіталу.

Таблиця 1.5

**Взаємозв'язок між величиною фінансового левєриджу
та показниками структури банківського капіталу**

Незалежні змінні	Теоретичні дослідження			Емпіричні висновки	
	Теорія компромісу	Теорія порядку фінансування	Теорія агентських витрат	Розвинені країни	Країни, що розвиваються
Прибутковість (англ. – <i>profitability</i>)	+	-	?	+/-	-
Розмір (англ. – <i>size</i>)	+	?	+	+/-	+/-
Матеріальні активи (англ. – <i>tangibility</i>)	+	+	+/-	+	+/-
Зростання/Відношення ринкової ціни акції до її бухгалтерської оцінки (англ. – <i>Growth/market-to-book</i>)	-	+/-	-	+/-	+/-

Примітка. Знаки «+» та «-» припускають позитивну та негативну залежність відповідно між змінною та величиною левєриджу; знак «?» означає, що чітка залежність відсутня. Складено за даними [118; 131; 137–143]

Отже, починаючи з середини ХХ сторіччя, теоретичні й емпіричні наукові дослідження намагаються дати відповідь на те, які ж чинники визначають структуру капіталу компаній реального і фінансового секторів економіки. Як відмічає М. Беспалов [121], економетричні дослідження показують, що на практиці менеджери поєднують різні теоретичні моделі, враховуючи мінливість чинників формування капіталу і керуючись власним досвідом і інтуїцією.

Фінансові компанії, на відміну від суб'єктів господарювання реального сектора економіки, мають специфічну структуру активів і пасивів, борг для них є не засобом залучення фінансування, а «сировиною». Структура капіталу фінансових компаній, окрім досягнення ринкових індикаторів, визначається також регулятивними вимогами до капіталу [144, с. 86]. Разом із тим, банки як емітенти акцій і облігацій, є важливими гравцями фондового ринку (рис. 1.7).

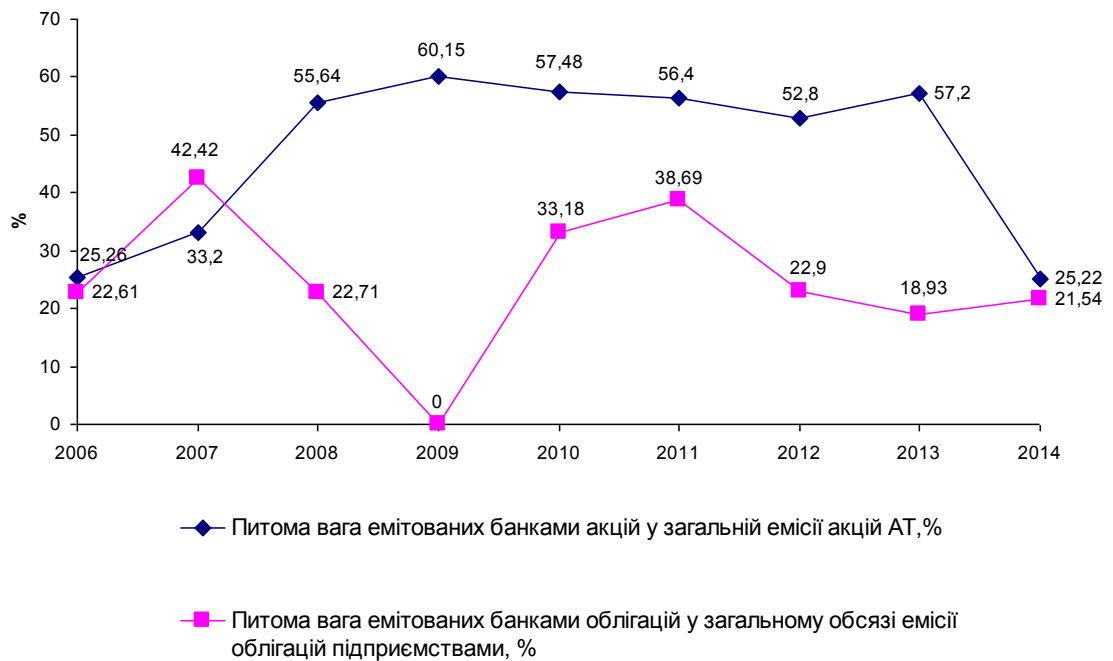

Рис. 1.7. Частка банків в емісії цінних паперів на фондовому ринку України (побудовано за даними [145])

Узагальнення існуючих теорій структури капіталу дозволило науковцям виділити низку чинників, що впливають на капіталізацію банків (табл. 1.6).

Важливим чинником, що впливає на формування структури капіталу, є перспективи зростання. Їх важко визначити за балансом чи звітом про фінансові результати, оскільки фінансова звітність носить ретроспективний характер. Логічним є припущення, що можливості майбутнього росту містяться у курсах акцій, причому вони прямо пропорційні різниці між біржовою і балансовою їх вартістю [146; 147]). Враховуючи низьку ступінь розвитку вітчизняного фондового ринку і поки що обмежену наявність банків у біржових списках, визначення ринкової ціни акцій часто унеможлиблюється. Опосередкованим індикатором перспектив росту капіталу може слугувати динаміка активів. Наявність зростаючого тренду свідчатиме про те, що банк знаходиться на стадії росту. Всі дослідження відображають значущість фактора «ефективність використання капіталу», оскільки наявність нерозподілених прибутків, або непокритих збитків безпосередньо впливає на структуру капіталу.

Окремі емпіричні дослідження формування структури капіталу

Чинники формування структури капіталу	Р. Гропп [R. Gropp], Ф. Хайдер [F. Heider] [146]	М. Октавіа [M. Octavia] [147]	Е. Чаглаян [E. Çağlayan], Н. Шак [N. Şak] [118]	К. Дьонерт [K. Döhnert] [148]	Ф. Буферна [F. Buřerna] [149]	В. Дробец [W. Drobotz], Р. Фікс [R. Fix] [150]	Х.-С. Сонг [H. S. Song] [151]
1. Перспективи зростання	+	+	+	+	+	+	+
2. Ефективність використання капіталу	+	+	+	+	+	+	+
3. Розмір банку (компанії)	+	+	+	+	+	+	+
4. Частка матеріальних активів, застава	+	+	+	+	+	+	+
5. Виплата дивідендів	+	+		+			
6. Ризик	+	+		+			+
7. Фіксовані ефекти (вимоги щодо капіталу, страхування депозитів тощо), що притаманні окремим країнам)	+						
8. Оподаткування				+		+	+

Великі банки мають більші конкурентні переваги порівняно з малими. Факторами, що зміцнюють їх конкурентні позиції, є: продуктова диверсифікація, розгалуженість територіальної мережі, більша доступність ресурсів міжбанківського і фондового ринків, кращі можливості залучення зовнішнього фінансування через меншу, порівняно з невеликими банками, інформаційну асиметрію. Розмір банку залежить від багатьох чинників і може бути визначений різними способами, найбільш прийнятним із них є оцінка активів за бухгалтерським балансом.

Для банків, в силу специфіки своєї діяльності, є характерною суттєво менша частка матеріальних активів у валюті балансу. Утім наявність матеріальних активів, які виступають заставою, забезпечує більшу зворотність кредитів. Необхідність врахування фактора ризику при прийнятті управлінських рішень щодо формування капіталу обумовлена об'єктивно. Одним із варіантів оцінки його впливу є визначення мінливості курсів акцій, або як альтернатива – мінливість прибутку, що припадає на гривню сукупних активів банку.

Вплив податкового чинника на формування структури банківського капіталу пропонується оцінювати через співвідношення витрат на податок на прибуток і чистого доходу банку.

Виплату дивідендів можна розглядати як інструмент пом'якшення агентських конфліктів, що проявляється між власниками і керівництвом банку. Дивідендні платежі у компромісній моделі виступають як субститут процентів за позичковим капіталом. Відповідно до теорії порядку фінансування вони є частиною дефіциту внутрішніх коштів. Фіксовані ефекти, що притаманні окремим країнам, встановлюють вимоги до капіталу, страхування депозитів тощо.

Виявлені детермінанти мають суттєве значення, оскільки нададуть можливість встановити чинники формування банківського капіталу, розрахувати його оптимальне значення і порівняти з фактичною структурою.

Капіталізація банків є одним із найважливіших чинників, що

забезпечують можливість вітчизняної банківської системи здійснювати позитивний вплив на економіку, розширювати спектр банківських послуг, не допускаючи при цьому значних ризиків, і відповідно зберігаючи надійність системи [152].

Банківській капітал ініціює і забезпечує перебіг основних економічних процесів, від ефективності його функціонування багато в чому залежать темпи і масштаби економічного зростання країни і її регіонів.

На банківський капітал покладено функцію трансформації заощаджень і тимчасово вільних коштів суб'єктів господарювання у інвестиції. Добре капіталізована банківська система забезпечує доступність значних обсягів коштів для крупних проектів у сфері промисловості, інфраструктури й сфері послуг. Середні та малі підприємства мають можливість брати кредити за адекватною ринковою ціною для розширення своєї діяльності [153].

Економіко-математичному моделюванню фінансових процесів у банківській системі, зокрема, економетричними та ігровими методами, присвячено численні дослідження світової економічної науки.

У питанні моделювання капіталізації банків можна згадати такі праці. С. Кван [S. Kwan] та Р. Айсенбайс [R. Eisenbeis], використовуючи системи одночасних рівнянь (англ. – *simultaneous equations approach*), визначили співвідношення між ризиком, капіталізацією та нераціональними рішеннями на прикладі 254 великих банківських холдингів за період 1986–1991 рр. [154]. Результати підтвердили, що ці три параметри можуть бути визначені одночасно. Поміж інших результатів, моделювання показало, що менш ефективні банки є менш капіталізованими; на думку авторів, такий результат може бути пов'язаний з різницею у якості менеджменту.

У роботі [155] Л. Гамбакорта [L. Gambacorta] і П. Міструллі [P. Mistrulli] досліджували взаємозв'язок шоків монетарної політики та ВВП та кредитування для банків з різним рівнем капіталізації. Автори припускають, що вимірювання капіталізації є кращим для здійснення контролю ризиковості банківського портфелю, аніж широко відомий

коефіцієнт співвідношення капіталу до власних активів (англ. – *capital-to-asset ratio*) банку. Для розрахунків було використано дані щодо діяльності італійських банків за період 1992–2001 рр. Результати показали, що добре капіталізовані банки можуть краще захищатись від шоків монетарної політики, оскільки у них є легший доступ до збільшення фондів не за рахунок депозитів. Капіталізація також впливає на те, як банк реагує на шоки ВВП. Знов таки, кредитні пропозиції добре капіталізованих банків менше піддаються впливу циклічних коливань.

Р. Бертран [R. Bertrand] за допомогою методів економіко-математичного моделювання вивчав реакцію швейцарських банків на обмеження, спричинені застосування регуляторів банківського капіталу [156, с. 789–805]. Автор використовував системи одночасних рівнянь із метою аналізу ризику та капіталізації банків при встановленні мінімального рівня регуляторного капіталу. Отримані результати засвідчили, що регуляторний тиск змушує банки збільшувати рівень їх капіталізації, проте не впливає на рівень ризику.

Т. Хелман [T. Hellmann], К. Мердок [K. Murdock] і Дж. Стіглиць [J. Stiglitz] [157] ставили за мету зрозуміти взаємодію між фінансовою лібералізацією та пруденційним регулюванням (англ. – *prudential regulation*). На їхню думку, фінансова лібералізація сприяє зростанню інтенсивності конкуренції поміж банками, водночас, як банкам надається більше свободи при розподіленні активів та визначенні процентної ставки. Як наслідок, збільшується потенційна сфера для банківських спекуляцій (англ. – *gambling*). Автори розглядають два можливі інструменти пруденційного регулювання: вимоги до капіталу та контроль за ставкою за депозитами. Стосовно вимог до капіталу, автори дійшли висновку, що достатньо великі вимоги до капіталу можуть призвести до виникнення рівноваги, за якої банки обирають інвестування, неефективною за Парето. Зокрема, завжди можна знайти регуляторний режим, який використовує як контроль за ставкою за депозитами, так і встановлення вимог до капіталу, і який буде більш

ефективним за Парето, ніж будь-який регуляторний режим, що використовує лише встановлення вимог до капіталу. Аналіз моделі дозволив авторам зробити такі висновки: вільно встановлювані ставки за депозитами негативно впливають на вартість утримання клієнта (англ. – *franchise value*); вимоги до капіталу є витратними, оскільки вони спонукають банки тримати дорогий капітал; використання як офіційних, так і неофіційних лімітів (англ. – *non-binding*) ставок за депозитами як доповнення до вимог до капіталу створює додаткову гнучкість у політиці, що дозволяє уряду встановлювати офіційні обмеження на рівень капіталізації, скорочуючи загальні витрати, що виникають внаслідок встановлення вимог до капіталу.

Ж.-Ш. Рочет [*J. C. Rochet*] за допомогою економіко-математичного моделювання вивчав наслідки регулювання капіталу на вибір портфелю комерційними банками [158, с. 733–762] й отримав такі результати: якщо мета комерційного банку полягає у збільшенні ринкової вартості його майбутніх прибутків, регулювання нормативів капіталу не в змозі запобігти вибору банком дуже ризикових портфелів. З іншого боку, якщо банки намагаються максимізувати корисність за допомогою управління портфелем, регулювання нормативів капіталу може бути ефективним, але лише у випадку, коли частка активів у портфелі пропорційна систематичним ризикам за цими активами.

Дослідження І. Аілемена [*I. Ailemen*] [159] було присвячено впливу акціонерного капіталу на фінансові результати банків Нігерії за період 1986–2006 рр. З використанням методу найменших квадратів було визначено позитивний зв'язок між акціонерним капіталом та банківськими кредитами. Також було визначено суттєвий зв'язок між акціонерним капіталом та ліквідністю банку, банківськими депозитами та банківськими кредитами. Ефективність менеджменту, що визначається за допомогою оперативних витрат, від'ємно пов'язана з доходністю активів.

Предметом дослідження Ю. Джагтіані [*J. Jagtiani*], Дж. Коларі [*J. Kolari*], К. Лемьє [*C. Lemieux*] [160] була ефективність системи завчасного

попередження (англ. – *early warning systems*) відносно до прогнозування виникаючого фінансового краху банківських інституцій. Автори, відповідно до мети статті, класифікували банки як адекватні за капіталом (англ. – *capital adequate*) та неадекватні за капіталом (англ. – *or capital inadequate*); розроблена модель дозволяє передбачити з достатнім ступенем точності неадекватно капіталізовані банки за рік до основного падіння коефіцієнту покриття капіталу.

Дж. Хьюз [*J. Hughes*], Л. Местер [*L. Mester*] [161] використовували модель нормативних витрат із метою визначення ролі фінансового капіталу у банках. Функція витрат залежить від рівня капіталу. А автори моделювали попит на фінансовий капітал. Вони обраховували ефект масштабу без використання припущення, що банк обирає рівень капіталізації, який мінімізував би витрати. В результаті автори дійшли висновку про суттєві ефекти масштабу, а також про те, що банківський менеджмент не є схильним до ризику та використовує рівень фінансового капіталу з метою визначити рівень ризику (на відміну від інших існуючих досліджень, де банківський менеджмент вважався нейтральним до ризику).

Л. Зіччіно [*L. Zicchino*] [162] аналізує відносини між банківським капіталом, банківськими кредитами та макроекономічною активністю за умов переходу до системи Базель II. Отримані результати дозволили зробити висновок, що банківський капітал є, скоріше, менш схильним до змін за умов системи Базель II, аніж за умов Базель I, тоді як банківські кредити більш швидко реагують на макроекономічні шоки.

Стаття Г. Де Ніколо [*G. De Nicolò*] [163] вивчає вплив банківського регулювання та оподаткування з використанням динамічної моделі, у якій банки схильні до впливу з боку кредитного ризику та ризику втрати ліквідності. Автори знайшли обернений U-нахильний взаємозв'язок між вимогами до рівня капіталу та банківським кредитуванням, ефективністю та добробутом. Вимоги до рівня ліквідності, навпаки, суттєво скорочують кредитування, ефективність та добробут. Витрати, пов'язані зі встановленням

високих вимог до капіталу та ліквідності являють собою нижню межу вигод від такого регулювання при зменшенні системних ризиків. Стосовно оподаткування, автори дійшли висновку, що податок на доходи корпорацій призводить до більш високих урядових доходів та має своїм наслідком більш низьку ефективність та витрати на соціальні потреби (англ. – *welfare costs*), аніж податки на недепозитні зобов'язання (англ. – *non-deposit liabilities*).

Автори статті С. Пеури [*S. Peura*], Дж. Кеппо [*J. Keppo*] [164] вивчали оптимальний рівень банківського капіталу у динамічному середовищі, коли банк має доступ до зовнішнього капіталу, проте такий доступ пов'язаний з фіксованими витратами та відстрочкою. У розробленій моделі вказується, що можливість рекапіталізації (зміни структури капіталу) може бути цінною для банку, незважаючи на значні постійні витрати, а також, що значна доля вартості низько капіталізованих банків може бути рекапіталізованою. Розрахунки моделі на основі реальних даних щодо прибутку банків засвідчили, що показники покриття капіталу (відношення капіталу до активів) є значно нижчі за існуючі показники покриття капіталу. Таке падіння може частково бути поясненим асиметрією розподілення реальних банківських прибутків.

У статті [165] Д. Харді [*D. Hardy*] демонструє, що за певних умов, рівень банківського капіталу може ефективно «передавати» інформацію стосовно ризиковості банківських активів, і таким чином підтримувати ринкову дисципліну (англ. – *market discipline*). Капіталізація може бути корисним та ефективним сигналом, коли граничні витрати низької капіталізації – в термінах високої вірогідності дефолту – зменшуються з покращенням кредитного портфелю банку. Проте наявність асиметричної інформації може призвести до поведінки з викривленнями: банки можуть надавати недостовірну інформацію стосовно рівня капіталізації, а кредитори не завжди в змозі розрізнити правду. З причини того, що граничні витрати для слабого банку є завжди вищими, аніж для сильного, може існувати розділяюча точка (англ. – *separating point*). У випадку, коли прибуток за

межами цієї точки залишається вищим за прибуток сильного банку, який він може отримати у випадку, коли ринок не в змозі відрізнити сильний банк від іншого (ситуація об'єднаної рівноваги, англ. – *pooling equilibrium*), сильний банк буде знижувати рівень капіталізації.

Недостатній рівень банківських резервів (англ. – *capital buffers*) було визнано однією із причин нещодавньої фінансової кризи. Попри те, що високий рівень капіталу не є панацеєю, збільшення його рівня є одним із ключових пропозицій банківської реформи. К. Бух [*C. Buch*], Е. Прієто [*E. Prieto*] [166] вивчали, як збільшений капітал впливатиме на кредити підприємствам (англ. – *business loans*). Незважаючи на поширену думку про те, що реальні витрати збільшеного банківського капіталу у вигляді скорочення кредитів можуть бути значними, є вагомі причини очікувати, що негативні наслідки на реальний сектор не будуть значними. У статті автори досліджували взаємозв'язок між рівнем капіталізації банківського сектору та банківським кредитуванням у довгостроковій перспективі, використовуючи моделі панельної коінтеграції (англ. – *panel cointegration models*) на прикладі німецької економіки за останні 60 років. Результати моделювання не показали негативного впливу банківського капіталу на кредитування підприємств.

Чимало авторів використовувало для досліджень функціонування банківського капіталу методи та моделі теорії ігор.

Так, Л. Дам [*L. Dam*], М. Коеттер [*M. Koetter*] [167] досліджували ризик недобросовісності, моральний ризик (англ. – *moral hazard*) у банківському секторі за допомогою одночасної структурної двохпараметричної моделі (англ. – *simultaneous structural two-equations model*), яка допомагає визначити ймовірність виходу банків з кризи та прийняття банками ризику. Автори визначали вплив ймовірності очікуваного виходу з кризи (англ. – *bailout*) на прийняття банками ризиків, використовуючи обмеження, засновані на регіональних, політичних, контролюючих та банківських ринкових характеристиках. Аналіз включав всі

заходи щодо забезпечення збереження капіталу та виходу банків з ринку у банківському секторі Німеччини протягом 1995–2006 рр. Автори дійшли висновку, що лише безпосередні втручання, що стосувались банківського менеджменту, і, меншою мірою, штрафи, скорочували рівень морального ризику. Слабкі втручання, такі як попередження, не скорочували рівень морального ризику.

У доповіді С. Смойвера [*S. Smojver*] [168] проаналізовано взаємовідносини між банками та органами банківського надзору та досліджує як органи банківського надзору можуть адаптувати свою стратегію і бути більш ефективними у досягненні цілей надзору.

Взаємини оцінювались за допомогою теоретико-ігрового моделювання та агентської моделі банків та поведінки органів надзору. Модель показала, що знання того факту, що банки є більш схильними до порушення певних правил, може допомогти органам надзору адаптувати їх стратегію нагляду та бути більш ефективними у своїй діяльності (скорочення загальної кількості порушень правил).

Мета статті каліфорнійських вчених Д. Карф [*D. Carf*], Ф. Мусоліно [*F. Musolino*] [169] полягає у дослідженні можливої стабілізації вартості державних цінних паперів, які випускає уряд США, з використанням інструментарію теорії ігор. Зокрема, автори фокусуються на трьох гравцях: великий банк, який має негайний доступ до ринку державних цінних паперів, Європейський центральний банк та США з економічними проблемами. Автори пропонують ввести податок на фінансові транзакції (який стягуватиметься безпосередньо третім гравцем – США), яким обкладатиметься лише спекулятивний прибуток. Автори показали, що такий податок, ймовірно, буде в змозі попередити спекуляцію, та, навіть, у випадку спекуляції зі своїми державними цінними паперами, США зможе вийти з кризи. Також автори запропонували кооперативне рішення, яке спроможне привести всіх гравців до отримання прибутку.

У статті М. Гальбіаті [*M. Galbiati*], К. Сорамакі [*K. Soramaki*] [170] досліджувалась модель системи проведення валових розрахунків в режимі реального часу (англ. – *real time gross settlement*) з багатьма агентами та за багато періодів. На початку доби банк обирає, скільки ліквідних коштів надати для проведення розрахунків. Потім банк використовує ці кошти для обслуговування потоку платіжних доручень. Якщо запаси ліквідних коштів банку закінчились, платежі відтермінуються до того, поки нові ліквідні кошти не надійдуть з інших банків, таким чином створюючи витрати затримки для банку. Автори вивчали за допомогою теорії ігор рівноважний рівень ліквідності в системі і отримали основний результат: криву попиту на ліквідні кошти, яка пов'язує ліквідність з витратами затримки банку.

Попередні дослідження довели, що низька чутливість доходності інвестицій до розмірів грошових потоків німецьких фірм може бути спричинена перевагою *public banking*. Д. Енгель [*D. Engel*], Т. Міддендорф [*T. Middendorf*] [171] за допомогою авторегресійної моделі з розподіленим лагом довели, що залежність між інвестиціями, які спрямовуються до внутрішніх джерел фінансування, несуттєво відрізняється поміж фірмами, *attached to* ощадних банків, кооперативних банків чи комерційних банків. Таким чином, важливість банківського сектору в Німеччині не може пояснювати низьку залежність фірм від внутрішніх джерел фінансування та колективна власність позичальників здається неважливою для скорочення обмежень при фінансуванні (кредитуванні).

Автори статті Д. Ірефін [*D. Irefin*], Й. Баба [*Y. Baba*] [172] оцінювали детермінанти валютних резервів банків Нігерії, приділяючи особливу увагу монетарній політиці, імпорту та обмінній ставці. Для аналізу автори використали ауторегресійну модель з розподіленим лагом (англ. – *Autoregressive Distributed Lag Model*), як продовження моделі Дж. Френкель [*J. Frenkel*] та В. Йованович [*B. Jovanovic*] [173].

Результати довели наявність взаємовідносин всіх зазначених факторів у довгостроковій перспективі. Результати заперечили наявність моделей з

резервним запасом (англ. – *buffer stock model*), які використовуються для акумуляції резервів та довели беззаперечний доказ того, що доход є основним детермінантом банківських резервів у банківському секторі Нігерії.

Дослідження, проведені експертами Світового банку на широкому емпіричному матеріалі, показали щільний зв'язок між окремими параметрами фінансової системи і, зокрема, банківським кредитуванням та довгостроковими темпами економічного зростання. Крім того, було встановлено, що частка державних банків вища у країнах з низьким рівнем доходу, а політичні інтереси урядів найчастіше перетворюють держави на поганих банкірів [174]. У подальших роботах Р. Левін [*R. Levine*], А. Деміргуч-Кунт [*A. Demirguc-Kunt*] [175; 176], М. Чіурі [*M. Chiuri*] [177] роблять висновки про те, що фінансовий розвиток здійснює найбільш суттєвий вплив на покращення рівня життя бідних через стимулювання економічного зростання, кожен з інституційних компонентів фінансової системи (банки і організовані фондові ринки) є важливим. Емпіричні дані, які б свідчили на користь політики штучного стримування одного з них через переваги іншого, відсутні.

Хоча проблеми формування і використання банківського капіталу в силу їх важливості й актуальності постійно знаходяться у центрі уваги вітчизняних науковців, питання впливу банківського сектора і, зокрема, банківського капіталу на економічне зростання досліджуються недостатньо. Найчастіше вивчення цього питання обмежується традиційним аналізом окремих коефіцієнтів [152; 178; 179], що не дає підстави зробити конкретну кількісну оцінку, визначити характер взаємозв'язку функціонування банківського капіталу і зростання економіки. Безпосередньо моделюванню впливу банківської системи на економічний зростання і розвиток присвячені праці Г. Панасенко [180], Н. Рекової [181] та ін. Разом з цим, розроблені цими науковцями моделі не враховують інституційних чинників, мають обмеження щодо використання просторово-часових даних.

Серед методів оцінки впливу банківського капіталу на економічне зростання слід відмітити підхід, що базується на дослідженні панельних даних,

тобто просторової вибірки об'єктів, що простежується у часі, і, таким чином, є множиною спостережень за кожним окремим об'єктом. Основні переваги даних цього типу, полягають у наступному [182, с. 271–272]:

- 1) вони дають досліднику більшу кількість спостережень, збільшуючи число ступенів вільності і зменшуючи залежність між пояснюючими змінними, а отже, стандартні похибки оцінок;
- 2) вони дозволяють аналізувати множину економічних питань, які не можуть бути віднесені до часових рядів і просторовим даним окремо;
- 3) вони дозволяють попередити зміщення агрегованості, яке виникає як при аналізі часових рядів, так і при аналізі перехресних даних;
- 4) панельні дані дають можливість дослідити індивідуальну еволюцію характеристик усіх об'єктів вибірки у часі та дозволяють уникнути помилок специфікації, що виникають при невключенні до моделі суттєвих змінних.

Зазначене вище вимагає розгляду процесу формування банківського капіталу, як одного з пріоритетних завдань як національної економіки, так і банківської системи України. Першочергову роль у забезпеченні достатнього обсягу капіталу відіграє стійкість банківського сектора, підвищення довіри до нього з боку інвесторів, вкладників, кредиторів. Саме в період входження економіки України до світової та європейської спільноти постає об'єктивна необхідність вирішення проблем вітчизняної банківської системи, які нерозривно пов'язані із підвищенням обсягу капіталу банківської системи.

На основі критичної оцінки викладеного вище матеріалу пропонується концепція удосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу (рис. 1.8). Її основою є методологія дослідження, що складається з двох рівнів: загальні інституційні теорії і специфічні теорії. Загальні інституційні теорії включають: теорію агентських витрат, теорію асиметричної інформації і теорію порядку фінансування [183].

Традиційні для банків підходи щодо управління формуванням капіталу враховують специфіку банківської діяльності і тому, на відміну від теорій капіталу, не потребують адаптації.

Рис. 1.8. Концептуальні засади вдосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу

Разом з цим, традиційні теорії проявлять певну обмеженість, оскільки не можуть пояснити, наприклад, як відбувається процес прийняття рішень щодо формування капіталу (що впливає на прийняття рішень), яким чином забезпечити зростання вартості банківського бізнесу в умовах асиметричної інформації, конфлікту інтересів, як структура капіталу (фінансовий леверидж) впливає на вартість банку і його здатність отримувати прибутки тощо.

Концепція власного, залученого і позикового капіталу є основною серед традиційних підходів щодо управління формуванням банківського капіталу. На відміну від власного капіталу, який належить банку, залучений і позиковий капітал є чужими для банку коштами, його зобов'язаннями перед вкладниками і кредиторами. Залучення капіталу відбувається на депозитній основі. У формуванні залученого капіталу роль банку підпорядкована діям і рішенням вкладників, яким належить ініціатива. При цьому банки розробляють і впроваджують в практику різноманітні способи та прийоми заохочення клієнтів вносити кошти на вклади. Коли йдеться про позичення коштів, банк самостійно визначає необхідний обсяг коштів і строк позики. Сума ж залучених вкладів та строки переважно визначаються вкладниками, виходячи з власних потреб та інтересів.

Концепція власного, залученого і позикового капіталу також пояснює, що позиковим капіталом дозволяють собі користуватися переважно великі, фінансово стійкі банки, що мають вільний доступ до грошового ринку, користуються відповідною довірою кредиторів. Потреба в додатковому капіталі у них пов'язана здебільшого з розширенням активних операцій та регулюванням платоспроможності. І нарешті, депозитне залучення коштів потребує від банку значних витрат на маркетинг та інфраструктуру. Це не дає змогу банку за необхідності оперативного залучити потрібну йому суму коштів.

Відмітною особливістю банку як фінансового посередника є наявність фідучіарних обов'язків (англ. – *fiduciary duties*). Під фідучіарними обов'язками розуміють відносини правового або етичного характеру, що ґрунтуються на довірі, коли одна особа, клієнт чи власник (принципал) виражає довіру іншій

особі (особам), фідучіарію. Фідучіарій діє на власний розсуд і ризик, виходячи із наявного досвіду, а принципал покладається на нього. Усе це обумовлює такі складові корпоративного менеджменту банку як захист інтересів вкладників, етика працівників банківських установ.

Ще одним з традиційних підходів до управління формуванням банківського капіталу є концепція геча. Концепція геча – концепція «розриву», що означає незбалансованість активів і пасивів банку з фіксованою ставкою і ставкою, що змінюється. Управління гечом можна визначити як управління обумовленими рівнями активів і пасивів, які є чутливими до зміни рівня процентної ставки.

Сек'юритизація банківських активів – засіб залучення грошових коштів банком завдяки емісії цінних паперів, які забезпечуються окремим набором банківських активів і грошовими потоками, що ними генеруються, який супроводжується частковим або повним списанням з балансу банку-ініціатора. Існує і синтетична сек'юритизація, при якій використовуються похідні кредитні фінансові інструменти. Сек'юритизований актив при цьому, з юридичної точки зору, не продається, а залишається на балансі банку, а ризики, пов'язані з цим активом, передаються власникам похідних інструментів.

Пруденційне регулювання формування банківського капіталу шляхом встановлення економічних нормативів капіталу з боку регулятора і контроль за їх виконанням має за мету забезпечення фінансової стабільності банківської системи, зменшення ризику банківських операцій, забезпечення гарантій прав вкладників і кредиторів. Економічні нормативи капіталу можуть мати відмінності в різних країнах.

До пруденційного регулювання формування банківського капіталу відносяться також рекомендації Базельського комітету щодо формування капіталу. Основними документами Базельського комітету є: «Основні принципи ефективного нагляду» (1997 р.; 2006 р.); «Міжнародна конвергенція щодо вимірювання та вимог до капіталу» – Базель I, 1988 р. (капітал банку для цілей регулювання повинен бути розподілений на капітал першого і другого рівнів,

всі активи банку розподіляються на п'ять груп у залежності від ступеня ризику); «Міжнародна конвергенція щодо вимірювання та вимог до капіталу: переглянуті підходи» – Базель II, 2004 р. (існуючий з моменту прийняття механізм розрахунку мінімального рівня достатності капіталу, довівши свою ефективність, доповнюється системою нагляду і взаємодії між банками і наглядовими органами; введено три компоненти: мінімальні вимоги до капіталу; процедури нагляду і ринкова дисципліна); «Загальні регуляторні підходи до підвищення стійкості банків і банківських систем» і «Міжнародні вимоги до вимірювання ризику ліквідності, стандарти і моніторинг» – Базель III, 2010 р. (введено зміни до пруденційних вимог щодо капіталу і ліквідності, запроваджено буфери капіталу: консерваційний і контрциклічний).

Автори Базеля III сподіваються, що рекомендації сприятимуть зміцненню банківської і фінансової системи. Разом з цим, події останнього часу вказують на те, що, хоча Базель III і не реалізовано в повному обсязі, у банківському колі активно обговорюється перспектива появи Базеля IV [185, с. 2]. Базельський комітет з банківського нагляду запропонував обмежити використання банками внутрішніх моделей для визначення вимог до капіталу і обмежити свободу у вимірі ризиків. Дані пропозиції являють собою переламний момент Базеля III з точки зору управління ризиками на мікрорівні, що вже називають Базелем IV. Частина банкірів критикує ці кроки як «занадто старанну і помилкову спробу сприяти стандартизації, яка говорить більше про серію невдач банківського регулювання, ніж про недоліки у моделюванні ризиків банків» [186].

Базельський комітет у грудні 2014 р. виступив з пропозиціями про внесення змін щодо якості і порівнянності зважених за ризиком коефіцієнтів достатності капіталу, які зафіксовані у двох документах. Перший спрямований на стримування банків від зниження їх потреби в капіталі шляхом налаштування внутрішніх моделей з введенням неспецифічного рівня капіталу, що означає – вимоги до капіталу не можуть впасти нижче певного відсотка порівняно зі стандартизованим підходом. Другий документ спрямований на зниження залежності від зовнішніх кредитних рейтингів і на підвищення

чутливості ризиків впливу банків. Останні пропозиції зараз актуальні для всіх банків, оскільки переглянутий стандартизований підхід буде використаний для підрахунку нового рівня капіталу.

Від реалізації пропозицій Базельського комітету з банківського нагляду очікуються значні зрушення у тому, як банки і учасники ринку оцінюють зважені за ризиком активи і достатність капіталу. Запропоновані зміни збільшили би порівнянність капіталу і показників достатності капіталу між банками. Крім того, різні підходи до зважування за ризиками є певною формою регуляторного арбітражу.

Третю групу специфічних теорій методології дослідження складають теорії капіталу, що можуть бути адаптовані до специфіки банківської діяльності: традиційна теорія структури капіталу суб'єктів реального сектору економіки; теорія індиферентності структури капіталу; теорія стаціонарного співвідношення.

Теорія індиферентності структури капіталу дала початок розвитку сучасним теоріям структури капіталу, привернувши увагу до проблеми формування капіталу. Практичне використання цієї теорії передбачає максимізацію застосування позичкового капіталу в господарській діяльності господарюючого суб'єкта (це може призвести до втрати фінансової стійкості та банкрутства). В основу теорії індиферентності покладено положення про неможливість оптимізації ні за критерієм мінімізації середньозваженої його вартості, ні за критерієм максимізації ринкової вартості, оскільки структура капіталу не впливає на ці показники.

Традиційна теорія структури капіталу та теорія індиферентності структури капіталу надають обмежені можливості для дослідження банківського капіталу, який регулюється пруденційними нормами. Їх адаптація до банківської сфери вимагає введення додаткових обмежень, пов'язаних із необхідністю дотримання обов'язкових економічних нормативів, щодо капіталу, зокрема. Їх наявність не зменшує актуальності проблеми визначення оптимального розміру капіталу для кожного окремого банку.

Цільовими орієнтирами кожної моделі, які описує та чи інша теорія, можуть бути: максимізація вартості банку, максимізація банківського прибутку, мінімізація ризиків або сполучення цільових орієнтирів. Слід зауважити, що цільовим орієнтирам притаманна альтернативність, тобто вони обираються банком, виходячи з певних умов його функціонування.

Концепція удосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу, окрім мети, методології дослідження і цільових орієнтирів, включає такі обов'язкові складові, як напрями дослідження і очікувані результати.

Дослідження відповідно до розробленої концепції мають проводитися за такими напрямками: макроекономічні чинники формування банківського капіталу; пруденційні аспекти формування банківського капіталу і ринкові аспекти формування банківського капіталу.

Очікуваними результатами реалізації концепції удосконалення механізму формування банківського капіталу є адаптація міжнародних стандартів до формування банківського капіталу, оптимізація структури банківського капіталу з урахуванням пруденційних обмежень, розвиток теорії фінансового левериджу і вимірювання його ефектів у банківській сфері.

Висновки до розділу 1

1. Уточнено на основі критичного огляду наукової літератури поняття банківського капіталу як грошових коштів та виражених у грошовій формі матеріальних, нематеріальних і фінансових активів, що контролюються банком і використовуються ним для здійснення операцій із розміщення коштів і надання послуг із метою одержання прибутку та (або) зростання його ринкової вартості. Таке визначення передає специфіку банківського капіталу: обмеженість розгляду капіталу у межах діяльності банку; відображення

банківського капіталу у пасивній частині бухгалтерського балансу і прямий його взаємозв'язок з активами; вирішення певних задач і досягнення поставлених цілей у ході управління капіталом.

2. Запропоновано класифікувати банківський капітал за такими ознаками: організаційно-правова форма, форма власності, право власника і особливості залучення, резидентність (походження) капіталу, вимоги банківського регулювання і нагляду, джерело утворення, місце мобілізації, термін використання (знаходження у розпорядженні банку), відображення у балансі, матеріально-речова форма, можливість прогнозування величини банківського капіталу, спосіб розрахунку величини капіталу.

3. Узагальнено функції банківського капіталу, якому притаманні основні функції (поглинання втрат та забезпечення довіри до банку) та додаткові функції (фінансування діяльності, стимулювання розвитку, контроль-но-розподільча). Специфічними функціями власного капіталу є забезпечення оперативної діяльності, залученого – формування ресурсів для активних операцій, позикового – підтримка ліквідності банку.

4. Уточнено зміст фінансового механізму формування банківського капіталу як відкритої, здебільшого імовірнісної динамічної системи, яка складається з сукупності взаємопов'язаних фінансових методів, важелів, правового, інформаційного й організаційного забезпечення та забезпечує довгострокову, ефективну діяльність банку і зростання ринкової його вартості, шляхом формування достатнього обсягу капіталу, оптимізації розподілу капіталу за джерелами і напрямками використання, підтримки фінансової рівноваги, фінансової гнучкості і достатнього рівня контролю над банком з боку його власників.

5. Формалізовано процес управління формуванням банківського капіталу як цілеспрямованого впливу суб'єктів на об'єкти, представлені власним, залученим, позиковим капіталом, його вартістю і структурою, ризиками, шляхом використання інструментів фінансового механізму на всіх етапах життєвого циклу банку, орієнтованих на досягнення завдань, передбачених

обраною стратегією, множинність яких зводиться до таких альтернатив: збільшення власного капіталу, концентрації власного капіталу, збільшення ресурсної бази, скорочення власного капіталу, обмеження росту банку, структурні зміни тощо.

6. Проведено адаптацію до специфіки банківської діяльності відомих теорій капіталу: традиційної і поведінкової теорії структури капіталу, динамічної та статичної теорії компромісу, теорії асиметричної інформації, у т.ч. теорії ієрархії, теорії агентських витрат, теорії фіксації ринку. Показано, що їх положення необхідно корегувати на необхідність дотримання пруденційних норм, специфіку залученого і субординованого капіталу, яка ускладнює оцінку ефекту фінансового левериджу, а також фідуціарний характер відповідальності перед клієнтами. Детермінантами управління формуванням капіталу є: розмір банку, перспективи зростання, ефективність використання капіталу, структура активів, ризиковість діяльності, ринкові котирування акцій, оподаткування, дивідендні виплати, термін існування банку та низка інших чинників.

7. Розвинено концептуальні засади вдосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу, яка націлена на пошук форм і методів раціоналізації формування банківського капіталу. Методологія дослідження, на якій базується концепція, представлена загальними інституційними і специфічними теоріями формування капіталу. Визначено напрями дослідження: макроекономічні чинники формування банківського капіталу, пруденційні і ринкові аспекти формування банківського капіталу, а також очікувані результати: адаптація міжнародних стандартів до формування банківського капіталу, оптимізація структури банківського капіталу з урахуванням пруденційних обмежень, розвиток теорії фінансового левериджу і вимірювання його ефектів у банківській сфері.

Результати дослідження висвітлено у публікаціях [19; 45; 57; 115; 153; 183].

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ

2.1. Макроекономічні чинники формування банківського капіталу: світовий досвід та Україна

Формування банківського капіталу є складним процесом, на який впливає багато факторів макро- і мікросередовища. Одним із важливіших чинників є тип фінансової системи. Для перевірки цієї гіпотези досліджено розвиток країн з ринково- і банківсько-орієнтованими фінансовими системами.

У якості залежної змінної, що характеризує економічний розвиток країни, було обрано такий показник як ВВП на душу населення (англ. – *Gross domestic product (GDP) per capita*), доларів США – у. Він є тим макроекономічним показником, який більш точно і повною мірою відображає рівень життя тієї чи іншої країни. Сам по собі ВВП, хоча і характеризує рівень економічного розвитку, але його великий розмір ще не буде свідчити про ефективність економіки певної країни [184, с. 60]. Пояснючими змінними виступили: структура банківського капіталу або коефіцієнт концентрації власного банківського капіталу (англ. – *bank capital to assets ratio*), % – x_1 і частка кредитів банківського сектора (англ. – *domestic credit provided by banking sector*) у ВВП, % – x_2 .

Моделювання проводилися на основі статистичних даних Світового банку [187] за період з 2000 по 2014 рр. (дод. Д) з використанням програмного продукту *Stata 12*, перевагами якого є великий спектр реалізованих статистичних методів, можливість гнучкої пакетної обробки даних, відносна простота написання власних програмних модулів тощо.

Як видно з рис. 2.1, до вибірки увійшли 47 країн, різних за рівнем економічного розвитку, структурою капіталу у банківській системі і активністю кредитування економіки, про що свідчать такі описові статистики як середнє, максимальне і мінімальне значення, стандартне відхилення окремих змінних. Загальна кількість спостережень – 661.

```

. xtset country_ year
      panel variable:  country_ (unbalanced)
      time variable:  year, 2000 to 2014, but with gaps
      delta:          1 unit

. sum

```

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
country	0				
y	660	22361.69	20929.22	398.4102	102832.3
x1	576	8.071827	2.950312	2.8	16.2
x2	630	110.0579	66.49848	10.51353	374.2435
year	661	2007.009	4.326792	2000	2014
country_	661	23.97277	13.5787	1	47

Рис. 2.1. Основні описові статистики вибірки досліджуваних показників

При побудові економетричної моделі неможливо одразу визначити, який саме її тип найкраще відобразить потрібну залежність. Саме тому було досліджено декілька різних моделей (моделі наскрізної регресії, з фіксованими і випадковими ефектами). На підставі їх порівняння, з'явилася можливість обрати адекватну модель, яка найточніше відобразить залежність ВВП на душу населення від структури банківського капіталу і частки кредитів банківського сектору у ВВП.

У загальному вигляді модель наскрізної регресії у записі за компонентами виглядатиме так:

$$y_{it} = \alpha + X'_{it}\beta + \varepsilon_{it}, \quad (2.1)$$

де X'_{it} – вектор-рядок значень регресорів;

α і вектор-стовпець β – коефіцієнти регресії, однакові для всіх спостережень;

ε_{it} – збурення.

Ця модель є найбільш обмежувальною, оскільки передбачає однакову поведінку всіх об'єктів вибірки у будь-який час.

Часто розподіл економетричної величини має асиметрію. Перехід до логарифму дозволяє її зменшити. Більш того, перехід до логарифму у ряді випадків дозволяє наблизити розподіл залишків регресії до нормальних. Тому доцільно оцінювати наскрізну регресію, працюючи з логарифмами змінних: $\log y$, $\log x_1$ та $\log x_2$. Оцінки коефіцієнтів за $\log x_1$ і $\log x_2$ показуватимуть на скільки відсотків зміниться значення ВВП на душу населення, якщо значення відповідної змінної зміниться на 1 %. Проведені розрахунки дали можливість отримати наступні результати (рис. 2.2).

Source	SS	df	MS			
Model	443.965566	2	221.982783	Number of obs =	550	
Residual	557.553592	547	1.01929359	F(2, 547) =	217.78	
Total	1001.51916	549	1.82426076	Prob > F =	0.0000	
				R-squared =	0.4433	
				Adj R-squared =	0.4413	
				Root MSE =	1.0096	

	logy	logx1	logx2	_cons	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]
					-0.3970948	.1341666	-2.96	0.003	[-.6606396, -.13355]
					1.150059	.0712699	16.14	0.000	[1.010063, 1.290056]
					4.917461	.5190054	9.47	0.000	[3.897974, 5.936949]

Рис. 2.2. Результати оцінювання наскрізної регресії

Модель наскрізної регресії набула наступного вигляду:

$$\text{Log}y_{it} = -0,3971\text{Log}X_{1t} + 1,1501\text{Log}X_{2t} + 4,9175 \quad (2.2)$$

Модель з фіксованими ефектом (англ. – *fixed effect model*):

$$y_{it} = \alpha_i + X_{it}'\beta + \varepsilon_{it} , \quad (2.3)$$

де α_i – індивідуальний ефект об'єкту, що не залежить від часу t .

Результати оцінювання моделі з фіксованими ефектами наведено на рис. 2.3.

```

. xtreg logy logx1 logx2, fe
Fixed-effects (within) regression           Number of obs   =       550
Group variable:  country_                 Number of groups =        47

R-sq:  within =  0.2912                   Obs per group:  min =         5
        between = 0.3966                   avg =       11.7
        overall = 0.3945                   max =        14

corr(u_i, xb) = 0.2767                    F(2, 501)       =    102.92
                                                Prob > F        =     0.0000

```

	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
logy						
logx1	.3380877	.0801375	4.22	0.000	.1806408	.4955346
logx2	.8676962	.0633683	13.69	0.000	.7431958	.9921966
_cons	4.693393	.327776	14.32	0.000	4.049408	5.337378
sigma_u	1.0770689					
sigma_e	.31220476					
rho	.92249066	(fraction of variance due to u_i)				

F test that all u_i=0: F(46, 501) = 113.46 Prob > F = 0.0000

Рис. 2.3. Результати оцінювання моделі з фіксованими ефектами (*within*)

Модель з фіксованими ефектами у результаті оцінювання можна записати так:

$$\text{Log}y_{it} = 0,3381\text{Log}X_{1t} + 0,8677\text{Log}X_{2t} + 4,6934 \quad (2.4)$$

Як видно з рис. 2.3, збільшення концентрації власного капіталу і частки банківських кредитів у ВВП на 1 % обумовлюють зростання подушного ВВП на 0,3381 % і 0,8677 % відповідно. Слід відмітити, що коефіцієнт при пояснюючій змінній $\text{log}x_1$ (структура банківського капіталу) має позитивне значення, що більш відповідає економічній дійсності. За моделлю без ефектів (наскрізної регресії) – рис. 2.2, навпаки, цей коефіцієнт мав негативне значення.

Про якість підбору цієї моделі вказує коефіцієнт детермінації R^2_{within} . Він становить величину 0,2912, що суттєво нижче показника R^2_{between} регресії «*between*» з усередненими за часом значеннями змінних, яка є допоміжною при аналізі (рис. 2.4). Таким чином, у рамках побудованої моделі міжіндивідуальні відмінності проявляються сильніше за динамічні. Це свідчить на користь необхідності врахування індивідуальних ефектів і проти моделі наскрізного оцінювання. Разом із цим цей висновок додатково перевіряється статистично.


```
. xtreg logy logx1 logx2 ,be
```

Between regression (regression on group means) Number of obs = 550
 Group variable: **country_** Number of groups = 47

R-sq: within = 0.1571 Obs per group: min = 5
 between = 0.4596 avg = 11.7
 overall = 0.4398 max = 14

sd(u_i + avg(e_i.))= .9970694 F(2,44) = 18.71
 Prob > F = 0.0000

logy	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
logx1	-.6652315	.5408768	-1.23	0.225	-1.755297	.4248341
logx2	1.098598	.2758811	3.98	0.000	.5425961	1.6546
_cons	5.725612	2.099398	2.73	0.009	1.494553	9.956671

Рис. 2.4. Оцінювання регресії «between»

Модель з випадковими ефектами (англ. – *random effect model*) у загальному вираженні має вигляд:

$$y_{it} = \mu + X'_{it}\beta + u_i + \varepsilon_{it}, \quad (2.4)$$

де μ_i – параметр – загальний для всіх одиниць в усі моменти часу,

u_i – випадкова помилка, інваріантна за часом для кожної економічної одиниці.

Передбачається, що $ai = \mu_i + u_i$

Результати оцінювання моделі з випадковими ефектами наведено на рис. 2.5.

```
. xtreg logy logx1 logx2 ,re
```

Random-effects GLS regression Number of obs = 550
 Group variable: **country_** Number of groups = 47

R-sq: within = 0.2906 Obs per group: min = 5
 between = 0.4063 avg = 11.7
 overall = 0.4037 max = 14

Random effects u_i ~ Gaussian wald chi2(2) = 231.45
 corr(u_i, X) = 0 (assumed) Prob > chi2 = 0.0000

logy	Coef.	Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]	
logx1	.2960829	.0792878	3.73	0.000	.1406816	.4514841
logx2	.9092382	.061253	14.84	0.000	.7891846	1.029292
_cons	4.642863	.3540806	13.11	0.000	3.948878	5.336848
sigma_u	.99271349					
sigma_e	.31220476					
rho	.90999433	(fraction of variance due to u_i)				

Рис. 2.5. Результати оцінювання моделі з випадковими ефектами

Вираз $corr(u_i, X) = 0$ (англ. – *assumed*), що розміщується у верхній частині таблиці, відображає гіпотезу, яка лежить в основі моделі: регресори повинні бути некорельованими з випадковими ефектами. У іншому випадку оцінки моделі виявляться неспроможними.

Модель з випадковими ефектами за результатами оцінювання набуває вигляду:

$$\text{Log}y_{it} = 0,2961\text{Log}X'_{1t} + 0,9092\text{Log}X'_{2t} + 4,6429 \quad (2.5)$$

Коефіцієнти детермінації у моделях з панельними даними недоцільно використовувати для того, щоби визначити, який метод оцінювання є кращим. Так, якщо одну й ту саму модель оцінити, наприклад, методом найменших квадратів (далі – МНК) і за допомогою випадкового ефекту, то об'єднаний коефіцієнт детермінації у першому випадку завжди буде більшим відповідного об'єднаного коефіцієнта для другого методу, навіть якщо більш адекватним є використання моделі з випадковими ефектами. Тому вибір найбільш адекватної моделі буде здійснюватися на основі спеціальних статистичних тестів.

1. Модель наскрізної регресії проти моделі з фіксованим ефектом (тест Вальда). Тестування здійснюється за допомогою звичайного F -тесту, який перевіряє гіпотезу $H_0: \alpha_1 = \dots = \alpha_n$ у моделі з фіксованими змінними.

$$F \text{ test that all } u_i=0: F(46, 501)=113,46 \quad \text{Prob}>F=0,0000 \quad (2.6)$$

Оскільки p – рівень $< 0,05$, то гіпотеза про рівність нулю всіх індивідуальних ефектів відхиляється. Таким чином, регресійна модель з фіксованими ефектами краще підходить для опису даних, що характеризують вплив банківського капіталу на економічне зростання, ніж модель звичайної регресії.

2. Модель наскрізної регресії проти моделі з випадковим ефектом. У цьому випадку необхідно у моделі з випадковим ефектом тестувати гіпотезу H_0 :

$\sigma_u^2 = 0$. Тест Бреуша-Пагана передбачає використання множника Лагранжа (англ. – *Lagrange multiplier – LM*), який ґрунтується на наступній статистиці:

$$LM = \frac{nT}{2(T-1)} \left(\frac{\sum_{i=1}^n \left(\sum_{t=1}^T \varepsilon_{it} \right)^2}{\sum_{i=1}^n \sum_{t=1}^T \varepsilon_{it}^2} - 1 \right), \quad (2.7)$$

де ε_{it} – залишки у наскрізній регресії.

При гіпотезі H_0 величина LM має « χ^2 »-квадрат розподіл з одним ступенем вільності (рис. 2.6).

```
. xttest0
Breusch and Pagan Lagrangian multiplier test for random effects
logy[country_,t] = xb + u[country_] + e[country_,t]
Estimated results:

```

	Var	sd = sqrt(Var)
logy	1.824261	1.350652
e	.0974718	.3122048
u	.9854801	.9927135

```
Test:  var(u) = 0
      chi2(1) = 2227.08
      Prob > chi2 = 0.0000
```

Рис. 2.6. Результати проведення тесту Бреуша-Пагана

Оскільки p -рівень $< 0,05$, то модель з випадковими ефектами краще описує наявні дані, ніж модель наскрізної регресії.

3. Модель з випадковим ефектом проти моделі з фіксованим ефектом. У моделі з випадковим ефектом передбачається, що індивідуальні ефекти не корелюють з іншими пояснюючими змінними. Таким чином необхідно перевірити гіпотезу $H_0: cov(\alpha_i, x_{jt}) = 0$. Для перевірки гіпотези використовується тест Хаусмана, результати якого наведено на рис. 2.7:

$$\xi_H = (\hat{\beta}_{FE} - \hat{\beta}_{RE})' (\hat{V}(\hat{\beta}_{FE}) - \hat{V}(\hat{\beta}_{RE}))^{-1} (\hat{\beta}_{FE} - \hat{\beta}_{RE}), \quad (2.8)$$

де $\hat{\beta}_{FE}, \hat{\beta}_{RE}$ – коефіцієнти параметрів моделі з фіксованими та випадковими ефектами відповідно;

$\hat{V}(\hat{\beta}_{FE}), \hat{V}(\hat{\beta}_{RE})$ – оцінки відповідних коваріаційних матриць.

```
. hausman fixed random
```

	Coefficients		(b-B) Difference	sqrt(diag(V_b-V_B)) S.E.
	(b) fixed	(B) random		
logx1	.3380877	.2960829	.0420048	.0116386
logx2	.8676962	.9092382	-.041542	.0162363

b = consistent under Ho and Ha; obtained from xtreg
 B = inconsistent under Ha, efficient under Ho; obtained from xtreg

Test: Ho: difference in coefficients not systematic

chi2(2) = (b-B)' [(V_b-V_B)^(-1)] (b-B)
 = 13.54
 Prob>chi2 = 0.0011

Рис. 2.7. Результати проведення тесту Хаусмана

Оскільки p -рівень $< 0,05$, то основна гіпотеза відхиляється. Отже, доходимо висновку про прийнятність моделі з фіксованими ефектами.

З метою виявлення взаємозв'язку між типом фінансової системи і економічним зростанням, до раніше побудованої моделі з фіксованими ефектами було введено дві фіктивні змінні: b_1 – країни з банківсько-орієнтованим типом фінансової системи і розвинутою економікою; b_2 – країни з банківсько-орієнтованим типом фінансової системи. У результаті розрахунків отримано модель (рис. 2.8), оцінки при фіктивних змінних якої виявилися статистично незначущими ($p_{b_1} = 0,994, p_{b_2} = 0,229$, що більше p -рівня, який має бути меншим за 0,05).

Таким чином, можна зробити висновок про те, що характеристики структури фінансової системи не виявляють статистично значущого зв'язку з темпами довгострокового економічного зростання.

Близькість економічної системи до банківсько-орієнтованої моделі сама по собі не є гарантією збільшення подушного ВВП. Разом з тим, загальний рівень фінансового розвитку прямо пропорційно пов'язаний з темпами економічного зростання.

```

. xtreg logy logx1 logx2 b1 b2 ,fe
Fixed-effects (within) regression           Number of obs   =       550
Group variable:  country_                 Number of groups =        47

R-sq:  within =  0.2933                   Obs per group:  min =         5
        between = 0.3757                   avg           =       11.7
        overall = 0.3668                   max           =        14

corr(u_i, Xb) = 0.2448                     F(4, 499)       =       51.77
                                                Prob > F        =       0.0000

```

	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
logy						
logx1	.3333684	.0803621	4.15	0.000	.1754785	.4912582
logx2	.8651692	.0634432	13.64	0.000	.7405206	.9898179
b1	-2.86e-06	.000387	-0.01	0.994	-.0007632	.0007575
b2	.321564	.2668412	1.21	0.229	-.2027067	.8458346
_cons	4.561968	.3457442	13.19	0.000	3.882675	5.241262
sigma_u	1.089415					
sigma_e	.31237555					
rho	.92402817	(fraction of variance due to u_i)				

F test that all u_i=0: F(46, 499) = 112.83 Prob > F = 0.0000

Рис. 2.8. Оцінювання моделі з фіксованими ефектами

(з фіктивними змінними, що характеризують тип фінансової системи)

Аналогічні оцінки параметрів, як у моделі з фіксованими ефектами (рис. 2.4), можна отримати і на основі побудови регресійної моделі МНК, але із фіктивними змінними (у цьому дослідженні – це та чи інша країна). З рис. 2.9 видно, що коефіцієнти при змінних мають, як позитивне, так і від’ємне значення.

Від’ємні індивідуальні ефекти властиві, як для країн з банківсько-орієнтованим типом фінансової системи, так і з ринково-орієнтованим типом, що ще раз підтверджує висновок про відсутність взаємозв’язку між типом фінансової системи і економічним зростанням. Логічним було виникнення питання про те, що саме впливає на величину цих індивідуальних ефектів. У ході аналізу було виявлено, що суттєвий вплив на значення індивідуальних ефектів має загальний рівень економічних свобод і, перш за все, свободи від корупції і свободи фінансових інвестицій. Коефіцієнти кореляції індивідуальних ефектів, що впливають на зростання ВВП на душу населення, і цих зазначених показників становлять 0,579, 0,766 і 0,628 відповідно (розрахунки проводилися на основі рейтингу економічної свободи країн [188, с. 260–261]).

```
. xi: regress logy logx1 logx2 i.country
i.country          (_Icountry_1 for country==ARG omitted)
```

Source	SS	df	MS	Number of obs = 550		
Model	952.685779	48	19.8476204	F(48, 501) =	203.62	
Residual	48.8333792	501	.097471815	Prob > F =	0.0000	
				R-squared =	0.9512	
				Adj R-squared =	0.9466	
Total	1001.51916	549	1.82426076	Root MSE =	.3122	

logy	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
logx1	.3380877	.0801375	4.22	0.000	.1806408	.4955346
logx2	.8676962	.0633683	13.69	0.000	.7431958	.9921966
_Icountry_2	.3370735	.172501	1.95	0.051	-.0018411	.6759881
_Icountry_3	.4013295	.1735845	2.31	0.021	.0602864	.7423727
_Icountry_4	.6383911	.182138	3.50	0.000	.2805427	.9962395
_Icountry_5	-2.947878	.1609625	-18.31	0.000	-3.264122	-2.631633
_Icountry_6	-1.195719	.1515099	-7.89	0.000	-1.493392	-.8980457
_Icountry_7	-.0002495	.2071267	-0.00	0.999	-.4071935	.4066945
_Icountry_8	.5925848	.1877316	3.16	0.002	.2237465	.9614231
_Icountry_9	-.9529544	.1564775	-6.09	0.000	-1.260387	-.6455216
_Icountry_10	-1.319155	.1411352	-9.35	0.000	-1.596445	-1.041865
_Icountry_11	-.8509223	.1336246	-6.37	0.000	-1.113456	-.5883887
_Icountry_12	.3309435	.1863007	1.78	0.076	-.0350834	.6969704
_Icountry_13	.2253793	.193376	1.17	0.244	-.1545484	.6053071
_Icountry_14	-.7206752	.1378013	-5.23	0.000	-.9914149	-.4499355
_Icountry_15	-2.217878	.1657774	-13.38	0.000	-2.543583	-1.892174
_Icountry_16	-.3708483	.1872525	-1.98	0.048	-.7387453	-.0029513
_Icountry_17	.5147135	.1675298	3.07	0.002	.1855661	.843861
_Icountry_18	.3208837	.1875986	1.71	0.088	-.0476931	.6894606
_Icountry_19	.0575048	.1864347	0.31	0.758	-.3087853	.4237949
_Icountry_20	-.1931732	.1695321	-1.14	0.255	-.5262547	.1399083
_Icountry_21	-.268366	.1759778	-1.52	0.128	-.6141113	.0773793
_Icountry_22	-1.873076	.1361945	-13.75	0.000	-2.140659	-1.605493
_Icountry_23	-2.214171	.1530213	-14.47	0.000	-2.514813	-1.913528
_Icountry_24	.2833635	.1867889	1.52	0.130	-.0836225	.6503495
_Icountry_25	.1435907	.1632733	0.88	0.380	-.177194	.4643754
_Icountry_26	.1615362	.1792542	0.90	0.368	-.1906464	.5137188
_Icountry_27	-2.132813	.1557649	-13.69	0.000	-2.438846	-1.82678
_Icountry_28	-.4142677	.2195213	-1.89	0.060	-.8455635	.0170281
_Icountry_29	-2.692023	.1413441	-19.05	0.000	-2.969724	-2.414323
_Icountry_30	-.5268089	.1790651	-2.94	0.003	-.87862	-.1749977
_Icountry_31	-.3009458	.1336933	-2.25	0.025	-.5636145	-.0382771
_Icountry_32	-1.554979	.1685952	-9.22	0.000	-1.88622	-1.223739
_Icountry_33	.2752079	.2027765	1.36	0.175	-.1231892	.673605
_Icountry_34	.959219	.1895651	5.06	0.000	.5867785	1.33166
_Icountry_35	-2.622806	.1383137	-18.96	0.000	-2.894552	-2.351059
_Icountry_36	-1.333347	.1479527	-9.01	0.000	-1.624032	-1.042663
_Icountry_37	-.5562586	.1317927	-4.22	0.000	-.8151931	-.297324
_Icountry_38	-2.176666	.13987	-15.56	0.000	-2.45147	-1.901862
_Icountry_39	-.5840175	.1834387	-3.18	0.002	-.9444214	-.2236137
_Icountry_40	.563584	.1531408	3.68	0.000	.2627066	.8644613
_Icountry_41	.4508697	.1994532	2.26	0.024	.0590019	.8427376
_Icountry_42	-2.270792	.1701936	-13.34	0.000	-2.605173	-1.936411
_Icountry_43	-.8653353	.1398169	-6.19	0.000	-1.140035	-.5906356
_Icountry_44	-2.120064	.1386214	-15.29	0.000	-2.392415	-1.847713
_Icountry_45	-.1550768	.1867632	-0.83	0.407	-.5220124	.2118587
_Icountry_46	.0435669	.1348868	0.32	0.747	-.2214466	.3085803
_Icountry_47	-1.985922	.1789087	-11.10	0.000	-2.337426	-1.634418
_cons	5.408244	.3044457	17.76	0.000	4.810097	6.006392

Рис. 2.9. Оцінювання регресії з фіктивними змінними,
що відповідають окремій із досліджуваних країн

Крім того, не менш суттєвий передавальний вплив мають на індивідуальні ефекти, а отже і на економічне зростання, фактори інноваційного розвитку: інтенсивність науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, частка

високотехнологічних виробництв, якість вищої освіти, патентна активність тощо (табл. 2.1) [189].

Таблиця 2.1

**Групування країн відповідно до значень індивідуальних ефектів
і місця у рейтингу інноваційного розвитку**

Країни з позитивним значенням індивідуальних ефектів, що потрапили до рейтингу-50 (23 країни з 25 досліджуваних)	Місце у рейтингу інноваційного розвитку
США, Південна Корея, Німеччина, Фінляндія, Швеція, Японія, Сінгапур, Австрія, Данія, Франція	1-10
Нідерланди, Ірландія, Норвегія, Бельгія, Канада, Великобританія, Швейцарія, Австралія, Італія, Іспанія	11-13; 15; 17; 18; 21; 22; 24; 27
Ізраїль, Гонконг	32; 36
Греція	41
Країни з від'ємним значенням індивідуальних ефектів, що потрапили до рейтингу-50 (5 країн з 22 досліджуваних)	Місце у рейтингу інноваційного розвитку
Португалія	25
Туреччина, Малайзія	37; 38
Україна	42
Південно-Африканська республіка	50

Побудовано за даними [189]

Для України фіксований індивідуальний ефект становить -2,12. При цьому за рівнем свободи від корупції наша країна має 23 бали зі 100, за рівнем фінансової свободи і свободи інвестицій – 20 і 30 балів. Відповідно до рейтингу інноваційного розвитку Україна знаходиться на 42 місці, у тому числі: за інтенсивністю науково-дослідних робіт – на 37 місці, за часткою високотехнологічних виробництв – на 47 місці. Зазначене слугує

підтвердженням безальтернативності для України інноваційного поступу, адже іншим шляхом неможливо забезпечити якісне зростання в країні. Для цього вкрай необхідним є створення сприятливого економіко-правового середовища для ведення бізнесу, застосування дієвих заходів щодо боротьби з корупцією, посилення ролі держави в комерціалізації базисних інновацій, державне стимулювання інноваційної активності бізнесу, підтримка розвитку вищої освіти.

Крім того, для вітчизняної банківської системи невирішеною залишається проблема підвищення рівня її капіталізації. Фінансова криза, яка почала розгортатися восени 2008р., підтвердила необхідність зростання обсягів капіталу, – зростання збитків за кредитними портфелями банків призвело до того, що багато з них втратили значну частину власного капіталу, не змогли виконувати вимоги регулятора щодо мінімального обсягу регулятивного капіталу та достатності капіталу, фактично виявилися на межі банкрутства [190, с. 10–14; 191, с. 168–169]. Основними напрямками у вирішенні цього питання мають стати: забезпечення стабільності нормативно-правової бази щодо банківської діяльності й удосконалення механізмів рефінансування банків; розробка банками системи заходів щодо припинення відпливу депозитів і залучення нових джерел коштів; удосконалення оподаткування банків, зменшення податкового тиску на банки з метою прискорення їхньої капіталізації і збільшення обсягів кредитування реального сектору; розробка та запровадження дієвих механізмів консолідації банків і створення банківських груп.

Успішність подальшого процесу капіталізації банківської системи України буде залежати від тих методів і форм управління капіталом, що використовуватимуть як НБУ, так і самі банки.

У табл. 2.2 наведено динаміку показників регуляторного капіталу банків як частки активів, зважених на ризик, для країн світу.

Таблиця 2.2

**Показники регулятивного капіталу банків як частки активів,
зважених на ризик (%) для країн світу, за період 2007–2014 рр.**

Країна	Роки							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Австралія	10,1	11,3	11,9	11,4	11,6	11,9	11,6	12,1
Австрія	12,7	12,9	15,0	15,4	15,8	17,0	18,0	...*
Аргентина	16,9	16,9	18,8	17,7	15,6	17,1	13,6	14,0
Бельгія	11,2	16,2	17,3	19,3	19,1	18,2	18,7	18,0
Болгарія	13,8	14,9	17,0	17,5	17,5	16,6	17,0	...
Бразилія	18,8	18,3	19,0	17,7	17,3	16,4	16,1	15,5
Венесуела	12,9	13,4	14,0	13,2	13,3	14,3	15,6	15,4
Вірменія	30,1	27,5	28,4	22,2	18,3	16,8	16,7	16,2
Греція	11,2	9,4	11,7	12,2	10,1	9,6	13,5	13,7
Грузія	16,0	13,9	19,1	17,4	17,1	17,0	17,2	17,9
Данія	10,6	12,4	16,1	16,0	17,2	18,9	19,2	17,7
Мексика	15,9	15,3	16,5	16,9	15,7	15,9	15,6	15,9
Німеччина	12,9	13,6	14,8	16,1	16,4	17,9	19,2	17,7
Перу	11,7	11,9	13,8	13,6	13,4	14,6	13,9	14,4
Польща	12,0	11,2	13,3	13,9	13,1	13,6	15,7	...
Португалія	10,5	9,4	10,5	10,3	9,8	12,6	13,3	12,3
Білорусь	19,3	21,8	19,8	20,5	24,7	20,8	15,5	14,8
Киргизстан	31,0	32,6	33,5	31,0	30,3	28,3	25,0	22,1
Румунія	13,8	13,8	14,7	15,0	14,9	14,7	15,5	16,3
РФ	15,5	16,8	20,9	18,1	14,7	13,7	13,5	12,8
Сербія	27,9	21,9	21,4	19,9	19,1	19,9	20,9	20,4
Словаччина	13,2	11,1	12,6	12,7	13,4	15,7	16,5	17,5

* Відсутні дані.

Закінчення табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Сполучене Королівство	12,6	12,9	14,8	15,9	15,7	16,4
США	12,8	12,8	13,9	14,8	14,7	14,5	14,4	14,5
Угорщина	10,4	12,3	13,9	13,9	13,8	16,3	17,4	18,1
Україна	13,9	14,0	18,1	20,8	18,9	18,1	18,3	15,9
Фінляндія	15,1	13,6	14,6	14,4	14,2	17,0	16,0	...
Франція	...	10,5	12,4	12,7	12,3	14,5	15,4	...
Хорватія	16,3	15,1	16,4	18,8	19,6	20,2	20,9	21,1
Чехія	11,5	11,6	14,0	15,3	15,0	15,7	16,5	17,0
Чилі	12,2	12,5	14,3	14,1	13,9	13,1	13,3	13,3
Швейцарія	12,1	15,0	17,9	17,3	16,7	16,9	17,5	...
Швеція	10,1	10,3	12,7	12,0	11,5	11,7	12,0	12,0
Японія	13,3	12,3	12,4	13,3	13,8	14,2	15,2	15,6
Естонія	14,8	18,9	22,3	22,1	18,6	19,3	20,0	...
Індія	12,3	13,0	13,2	13,6	13,1	13,1	12,3	12,6
Ірландія	11,8	12,1	12,8	14,5	18,9	19,2	20,4	...
Іспанія	11,4	11,3	12,2	11,9	12,4	11,6	13,3	...
Італія	10,1	10,4	11,7	12,1	12,7	13,4	13,7	...
Казахстан	14,2	14,9	-8,1	17,9	17,3	17,5	17,8	16,8
Канада	14,8	12,2	14,7	15,6	15,9	16,2	14,3	13,7
Китай	8,4	12,0	11,4	12,2	12,7	13,3	12,2	12,4
Кіпр	...	11,0	12,1	12,5	12,4	6,6	14,3	15,1
Латвія	11,1	11,0	13,7	13,9	16,5	16,7	18,1	19,9
Литва	10,9	11,6	12,9	14,8	14,2	15,7	17,6	20,4
Люксембург	14,3	15,4	19,2	17,4	16,4	19,1	20,9	19,7

Побудовано на основі [192].

У контексті регуляторних заходів Європейського союзу стосовно нормативів банківського капіталу (*CRD IV / CRR*), європейські банки постійно

нарошують свій рівень регуляторного капіталу. Проте цей процес є неоднорідним: деякі країни-члени ЄС підвищують нормативи капіталу для власних банків швидше за інші. Так, згідно оцінок спеціалістів МВФ, за період 2007–2014 рр. банки Бельгії, Данії, Ірландії, Німеччини, значно підвищили нормативи відношення регуляторного капіталу до активів, зважених на ризик (англ. – *Risk-weighted Assets*, далі – *RWA*) – більше ніж 7–9 відсоткових пунктів (далі – в. п.). Рівень регуляторного капіталу як частки активів, зважених на ризик, в таких країнах як Греція, Португалія та Іспанія за період 2007–2014 рр. незначно коливався у межах від 9,4 % до 13,7 %. У більшості країн центральної та східної Європи за період 2007–2014 рр. спостерігалось незначне збільшення цього показнику.

Зміни показнику регуляторного капіталу як частки активів, зважених на ризик, для країн СНД є різноспрямованими. Так, для Республіки Киргизстан та РФ цей показник за період 2007–2014 рр. скоротився на 28,9 % та 17,4 % відповідно. Значне скорочення показнику для Вірменії (на 46,17 % або 13,9 в. п.) обумовлено кризом станом банківської системи країни, пов'язаним головним чином з неспроможністю банків повертати кредити. Показник співвідношення регулятивного капіталу до активів, зважених на ризик, для Грузії протягом аналізованого періоду залишався відносно стабільним, окрім 2008 р. У порівнянні з 2007 р., цей показник у 2014р. зріс на 1,9 в. п. і склав 17,9 %. Що ж до України, то співвідношення регулятивного капіталу до зважених на ризик активів, мало тенденцію до зростання, проте у 2014 р. скоротилося у порівнянні з попереднім періодом на 2,4 в. п. (з 18,3 % до 15,9 %).

Окрім типу банківської системи, важливе значення у формуванні капіталу банків має привабливість банківської системи для іноземного капіталу. Для порівняння можна навести аналогічні дані за регіонами світу, зібрані та згруповані спеціалістами Міжнародного валютного фонду (табл. 2.3). Критичний огляд літератури [194–198] підтвердив, що процес проникнення

іноземного капіталу у вітчизняну банківську систему відбувається дуже активно.

Таблиця 2.3

**Кількість іноземних банків у країнах світу,
згрупованих за рівнем доходу та регіоном протягом 1995–2013 рр.**

Країни	1995	2000	2005	2009	2013
Всі країни	774	1058	1175	1334	1272
Рівень доходів					
Країни ОЕСР*, в т.ч.	550	738	813	884	747
Західна Європа	389	539	625	686	555
Північна Америка	123	162	153	159	148
Японія, Австралія, Нова Зеландія	38	37	35	39	44
Інші країни з високим рівнем доходів	33	47	52	71	67
Емерджентні економіки	147	201	225	279	329
Країни, що розвиваються	38	56	67	77	112
Регіон світу					
Східна Азія та країни Тихого океану	39	57	58	71	70
Східна Європа та Центральна Азія	25	55	69	85	105
Південна Америка	64	76	65	62	67
Близький Схід та Північна Африка	38	53	64	89	68
Південна Азія	12	13	15	17	18
Країни Африки на південь від Сахари	29	37	57	81	113

* Організація економічного співробітництва та розвитку, далі – ОЕСР.

Побудовано на основі [193]

Головними причинами входження іноземних банків у банківський сектор країн Східної Європи і України в тому числі, як відмітив В. Геєць, були захват нових ринків, отримання більш високих прибутків і регулятивні переваги [195]. Вплив іноземного капіталу не є миттєвим, він відбувається поступово. Звичайно, сьогодні дуже важко передбачити наслідки впливу іноземного капіталу на розвиток вітчизняної банківської системи і економіки взагалі. Разом з тим вже зараз можна говорити про підвищення рівня конкуренції між банківськими установами, розвиток нових технологій,

зростання залежності від іноземного капіталу у зв'язку з орієнтацією на більш дешевші ресурси.

Серед показників, що кількісно характеризують рівень конкуренції (ступінь нечисленності), найбільш відомим є індекс Херфіндаля-Хіршмана (англ. – *Herfindahl-Hirschman index*, далі – *HHI*). Цей індекс розраховується як сума квадратів ринкових часток фірм даної галузі:

$$HHI = \sum_{i=1}^n S_i^2, \quad (2.9)$$

де S_i – частка i -ї фірми в галузі, %. При цьому $S_1 \geq S_2 \geq \dots \geq S_n$.

Максимальне значення, що може прийти цей індекс, відповідає 10000, тобто ринок повністю монополізовано: $HHI = 1 \cdot 100^2 = 10000$. Якщо $HHI < 1000$, ринок вважається неконцентрованим («достатньо численний»), якщо $1000 < HHI < 1800$ – помірно концентрованим (при $HHI > 1400$ – ринок «погрожуючи нечисленний»), а при $HHI > 1800$ ринок оцінюють як висококонцентрований, або «нечисельний».

У табл. 2.4 наведено значення *HHI* для банківських установ країн Європи за 2000–2014 рр. Станом на початок 2015 р. значення *HHI* для банківських установ більшості країн ЄС (55,6 %) є меншим за 1000, що свідчить про неконцентрованість ринку банківських послуг (досить високий рівень конкуренції). Для чотирьох країн ЄС (Фінляндія, Естонія, Греція, Литва – 14,81 %) значення показника *HHI*, перевищуючи 1800, вказує на висококонцентрованість банківського ринку цих країн. Протягом аналізованого періоду (2009–2014 рр.) значення *HHI* мало тенденцію до зростання. У порівнянні з 2009 р. *HHI* зріс на 94,34 % з 371 до 721. Таке значення *HHI* дає підстави робити висновок про те, що банківський ринок в Україні залишається неконцентрованим. Разом з цим слід відмітити зростання частки п'яти найкрупніших банків у загальній сумі активів банківської системи з 34,6 % у 2009 р. до 46,9 % у 2014 р.

Індекс Херфіндаля-Хіршмана (ННІ) для банківських установ країн ЄС і України і частка п'яти найкрупніших банків у загальній сумі активів за період 2009–2014 рр. [199]

Країна	ННІ						Частка п'яти найкрупніших банків у загальній сумі активів, %					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Австрія	414	383	423	395	405	412	37,2	35,9	38,4	36,5	36,7	36,8
Бельгія	1622	1439	1294	1061	979	982	77,1	74,9	70,8	66,3	64,0	65,8
Болгарія	846	789	766	738	730	836	58,3	55,2	52,6	50,4	49,9	55,0
Греція	1184	1214	1278	1487	2136	2195	69,2	70,6	72,0	79,5	94,0	94,1
Данія	1042	1077	1192	1130	1160	1190	64,0	64,4	66,3	65,6	68,4	68,1
Естонія	3090	2929	2613	2493	2483	2445	93,4	92,3	90,6	89,6	89,7	89,9
Ірландія	714	700	647	632	674	677	52,6	49,9	46,7	46,4	47,8	47,6
Іспанія	507	528	596	654	719	839	43,3	44,3	48,1	51,4	54,4	58,3
Італія	298	410	407	410	406	424	31,0	39,8	39,5	39,7	39,6	40,7
Кіпр	1089	1124	1027	996	1472	1303	64,9	64,2	60,8	62,5	62,3	63,4
Латвія	1181	1005	929	1027	1037	1001	69,3	60,4	59,6	64,1	64,1	63,6

Закінчення табл. 2.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Литва	1693	1545	1871	1749	1892	1818	80,5	78,8	84,7	83,6	87,1	85,7
Люксембург	310	343	346	345	357	329	29,3	31,1	31,2	33,1	33,7	32,0
Мальта	1250	1181	1203	1313	1458	1648	72,8	71,3	72,0	74,4	76,5	81,5
Нідерланди	2034	2049	2067	2026	2105	2131	85,1	84,2	83,6	82,1	83,8	85,0
Німеччина	206	298	317	307	266	301	25,0	32,6	33,5	33,0	30,6	32,4
Польща	574	559	563	568	586	656	43,9	43,4	43,7	44,4	45,2	48,3
Португалія	1150	1207	1206	1191	1197	1164	70,1	70,9	70,8	69,9	70,3	69,2
Румунія	857	871	878	852	821	797	52,4	52,7	54,6	54,7	54,4	54,2
Словаччина	1274	1239	1268	1221	1215	1221	72,1	72,0	72,2	70,7	70,3	70,7
Словенія	1256	1160	1142	1115	1045	1026	59,7	59,3	59,3	58,4	57,1	55,6
Сполучене Королівство	467	523	519	527	525	462	40,8	42,5	43,5	42,8	43,7	38,9
Угорщина	864	828	848	873	862	905	55,2	54,6	54,6	54,0	51,9	52,5
Фінляндія	3120	3550	3700	3010	3080	3310	82,6	83,8	80,9	79,0	84,1	79,8
Франція	605	610	600	545	568	584	47,2	47,4	48,3	44,6	46,7	47,6
Чехія	1032	1045	1014	999	999	949	62,4	62,5	61,8	61,5	62,8	61,3
Швеція	899	860	863	853	876	880	60,7	57,8	57,8	57,4	58,3	58,5
Україна	371	449	538	560	599	721	34,6	38,8	40,3	41,0	40,9	46,9

Динаміка коефіцієнту відношення суми позик до депозитів (англ. – *Loan-deposit ratio*) для валютно-фінансових установ ЄС за період 2006–2014 рр. свідчить про відносно стабільне значення цього показнику (рис. 2.10).

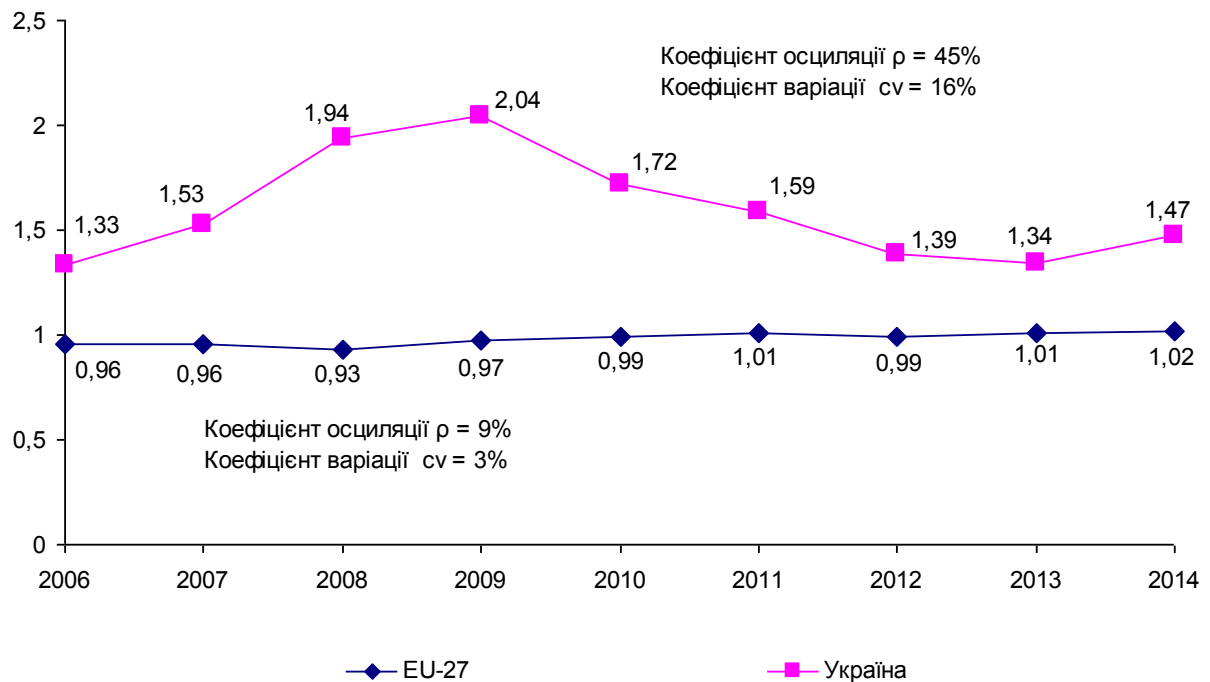

Рис. 2.10. Динаміка коефіцієнту співвідношення суми позик до депозитів за період 2006–2014 рр. у країнах ЄС та Україні (побудовано за даними [199; 200])

Для порівняння на рис. 2.10 зображено також значення цього коефіцієнту для банків України. У період світової фінансово-економічної кризи 2007–2009 рр. відзначаються найбільші коливання цього показнику: для банків Європи воно становило 2,18 %, для українських банків – 14,71 %. Скорочення цього показника в динаміці для України у посткризовий період стало позитивним моментом, оскільки означало тенденцію до збалансування рівня позик та вкладів вітчизняних банківських установ. Разом з цим, у 2014 р. коефіцієнт співвідношення суми позик до депозитів зріс порівняно з попереднім періодом на 0,13 через дострокове зняття вкладів, скорочення загального обсягу депозитів (строкові депозити фізичних осіб за рік скоротилися на 12,68 %) [201], що пояснюється економічною і політичною нестабільністю, військовою агресією проти України. Вклади фізичних осіб є найбільш привабливими для банків,

оскільки вони переважно є строковими. Це означає більш стабільну ресурсну базу і більші можливості щодо використання залучених коштів.

Проблема формування ресурсної бази банків на депозитній основі є дуже актуальною. По-перше, за обсягом депозитних операцій банківська система України ще суттєво відстає за показниками центрально- і східноєвропейських країн. По-друге, наявне правове забезпечення механізму формування банківського капіталу досі не створювало належних умов для побудови довгострокової ресурсної бази банків. Зазначена проблема ще більше загострилася під час двох останніх криз. В результаті паніки вкладників банківській системі було завдано чималої шкоди. Якщо через дострокове повернення коштів населенням зі своїх депозитних рахунків за листопад-грудень 2004 р. було вилучено близько 4 млрд грн, то за аналогічний період 2008 р. – 33 млрд грн [202, с. 91]. Останнє вимагало рішучих дій від регулятора.

З одного боку, введення НБУ мораторію на дострокове зняття вкладів у 2004 й 2008 рр. було адекватною мірою і сприяло захисту банківської системи. З іншого – застосування адміністративних важелів призвело до поглиблення кризи довіри між вкладниками та банківськими установами.

З метою врегулювання проблеми повернення банківських вкладів, а саме створення правових умов для зменшення ризиків банків у випадках дострокового припинення строкового депозитного договору, НБУ запропонував внести відповідні зміни до законодавства. Розуміючи складність і важливість питання депозитного формування банківських ресурсів, НБУ намагався враховувати інтереси держави, банків і вкладників. Це знайшло своє підтвердження у опублікованому зверненні НБУ «Роз'яснення щодо шляхів врегулювання проблеми дострокового зняття банківських вкладів» від 04.02.2011 [203].

НБУ було запропоновано декілька можливих варіантів таких змін. Найрадикальнішим варіантом була заборона дострокового зняття коштів за строковим вкладом. Повернення відбувалося б по закінченні строку договору або у випадках, що потребують від вкладника термінових грошових витрат

(оплата лікування, відшкодування майнових збитків, забезпечення захисту у суді та ін.). За другим варіантом пропонувалося встановлення терміну у 30 днів, який матиме у розпорядженні банк для задоволення вимоги щодо дострокової видачі коштів [204, с. 90].

Тільки 14.05.2015, із прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов повернення строкових депозитів» № 424-VIII [205], до ст. 1060 Цивільного кодексу України були закріплені зміни, які забороняють дострокове зняття депозитів вкладниками, якщо інше не передбачено умовами договору. Так, у п. 3 ст. 1060 вказується, що «повернення вкладникові банківського строкового вкладу та нарахованих процентів за цим вкладом на його вимогу до спливу строку або до настання інших обставин, визначених договором, можливе виключно у випадках, якщо це передбачено умовами договору банківського строкового вкладу». У більш ранній редакції Кодексу банк був зобов'язаний видавати вклад або його частину на першу вимогу вкладника незалежно від виду вкладу, окрім вкладів зроблених юридичними особами на умовах повернення, які встановлювалися договором.

2.2. Пруденційні аспекти функціонування фінансового механізму формування банківського капіталу

На відміну від суб'єктів господарювання реального сектора економіки, банки мають не лише максимізувати прибутковість, але й забезпечити схоронність залучених від клієнтів коштів. Це обумовлює необхідність пруденційного нагляду, який покладено на Національний банк України. Це система банківського нагляду, за якої головна увага органів нагляду зосереджена на регулярному проведенні оцінювання загального фінансового стану, результатів діяльності та якості керівництва.

Пруденційний механізм конкурентної політики на депозитному ринку

України запропоновано визначити як сукупність інституційних методів, важелів, інструментів і стимулів, які регламентують питання виходу фінансових інститутів на депозитний ринок, проведення операцій із формування й розміщення ресурсів, маркетингової діяльності тощо, які позитивно впливають на ефективний розвиток конкурентного середовища та забезпечують формування конкурентних відносин [206].

Динаміку кількості банків за організаційно-правовою формою і розміру статутного капіталу подано на рис. 2.11.

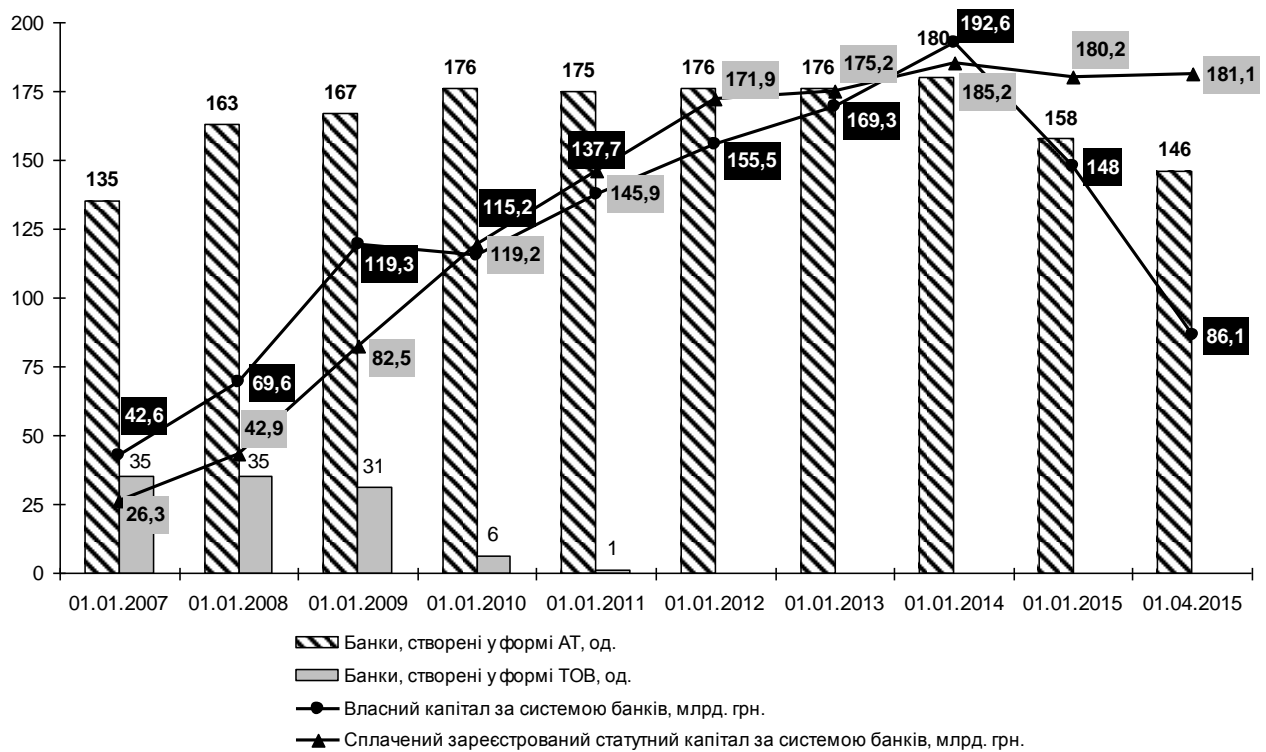

Рис. 2.11. Кількість банків, що мали ліцензію на здійснення діяльності, за організаційно-правовою формою і розміром їх статутного та власного капіталу (побудовано за даними [200])

Як видно з цього рисунку, статутний капітал банку за період з 01.01.2007 по 01.01.2014 мав тенденцію до зростання, збільшившись на 158,9 млрд грн або у 7,04 рази. Це було пов'язано, як із додатковою капіталізацією у зв'язку з поступовим підвищенням вимог НБУ щодо мінімального розміру статутного і регулятивного капіталу або з метою підвищення фінансової стійкості

банківських установ в умовах фінансової кризи, виходячи із власних міркувань, так і з створенням нових банків. З початку 2014 р. сплачений зареєстрований статутний капітал за системою банків зменшився на 2,2 %, склавши станом на 01.04.2015 181,1 млрд грн. Разом з цим, без врахування неплатоспроможних банків (13 банків) статутний капітал склав 157,6 млрд грн.

Станом на 01.04.2015 23 банки (15,75 % від загальної кількості банківських установ) мали статутний капітал менший за 120 млн грн. Відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання діяльності банків» від 15.02.2011 [207], уже створені банки мають привести у відповідність статутний капітал вимогам НБУ протягом 5 років із вступу в дію Закону. Як показує практика, підвищення вимог щодо капіталу відбувається досить часто, тому для банків нарощення власного капіталу, і, зокрема, статутного капіталу представляє складну задачу. Це підтверджують останні зміни щодо вимог до мінімального розміру регулятивного капіталу [208].

Станом на 01.01.2015 серед 158 банків, що мали ліцензію на здійснення операцій, три державні банки – «Ощадбанк», «Укрексімбанк» і «Держзембанк». Один банк («Родовід банк») мав ліцензію санаційного банку. Протягом року збільшилась кількість банків з участю іноземного капіталу на два банки до 51 банку (19 банків зі 100 % іноземного капіталу). На кінець 2014 р. в Україні діяло 14 банківських груп [209, с. 31].

Основними формами регулювання банківської діяльності є адміністративне і індикативне регулювання. Особлива роль у регулюванні формування банками капіталу належить встановленню обов'язкових економічних нормативів.

Інструкція «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні» відповідно до Законів України «Про Національний банк України» і «Про банки і банківську діяльність» НБУ встановлює такі економічні нормативи капіталу: мінімальний розмір регулятивного капіталу (Н1), норматив достатності

(адекватності) регулятивного капіталу чи платоспроможності (Н2) і норматив достатності основного капіталу (Н3).

Між нормативами капіталу й іншими економічними нормативами є безпосередній зв'язок, який відображено на рис. 2.12. По-перше: базою для розрахунку економічних нормативів Н2, Н7, Н8, Н9 є регулятивний капітал банку, Н3 – основний капітал, Н11 і Н12 – статутний капітал. Понад нормативне значення Н3 банки повинні формувати буфери капіталу: буфер запасу (консервації) капіталу і контр циклічний буфер.

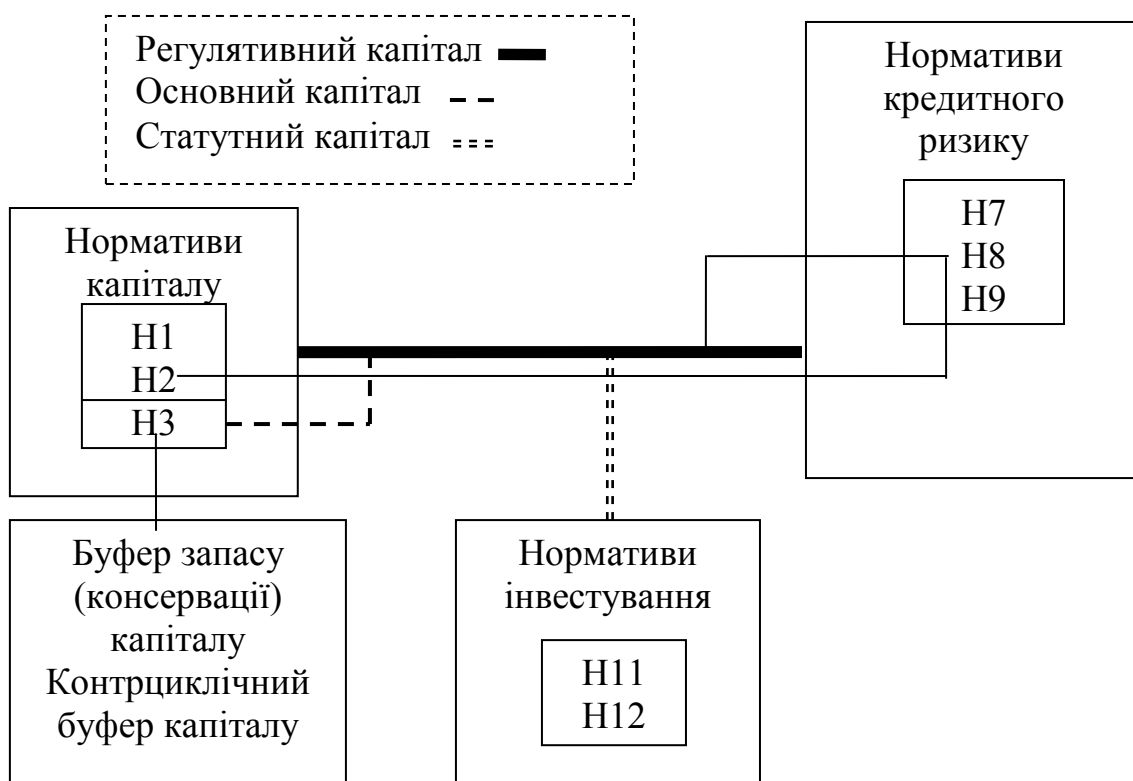

Рис. 2.12. Взаємозв'язок нормативів капіталу банку з іншими економічними нормативами

По-друге: якщо норматив великих кредитних ризиків Н8 перевищує 8-кратний розмір регулятивного капіталу, то вимоги до нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2) автоматично підвищуються: якщо перевищення становить не більше ніж 50 %, то вимоги до нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2) подвоюються, якщо перевищення

більше ніж 50 %, то вимоги до нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2) потроюються.

Мінімальний розмір регулятивного капіталу банку (Н1), що отримав банківську ліцензію після 11 липня 2014 р., має становити 500 млн грн. Мінімальний розмір регулятивного капіталу банку (Н1), що отримав банківську ліцензію до 11 липня 2014 р., має становити: 120 млн грн – до 10 липня 2017 р.; 150 млн грн – з 11 липня 2017 р.; 200 млн грн – з 11 липня 2018 р.; 250 млн грн – з 11 липня 2019 р.; 300 млн грн – з 11 липня 2020 р.; 350 млн грн – з 11 липня 2021 р.; 400 млн грн. – з 11 липня 2022 р.; 450 млн грн. – з 11 липня 2023 р.; 500 млн грн. – з 11 липня 2024 р.

Норматив адекватності регулятивного капіталу Н2 розраховується за наступною формулою:

$$H2 = \frac{PK}{A_p + C_{вп}} \cdot 100\%, \quad (2.10)$$

де PK – регулятивний капітал;

A_p – активи і певні позабалансові інструменти, зменшені на суму створених відповідних резервів за активними операціями, на суму забезпечення кредиту безумовним зобов'язанням або грошовим покриттям у вигляді застави майнових прав, на суму до оцінки, на суму необтяжених облігацій внутрішньої державної позики та зважені на відповідний коефіцієнт кредитного ризику залежно від групи ризику, до якої віднесено актив;

$C_{вп}$ – сукупна сума відкритої валютної позиції банку за всіма іноземними валютами та банківськими металами.

Цей норматив встановлюється для запобігання надмірного перекладання банком кредитного ризику та ризику неповернення банківських активів на кредиторів, вкладників банку.

Норматив достатності основного капіталу Н3 обчислюється у такий спосіб:

$$H3 = \frac{OK}{CA_p + ПЗ_p} \cdot 100\%, \quad (2.11)$$

де OK – основний капітал;

$CA_p, ПЗ_p$ – сукупні активи і позабалансові зобов'язання, зважені на відповідні коефіцієнти кредитного ризику (загальний обсяг ризику).

Норматив $H3$ відображає розмір основного капіталу, необхідний для здійснення активних операцій банком.

Порогові значення нормативів капіталу наведено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Порогові значення нормативів капіталу в залежності від типу банку

Економічний норматив	Універсальні банки	Ощадні банки	Банки довірчого управління
$H1$ – мінімальний розмір регулятивного капіталу, млн грн.	≥ 500		
$H2^*$ – норматив адекватності регулятивного капіталу, %	≥ 10		≥ 20
$H3$ – норматив достатності основного капіталу, %	≥ 7		

*Для банків, що розпочали діяльність $H2$ має становити 15 % протягом перших 12 місяців діяльності і 12 % у наступні 12 місяців, а надалі – не менше 10 %.

Буфер запасу капіталу і контрциклічний буфер, що формуються понад $H3$, розраховуються від загального обсягу ризику. Банки зобов'язані створювати буфери капіталу починаючи з 01.01.2020. При цьому, буфер запасу капіталу повинен становити: з 01.01.2020 – 0,625 %; 01.01.2021 – 1,25 %; 01.01.2022 – 1,875 %; з 01.01.2023 – 2,5 %. Контрциклічний буфер капіталу розраховується в розмірі від 0 до 2,5 %. Розмір такого буфера капіталу встановлюватиметься за рішенням Правління НБУ в разі значної кредитної активності банків із урахуванням ризиків, пов'язаних із надмірним зростанням кредитування.

Слід зауважити, що спеціалізовані банки не набули в Україні поширення на даний час.

За порушення нормативних вимог банками щодо капіталу НБУ застосовує відповідні засоби впливу: скликання загальних зборів учасників банку, ради банку, правління банку; укладення письмової угоди з банком, де банк визнає

свої недоліки в роботі та допущені порушення і подає план заходів, яких він зобов'язується вжити, зокрема, для усунення порушень, запобігання таким порушенням надалі тощо; зупинення виплати дивідендів чи розподілу капіталу в будь-якій іншій формі; установлення для банку підвищених економічних нормативів; обмеження, зупинення чи припинення здійснення окремих видів здійснюваних банком операцій; віднесення банку (філії іноземного банку) до категорії проблемних.

Дані щодо фактичного виконання банками економічних нормативів капіталу наведено у табл. 2.6 (дод. Е).

Таблиця 2.6

**Виконання економічних нормативів капіталу банками
за банківською системою**

Норматив	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015	01.04.2015
Н1, млрд грн	123,07	135,80	160,90	178,45	178,91	204,98	188,95	115,3
Н2, %	14,0	18,1	20,8	18,90	18,06	18,26	15,60	8,35
Н3*, %	11,8	13,9	14,6	14,96	14,89	13,98	-	-

* Постановою Правління НБУ № 862 від 25.12.14р. даний норматив виключено з Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженої постановою НБУ від 28.08.2001 р. №368.

Побудовано за даними [200]

Протягом 2008–2013 рр., як видно з табл. 2.6, спостерігалось стабільне зростання регулятивного капіталу. Фактичне виконання нормативу Н1 станом на 01.01.2014 склало 204,98 млрд грн, збільшившись у 1,67 рази у порівнянні з початком 2009 р. Починаючи з 2014 р., динаміка нормативу Н1 набула негативного характеру. Якщо на 01.01.2015 обсяг регулятивного капіталу скоротився у порівнянні з 01.01.2014 на 7,82 %, то на 01.04.2015 – на 43,75 %. Як наслідок, значення фактичного виконання нормативу адекватності

регулятивного капіталу скоротилося з 18,26 % на 01.01.2014 до 8,35 % на 01.04.2015 у 2,19 рази. Вихідні дані для аналізу виконання економічних нормативів капіталу банківськими установами України, отримані з річних звітів банків, наведено у дод. Ж, а результати представлено у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

**Виконання економічних нормативів капіталу
банківськими установами України**

Показник	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015
1	2	3	4	5	6	7	8
Мінімальний розмір регулятивного капіталу (Н1), млн грн							
Медіанне значення	151,9	179,63	223,81	240,31	285,2	265,11	288,44
Мінімальне значення	0	0	12,11	81,43	108,57	100,06	81,85
Максимальне значення	15916,12	17087,07	19673,36	19810,45	20079,11	21888,14	22022,39
Розмах варіації	15916,12	17087,07	19661,26	19729,02	19970,54	21788,08	21940,54
Коефіцієнт осциляції, %	1993,88	1815,76	1752,98	1623	1668,93	1763,27	1731,13
Коефіцієнт варіації, %	256,27	250,72	254,55	243,35	242,84	255,57	249,77
Норматив адекватності регулятивного капіталу (Н2), %							
Медіанне значення	18,9	26,5	24,92	22,59	22,07	22,14	24,38
Мінімальне значення	0	0	11,8	10,62	10,22	10,05	6,98
Максимальне значення	183,68	138	145	116,24	127,57	259,31	217,3
Розмах варіації	183,68	138	133,82	105,62	117,35	249,26	210,32
Коефіцієнт осциляції, %	636,62	385,65	385,43	304,92	359,76	766,29	596,12

1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт варіації, %	94,38	73,42	72,95	75,38	77,09	96,48	95,11
Норматив співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів (Н3), %							
Медіанне значення	16,8	18,9	17,31	17,75	17,59	17,05	-
Мінімальне значення	0	0	9,22	9,29	9,11	9,06	-
Максимальне значення	73	76,94	77,59	86,53	96,4	100	-
Розмах варіації	73	76,94	68,37	77,24	87,29	90,94	-
Коефіцієнт осциляції, %	318,98	318,06	290,27	299,42	322,68	347,67	-
Коефіцієнт варіації, %	68,06	61,12	64,13	71,33	69,92	78,98	-

За результатами аналізу зроблено висновок, що банки, формуючи капітал, дотримуються виконання нормативів. Слід відмітити, що фактичне виконання банківськими установами нормативів капіталу має великий розкид. Як правило, банки 3 і 4 груп (середні і малі банки) мають фактичні значення нормативів Н2 і Н3 вищі за середні. Величина регулятивного капіталу (Н1), навпаки, менша за середнє значення. Високий рівень Н2 і Н3 не означає «наднадійності» банківської установи, проте є певним резервом для розширення діяльності, зростання банку.

На рис. 2.13 зображено розподіл банків за виконанням нормативів капіталу станом на 01.01.2015. Основна тенденція розподілу банків і за виконанням нормативу мінімального розміру регулятивного капіталу (Н1), і за виконанням нормативу адекватності регулятивного капіталу (Н2) зберігається через тісний прямий кореляційний зв'язок показників. Фактичний обсяг регулятивного капіталу у 43,05 % банків знаходиться в межах 121–240 млн грн, достатність банківського капіталу на рівні 11–20 % спостерігається у 42,36 % фінансових установ.

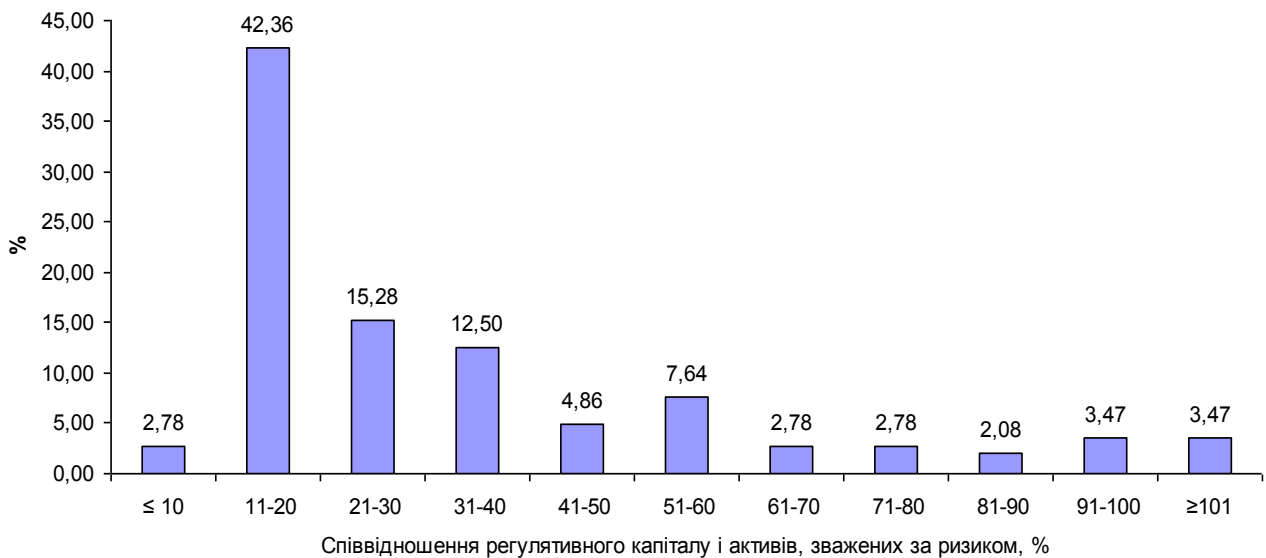
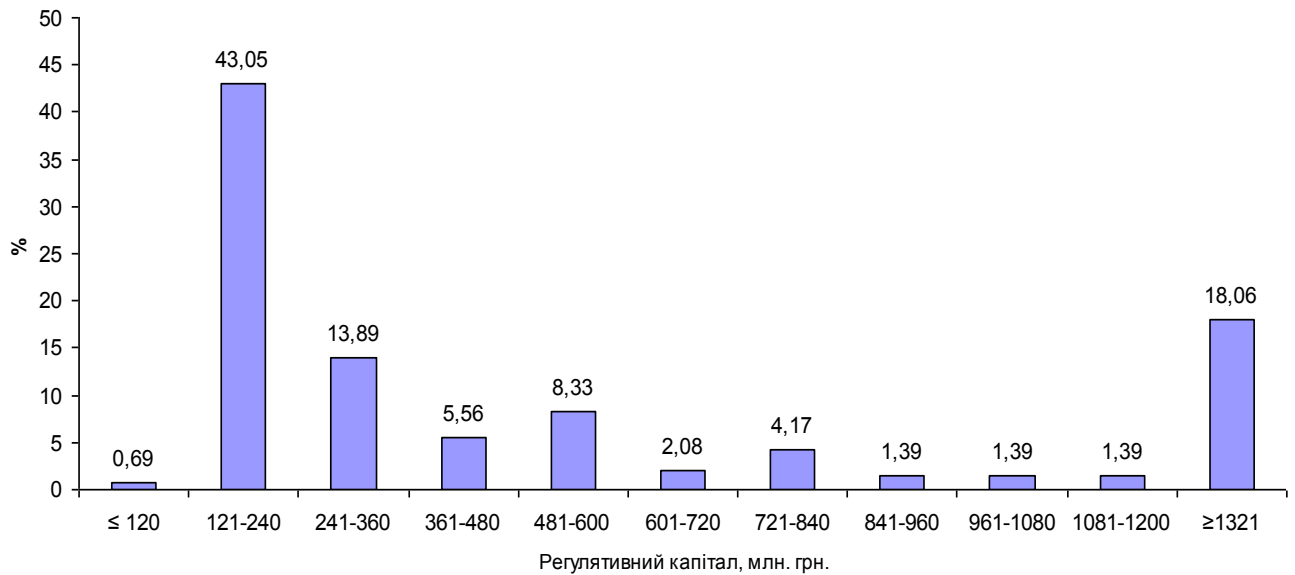

Рис. 2.13. Розподіл банків за виконанням економічних нормативів капіталу
(побудовано за даними річних звітів банків станом на 01.01.2015)

Цей факт вказує на важливість для банків не «перевиконувати» нормативи, а відповідати вимогам, що висуваються з боку регулятора. Таким чином, можна стверджувати що вимоги регулятора знаходять відображення у більшості економічних нормативів, обов'язкових для кожного банку. Регулювання розміру власного банківського капіталу центральним банком стало сьогодні важливим інструментом обмеження ступеня ризиків, притаманних банківській діяльності.

2.3. Ринкові аспекти функціонування фінансового механізму формування банківського капіталу

Ринкові аспекти формування банківського капіталу пов'язані з корпоративними чинниками, необхідністю фінансування банківського бізнесу і підтримки конкурентних позицій.

Обов'язковою умовою ефективної роботи банку як фінансового посередника виступає створення відповідної капітальної бази. Першочергове значення в цьому процесі належить власному капіталу. Існують декілька джерел формування власного капіталу банку, але їх значимість є різною. Вона залежить від стадії розвитку банківської установи і економічних умов її функціонування. До основних складових власного банківського капіталу належать: акціонерний або пайовий капітал; емісійні різниці; резерви; результати переоцінки і нерозподілений прибуток. На етапі створення банку і початку функціонування банку власний капітал практично повністю представлений статутним капіталом, але з досягненням стадії зрілості структура і значущість джерел формування власного капіталу змінюється.

Банки в Україні можуть створюватися у формі публічних акціонерних товариств або кооперативних банків, відповідно банки формують акціонерний і пайовий капітал. На відміну від нарощення капіталу шляхом коштів, отриманих від розміщення акцій, нарощення капіталу через внесення додаткових паїв не залежить від стану ринку, є порівняно дешевшим. Водночас, виникає значна залежність нарощення капіталу у такий спосіб від фінансового стану учасників, що представляє проблему як для малих, так і для крупних банків.

Формування статутного капіталу банками-акціонерними товариствами передбачає емісію акцій – іменних цінних паперів, які посвідчують майнові права їх власника(-ів), що стосуються акціонерного товариства, включаючи право на отримання частини прибутку акціонерного товариства у вигляді дивідендів та право на отримання частини майна акціонерного товариства у разі його ліквідації, право на управління акціонерним товариством тощо. Акції

можуть бути простими і привілейованими. Привілейовані акції надають їх власникам переважні, стосовно власників простих акцій, права на отримання частини прибутку акціонерного товариства у вигляді дивідендів та на отримання частини майна акціонерного товариства у разі його ліквідації. При цьому, частка привілейованих акцій у статутному капіталі акціонерного товариства не може перевищувати 25 % [210].

Протягом 1 кв. 2015 р. 8 банків збільшили статутний капітал на 7,44 млрд грн: два банки 1 групи – на 6,2 млрд грн; два банки 2 групи – на 0,38 млрд грн і чотири банки 3 групи – 0,86 млрд грн (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

**Банки, які збільшили статутний капітал
станом на 01.04.2015, млрд грн**

Група банків	Назва банку	01.01.2015	01.04.2015	Приріст за 1 квартал
1	Укрексімбанк	16,69	21,69	5,0
1	ВТБ Банк	5,42	6,62	1,2
2	Фінансова ініціатива	2,0	2,28	0,28
2	Укрінбанк	0,41	0,51	0,1
3	Банк інвестицій та заощаджень	0,25	0,5	0,25
3	Банк національні інвестиції	0,16	0,24	0,08
3	Піреус банк МКБ	1,63	2,08	0,45
3	Таскомбанк	0,22	0,3	0,08
Усього		26,78	34,22	7,44

Обсяг власного капіталу банківських установ суттєво скоротився у порівнянні з початком 2014 р. Станом на 01.01.2014 власний капітал за системою банків складав 192,6 млрд грн, а вже на 01.04.2015 – 86,1 млрд грн. Власний капітал виявився меншим за статутний через значні непокриті збитки банків. Якщо на 01.01.2014 непокритий збиток становив 46,9 млрд грн, то на 01.04.2015 – 167 млрд грн, збільшившись на 256,07 %. Без врахування неплатоспроможних банків обсяг власного капіталу, звичайно, є більшим і становить 136,5 млрд грн.

Низхідна динаміка кількості банків у формі товариства з обмеженою

відповідальністю (ТОВ) не є випадковою. Відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо форми створення банків та розміру статутного капіталу» від 14.09.2006 [211], банки мали створюватися у формі відкритого акціонерного товариства (ВАТ) або кооперативного банку. Банкам було надано трирічний термін для приведення у відповідність з вимогами Закону свою організаційно-правову форму. Прийняття цього документу було обумовлене необхідністю вдосконалення і створення правових умов для підвищення рівня капіталізації банків, удосконалення системи нагляду за діяльністю банків. НБУ виходив із міркувань, що, завдяки створенню банків у формі відкритого акціонерного товариства, забезпечуватиметься транспарентність процесу формування статутного капіталу банків і ефективність контролю за цим процесом як з боку Національного банку, так і з боку Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку. Формування статутного капіталу банків з такою організаційно-правовою формою значно полегшиться через залучення необмеженого кола осіб, а, відповідно, будуть створені умови для подальшої капіталізації банківських установ.

Банки мали можливість переєструватися у публічні акціонерні товариства протягом двох років з моменту вступу в силу Закону [39]. Структуру банків за типами акціонерних товариств подано в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

**Структура банків, що мали ліцензію на здійснення діяльності,
за типами акціонерних товариств**

Тип АТ	01.01.2007	01.01.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015	01.04.2015
1. Відкриті	91	116	127	76	16	-	-	-	-	-
2. Закриті	44	47	40	1	1	-	-	-	-	-
3. Публічні	-	-	-	99	158	176	176	180	158	146

Побудовано за даними [200]

Одним з основних показників, що характеризують формування статутного

капіталу є істотна участь. Істотна участь – це пряме або опосередковане, самостійно або спільно з іншими особами володіння 10 % статутного капіталу і більше та (або) права голосу акцій, паїв юридичної особи або незалежна від формального володіння можливість значного впливу на управління чи діяльність юридичної особи.

На рис. 2.14 представлено структуру істотної участі власників капіталу банків станом на 01.01.2015.

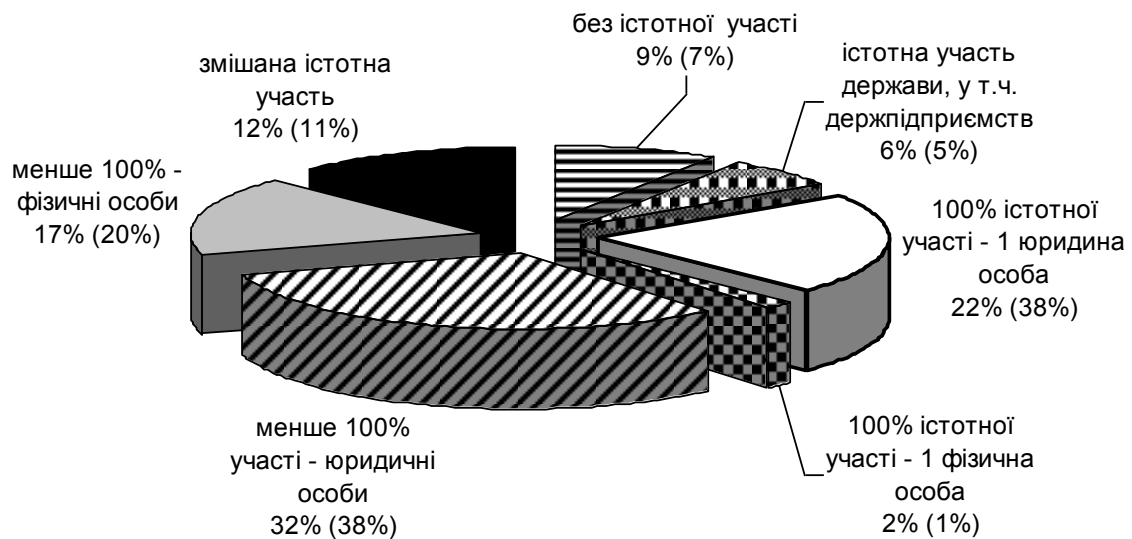

Рис. 2.14. Структура істотної участі власників капіталу банків (побудовано за даними [212] станом на 01.01.2015 (01.01.2011))

З діаграми видно, що найбільшу частку загальної істотної участі складають істотна участь юридичних осіб й істотна участь фізичних осіб – 49 %, а найменшу – 100 % істотна участь однієї фізичної особи – 2 %. Банки без істотної участі склали 9 %. У порівнянні з 01.01.2011 найбільш суттєво змінилася питома вага банків зі 100 % істотної участі 1 юридичної особи, зменшившись на 16 в. п. до 22 %. При цьому, відсоток банків із істотною участю держави, державних підприємств становить 6 % (станом на 01.01.2011 – 5 %).

У формуванні капіталу банками за період з 01.01.2007 по 01.01.2011 була наявна тенденція до зростання присутності іноземних банків. Так, кількість банків з іноземним капіталом зростає у зазначений період на 57,14 %, з 35 до

55 банків (дод. 3). З діючих на сьогодні іноземних банків 36,4 % – банки зі 100 % іноземного капіталу (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Іноземний капітал у банківській системі України

Показник	01.01.2007	01.01.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015	01.04.2015
1. Кількість банків, що мають ліцензію НБУ, од.	170	175	184	182	175	175	175	180	158	146
з них: з іноземним капіталом, од.	35	47	53	51	55	53	53	49	51	45
2. Питома вага банків з іноземним капіталом, %	20,6	26,9	28,8	28,0	31,4	30,3	30,3	27,2	32,3	30,8
3. Банки зі 100% іноземного капіталу, од.	13	17	17	18	20	22	22	19	19	19
4. Питома вага банків зі 100% іноземного капіталу у загальній кількості банків з іноземним капіталом, %	37,1	36,2	32,1	35,3	36,4	41,5	41,5	38,8	37,3	42,2
5. Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків, %	27,6	35,0	36,7	35,8	40,6	41,9	39,5	34,0	32,5	27,5

Побудовано за даними [200]

Починаючи з 2011 р., кількість банків з іноземним капіталом мала тенденцію до скорочення. Станом на 01.04.2015 функціонувало 45 банків з іноземним капіталом, що менше на 18,18 % у порівнянні з 01.01.2011. Зростання

ж питомої ваги банків зі 100 % іноземного капіталу у загальній кількості банків з іноземним капіталом пов'язано не зі збільшення кількості банків таких банків, а зі скороченням чисельності банків з іноземним капіталом.

Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків на 01.04.2015 склала 27,5 %, повернувшись до рівня початку 2007 р. Найбільша пряма участь іноземного капіталу протягом останніх років зберігається за трьома країнами: Кіпром, Російською Федерацією і Австрією. Частки в загальній сумі іноземного капіталу цих країн на 01.01.2015 становлять 31,8 %, 30,7 % і 12,3 % відповідно.

Зі статутним капіталом пов'язаний такий елемент власного банківського капіталу як емісійні різниці. Емісійні різниці – це перевищення суми коштів, отриманих від первинного випуску або продажу власних акцій банку, над їх номіналом або перевищення номіналу акцій над вартістю їх викупу. Слід зазначити, що банкам не дозволяється придбання власних акцій, якщо це може призвести до падіння регулятивного капіталу нижче за мінімальний рівень. НБУ має право заборонити банку купівлю власних акцій у разі, якщо це може призвести до погіршення фінансового стану банку. Крім того, про намір купівлі власних акцій банк має попередити НБУ у встановлений термін.

Динаміку емісійних різниць по системі банків представлено на рис. 2.15.

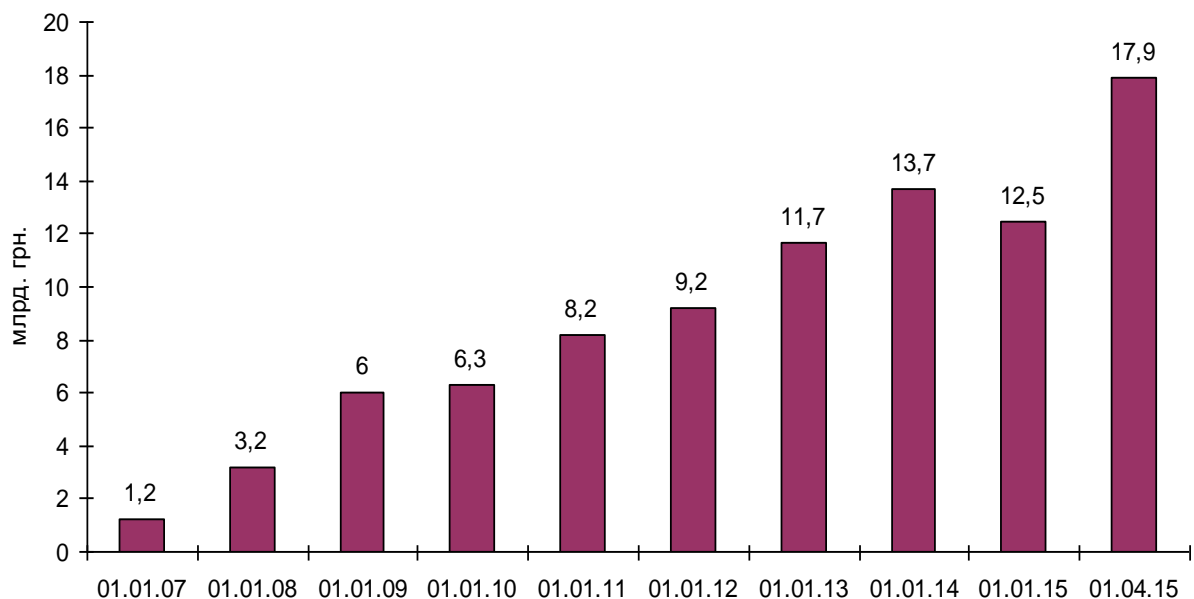

Рис. 2.15. Динаміка емісійних різниць банків (побудовано за даними [200])

Загальними ознаками діяльності банків є низька ефективність, збитковість тощо. Найбільша кількість банків із від'ємним фінансовим результатом мала місце у 2009 р. (63), а також у 2014 р. (52). Станом на 01.01.2015 і на 01.04.2015 10 банків мають від'ємне значення власного капіталу. Протягом 1 кв. 2015 р. кількість збиткових банків зросла на 13,46 % до 59 (рис. 2.16).

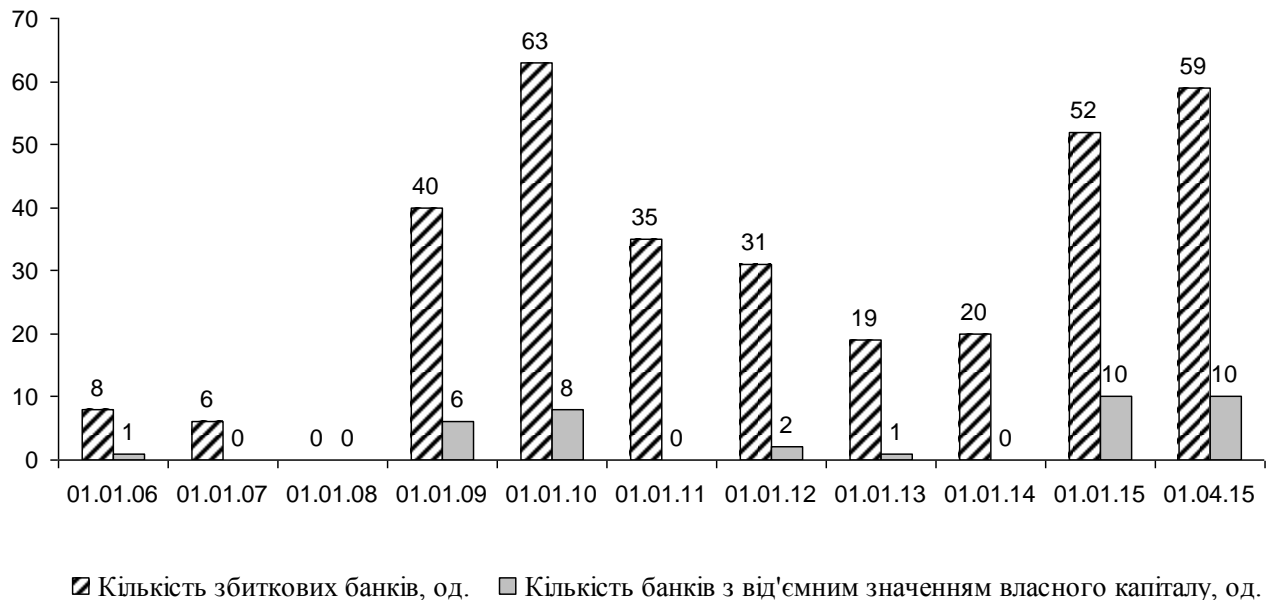

Рис. 2.16. Кількість збиткових банків і банків, що мають від'ємне значення власного капіталу, протягом 2006–2014 рр. по Україні
(побудовано за даними [200])

Загальним для таких складових власного капіталу банків як загальні резерви й фонди банку, нерозподілений прибуток є те, що вони формуються за рахунок чистого прибутку. Якщо прибуток банку представляє собою вартісний показник і характеризує лише ту частину доходу, яка звільнена від витрат, що були понесені в результаті діяльності, то чистий прибуток – прибуток від банківської діяльності за звітний період після відрахування податку на прибуток, скоригований на непередбачувані доходи або витрати [213, с. 9, 24]. Чистий прибуток банку розподіляється за напрямками: прибуток, що капіталізується (нерозподілений прибуток, який відноситься до власного капіталу банку): створення резервів і фондів; прибуток, що споживається (розподілений

прибуток): виплата дивідендів, матеріальне стимулювання і соціальне забезпечення працівників банків.

При формуванні загальних резервів і фондів банку активи та зобов'язання не створюються, відбувається тільки перерозподіл статей капіталу банку: зменшується стаття нерозподіленого прибутку і збільшуються статті загальних фондів і резервів. Законодавчо регламентується формування резервного фонду. Розмір відрахувань до резервного фонду має бути не менше 5 % від прибутку банку до досягнення ними 25 % розміру регулятивного капіталу банку. У разі коли діяльність банку може створювати загрозу інтересам вкладників та інших кредиторів банку, НБУ має право вимагати від банку збільшення розміру резервів щорічних відрахувань до них.

Величина прибутку, що споживається, і прибутку, що капіталізується, залежить від типу обраної банком дивідендної політики і методів визначення дивідендів.

За типом дивідендна політика банку може бути консервативною, помірною або агресивною. Кожному типу дивідендної політики відповідають певні методи дивідендних виплат. Так, консервативний тип дивідендної політики передбачає використання залишкового методу або методу постійного розміру дивідендних виплат. Якщо за першим методом дивіденди сплачуються після задоволення потреб банку, то за другим – дивідендні виплати мають стабільний розмір. Залишковий метод визначення дивідендів дозволяє, в першу чергу, забезпечувати розвиток і підвищувати фінансову стійкість банківської установи. Разом з тим, основним недоліком такого методу є негативний вплив на ринкову вартість акцій банку у разі суттєвої нестабільності розмірів дивідендних виплат. Постійність розміру дивідендних виплат, навпаки, позитивно впливає на вартість акцій. Через те, що визначення дивідендних виплат у такий спосіб має слабкий зв'язок з фінансовими результатами діяльності банку, розмір дивідендних виплат встановлюється на невисокому рівні.

Помірний тип дивідендної політики банку передбачає використання методу мінімального стабільного розміру дивідендів з надбавкою в певні

періоди. Це дозволяє збільшувати розмір дивідендних виплат в період підвищеної ефективності роботи банку, сприятливої економічної кон'юнктури. Цей метод дозволяє ув'язати розмір дивідендних виплат і фінансовий результат. Однак, у разі тривалих мінімальних дивідендних виплат, вартість акцій банку знижується.

Агресивний тип дивідендної політики включає метод стабільного приросту дивідендів і метод постійного коефіцієнту виплат. Метод стабільного приросту дивідендів передбачає стабільне зростання дивідендних виплат у розрахунку на одну акцію. При використанні методу постійного коефіцієнту виплат встановлюється співвідношення між прибутком, що капіталізується, і прибутком, що споживається. За цим методом досягається найщільніший зв'язок розміру дивідендних виплат і фінансового результату.

Обидва методи дозволяють забезпечувати суттєве зростання вартості акцій банківської установи, укріплення позитивного інвестиційного іміджу. Основним недоліком методу стабільного приросту дивідендів є відсутність гнучкості у його застосуванні. Метод постійного коефіцієнту виплат також має вади: нестабільність розміру дивідендних виплат у разі нестабільності прибутку, що отримує банк, й коливання ринкової вартості акцій. Агресивний тип дивідендної політики можуть використовувати стабільно прибуткові банки.

Форма виплати дивідендів, окрім дивідендної політики, також впливає на розмір власного капіталу банків, якщо вона буде мати негрошовий (виплата дивідендів акціями) або змішаний характер. Окремі дані щодо резервів й фондів банків, а також розміру прибутків наведено на рис. 2.17.

Власний капітал вітчизняної банківської системи сконцентровано переважно у близько 9–10 % банків (табл. 2.11). Станом на 01.01.2015 у 10,1 % банків установ, що відносяться до 1 групи банків, сконцентровано 74,5 % власного банківського капіталу. Концентрація власного капіталу банків 1 групи зросла порівняно з попереднім періодом на 16,1 в. п. Скорочення банків 4 групи протягом 2014 р. і їх питомої ваги у загальній кількості банків вплинули на зменшення коефіцієнту концентрації власного капіталу на 4,5 в. п. до 8,4 %.

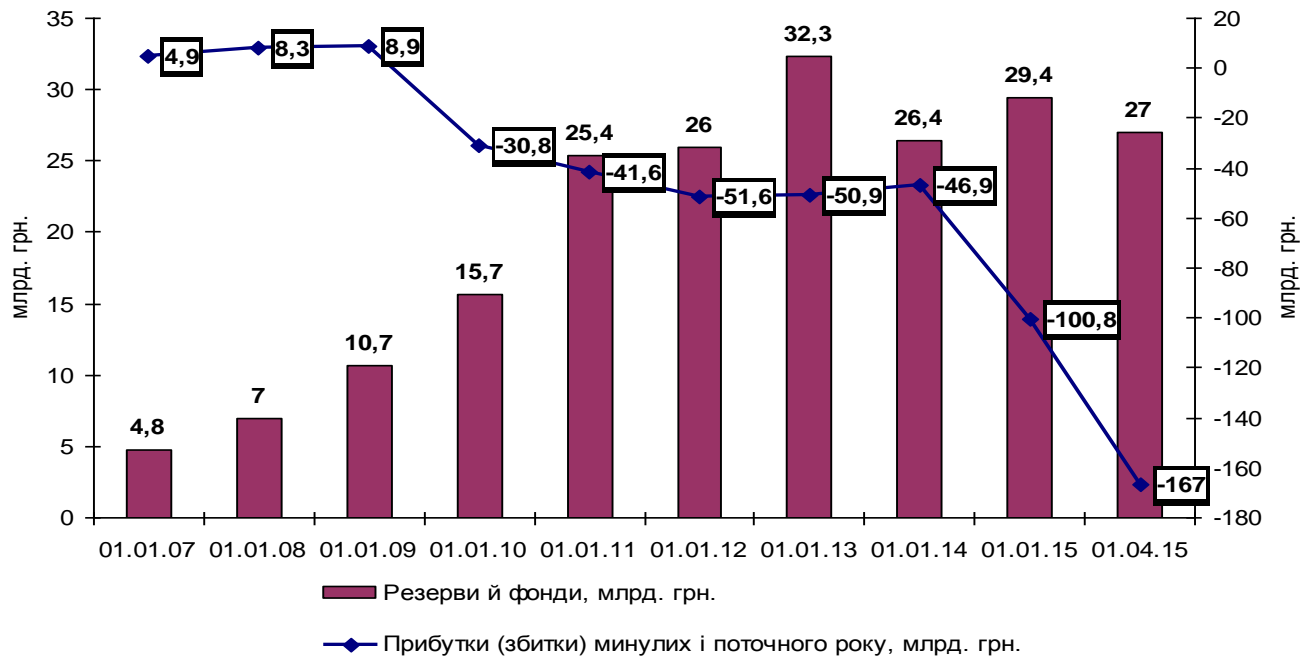

Рис. 2.17. Динаміка резервів й фондів та величини прибутків банків (побудовано за даними [200])

Рівень концентрації власного капіталу банків, що входять до 2 групи, впав у 2,16 рази, склавши 10,2 %. Меншим цей показник був тільки на початку 2010 р. – 9,1 %.

Таблиця 2.11

Концентрація власного банківського капіталу в Україні

Показник	01.01.2007	01.01.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Група банків	Структура банківської системи, %								
1	8,9	9,8	9,9	10,1	9,7	9,7	8,6	8,3	10,1
2	11,2	9,8	11,0	10,6	12,6	10,9	11,4	11,1	12,0
3	14,8	19,7	13,2	11,7	12,0	12,6	14,3	12,8	20,9
4	65,1	60,7	65,9	67,6	65,7	66,8	65,7	67,8	57,0
Кількість банків, од.	169	173	182	179	175	175	175	180	158

Закінчення табл. 2.11

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Група банків	Концентрація власного капіталу банків, %								
1	62,2	64,8	68,0	70,7	66,4	65,5	61,6	58,4	74,5
2	19,1	17,2	16,6	9,1	14,8	14,9	18,3	22,0	10,2
3	8,6	10,2	7,3	8,8	6,1	6,3	6,5	6,7	6,9
4	10,1	7,8	8,1	11,4	12,7	13,3	13,6	12,9	8,4
Власний капітал банків, млрд грн	42,6	69,6	119,3	115,2	137,7	155,5	169,3	192,6	148

Побудовано за даними [200]

Концентрація власного капіталу багато в чому позначається на банківській конкуренції, оскільки від розміру власного капіталу залежить здатність банку здійснювати ті чи інші операції. Традиційно між банками конкурентна боротьба відбувається за залучення депозитних ресурсів і кредитування, оскільки депозитні й кредитні операції складають левову частину банківського прибутку.

Переважання банківської конкуренції за лінією активних чи пасивних операцій носить певною мірою циклічний характер. У період депресії загострюється боротьба щодо задіяння позичкового капіталу, який є надлишковим. У період пожвавлення і підйому посилюється боротьба за депозити і ресурси в цілому. Під час гострих криз, коли відбувається масове вилучення вкладів, ця боротьба набирає вражаючої гостроти, оскільки справа йде про можливість існування банку.

Результати розрахунків *ННІ* для українських банків наведено на рис. 2.18.

З рисунку видно, що зростання відхилення *ННІ* за кредитами від *ННІ* за депозитами співпадає з розгортанням кризи, періодом депозитної паніки. Значення індексів свідчать про зростання концентрації у банківському бізнесі. Найбільшу частку ринку на 01.04.2015 за наданими кредитами мали ПАТ КБ «Приватбанк», ПАТ «Ощадбанк» і ПАТ «Сбербанк Росії», частки яких склали 27,1 %, 10,4 % і 7,2 % відповідно, а за залученими депозитами – ПАТ КБ

«Приватбанк», ПАТ «Ощадбанк» і ПАТ «Райффайзен банк Аваль»: 28,3 %, 11,9 % та 6,7 % відповідно.

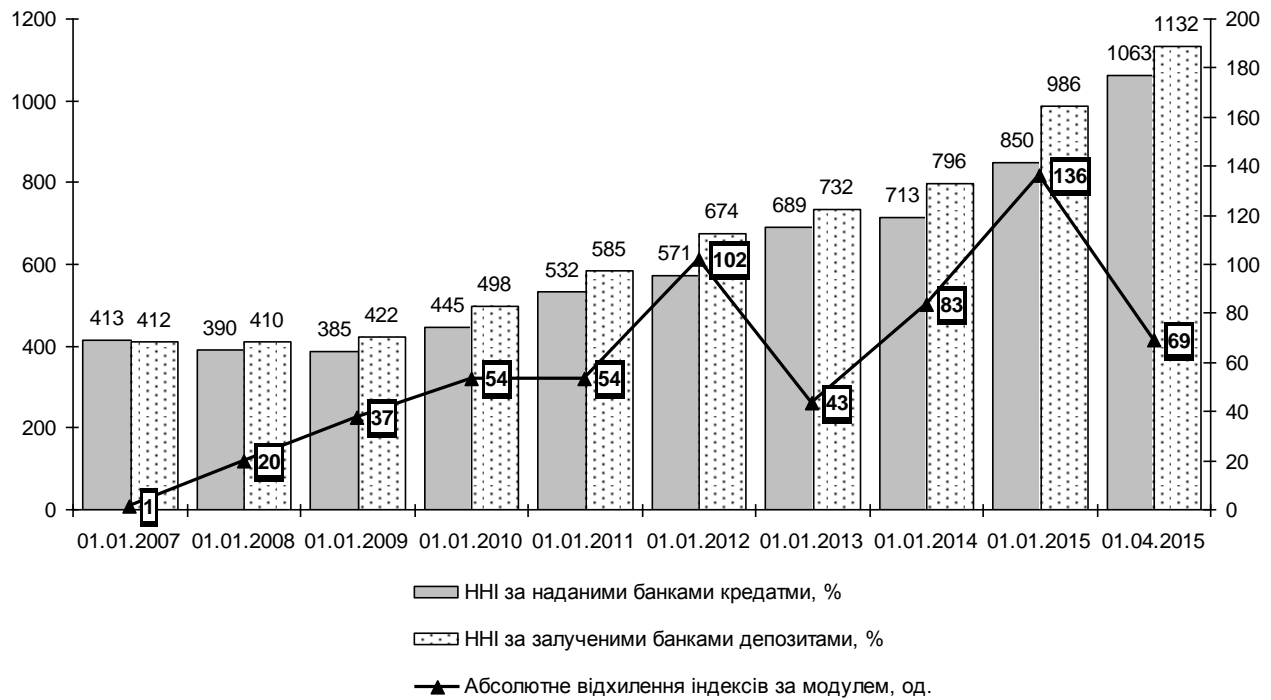

Рис. 2.18. Значення індексу Херфіндаля-Хіршмана (HHI) за наданими кредитами і залученими депозитами по системі банків (побудовано за даними [201])

Більш наочно формування власного капіталу банків демонструє його структура (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Структура балансового капіталу банків України за 2006–2014 рр., %

Статті власного капіталу банків	01.01.2007	01.01.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015	01.04.2015
1. Статутний капітал	61,7	61,6	69,1	99,5	105,9	110,5	103,5	96,2	121,8	210,3
2. Резерви й фонди, резерви переоцінки	24,1	21,9	18,4	21	18,4	16,7	19,1	13,7	19,9	31,4
3. Прибуток минулих і поточного років	11,4	11,9	7,4	-25,7	-30,2	-33,2	-30,1	-24,4	-68,1	-194,0
4. Емісійні різниці й інші статті	2,8	4,6	5,1	5,2	5,9	5,9	7,5	14,5	26,5	52,3

Побудовано за даними [200]

Як свідчать наведені дані, у структурі власного капіталу банків зростає частка додаткових статей – емісійних різниць й інших статей (з 2,8 % на 01.01.2007 до 52,3 на 01.01.2015), досить високою є питома вага резервів переоцінки основних засобів і цінних паперів (на 01.06.2015 – 7,1 % від загальної величини власного капіталу банків), що не пов'язані переважно із залученням коштів, а залежать від кон'юнктури ринку. Протягом двох останніх років банки мають значні збитки минулих і поточного року (на 01.01.2015 збитки банків склали 101 млрд грн, а на 01.04.2015 – 167 млрд грн).

Зазначене дозволяє зробити висновок про зниження якості формування власного капіталу як джерела і забезпечення стабільності й ліквідності банків, що містить істотну загрозу в нестабільних економічних умовах. Незважаючи на суттєве збільшення обсягів власного капіталу банків, його розмір ще не дозволяє повною мірою здійснювати активний вплив на економіку країни. Проблема капіталізації банків в Україні постійно знаходиться в центрі уваги НБУ, однак частіше за все її розглядають як стратегічну ціль, без конкретизації шляхів, механізмів та інструментів нарощування власного банківського капіталу. Вирішення цієї проблеми зводиться переважно до визначення певних завдань і нормативів, а практичний її аспект покладається на окремі банки, які повинні виробити певні шляхи і знайти потрібні кошти.

Як видно з табл. 2.13, у структурі пасивів і зобов'язань перевагу мають депозити фізичних осіб. У середньому в структурі зобов'язань українських банків, станом на 1.01.2015, депозити юридичних осіб становили приблизно 22,4 % (строкові кошти – 8,8 %), а депозити фізичних осіб – 35,6 % (строкові кошти – 27,3 %). Станом на 01.06.2015, тобто за п'ять місяців поточного року, обсяг коштів суб'єктів господарювання зріс на 24,6 млрд грн у порівнянні з початком 2015 р. Проте, величина строкових коштів зменшилась на 10,9 млрд грн. Вилучення строкових коштів з боку суб'єктами господарювання пояснюється посиленням обмеженості доступу до кредитних ресурсів і зростання їх вартості. Господарюючі суб'єкти вилучені кошти витрачають на фінансування поточної діяльності.

Таблиця 2.13

Формування депозитних ресурсів банків України

Показник	01.01.2007	01.01.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015	01.04.2015
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Кошти суб'єктів господарювання, млрд грн	76,9	112,0	143,9	115,2	144,0	186,2	202,6	234,9	261,4	286
з них: строкові кошти	37,7	54,2	73,4	50,5	55,3	74,2	92,8	104,7	102,5	91,6
Зміна обсягу строкових коштів суб'єктів господарювання, +/- млрд грн	-	16,5	19,2	-22,9	4,8	18,9	18,6	11,9	-2,2	-10,9
Питома вага строкових коштів суб'єктів господарювання в структурі пасивів, %	11,1	9,0	7,9	5,7	5,9	7,0	8,2	8,2	7,8	7,0
- в структурі зобов'язань, %	12,7	10,2	9,1	6,6	6,9	8,3	9,7	9,6	8,8	7,6
Вартість строкових депозитів у національній валюті, %	6,3	7,2	9,9	10,8	4,8	5,9	11,4	6,7	9,7	11,9
- в іноземній валюті, %	5,2	5,4	5,7	7,7	5,5	4,2	4,7	4,3	4,9	5,0
Кошти фізичних осіб, млрд грн	106,1	163,5	213,2	210,0	270,7	306,2	364,0	433,7	416,4	409,2
з них: строкові кошти	81,9	125,6	175,1	155,2	206,6	237,4	289,1	350,8	319,1	304,4
Зміна обсягу строкових коштів фізичних осіб, +/- млрд грн	-	43,7	49,5	-19,9	51,4	30,8	51,7	61,7	-31,7	-14,8

Закінчення табл. 2.13

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Питома вага строкових коштів фізичних осіб у структурі пасивів, %	24,1	21,0	18,9	17,6	21,9	22,5	25,7	27,4	24,2	23,4
- у структурі зобов'язань, %	27,5	23,7	21,7	20,3	25,7	26,4	30,2	32,3	27,3	25,3
Вартість строкових депозитів у національній валюті, %	8,6	9,4	10,3	15,3	15,8	14,7	18,4	18,0	19,5	21,7
- в іноземній валюті, %	5,4	6,2	7,2	9,7	7,8	6,9	7,5	7,3	8,5	9,1
Співвідношення строкових коштів суб'єктів господарювання і строкових коштів фізичних осіб	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Депозити сектору держуправління (центральні, регіональні, місцеві органи), млрд грн.	1,7	4,1	2,5	8,6	4,1	3,9	5,9	3,0	3,8	5,6
Зміна обсягу депозитів сектору державного управління, +/- млрд грн	-	2,4	-1,6	6,1	-4,5	-0,2	2,0	-2,9	0,8	1,8
Питома вага коштів в структурі пасивів (зобов'язань), %	0,5	0,7	0,2	1,0	0,4	0,4	0,5	0,2	0,3	0,4
- в структурі зобов'язань, %	0,6	0,8	0,3	1,1	0,5	0,4	0,6	0,3	0,3	0,5

Побудовано за даними [200]

Крім того, суб'єкти господарювання втрачають кошти через ліквідацію банків у зв'язку з неплатоспроможністю (дод. И). Строкові кошти фізичних осіб зменшилися на 14,8 млрд грн (загальний обсяг коштів фізичних осіб скоротився на 7,2 млрд грн). Схожий за силою відтік коштів спостерігався у 2009 році під час фінансової кризи, коли обсяги строкових коштів суб'єктів господарювання і фізичних осіб зменшилися на 22,9 млрд грн і 19,9 млрд грн відповідно.

Що ж до депозитів сектору держуправління, то їх питома вага як в структурі пасивів, так і в структурі зобов'язань зросла на 0,1 в. п. до 0,4 % і 0,5 % відповідно, склавши на 1.04.2015 5,6 млрд грн. Вилучення строкових депозитів фізичних осіб відбувається на тлі скорочення реальних доходів населення (індекс інфляції за період січень-квітень 2015 р. склав 137,1 % [214]), як наслідок, відбувається підвищення витрат на споживання і попиту на іноземну валюту з метою збереження власних заощаджень через конвертацію.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що структура і динаміка залучення коштів банками на депозитній основі відбиває існуючі негативні тенденції вітчизняної економіки і банківської системи зокрема. Незважаючи на вади, притаманні правовому забезпеченню, банки повинні вдосконалювати існуючі власні механізми формування депозитних ресурсів, впроваджувати нові, нетрадиційні операції і послуг.

Крім депозитів, до позикового банківського капіталу відносяться кредити, отримані в інших банках, у тому числі й НБУ. Міжбанківські кредити відіграють специфічну роль у формуванні позикового капіталу. Ця роль полягає, по-перше, у забезпеченні банків ліквідністю, а, по-друге, – у можливості збільшувати ресурсну базу банків для розширення їх активної діяльності. Через ринок грошей задовольняється потреба банків у додатковій ліквідності («короткі» гроші), а через ринок капіталів – у довгострокових ресурсах («довгі гроші»), що обумовлюється необхідністю наявності

додаткової стабільної частини тимчасового банківського капіталу й попитом на довгострокові кредити клієнтів банків.

Кредити, що надає НБУ іншим банкам поділяються на: короткострокові кредити (кошти, які отримано за операціями РЕПО; короткострокові кредити, отримані через аукціон від НБУ; ломбардні кредити; короткострокові стабілізаційні кредити) і довгострокові кредити (довгострокові кредити, які отримано через аукціон від НБУ; довгострокові кошти, які отримано за рахунок міжнародних фінансових організацій; довгострокові стабілізаційні кредити). Кредити, що надають банки один одному мають такий поділ: короткострокові (кредити овернайт; кошти, які отримано за операціями РЕПО) і довгострокові кредити [41, с. 201].

Інформація щодо кредитів і депозитів на міжбанківському ринку наведена у табл. 2.14. З таблиці видно, що з 2009 по 2013 рр. відбувалося поступове зменшення питомої ваги міжбанківських кредитів і депозитів як у зобов'язаннях, так і пасивах при одночасному здешевленні вартості цих складових банківського капіталу, що може свідчити про зниження потреби у додаткових коштах для підтримки ліквідності. Так, питома вага міжбанківських кредитів у структурі пасивів зменшилась з 01.01.2010 по 01.01.2014 на 15 в. п., а у структурі зобов'язань – на 17,1 в. п. до 16,4 % і 19,3 % відповідно.

Починаючи з 2014 р. відмічається суттєве зростання обсягів міжбанківських кредитів на 62,3 млрд грн до 271,2 млрд грн станом на 01.04.2015. Вартість нових міжбанківських кредитів і депозитів у національній валюті зросла на 22,1 в. п. до 27 % та на 5,3 в. п. до 10,5 % відповідно, у іноземній валюті – на 4,3 в. п. до 6,8 в. п. та 0,4 в. п. до 1,9 %. Зростання потреби банків у додаткових коштах обумовлена економічною і фінансовою кризою. На відміну від кризи 2008 р., основними причинами важкого стану економіки і банківської системи зокрема є політична нестабільність і військовий конфлікт, інспірований Росією.

Таблиця 2.14

Кредити і депозити на міжбанківському ринку

Показник	01.01.2007	01.01.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015	01.04.2015
Міжбанківські кредити і депозити, млрд грн	76,6	168,6	320,8	274,3	249,5	250,3	213,7	208,9	266,2	271,2
Зміна обсягу міжбанківських кредитів і депозитів, +/- млрд грн	-	92	152,2	-46,5	-24,8	0,8	-36,6	-4,8	57,3	5
Питома вага коштів в структурі пасивів, %	22,5	28,1	34,6	31,4	26,5	23,7	18,9	16,4	20,2	19,9
- в структурі зобов'язань, %	25,7	31,8	39,8	36,4	31,0	29,5	22,3	19,3	22,8	22,2
Вартість кредитів у національній валюті, %	3,8	2,5	13,2	17,8	3,5	8,0	13,1	4,9	13,1	27,0
- в іноземній валюті, %	4,9	5,6	5,6	3,4	1,4	1,3	2,0	2,5	4,9	6,8
Вартість депозитів у національній валюті, %	6,4	5,1	19,8	14,3	4,8	8,2	13,5	5,2	6,3	10,5
- в іноземній валюті, %	4,7	5,7	5,7	3,9	1,5	1,2	1,3	1,5	2,5	1,9

Побудовано за даними [200]

Комерційні банки, які здійснюють диверсифікацію своєї діяльності та інтенсивно розвиваються, є активними учасниками на ринку боргових зобов'язань, емітуючи цінні папери власного боргу, серед яких перевагу мають облігації, векселі, а також депозитні сертифікати.

Облігація представляє собою цінний папір, що засвідчує внесення її власником грошових коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного паперу у відповідний термін з виплатою відсотка. В залежності від умов випуску облігації можуть бути таких видів: іменними і на пред'явника, процентними і безпроцентними (цільовими), з вільним або обмеженим обігом. Із закінченням строку обігу облігацій банк-емітент зобов'язаний викупити їх. У тому випадку, якщо банк і надалі захоче користуватися позиченими у такий спосіб коштами, він повинен здійснити викуп облігацій старої емісії за кошти, залучені від облігацій нової емісії. У банку є також можливість емітувати конвертовані облігації, що можуть обмінюватися на акції відповідно умовам конверсії. Слід зазначити, що сама по собі емісія конвертованих облігацій не є збільшенням статутного банківського капіталу. Статутний капітал банківської установи збільшується за рахунок додаткового випуску акцій, на які здійснюється обмін облігацій. При цьому, власники конвертованих облігацій мають право, а не зобов'язання обміну (конверсії).

Публічна емісія облігацій і на значні суми вигідна переважно великим банкам. Для інших банків краще здійснювати емісію облігацій під конкретних покупців, уклавши з ними заздалегідь угоди про це.

Банківський вексель – це цінний папір, який засвідчує безумовне грошове зобов'язання банку сплатити після настання строку визначену суму грошей власнику векселя (векселедержателю). Емісія векселів переслідує кілька цілей: залучення додаткових коштів, організацію безготівкових розрахунків між суб'єктами господарювання, кредитування клієнтів.

Банківські векселі є досить привабливим інструментом, оскільки вони високоліквідні й надійні, можуть використовуватися як платіжний засіб.

У процесі формування ресурсної бази комерційні банки активно використовують і такий інструмент, як депозитні (ощадні) сертифікати. Депозитний сертифікат – це письмове свідоцтво банку про депонування грошових коштів, яке засвідчує право вкладника на одержання після закінчення встановленого строку депозиту і процентів по ньому. Сертифікати видаються строкові (під певний договірний процент на визначений строк) або до запитання, іменні та на пред'явника. Іменні сертифікати обігу не підлягають: продаж (відчуження) іншим особам даних цінних паперів є недійсним.

Доход за ощадними сертифікатами виплачується при пред'явленні їх для оплати в банк, що їх випустив. У разі коли власник сертифіката вимагає повернення депонованих коштів по строковому сертифікату раніше обумовленого в ньому строку, то йому виплачується понижений процент, рівень якого визначається на договірних умовах при внесенні депозиту.

Місце цінних паперів власного боргу як джерела формування банківського капіталу характеризує табл. 2.15.

Таблиця 2.15

Боргові цінні папери як інструмент формування банківського капіталу

Показник	01.01.2007	01.01.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015	01.04.2015
Цінні папери власного боргу, млрд грн	9,8	15,1	10,5	13,5	9,1	7,3	11,0	12,7	3,4	1,8
Зміна обсягу, +/- млрд грн	-	5,3	-4,6	3,0	-4,4	-1,8	3,7	1,7	-9,3	-1,6
Питома вага боргових цінних паперів у пасивах (зобов'язаннях), %	2,9 (3,3)	2,5 (2,9)	1,1 (1,3)	1,5 (1,8)	1,0 (1,1)	0,7 (0,8)	1,0 (1,1)	1,0 (1,2)	0,3 (0,4)	0,1 (0,2)

Побудовано за даними [200]

Аналізуючи наведені дані, можна говорити про те, що переважна частина позикового банківського капіталу формується за рахунок депозитів фізичних осіб і суб'єктів господарювання. Використання боргових цінних паперів банками є перспективним у формуванні капіталу і залежатиме здебільшого від зовнішніх (інституційних) чинників. Обсяг цінних паперів власного боргу банків станом на 01.01.2015 склав 3,4 млрд грн, зменшившись за рік на 9,3 млрд грн (частка у зобов'язаннях і пасивах: 0,4 % і 0,3 % відповідно), на 01.04.2015 – 1,8 млрд грн (частка у зобов'язаннях і пасивах: 0,2 % і 0,1 % відповідно). У порівнянні з 01.01.2007, питома вага цінних паперів власного боргу банків у пасивах і зобов'язаннях зменшилась на 2,8 в. п. і 3,1 в. п. відповідно.

На тлі загального аналізу практики формування банківського капіталу особливий інтерес представляє дослідження підходів до формування капіталу банками в Україні. З метою визначення груп банків за підходами до формування капіталу, було здійснено кластерний аналіз методом К-середніх на основі показника адекватності регулятивного капіталу, усередненого за часом (2014–2015 рр.). На рис. 2.19 наведено фрагмент робочого листа програми Statistica.

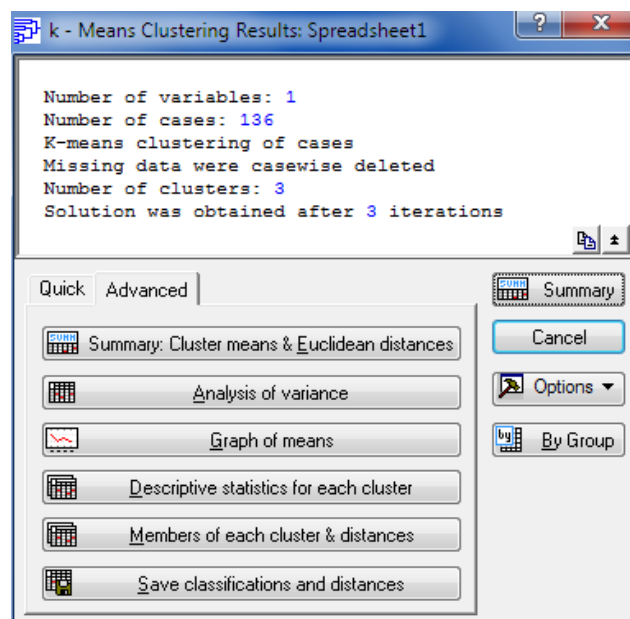

Рис. 2.19. Фрагмент робочого листа програми *Statistica* (загальні результати кластеризації за методом К-середніх)

За підсумками аналізу було виокремлено 3 групи банків за рівнем ризикованості підходів до формування капіталу: низькоризиковий підхід; поміркований і високоризиковий. Поділ банків на групи був проведений на основі дисперсійного аналізу, результати якого наведено рис. 2.20.

Analysis of Variance (Spreadsheet1)						
Variable	Between SS	df	Within SS	df	F	signif. p
Var1	10,44047	2	3,098699	133	224,0589	0,000000

Рис. 2.20. Фрагмент робочого листа програми *Statistica* (дисперсійний аналіз)

Нульовий рівень значущості (англ. – *signif. p*) свідчить про суттєвість відмінностей між виокремленими групами.

Критерії віднесення банків до окремих груп та їх характеристику наведено у табл. 2.16.

Таблиця 2.16

Критерії віднесення банків до окремих груп за рівнем ризику формування капіталу та їх характеристика

Номер групи	Характер підходу банку до формування капіталу	Адекватність регулятивного капіталу, %	Кількість банків, од.			Питома вага банків певної групи у загальній кількості досліджуваних банків, % / в. п.		
			01.01.2014	01.01.2015	Зміна	01.01.2014	01.01.2015	Зміна
1	- низькоризиковий	>60	23	21	-2	12,7	13,3	0,6
2	- поміркований	16-60	97	90	-7	53,9	57,0	3,1
3	- високоризиковий	<16	60	47	-13	33,4	29,7	-3,7
	Усього	-	180	158	-22	100	100	0

До банків із низькоризикованим підходом (1 група) до формування капіталу віднесені такі, які мають адекватність регулятивного капіталу більше 60 %, із поміркованим підходом (2 група) – в інтервалі 16–60 %, інші використовують високоризиковий підхід (3 група). Протягом аналізованого періоду загальна кількість банків скоротилася зі 180 до 158, або на 22 банки, які знаходились у стадії ліквідації [209]. Кількість банків у окремих групах змінилася таким чином: чисельність банків з низькоризиковим характером підходу до формування капіталу зменшилась на 2 банки, з поміркованим характером підходу до формування капіталу – на 7 банків, з високоризиковим підходом до формування капіталу – на 13 банків.

При цьому структурні зміни мають такий вигляд: питома вага банків 1 групи збільшилася на 0,6 в. п., 2 групи – 3,1 в. п. за рахунок скорочення частки банків 3 групи на 3,7 %.

Розподіл вартості капіталу за різними групами відповідно до рівня ризику формування банківського капіталу (табл. 2.17) показує, що питома капіталу банків 1 групи у пасивах банківської системи складає станом на 01.01.2015 усього 0,3 %, банків 2 і 3 групи – 37,5 % і 62,2 % відповідно. Хоча у абсолютному виразі банківський капітал 1 групи банків зменшився протягом року на 244 млн грн, його питома вага у пасивах банківської системи не змінилася. Частка банківського капіталу у пасивах банківської системи банків 2 групи зменшилась на 3,2 в. п. за рахунок зростання обсягу банківського капіталу 3 групи банків з 753167 млн грн до 818655 млн грн, з високим рівнем ризиковості формування капіталу.

У 1 групі банків у структурі капіталу переважає власний капітал. На 01.01.2015 питома вага власного капіталу в капіталі групи становила 67,0 % (-4,3 в. п. до початку 2014 р.). Частка власного капіталу банків 2 і 3 груп в капіталі відповідних груп – 14,3 % і 9,2 % (-5,5 в. п. і -2,4 в. п.). Тенденція скорочення власного капіталу в структурі капіталу груп банків на тлі кризи банківської системи є вкрай негативною.

Таблиця 2.17

Розподілення вартості капіталу банків за різними групами банків за ступенем ризику

Група банків	Показник	Станом на 01.01.2014				Станом на 01.01.2015			
		ЗК	ПК	ВК	Всього	ЗК	ПК	ВК	Всього
1	Вартість капіталу, млн грн	747	338	2696	3781	801	367	2369	3537
	Питома вага в пасивах банківської системи, %	0,1	0,1	1,4	0,3	0,1	0,1	1,6	0,3
	Питома вага в капіталі групи, %	19,8	8,9	71,3	100	22,6	10,4	67,0	100
2	Вартість капіталу, млн грн.	292946	124574	103233	520753	309216	114685	70626	494526
	Питома вага в пасивах банківської системи, %	39,2	36,9	53,6	40,7	38,6	31,2	47,7	37,5
	Питома вага в капіталі групи, %	56,3	23,9	19,8	100	62,5	23,2	14,3	100
3	Вартість капіталу, млн грн.	453617	212688	86862	753167	491060	252527	75068	818655
	Питома вага в пасивах банківської системи, %	60,7	63,0	45,1	59,0	61,3	68,7	50,7	62,2
	Питома вага в капіталі групи, %	60,2	28,2	11,6	100	60,0	30,8	9,2	100
	Разом	747310	337600	192599	1277509	801077	367579	148063	1316719
	Питома вага в пасивах банківської системи, %	100	100	100		100	100	100	

Частка залученого капіталу у капіталі 2 і 3 груп банків є найбільшою. Якщо у банках 1 групи частка залученого капіталу склала на початок 2015 р. 22,6 %, то у банках 2 і 3 груп – 62,5 % і 60,0 % відповідно. Банки 1 і 3 груп збільшили частки позикового капіталу 8,9 % і 28,2 % до 10,4 % й 30,8 % відповідно.

Розподіл виконання банками нормативу адекватності регулятивного капіталу представлено на рис. 2.21. Як видно з діаграм, виконання нормативу Н2 розподілено експоненційно.

Основною причиною такого типу розподілення є широкий розмах варіації – від 10,05 % до 259,3 % станом на 01.01.2014; від 6,98 % до 217,3 % станом на 01.01.2015. Проте середні значення нормативу - відповідно 32,53 % і 32,82 % тяжіють до початкових значень осі X.

Щільність експоненціального розподілення описується формулою:

$$f(x) = \lambda \cdot e^{-\lambda x} \quad (2.12)$$

де λ – параметр розподілення.

Для експоненціального розподілення середня величина є зворотною параметру розподілення.

Таким чином щільність експоненціального розподілення описується такими формулами:

станом на 01.01.2014

$$f(x) = 0,0305e^{-0,0305x} \quad (2.13)$$

станом на 01.01.2015

$$f(x) = 0,0304e^{-0,0304x} \quad (2.14)$$

Для переважної кількості банків (73 банки) фактичне виконання нормативу знаходиться в межах від 0 до 20 %, тобто відносяться до банків з ризиковим підходом до формування капіталу чи близьким до нього. Станом на 01.01.2015 122 банків із 158 (77 %) виконували норматив адекватності регулятивного капіталу у межах 0-40 %.

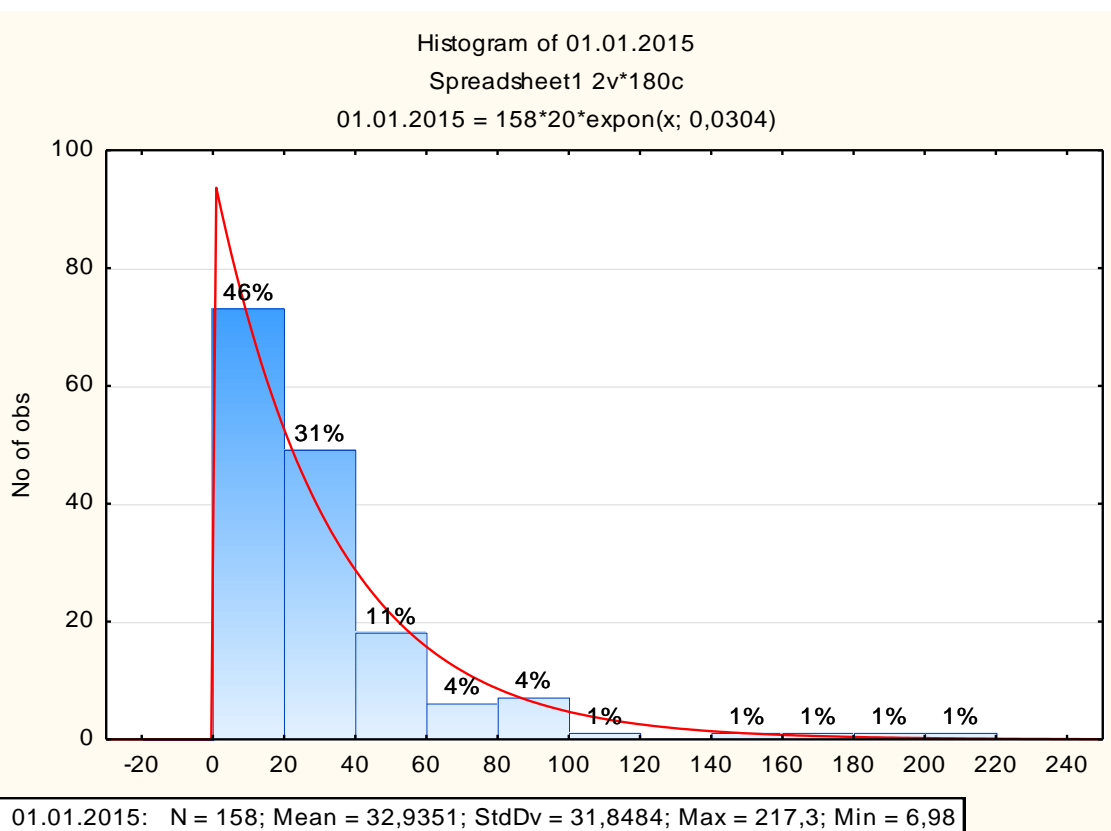
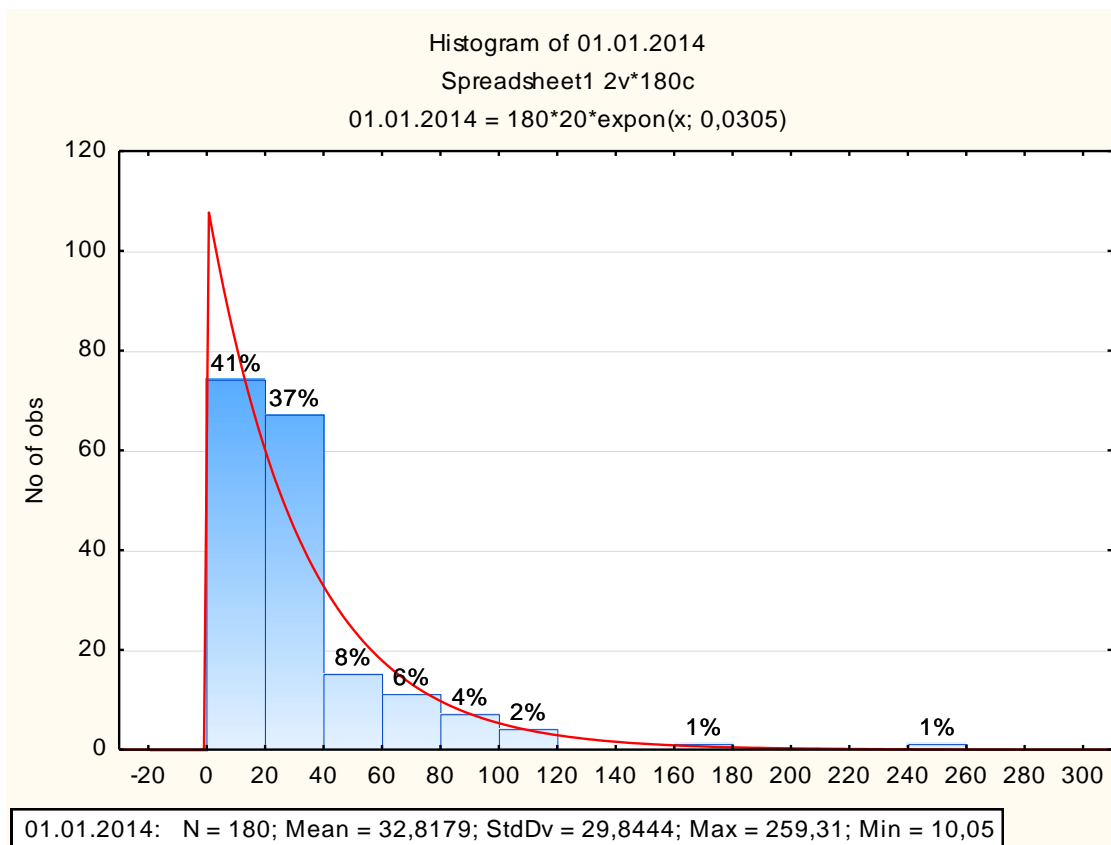

Рис. 2.21. Гістограми розподілення нормативу адекватності регулятивного капіталу Н2 по банківській системі України станом на початок і кінець 2014 р.

З одного боку, такий розподіл фактичного виконання нормативу адекватності капіталу свідчить про невеликий його запас для розширення банківської діяльності, обмеженість можливості виходу на європейський ринок, значну ризиковість активів банківських установ, а з іншого – на рішення по структурі капіталу впливають саме порогові значення виконання нормативів капіталу, оскільки високі значення фактичного виконання вимог щодо капіталу не гарантують більш стабільної роботи банку в економічних умовах, що склалися в Україні.

Перевагою пропонованого підходу, що полягає у виокремленні груп банків залежно від ризиковості характеру підходу до формування капіталу, є можливість його використання для вибору режиму пруденційного регулювання банків із забезпеченням такої відповідності: високоризиковий підхід до формування капіталу – стандартизований режим; поміркований підхід – базовий режим внутрішніх рейтингів; низькоризиковий підхід – удосконалений режим внутрішніх рейтингів.

Висновки до розділу 2

1. На основі аналізу панельних даних з 2010 по 2014 рр. за 47 країнами світу з різними типами фінансових систем ідентифіковано макроекономічні чинники формування банківського капіталу і здійснено оцінку передавального впливу банківського капіталу на економічний розвиток. Виявлено, що характеристики структури фінансової системи не мають статистично значущого зв'язку з темпами довгострокового економічного зростання, близькість економічної системи до банківсько-орієнтованої моделі сама по собі не є гарантією збільшення ВВП на душу населення, оскільки негативні фіксовані індивідуальні ефекти притаманні як країнам із банківсько-орієнтованим типом фінансової системи, так і з ринково-орієнтованим типом). Суттєвий вплив на значення індивідуальних фіксованих ефектів у досліджених країнах має

загальний рівень економічних свобод і, перш за все, рівень корупції та інвестиційна привабливість фінансових ринків.

2. До основних чинників, які мають суттєвий вплив на формування капіталу, за результатами аналізу віднесено: загальний рівень фінансового розвитку і ефективність функціонування фінансової системи, які пропорційно пов'язані з темпами економічного зростання, а також рівень привабливості банківської системи для іноземного капіталу. Формування власного капіталу має важливе значення, оскільки надає можливості банку розширювати активні операції і забезпечувати достатній рівень конкурентоспроможності як узагальнюючого показника стійкості та дієздатності кожного банку зокрема і банківської системи взагалі. Кількісно визначено показники еластичності ВВП по концентрації власного капіталу банківських установ і частці банківських кредитів у ВВП. З огляду на економічний спад нагальною проблемою для України є підвищення рівня капіталізації банківської системи. Однією з необхідних умов її вирішення є підвищення привабливості національної банківської системи для іноземного капіталу, забезпечення транспарентності формування й використання банківського капіталу, створення сприятливих умов ведення банківського бізнесу.

3. Пруденційні аспекти формування банківського капіталу визначаються Національним банком України, виходячи зі специфічних умов функціонування банківських установ як фінансових посередників по контрактах. Основними формами пруденційного регулювання банківської діяльності є адміністративне і індикативне регулювання. Особлива роль у регулюванні формування банками капіталу належить встановленню мінімальної величини власного капіталу і взаємопов'язаних обов'язкових економічних нормативів із метою обмеження ступеня ризиків, притаманних банківській діяльності.

4. Узагальнення практики виконання нормативів капіталу банківськими установами дозволило визначити їх суттєвий розкид, про що свідчить експоненціальний характер їх розподілення. Як правило, банки 3 і 4 груп (середні і малі банки) мають фактичні значення нормативу адекватності

регулятивного капіталу (H2) вищі за середні, що надає певні резерви для розширення діяльності, зростання банківських установ. Диференціальні особливості формування капіталу банків 1 і 2 груп пов'язані зі значно більшим його абсолютним розміром, легшим доступом до коштів міжбанківського ринку для регулювання ліквідності, а також можливістю внутрішньосистемного перерозподілу ресурсів.

5. Аналіз практики формування капіталу банків у ринковому аспекті дозволив виокремити певні його особливості: абсолютне превалювання акціонерної форми капіталу й зосередження його в руках переважно незначної кількості власників; значна кількість банків із істотною участю фізичних і юридичних осіб; зростання концентрації власного капіталу і банківської конкуренції; висока частка іноземного капіталу; недостатня капіталізація банківських установ і банківської системи загалом; пруденційне стимулювання нарощення власного капіталу за відсутності ринкових джерел ресурсів; скорочення обсягу власного і залученого капіталу за рахунок масового виведення банків із ринку і зниження довіри до банківської системи в сучасних умовах; зростання ролі позикового капіталу банківських установ за рахунок кредитів рефінансування НБУ.

6. З метою визначення груп банків за підходами до формування капіталу, було здійснено кластерний аналіз методом К-середніх на основі показника адекватності регулятивного капіталу H2, усередненого за річними даними. За підсумками аналізу було виокремлено 3 групи банків за рівнем ризикованості підходів до формування капіталу: низькоризиковий підхід ($H2 > 60\%$); поміркований ($16\% < H2 \leq 60\%$) і високоризиковий ($H2 \leq 16\%$). При цьому, найбільш чисельною виявилася група банків із поміркованим підходом до формування капіталу (станом 01.01.2015 – 57%). Однак слід зауважити, що високі значення фактичного виконання вимог щодо капіталу не гарантують більш стабільної роботи банку в економічних умовах, що склалися в Україні, оскільки потребує удосконалення система оцінки ризиків активних операцій.

Результати дослідження висвітлено у публікаціях [184; 188; 198; 204].

РОЗДІЛ 3

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ СКЛАДОВИХ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ

3.1. Адаптація міжнародних стандартів до формування банківського капіталу

Детальний аналіз положень Базель II дозволив визначити основні елементи механізму формування банківського капіталу (рис. 3.1).

Розрахунок мінімальних вимог до капіталу (англ. – *Minimum Capital Requirements*) представляє собою розрахунок загальних мінімальних вимог до банківського капіталу під кредитні, ринкові та операційні ризики. Відношення капіталу до активів обчислюється з використанням визначення регулятивного капіталу і зважених за ризиком активів. Відношення сукупного капіталу до активів не повинно бути нижче 8%. Капітал другого рівня не повинен перевищувати 100% капіталу першого рівня. Згідно стандартизованого підходу до кредитних ризиків (англ. – *Credit Risk – Standardized Approach*), загальні резерви можуть бути включені в капітал другого рівня, але в розмірі не більше 1,25% від зважених за ризиком активів.

Згідно підходу до кредитних ризиків, що ґрунтується на внутрішніх рейтингах, (англ. – *Credit Risk – Internal Ratings Based Approach*, далі – *IRB*), банки, що використовують підхід *IRB* для ризиків сек'юритизації або підхід *PD/LGD* (*PD* – показник імовірності дефолту – англ. – *Probability of default*; *LGD* – показник питомої ваги втрат у вартості активу в разі дефолту контрагента – англ. – *Loss given default*) для ризиків вкладень в інструменти капіталу, повинні вираховувати суми очікуваних втрат із суми загальних резервів. Банки, що використовують підхід *IRB* при формуванні капіталу для

інших класів активів, повинні порівняти суму загальних необхідних резервів із загальними очікуваними втратами, розрахованими в рамках підходу *IRB*.

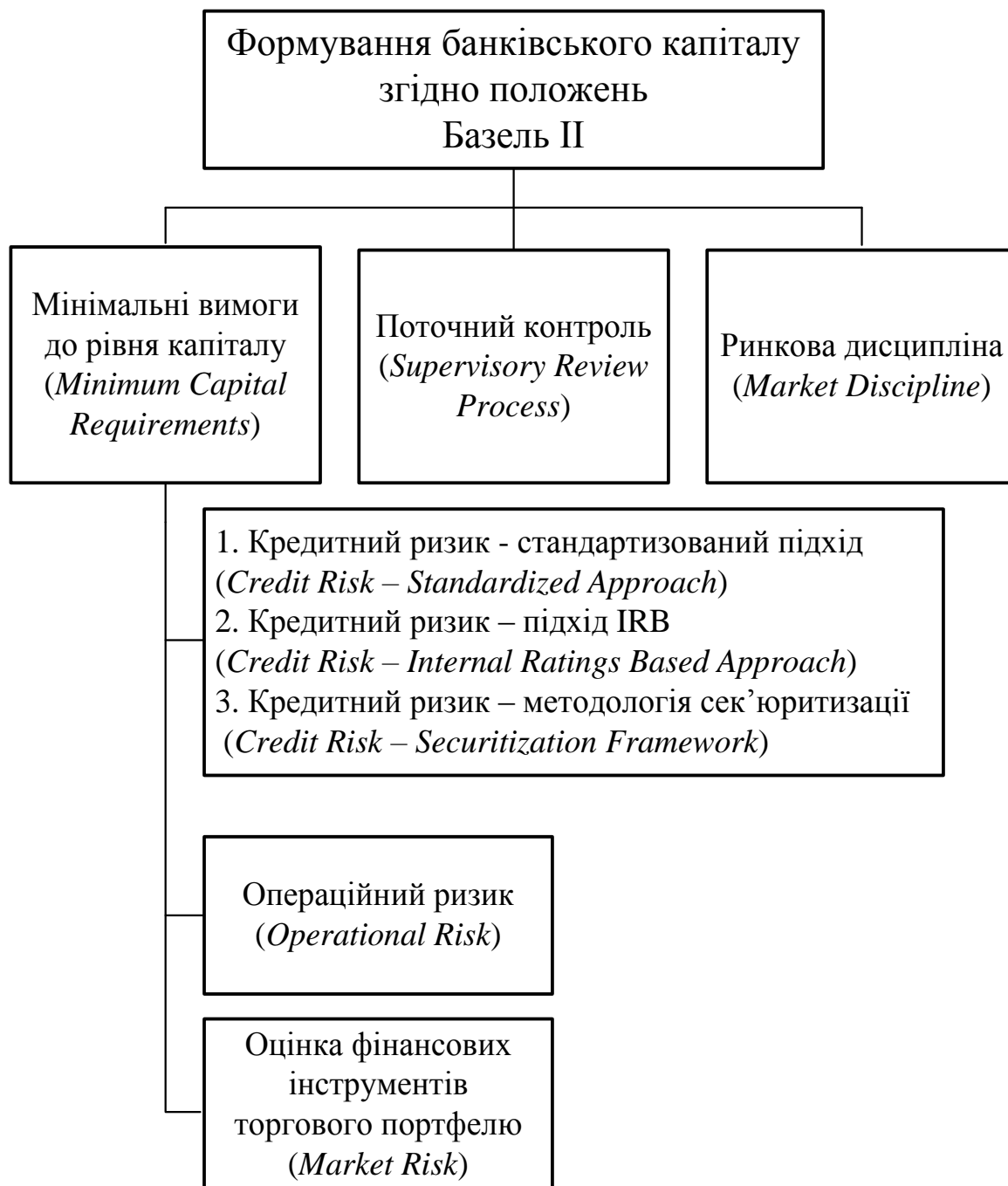

Рис. 3.1. Основні аспекти формування банківського капіталу згідно положень Базель II

Якщо загальні очікувані втрати перевищують загальну суму необхідних резервів, банки повинні відняти різницю: 50 % з капіталу першого рівня і 50 %

з капіталу другого рівня. Якщо загальна очікувана сума збитків менша за загальні необхідні резерви, то банки можуть включити різницю в капітал другого рівня до максимум 0,6 % від зважених за ризиком кредитних активів.

При формуванні банківського капіталу банки повинні застосовувати рамковий підхід сек'юритизації (англ. – *Credit Risk – Securitization Framework*) при визначенні вимог до регулятивного капіталу для покриття ризиків, що виникають в результаті традиційної і синтетичної сек'юритизації або аналогічних структур, що містять загальні для обох типів сек'юритизації риси. З причини того, що сек'юритизації можуть структуруватися різними методами, забезпечення капіталом ризиків сек'юритизаційних операцій має визначатись виходячи з їх економічної сутності, а не юридичної форми.

Операційний ризик (англ. – *Operational Risk*) при формуванні банківського капіталу визначається як ризик втрат в результаті неадекватних або помилкових внутрішніх процесів, дій співробітників і систем або зовнішніх подій. Це визначення включає юридичний ризик, але виключає стратегічний і репутаційний ризики. Юридичні ризики включають, зокрема, ризики, пов'язані зі штрафами, пенями або стягненнями, які є результатами дії органів нагляду, а також приватних судових позовів.

В процесі формування банківського капіталу положеннями Базель II рекомендується застосовувати три методи розрахунку вимог до капіталу під операційний ризик у процесі зростання складності та чутливості до ризику: базовий індикативний підхід; стандартизований підхід і розширений підхід (англ. – *Advanced measurement approaches*, далі – *AMA*). Банки, що використовують базовий індикативний підхід, повинні підтримувати капітал під операційний ризик, що дорівнює середньому показнику за попередні три роки, вираженому в фіксованих відсотках позитивного щорічного валового доходу.

У стандартизованому підході діяльність банку поділяється на вісім бізнес-ліній: корпоративне фінансування, торгівля та продаж, роздрібні банківські операції, комерційні банківські операції, платежі і розрахунки, агентські

послуги, управління активами і роздрібні брокерські послуги.

Загальним показником масштабу операцій і очікуваного масштабу операційних ризиків в рамках кожної з бізнес-ліній слугує валовий дохід. Вимога до банківського капіталу для бізнес-лінії розраховується шляхом множення валових доходів на фактор, що присвоюється даній бізнес-лінії.

Підхід *АМА* заснований на кількісних і якісних критеріях внутрішньобанківських систем вимірювання операційного ризику.

При формуванні банківського капіталу торговий портфель (англ. – *Market Risk*) складається з позицій у фінансових інструментах і товарів, які тримають або з метою торгівлі, або для хеджування інших елементів торгового портфелю. З метою застосування до них вимог до капіталу для торгового портфелю, фінансові інструменти не повинні містити будь-яких обмежувальних умов на торгівлю ними або на їх повне хеджування. Крім цього, положеннями Базель II рекомендується регулярно переоцінювати позиції та активно управляти портфелем.

Поточний контроль (англ. – *Supervisory Review Process*). При формуванні банківського капіталу положеннями Базель II окрема увага приділяється основним принципам наглядового процесу, управління ризиками, а також прозорості та звітності перед органами банківського нагляду, включаючи пропозиції стосовно трактування процентного ризику в банківському портфелі, кредитного ризику, операційного ризику, зростання обсягів транскордонних зв'язків і транзакцій, а також сек'юритизації.

У процесі формування капіталу банку особливо прийнятними для застосування поточного контролю вважаються три основні області: ризики, що розглянуто, але не враховано повністю в контексті розрахунку мінімальних вимог до капіталу (наприклад, ризик концентрації кредиту); фактори, не прийняті до уваги в рамках розрахунку мінімальних вимог до капіталу (наприклад, процентний ризик банківського портфеля, підприємницький та стратегічний ризики); зовнішні фактори (наприклад, вплив циклу ділової активності). Ще одним важливим аспектом поточного контролю є оцінка дотримання мінімальних стандартів і вимог

розкриття інформації в рамках методів розрахунку мінімальних вимог до капіталу, зокрема, підходу IRB до кредитного ризику і підходів *AMA* до операційного ризику.

Складова «Ринкова дисципліна» (англ. – *Market Discipline*) в процесі формування банківського капіталу доповнює мінімальні вимоги до капіталу та наглядовий процес. Положення Базель II фіксують прагнення стимулювати ринкову дисципліну шляхом розробки комплексу вимог про розкриття інформації, які дозволять учасникам ринку оцінити основні дані щодо сфери застосування, капіталів, схильності до ризику, процесів оцінки ризику і, отже, щодо достатності капіталу фінансового інституту. Розкриття певної інформації слугуватиме кваліфікаційним критерієм для застосування конкретних методологій або визнання конкретних інструментів і операцій в процесі формування та регулювання банківського капіталу [99].

На відміну від українських банків, європейські банки мають виконувати правила переходу від Базель II до Базель III (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Існуючі нормативи капіталу та нормативи, на які банки Європи мають перейти згідно вимог Базель III

Існуючі нормативи	Нормативи згідно Базель III
1	2
Мінімальний рівень капіталу <i>Tier 1</i>	1. Норматив достатності капіталу I рівня (англ. – <i>Tier 1 Capital Ratio</i>) підвищується з 4 % до 6 %. 2. Значення нормативу встановлюється на рівні 4.5% з 01.01. 2013, 5,5 % – з 01.01.2014 6 % – з 01.01.2015.
Новий буфер консервації капіталу (англ. – <i>Capital Conservation Buffer</i>)	1. Використовується для поглинання втрат у періоди фінансової та економічної кризи. 2. Банкам запропоновано тримати розмір буферу консервації капіталу у розмірі 2,5 % з метою протистояння фінансовим негараздам у майбутньому, за умови підтримки загального рівня акціонерного капіталу у розмірі 7 % (рівень капіталу <i>Tier 1</i> 4,5% + буфер консервації капіталу у розмірі 2,5 %).

1	2
	<p>3. Буфер консервації капіталу має використовуватись лише у сукупності з акціонерним капіталом</p> <p>4. Банки, які не підтримуватимуть рівень буферу консервації капіталу на належному рівні, стикатимуться з обмеженнями на виплату дивідендів, викуп акцій та виплату додаткових дивідендів.</p>
Контрциклічний буфер капіталу (англ. – <i>Countercyclical Capital Buffer</i>)	<p>1. Контрциклічний буфер у межах від 0 % до 2,5 % акціонерного капіталу застосовуватиметься залежно від стану банківської системи.</p> <p>2. За певних умов цей показник можна вважати розширенням буферу консервації капіталу.</p>
Мінімальний рівень акціонерного капіталу, що входить до складу капіталу Tier 1 (англ. – <i>Tier 1 Common Equity</i>)	<p>1. Акціонерний капітал, що входить до складу капіталу <i>Tier 1</i> збільшується з 2 % до 4,5 %.</p> <p>2. Значення нормативу встановлюється на рівні 3,5% з 01.01. 2013, 4 % – з 01.01.2014, 4,5 % – з 01.01.2015.</p>
Норматив ліквідності (англ. – <i>Liquidity Standard</i>)	<p>1. Коефіцієнт ліквідності (англ. – <i>Liquidity Coverage Ratio – LCR</i>): використовується з метою забезпечення високоліквідних активів у розпорядженні банку у достатній кількості для забезпечення його функціонування протягом місяця у випадку настання кризи. Вводиться з 01.01.2015.</p> <p>2. Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (англ. – <i>Net Stable Funding Ratio – NSFR</i>): використовується для забезпечення життєздатності банків на довгостроковий період шляхом створення додаткових прагнень для банків щодо фінансування їх діяльності за рахунок більш стабільних джерел.</p>

1	2
	4. Застосування додаткової системи показників для оцінки розбіжності за термінами погашення активів і пасивів (англ. – <i>maturity mismatch</i>).
Норматив співвідношення власних та позикових коштів банку (англ. – <i>Leverage Ratio</i>)	1. Додатковий 3 % не ризикоорієнтований норматив співвідношення власних та позикових коштів (англ. – <i>non-risk based leverage ratio</i>) вводиться з метою нівелювання негативного впливу фінансової та економічної кризи.
Мінімальний норматив сукупного капіталу (англ. – <i>Minimum Total Capital Ratio</i>)	<p>1. Залишається на рівні 8 %</p> <p>2. Додавання буферу консервації капіталу підвищує загальну суму капіталу банку, якої банк повинен дотримуватись, до рівня 10,5 % зважених на ризики активів (<i>RWA</i>), з яких, у свою чергу, 8,5 % мають входити до складу капіталу <i>Tier 1</i></p> <p>3. Фінансові інструменти стосовно капіталу <i>Tier 2</i> будуть узгоджені; капітал <i>Tier 3</i> буде ліквідовано</p>

Складено за даними [99; 215; 216]

Вплив цих змін на коефіцієнти покриття капіталу виглядає таким чином:

$$\text{Нормативи капіталу} \uparrow = \frac{\text{Капітал першого рівня Tier1} \downarrow}{\text{Активи зважені на ризик} \uparrow}, \quad (3.1)$$

тобто, запропоновані зміни у регулюванні нормативів призведуть до підвищення показників нормативів капіталу (англ. – *capital ratios*) за рахунок скорочення капіталу першого рівня та збільшення зважених за ризиком активів.

Основні етапи переходу європейських банків на нормативи, що відповідають системі Базель III, наведено в табл. 3.2.

**Зміни основних економічних нормативів при переході європейських банків
на стандарти системи Базель III до 2019 р., %**

Показник	Роки						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Мінімальний норматив акціонерного капіталу (англ. – <i>Minimum Common Equity Capital Ratio</i>)	3,5	4,0	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Буфер консервації капіталу (англ. – <i>Capital Conservation Buffer</i>)	x	x	x	0,625	1,25	1,875	2,5
Мінімальний рівень акціонерного капіталу + Буфер консервації капіталу	3,5	4,0	4,5	5,125	5,75	6,375	7,0
Вирахування з капіталу першого рівня <i>Tier 1</i>	x	20	40	60	80	100	100
Мінімальний рівень капіталу першого рівня <i>Tier 1</i>	4,5	5,5	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Мінімальний рівень загального капіталу (англ. – <i>Minimum Total Capital</i>)	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Мінімальний рівень загального капіталу + Буфер консервації капіталу	8,0	8,0	8,0	8,625	9,25	9,875	10,5

Складено за даними [217]

У грудні 2011 р. Європейська служба банківського надзору (англ. – *European Banking Authority*) прийняла рекомендацію стосовно створення тимчасових банківських резервів (англ. – *temporary capital buffers*, далі – *TCB*) з метою

повернення довіри учасників ринку, яку було втрачено внаслідок так званих «*capital exercise*», а також з метою подолання кризової ситуації у європейській банківській системі, особливо стосовно суверенних позик. Згідно цієї рекомендації від банків вимагалось створити надлишковий та тимчасовий буфер такого рівня, щоби рівень капіталу першого рівня *Tier 1* досяг 9 % до кінця липня 2012 р.

Основні результати здійснюваної політики для провідних європейських банків наведено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

**Економічні нормативи капіталу для банків Європи
до і після введення тимчасового буферу**

Банк	Капітал <i>Tier 1</i> , трлн євро	<i>RWA</i> , трлн євро	Рівень <i>Tier 1</i> до введення <i>ТСВ</i> , %	Рівень <i>Tier 1</i> після введення <i>ТСВ</i> , %
1	2	3	4	5
Всього (61 банк), у т.ч.	1063,340	9680,232	11,0	10,7
<i>Allied Irish Banks PLC</i> (Ірландія)	13,983	80,835	17,30	16,42
<i>Banca Monte Dei Paschi di Siena S.P.A.</i> (Італія)	10,413	96,157	10,83	7,20
<i>Banco BPI, SA</i> (Португалія)	3,549	25,186	14,09	9,39
<i>Banco Comercial Portugues , SA</i> (BCP) (Португалія)	6,222	55,640	11,18	9,66
<i>Banco Popolare S.C.</i> (Італія)	6,017	58,711	10,25	9,61
<i>Banco Popular Espagnol, S.A.</i> (Іспанія)	9,980	97,271	10,26	9,33
<i>Banco Santander S.A.</i> (Іспанія)	52,998	558,607	9,49	9,07
<i>Bank of Cyprus Public CO LTD</i> (Кіпр)	1,655	24,122	6,86	5,97
<i>Danskebank</i> (Данія)	17,208	120,068	14,33	14,33
<i>Bank of Ireland</i> (Ірландія)	8,622	61,774	13,96	13,81
<i>BNP Paribas</i> (Франція)	63,235	577,559	10,95	10,52
<i>Commerzbank AG</i> (Німеччина)	25,645	210,150	12,20	10,31
<i>Credit Agricole</i> (Франція)	52,455	488,558	10,74	10,73

1	2	3	4	5
<i>Deutsche Bank AG</i> (Німеччина)	38,107	372,908	10,22	10,11
<i>ERSTE Group Bank (EGB)</i> (Німеччина)	10,783	109,294	9,87	9,87
<i>Hypo Real Estate Holding AG, Munchen</i> (Німеччина)	4,130	19,112	21,61	13,15
<i>Landesbank Berlin AG</i> (Німеччина)	4,431	35,001	12,66	12,47
<i>Nova Kreditna Banka MARIBOR D.D. (NKBM D.D.)</i> (Словенія)	349	4,688	7,44	7,38
<i>OTP Bank YRT</i> (Угорщина)	3,485	26,715	13,05	12,92
<i>Raiffeisen ZentralBank Osterreich (RZB)</i> (Австрія)	8,898	88,666	10,03	10,03
<i>SNS BANK NV</i> (Нідерланди)	1,893	18,409	10,28	9,29
<i>Societe Generale</i> (Франція)	33,864	342,499	9,89	9,89
<i>Unicredit S.P.A.</i> (Італія)	46,377	447,734	10,36	9,86
<i>Unione di Banche Italiane SCPA (UBI BANCA)</i> (Італія)	7,848	75,554	10,39	9,24

Складено за даними [218]

Згідно вимог до капіталу системою Базель II при формуванні нормативів виділяється три типи банків:

1. Банки, що використовують стандартизований підхід до цінки кредитного ризику (англ. – *standardized banks*).

2. Банки, що використовують базовий підхід *IRB* – внутрішньої рейтингової моделі (англ. – *internal ratings-based approach*) для оцінки кредитних ризиків (англ. – *Foundation IRB banks, F-IRB*).

3. Банки, що використовують удосконалений підхід *IRB* для оцінки кредитних ризиків (англ. – *Advanced IRB banks, A-IRB*).

Кожен з цих типів банків має свої особливості при оцінці кредитних ризиків та формуванні нормативів капіталу.

Банки, що використовують стандартизований підхід, оцінюють кредитний ризик як фіксований зважений ризик, заснований на зовнішніх оцінках кредиту. Такі банки самі не розраховують нормативи капіталу, а використовують для цього дані регулятора. Також у порівнянні з іншими банками вони мають найменшу диференціацію капіталу поміж безпечними та ризиковими кредитами та найбільше навантаження на капітал (*capital burden*).

Банки, що використовують базовий підхід *IRB*, оцінюють кредитний ризик, застосовуючи більш складний економіко-математичний апарат, порівняно з банками першого типу. Так, для оцінки ризиків використовуються чотири компоненти (показники) ризику:

вірогідність дефолту (англ. – *Probability of default*, далі – *PD*);

рівень вірогідних збитків, очікувана сума втрат при неповерненні (англ. – *Loss Given Default*, далі – *LGD*);

розмір регуляторного капіталу, схильного до ризику у випадку дефолту, «сума під ризиком» (англ. – *exposure at default*);

термін погашення кредитів, тобто термін, протягом якого вимоги залишаються схильними до ризику (англ. – *maturity*, далі – *M*).

Такі банки мають більш ретельні вимоги до капіталу (*capital requirements*, далі – *K*) та більшу диференціацію капіталу поміж безпечними та ризиковими кредитами.

Банки, що використовують удосконалений підхід *IRB*, оцінюють кредитний ризик за тими ж показниками, що й банки другого типу, проте вони мають найбільш ретельні вимоги до капіталу та максимальну диференціацію капіталу поміж безпечними та ризиковими кредитами серед всіх інших типів банків. Набуття банком статусу банку третього типу можливе лише за умов побудови високофункціональної системи внутрішнього управління ризиками [219, с. 13].

Рівень регуляторного капіталу кожного з розглянутих типів банків згідно системи Базель II має забезпечувати у випадку необхідності:

витрати на покриття кредитного ризику (англ. – *credit risk charges*);

витрати на покриття операційного ризику (англ. – *operational risk charges*);

витрати на покриття ринкового ризику (англ. – *market risk charges*)

Стандартами Базель II встановлено нормативи активів, зважених на ризик, для кожного з семи класів активів, у які інвестують європейські банки. У табл. 3.4 наведено нормативи для чотирьох класів активів, у які європейські банки найчастіше вкладають кошти.

Таблиця 3.4

Нормативи *RWA* для банків першого типу

Класи активів	Рейтинг компанії, у яку банк вкладає кошти					
	AAA – AA-	A+ – A-	BBB+ – BBB-	BB+ – B-	Нижче B-	Рейтинг відсутній
Суверенні партнери	0%	20%	50%	100%	150%	100%
Банки	20%	50%	50%/100%	100%	150%	50%/100%
Корпорації	20%	50%	100%	100%	150%	100%
Компанії, що займаються нерухомістю	Житлова нерухомість – 35 % Комерційна нерухомість – 50 % /100 %					

Таблиця 3.5

Нормативи *RWA* для банків другого та третього типів

Реципієнти активів	Банк другого типу (<i>F-IRB</i>)	Банк третього типу (<i>A-IRB</i>)
1	2	
Суверенні партнери	<p>Розраховується за формулою: $RWA = K \cdot 12,5 \cdot EAD$,</p> $K = \frac{LGD \cdot N\left(\frac{PD}{\sqrt{1-R}} + 0,999\sqrt{\frac{R}{1-R}}\right) - PD \cdot LGD}{1 - 1,5b} (1 + (M - 2,5)b);$ <p>b – поправка на термін погашення кредиту (<i>maturity adjustment</i>): $b = (0,11852 - 0,05478 \cdot \ln(PD^2))$;</p> <p>$R$ – кореляція: $R = 0,12 \frac{1 - e^{-50 \cdot PD}}{1 - e^{-50}} + 0,24 \left(1 - \frac{1 - e^{-50 \cdot PD}}{1 - e^{-50}}\right)$;</p>	

1	2
	<p>N – кумулятивна функція розподілу для нормованої випадкової величини, розподіленої за нормальним законом.</p> <p>$PD = 0,0095 \%$ $PD = 0,0095 \%$</p> <p>LGD: для кредитів з більш високим пріоритетом – 45 %; для субординованих кредитів (з більш низьким статусом) – 75 % LGD: використовуються власні розрахунки</p> <p>$M = 2,5$ роки M визначається самим банком (max 5 років)</p>
Банки	<p>Формули для розрахунку нормативів аналогічні формулам для розрахунку нормативів для суверенних партнерів</p> <p style="text-align: center;">$max PD = 0,03\%$</p>
Корпорації	<p>Формули для розрахунку нормативів аналогічні формулам для розрахунку нормативів для суверенних партнерів. Якщо загальний обсяг щорічних продажів (S) корпорації знаходиться у межах від 5 до 50 млн євро, кореляція (R) розраховується таким чином:</p> $R = 0,12 \frac{1 - e^{-50 \cdot PD}}{1 - e^{-50}} + 0,24 \left(1 - \frac{1 - e^{-50 \cdot PD}}{1 - e^{-50}} \right) - 0,04(1 - (S - 5)/45)$ <p style="text-align: center;">$max PD = 0,03 \%$</p>
Компанії, що займаються нерухомістю	<p>Іпотечне житлове кредитування:</p> $RWA = K \cdot 12,5 \cdot EAD,$ <p>де $K = LGD \cdot N \left(\frac{PD}{\sqrt{1-R}} + 0,999 \sqrt{\frac{R}{1-R}} \right) - PD \cdot LGD$; $R = 0,15$.</p> <p>Комерційна нерухомість з підвищеним рівнем ризику: залежно від експертних оцінок, нормативи можуть коливатись від 95 % до 250 %.</p>

Складено за даними [219, с. 23-24, 26-27, 29-30, 40-41]

Україна, обравши європейський вектор розвитку, взяла на себе зобов'язання з реформування економіки. Хоча безпосередньо текстом Угоди про асоціацію з Європейським союзом не передбачається виконання вимог Базельського комітету щодо формування капіталу, але саме перехід до більш передових стандартів Базеля III дозволить досягти очищення банківської системи, залишити учасників, що здатні витримати конкурентну боротьбу і виходити на європейський ринок. Можна очікувати, що адаптація вимог НБУ до сучасної системи Базель III, стане одним з основних чинників зміцнення національної банківської системи. Покращення рівня прозорості банківської системи під час виконання базельських вимог підвищить довіру до банків як з боку вкладників, так і з боку інвесторів, які зацікавлені діяти за європейськими правилами бізнесу.

Адаптація міжнародних стандартів до формування банківського капіталу передбачає пристосування цих вимог до умов практики формування капіталу банківських установ, визначення наслідків впливу змін пруденційного нагляду на обсяги і якість формування капіталу (рис. 3.2).

Як видно з рис. 3.2, частина складових елементів Базеля III, який є своєрідним продовженням Базеля I і Базеля II, вже використовується у вітчизняній банківській практиці (регулятивний капітал, капітали 1 і 2 рівнів, активи, зважені за ступенем ризику, показник покриття ліквідності (норматив поточної ліквідності), вимір загального кредитного ризику (активи, зважені за ступенем кредитного ризику), норматив достатності сукупного капіталу (норматив достатності регулятивного капіталу)) або очікується їх впровадження, що закріплене у відповідних нормативно-правових актах (мінімальний капітал 1 рівня (норматив достатності основного капіталу) – з 01.01.2019; буфер запасу (консервації) капіталу, контрциклічний буфер – з 01.01.2020; буфер системної важливості – з 01.01.2019, окремі положення – з 01.01.2020 [37]).

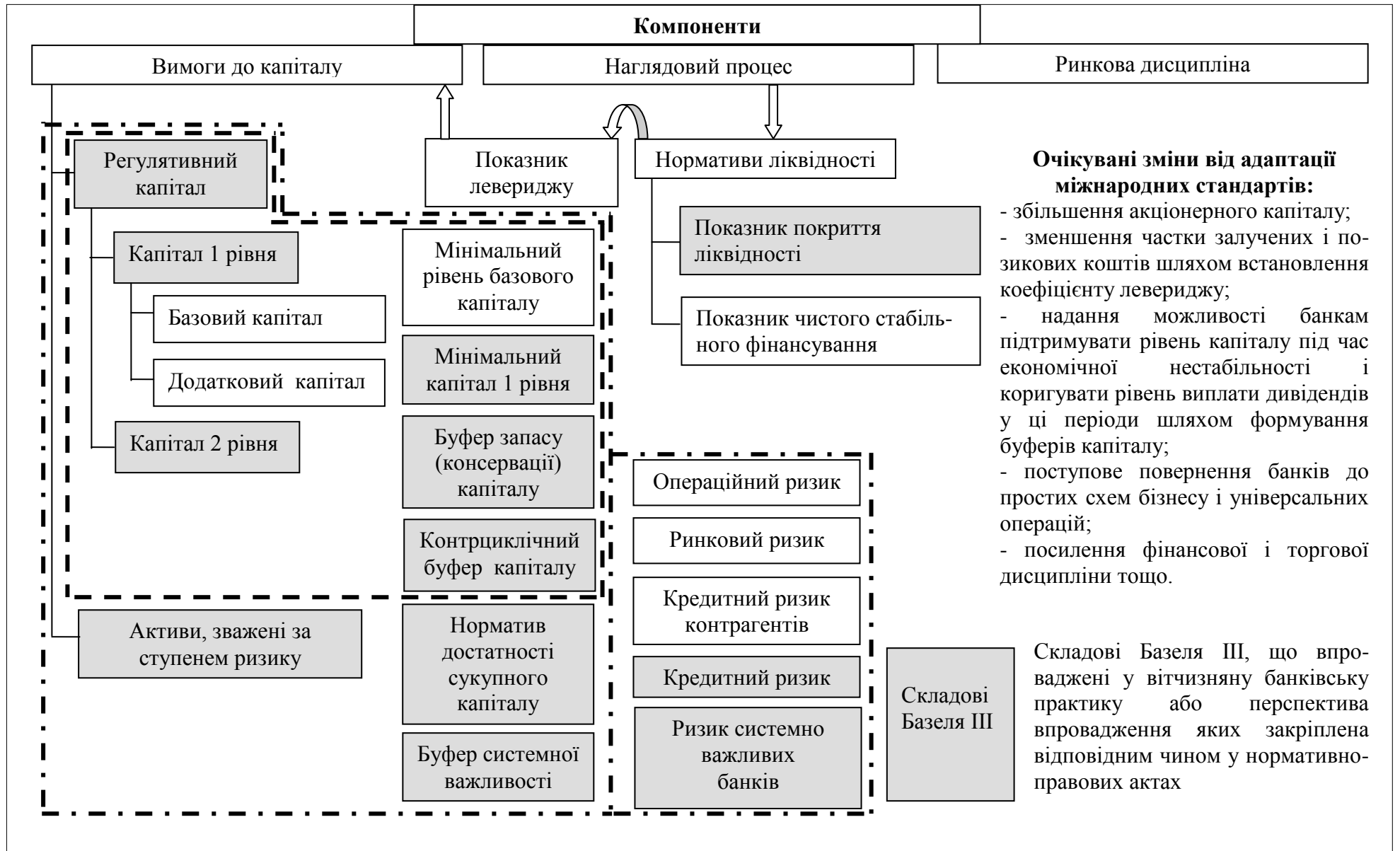

Рис. 3.2. Адаптація міжнародних стандартів до формування банківського капіталу

Порівнюючи вимоги до достатності капіталу відповідно до міжнародних і національних стандартів, можна говорити про більш високий рівень останніх. Так, якщо враховувати вимоги до достатності сукупного капіталу, величини буферів капіталу (без врахування буферу системної важливості), то фактичні вимоги до капіталу будуть коливатись в межах 10,5 %–13 % (за Базелем III) і 12,5 %–15 % (відповідно вимог, закріплених у Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні). Крім того, вимоги до мінімального капіталу 1 рівня є також більш високим – 7 % проти 6 %.

Формування капіталу відповідно існуючих вимог НБУ (національні стандарти, далі – НС) і при впровадженні Базеля III (міжнародні стандарти, далі – МС) в умовах реального банку (на прикладі одного з найбільш крупних банків України – ПАТ «Перший український міжнародний банк») представлено у табл. 3.6. Більш розгорнуті розрахунки представлено у дод. К.

Дані табл. 3.6 свідчать, що банк дотримується економічних нормативів капіталу, встановлених НБУ. Розрахунок нормативів за стандартами Базеля III дає підстави вважати, що сформований капітал ПАТ «ПУМБ» у цілому можна вважати таким, який відповідає мінімальним вимогам міжнародних стандартів. Разом з цим коефіцієнт покриття ліквідності є дещо меншим за 100 %, як це вимагає Базель III (за національними стандартами цей показник повинен бути вищим за 40 %). Слід очікувати, що підвищення нормативного значення цього показника вимагатиме від банків підтримки суттєвого рівня більш ліквідних низько дохідних активів. З одного боку це матиме певний негативний вплив на рентабельність капіталу, але з іншого боку – підвищить загальну стабільність банківського сектору і кожного банку зокрема.

На нашу думку, доречним є доповнення системи аналітичних показників формування банківського капіталу такими як: запас міцності капітальної бази, ризик капіталу системно важливих банків.

**Формування капіталу відповідно існуючих вимог НБУ і при впровадженні Базеля III
(на прикладі ПАТ «ПУМБ»)**

Показник	I квартал 2014 р.		II квартал 2014 р.		III квартал 2014 р.		IV квартал 2014 р.	
	МС	НС	МС	НС	МС	НС	МС	НС
1. Регулятивний капітал банку (РК), млрд грн	1,584	1,584	1,704	1,704	1,821	1,821	2,623	2,623
2. Мінімальний рівень базового капіталу, %	18,35	-	16,20	-	17,97	-	14,11	-
3. Резервний буфер капіталу, %	2,5	-	2,5	-	2,5	-	2,5	-
4. Мінімальний капітал першого рівня, %	7,4	-	7,17	-	6,68	-	8,2	-
5. Коефіцієнт левериджу, %	5,83	-	5,67	-	5,43	-	7,67	-
6. Мінімальний рівень сукупного капіталу, %	9,88	-	9,25	-	8,23	-	9,64	-
7. Коефіцієнт покриття ліквідності, %	102,64	102,64	131,5	131,5	93,09	93,09	96,89	96,89
8. Коефіцієнт чистого стабільного фінансування, %	109,89	-	126,58	-	128,21	-	126,58	-
9. Норматив співвідношення РК до сукупних активів, %	-	9,76	-	9,29	-	9,03	-	-
10. Норматив співвідношення РК до зобов'язань, %	-	11,56	-	10,8	-	10,02	-	-

Запас міцності капітальної бази (ЗМКБ) є доповненням коефіцієнта чистого стабільного фінансування. Його розрахунок пропонується проводити за наступною формулою:

$$\text{ЗМКБ} = \text{ДСФ} - \text{НСФ}, \quad (3.1)$$

де *ДСФ* – наявні джерела стабільного фінансування, тис. грн;

НСФ – необхідне стабільне фінансування, тис. грн.

Позитивно слід оцінювати зростання запасу міцності капітальної бази.

Доцільність розрахунку показника ризику капіталу системно важливих банків обумовлена необхідністю буферу системної важливості. Слід зазначити, що визначення, ідентифікація і підхід до системно важливих банків не є остаточно вирішеним питанням Базеля III. Що ж до національних стандартів регулювання, то, відповідно до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні [37], пропонується розрахунок буферу системної важливості у такий спосіб, як представлено на рис. 3.3.

Відповідно до Постанови Правління НБУ від 25.12.2014 № 863 [220], Комісія НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків станом на 01.01.2015 визнала системно важливими 8 банків: ПАТ КБ «Приватбанк», ПАТ «Ощадбанк», ПАТ «Укресімбанк», ПАТ «Дельта банк», ПАТ «Райффайзен Банк Аваль», «Укрсоцбанк», ПАТ «Промінвестбанк», ПАТ «Сбербанк Росії».

На нашу думку, системно важливими банки є не тільки ці 8 банків, а всі банки 1 і 2 групи: активи перших двох груп банків у сукупних активах банківської системи становили на 01.01.2015 87,43 %, а власного капіталу – 84,67 %. При цьому, за своєю кількістю банки 1 і 2 груп становлять 22 % від усіх функціонуючих банків в Україні. Крім того, встановлення додаткового буферу капіталу – буферу системної важливості, у розмірі 1-2 % має відбуватися перш за все з урахуванням ризику системної важливості банків (відповідно до методики НБУ [220] мінімальні вимоги до буферу системної важливості встановлюються залежно від категорії системної важливості банку).

Розмір показника системної важливості (СВ) банків (%)

$$CB = \sum_{j=1}^5 \Pi_j \cdot W_j \cdot 100,$$

де W_j – коефіцієнти зважуваних j -их показників: загальні активи; кошти фізичних осіб, суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ; кредити, що надані суб'єктам господарювання за видами економічної діяльності (сільське господарство, промисловість, будівництво); кошти, залучені від інших банків; кошти, розміщені в інших банках;

Π_j – співвідношення j -го показника банку до розміру відповідного показника по банківській системі.

Умова визнання банку системно важливим (СВБ)

$$CB > \overline{CB},$$

де \overline{CB} – середньоарифметичний показник системної важливості

НБУ визначає системно важливі банки станом на 01 січня щорічно і повідомляє банк про набуття статусу системної важливості протягом 5 робочих днів

Категорія системної важливості 1

$CB < 5\% \Rightarrow$ буфер системної важливості 1%

Категорія системної важливості 2

$5 \leq CB < 10\% \Rightarrow$ буфер системної важливості 1,5%

Категорія системної важливості 3

$CB \geq 10\% \Rightarrow$ буфер системної важливості 2%

Загальний обсяг ризику
сума активів і позабалансових зобов'язань, зважених на відповідні коефіцієнти кредитного ризику

×

=

Буфер системної важливості

Рис. 3.3. Визначення буферу системної важливості відповідно до національних стандартів

З метою кількісної оцінки ризику системно важливих банків можна було б рекомендувати використання нерівності Чебишева, основними перевагами якої є те, що на її застосування не накладається будь-яких обмежень у частині типу розподілу і обсягу вихідних даних.

Нерівність Чебишева має наступний вигляд:

$$P(|x - M(x)| < \varepsilon) \geq 1 - \frac{D(x)}{\varepsilon^2}. \quad (3.2)$$

Нерівність говорить про те, що імовірність відхилення випадкової величини X від свого математичного очікування $M(x)$ на величину меншу ε більше $1 - \frac{D(x)}{\varepsilon^2}$.

$D(x)$ – дисперсія випадкової величини X . Імовірність протилежної події при цьому буде визначатися так:

$$P(|x - M(x)| > \varepsilon) \leq \frac{D(x)}{\varepsilon^2}. \quad (3.3)$$

Слід зазначити, що для більшості економічних показників несприятливою подією логічно вважати відхилення в несприятливу сторону від обраної бази. Так, якщо X відобразить адекватність регулятивного капіталу банку, то регулятор (НБУ) зацікавлений у його зростанні. Несприятливими подіями у такому разі будуть лише ті, за яких значення показника адекватності регулятивного капіталу виявиться меншим за значення встановленої бази. В таких випадках, ефективнішим (з погляду точності оцінки) є застосування нерівності Кантеллі [221, с. 182].

Нехай досліджується економічний показник X (у нашому випадку – фактичне значення достатності регулятивного капіталу (Н2)), який трактується як випадкова величина. Відомі такі параметри цієї випадкової величини: m – математичне очікування; σ – середньоквадратичне відхилення. Нехай нормативно задається також величина L – норматив достатності регулятивного капіталу, недосягнення якого трактується як несприятлива подія. Нерівність Кантеллі полягає у встановленні ймовірності несприятливої події, яка оцінюється за формулою:

$$P(X < L) \leq \frac{\sigma^2}{\sigma^2 + (m - L)^2}. \quad (3.4)$$

У оцінці за нерівністю Кантеллі є наступна специфіка: якщо параметри m та σ носять об'єктивний характер, то поняття «несприятлива подія» чисельно характеризується встановленням допустимого рівня значення випадкової величини ($X \geq L$), який є суб'єктивним.

Для елімінування впливу ситуації, коли при низькій дисперсії має місце близькість математичного очікування H_2 до порогового значення L (10 % (8 %)), що певним чином знижує імовірність настання несприятливої події, при визначенні мінімальних вимог щодо буферу системної важливості пропонуємо використовувати наступну матрицю, представлену у табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Визначення мінімальних вимог щодо буферу системної важливості

Імовірність невиконання банком нормативу адекватності регулятивного капіталу	Високоризиковий (фактичне значення H_2 : <16%)	Поміrkований (фактичне значення H_2 : 16% – 60%)	Низькоризиковий (фактичне значення H_2 : >60)
	Характер підходу банку до формування капіталу		
0,8–1	2	2	1,8–2
0,64–0,79	1,8–2	1,8	1,6
0,37–0,63	1,6–2	1,6	1,4
0,2–0,36	1,4–2	1,4	1,2
0–0,19	1,2–2	1,2	1

Здійснимо розрахунок додаткових двох аналітичних показників (запасу міцності капітальної бази і ризик капіталу системно важливих банків) і розміру буферу системної важливості для ПАТ «ПУМБ», а результати зведемо у табл. 3.8.

**Значення запасу міцності капітальної бази, ризику капіталу
і буферу системної важливості ПАТ «ПУМБ»**

Показник	I квартал 2014 р.	II квартал 2014 р.	III квартал 2014 р.	IV квартал 2014 р.
1. Запас міцності капітальної бази, млрд грн	1,241	3,266	3,892	4,114
2. Ризик капіталу системно важливих банків $L=8\%$, $\sigma^2=0,3704$, $m=9,18\%$	0,2104			
3. Буфер системної важливості*, %	$(2 - 1,4):(14-8)\cdot(9,18-8)+1,4=1,518$			
4. Буфер системної важливості, млрд грн	0,024	0,026	0,028	0,04

* оскільки I за Базелем III дорівнює 8%, то межі віднесення банку до типологічної групи залежно від підходу до формування капіталу було відкориговане на 2 в. п.

Визначення ризику капіталу системно важливих банків (банків 1-2 групи) представлено у дод. Л.

Отже, можна зробити висновок про те, що запропоновані рекомендації у порівнянні з існуючою методикою [37; 220] мають переваги, оскільки враховують ймовірність настання ризику невиконання вимог НБУ щодо капіталу і специфіку формування окремими банками свого капіталу (підходи до формування капіталу) при встановленні мінімальних вимог до буферу системної важливості. Крім того, введення до системи аналітичних показників коефіцієнту запасу капітальної бази дозволить розширити можливості отримання додаткової інформації щодо формування капіталу банківською установою.

Незважаючи на певні мінуси, що можуть виникнути при адаптації до міжнародних стандартів: зниження обсягів кредитування, зменшення

рентабельності і зменшення кількості банків, переваги середньо- і довгострокової перспективи переконують у необхідності переходу до передових міжнародних стандартів.

3.2. Оптимізація структури банківського капіталу з урахуванням пруденційних обмежень

У першому розділі дисертації на основі узагальнення загальних інституційних і специфічних теорій формування капіталу було виокремлено низку чинників, що потенційно має впливати на формування структури банків:

- 1) перспективи росту банку;
- 2) ефективність використання банківського капіталу;
- 3) розмір банку;
- 4) частка матеріальних активів у сукупних активах банку;
- 5) ризик діяльності;
- 6) податковий чинник;
- 7) виплата дивідендів;
- 8) строк існування банку.

Відбір чинників для побудови економетричної моделі, на основі якої з'ясувалося б, що саме впливає на рівень капіталізації банків у специфічних умовах вітчизняної економіки, проводився виходячи з умов практичної діяльності банків: однорідності банків за організаційно-правовою формою, банківвідсутності відмінностей у системі бухгалтерського обліку господарської діяльності банківських установ, а також однорідності регулятивних вимог щодо капіталу через універсальність діяльності банків.

У результаті економетрична модель набула наступного вигляду:

$$Y_t = \beta_0 + \beta_1 X_{1t} + \beta_2 X_{2t} + \beta_3 \ln(X_{3t}) + \beta_4 X_{4t} + \beta_5 X_{5t} + \beta_6 X_{6t} + \beta_7 X_{7t} + \beta_8 X_{8t} + \varepsilon_t, \quad (3.5)$$

де Y_t – коефіцієнт концентрації власного капіталу банку, індекс t показує, що значення змінної відноситься до t -го моменту часу, частки од.;

$\beta_0 - \beta_8$ – параметри моделі;

X_{1t} – перспективи росту банку, частки од.;

X_{2t} – ефективність використання банківського капіталу, частки од.;

X_{3t} – розмір банку, тис. грн;

X_{4t} – частка матеріальних активів у сукупних активах, частки од.;

X_{5t} – ризик банківської діяльності, частки од.;

X_{6t} – податковий чинник, частки од.;

X_{7t} – виплата дивідендів;

X_{8t} – строк існування банку (вік банку);

ε_t – випадкова складова, яка має нульове математичне очікування і постійну дисперсію.

Капіталізація банків характеризується певною інерційністю. У цьому випадку доцільним є введення до множини пояснюючих змінних лагової змінної, що характеризує капіталізацію банку в попередній період (Y_{t-1}):

$$Y_t = \beta_0 + \beta_1 X_{1t} + \beta_2 X_{2t} + \beta_3 \ln(X_{3t}) + \beta_4 X_{4t} + \beta_5 X_{5t} + \beta_6 X_{6t} + \beta_7 X_{7t} + \beta_8 X_{8t} + \beta_9 Y_{t-1} + \varepsilon_t. \quad (3.6)$$

Ця лагова змінна виступає сигналом, що передає інформацію зовнішнім інвесторам про стан банку і його перспективи.

Висунемо дві гіпотези. H_0 : теоретичні чинники, що мають вплив на формування структури капіталу, не є домінуючими при формуванні структури банківського капіталу. Фактична структура капіталу залежить від нормативних вимог регулятора. Гіпотеза H_0 не відхилятиметься, якщо зміни фактичної структури капіталу не будуть пояснюватися змінами незалежних змінних. І,

навпаки, альтернативна гіпотеза H_1 : теоретичні чинники, що мають вплив на формування структури капіталу, є домінуючими при формуванні структури банківського капіталу. При цьому, не виключається залежність фактичної структури капіталу банків від нормативних вимог регулятора.

Інформаційною базою дослідження слугували дані, отримані на підставі річної фінансової звітності 33 банків України 1 і 2 груп станом на 01.01.2015. За результатами розрахунків було отримано наступну економетричну модель:

$$\hat{Y}_t = -0,0536 - 0,0298X_{1t} + 0,045X_{2t} + 0,0156Ln(X_{3t}) + 0,3289X_{4t} + 1,1528X_{5t} - 0,0025X_{6t} + 0,003X_{7t} - 0,008X_{8t} + 0,3729Y_{t-1} \quad (R^2 = 0,9112)$$

(0,0630) (0,023) (0,1247) (0,0082) (0,186) (0,1706)
(0,0124) (0,0189) (0,0195) (0,088)

Коефіцієнт детермінації R^2 для моделі (3.7) склав 0,9112. Це означає що незалежні змінні пояснюють 91,12 % змін фактичної структури банківського капіталу. Разом із тим, частина оцінок параметрів виявилися статистично незначущими (табл. 3.9).

Перевірка значущості оцінок параметрів регресійної моделі здійснювалася за допомогою t -статистики Стьюдента. Для цього знаходиться розрахункове значення t -статистики за формулою:

$$t_{b_0} = \frac{b_0}{S_{b_0}} \quad \dots \quad t_{b_p} = \frac{b_p}{S_{b_p}}, \quad (3.8)$$

де S_{b_0}, S_{b_p} – стандартна помилка оцінок параметрів.

Розрахункове значення t -статистики по модулю порівнюється з табличним (критичним) при рівні значущості $\alpha=5\%$ і числі ступенів вільності $df=n-p-1=33-9-1=23$, де n – кількість спостережень, а p – кількість пояснюючих змінних регресійної моделі. Якщо розрахункове значення t -статистики по модулю більше за табличне, то оцінка відповідного параметра регресії є статистично значущою.

Як видно з табл. 3.1, тільки b_5 і b_9 виявилися статистично значущими, хоча в цілому модель (3.3) є надійною за F -статистикою Фішера. Розрахункове значення F , що знаходиться у регресійній статистиці функції ЛИНЕЙН (*Excel*), дорівнює 43,28. Це більше за табличне значення F -статистики – 2,3201, при рівні значущості $\alpha=5\%$ і числі ступенів вільності $df = \begin{cases} p = 9 \\ n - p - 1 = 23 \end{cases}$.

Така ситуація свідчить про можливу наявність лінійного зв'язку між чинниками, тобто може мати місце сукупний вплив чинників один на одного (мультиколінеарність). Через це варіація у вихідних даних перестає бути повністю незалежною і унеможлиблюється оцінка впливу кожного чинника окремо.

Таблиця 3.9

Верифікація значущості оцінок параметрів регресійної моделі (3.7)

Показник	Оцінка параметру моделі	Стандартна помилка оцінки параметру моделі	t розрахункове	t табличне	Висновок про значущість оцінки параметру	
Оцінки параметрів моделі $\beta_0 - \beta_9$	b_0	-0,0536	0,063	-0,8517	2,0687	незначуща
	b_1	-0,0298	0,023	-1,2962	2,0687	незначуща
	b_2	0,0845	0,1247	0,6778	2,0687	незначуща
	b_3	0,0156	0,0082	1,8998	2,0687	незначуща
	b_4	0,3289	0,1861	1,7667	2,0687	незначуща
	b_5	1,1528	0,1706	6,758	2,0687	значуща
	b_6	-0,0025	0,0123	-0,2049	2,0687	незначуща
	b_7	0,003	0,0189	0,1568	2,0687	незначуща
	b_8	0,0078	0,0195	0,4005	2,0687	незначуща
b_9	0,3729	0,0881	4,2328	2,0687	значуща	

З метою перевірки передумови МНК про відсутність мультиколінеарності було застосовано алгоритм Фаррара – Глобера (дод. М). Цей алгоритм має три види статистичних критеріїв, згідно з якими перевіряється мультиколінеарність всього масиву незалежних змінних (χ^2 – «хі»-квадрат); кожної незалежної змінної з рештою змінних (F -критерій); кожної пари незалежних змінних (t -критерій).

У результаті було зроблено висновок про наявність мультиколінеарності у масиві незалежних змінних: розрахункове $\chi^2=54,71$, що більше за критичне (табличне) значення $\chi^2=50,99$ при рівні значущості $\alpha=5\%$ і числі ступенів вільності $df=0,5 \cdot p \cdot (p-1)=36$.

Застосування F -критерію дозволило визначити, що деякі з пояснюючих змінних є схильними до мультиколінеарності. На основі t -критерію вдалося встановити, що між X_{1t} та X_{4t} , X_{5t} й X_{6t} , та X_{2t} наявна мультиколінеарність (табл. 3.10).

Таблиця 3.10

Застосування t -критерію алгоритму Фаррара–Глобера для визначення мультиколінеарності між парами незалежних змінних

Розрахункове значення t -критерію	
$t_{1,4}$	3,7117
$t_{1,5}$	-3,8933
$t_{2,6}$	2,1984
$t_{\text{розрахункове}} > t_{\text{табличне}} = 2,0556$ $(\alpha=5\%, df=n-p=33-9=24)$. Пари змінних є мультиколінеарними	

З метою усунення у масиві незалежних змінних мультиколінеарності, було використано процедуру покрокового відбору чинників (дод. М), суть якого полягає у відборі найбільш суттєвих пояснюючих змінних. На першому кроці лише одна пояснююча змінна, що має із залежною змінною Y_t найбільший коефіцієнт детермінації. На другому кроці включається до регресії нова пояснююча змінна, яка з попередньо відібраною утворюють пару пояснюючих змінних, що мають з Y_t найбільш високий скоригований коефіцієнт детермінації

і т. д. Строгих математичних правил щодо вибору оптимального числа k пояснюючих змінних, які необхідно включити до моделі, немає. Однак, можна розрахувати нижню довірчу границю коефіцієнта детермінації $R^2_{\min(k)}$:

$$R^2_{\min(k)} = \overline{R^2_{(k)}} - 2 \sqrt{\frac{2k(n-k-1)}{(n-1)(n^2-1)}} (1 - R^2_{(k)}), \quad (3.9)$$

де $\overline{R^2_{(k)}}$ – відповідне значення скоригованого на число ступенів вільності коефіцієнта детермінації $R^2_{(k)}$.

Скоригований коефіцієнт детермінації визначається у такий спосіб:

$$\overline{R^2_{(k)}} = 1 - (1 - R^2_{(k)}) \frac{n-1}{n-p-1}. \quad (3.10)$$

У якості оптимального числа пояснюючих змінних k_{opt} регресійної моделі обирається таке значення k , за якого величина $R^2_{\min(k)}$ максимізується.

Найбільший коефіцієнт детермінації $R^2_{(1)}$ з Y_t мав Y_{t-1} , який становив 0,6592. При цьому, $\overline{R^2_{(1)}} = 0,6549$, а $R^2_{\min(1)}$ дорівнював 0,6192. Враховуючи визначені нами мультиколінеарні пари пояснюючих змінних фактичної структури банківського капіталу, до Y_{t-1} додавалися по черзі X_{3t} , X_{5t} , X_{2t} .

У результаті модель формування структури банківського капіталу (3.7) набуває такого вигляду:

$$\hat{Y}_t = -0,0577 + 0,0115Ln(X_{3t}) + 1,1315X_{5t} + 0,4258Y_{t-1} \cdot (R^2=0,8916) \quad (3.11)$$

(0,0253)
(0,0054)
(0,1262)
(0,0649)

За результатами перевірки статистичної надійності оцінок параметрів моделі (3.11) було встановлено, що оцінки параметрів є статистично значущими (табл. 3.11).

**Верифікація значущості оцінок параметрів регресійної моделі
формування структури банківського капіталу**

Показник	Оцінки параметрів моделі			
	c_0	c_1	c_2	c_3
Оцінка параметру моделі	-0,0577	0,0115	1,1315	0,4258
Стандартна помилка оцінки параметру моделі	0,0253	0,0054	0,1262	0,0649
t -розрахункове	-2,2758	2,1267	8,9661	6,5598
t -табличне	2,0452 ($\alpha=5\%$, $df=n-p=33-4=29$)			
Висновок про значущість оцінки параметру	значуща	значуща	значуща	значуща

Модель (3.11) в цілому виявилася статистично значимою: розрахункове значення F -статистики $-128,79$ що більше за критичне значення $2,934$.

Перевірка зазначеної моделі на рівність нулю математичного сподівання залишків, на постійність дисперсії залишків і відсутність автокореляції дозволила зробити висновок про виконання передумов класичної лінійної регресії (дод. М).

Таким чином, на капіталізацію банків найбільший вплив справляють розмір банку, ризик банківської діяльності та рівень капіталізації, який мав банк у попередній період. Хоча очікуваний зв'язок між розміром банку і часткою власного капіталу мав бути негативним: більш великі банки мають легкий доступ на відкриті ринки капіталу, а також більш низькі витрати залучення зовнішнього фінансування через меншу, порівняно з невеликими банками, інформаційну асиметрію, проте, через кризовий стан економіки і банківської системи зокрема, банки вимушені підвищувати рівень капіталізації. Для великих банків, де частка власного капіталу є відносно меншою, це відноситься у першу чергу. Позитивний зв'язок між ризиком і концентрацією власного капіталу свідчить про те, що банки, ризик яких є вже високим,

використовують менше боргів, про що і говорилось раніше у дослідженні. Заслуговує на увагу також те, що податковий чинник, який ураховується у більшості теоретичних моделей формування структури капіталу господарюючих суб'єктів, не здійснює суттєвого впливу на структуру капіталу банків в Україні. На нашу думку, це обумовлено інституційними умовами оподаткування банківських установ.

З точки зору теорії структури капіталу, отримані результати свідчать про утворення певної специфічної ієрархії джерел фінансування. Разом з тим, умови діяльності банків накладають особливості на порядок фінансування. Банки з метою збереження надійного фінансового стану повинні покривати власним капіталом частину найбільш ризикових активів. Це відбувається частково за власним усвідомленням банківської установи і через регулятивні вимоги, що є обов'язковими для виконання. У разі дефіциту коштів для покриття ризикових активів відповідно до вимог регулятора або більш високих власних стандартів управління ризиком, банки вдаються до збільшення статутного капіталу, тобто до емісії акцій. Дефіцит обумовлюється обмеженістю чистого прибутку як джерела формування власного капіталу та особливостями формування регулятивного капіталу, у тому числі субординованого боргу.

Якщо такий дефіцит відсутній, то для фінансування іншої частини активів банками використовується позиковий капітал. Найбільш привабливою є його стабільна частина: строкові депозити фізичних осіб і суб'єктів господарювання. Депозити до запитання і кошти на рахунках клієнтів є не такими привабливими для банків, оскільки мають певною мірою флуктуаційний характер. В меншому обсязі, але досить часто банки для формування позикового капіталу використовують міжбанківські кредити і депозити. Паралельно банки можуть здійснювати емісію цінних паперів власного боргу.

Таким чином, можна стверджувати, що з імовірністю 0,95 гіпотеза H_0 відхиляється на користь гіпотези H_1 . Отже, теоретичні чинники, що мають вплив на формування структури банківського капіталу, є домінуючими при

формуванні структури капіталу. При цьому, не виключається залежність фактичної структури капіталу банків від нормативних вимог регулятора.

Введемо до сукупності пояснюючих змінних фактичної структури банківського капіталу, що характеризує адекватність регулятивного капіталу банку – фактичне виконання нормативу достатності капіталу (H2). У результаті чого модель (3.11) набула наступного вигляду:

$$\hat{Y}_t = -0,0569 + 0,0128 \ln(X_{3t}) + 1,1817 X_{5t} - 0,0014 X_{9t} + 0,4334 Y_{t-1} \cdot (R^2=0,9319) \quad (3.12)$$

(0,0219) (0,0061) (0,1396) (3,39E-04) (0,0701)

Як видно з моделі (3.12), коефіцієнт детермінації зріс на 4,52 % до 0,9319, підвищивши точність побудованого рівняння фактичної структури банківського капіталу.

Результати перевірки статистичної значущості оцінок параметрів моделі (3.12) довели, що оцінки параметрів є статистично надійними (табл. 3.12).

Таблиця 3.12

**Верифікація значущості оцінок параметрів регресійної моделі
формування структури банківського капіталу
(з урахуванням пруденційних обмежень)**

Показник	Оцінки параметрів моделі				
	c_0	c_1	c_2	c_3	c_4
Оцінка параметру моделі	-0,0569	0,0128	1,1817	-0,0014	0,4334
Стандартна помилка оцінки параметру моделі	0,0219	0,0061	0,1396	3,39E-04	0,0701
t -розрахункове	6,1812	-4,1307	8,4662	2,1006	-2,5929
t -табличне	2,0484 ($\alpha=5\%$, $df=n-p=33-5=28$)				
Висновок про значущість оцінки параметру моделі (значуща «+», незначуща «-»)	+	+	+	+	+

Отже, оцінки параметрів є статистично значущими, а модель у цілому – надійною, оскільки розрахункове значення F -статистики – 95,85 що більше за критичне значення 2,714.

На фактичну структуру формування банківського капіталу впливають: розмір банку, ризик банківської діяльності, рівень капіталізації, який мав банк у попередній період і пруденційні обмеження (у вигляді нормативу достатності капіталу). Збільшення фактичного виконання нормативу адекватності капіталу на 1 в. п. приводить до зменшення концентрації власного капіталу на 0,0014. Це є підтвердженням того, що на рішення щодо формування капіталу впливає сам факт виконання нормативів капіталу, капітал кожним окремим банком формується з різним рівнем ризикованості. У побудованій моделі капіталізації банків (3.12) використовувалися дані, що характеризували фактичний стан банківських установ. Через це вона пояснює зміни у фактичній капіталізації банку, яка в загальному випадку може відхилитися від оптимальної.

Капіталізація банку не є статичною, тобто незмінною в часі. Комерційному банку доцільно брати до уваги рівень капіталізації банків-конкурентів, і в цілому банківської системи, оскільки це дає можливість враховувати не тільки вимоги регулюючого органу, а також вимоги ринкового середовища. Ігнорування вимог ринку не призведе до застосування заходів впливу з боку регулюючого органу, але відобразиться на економічній поведінці клієнтів банку. Наприклад, якщо в результаті зростання політичних ризиків чи економічної нестабільності більшість комерційних банків збільшують відносний обсяг капіталу, а окремий банк не проводить таких дій, то клієнти цього банку відчуватимуть зростання рівня ризику розміщення коштів у такому банку і будуть вимагати зростання відсотків за депозитами або переведуть гроші в інші, більш надійні банки. За будь-якого з варіантів поведінки клієнтів банк буде втрачати частину прибутку. В цьому випадку ринок банківських послуг, так би мовити, сам «штрафує» за невідкорення його дисципліни.

В ідеальних умовах структура капіталу, що спостерігається для окремого банку в певний момент часу, не повинна відрізнятися від оптимальної.

Виходячи з цього можна очікувати, що в динамічному ринковому середовищі зміна фактичної капіталізації банків за попередній період відбувається в напрямку наближення до оптимальної в поточний період, тобто виконується рівняння:

$$Y_t - Y_{t-1} = Y_t^* - Y_{t-1}, \quad (3.13)$$

де Y_t^* – оптимальна капіталізація банку.

Однак, якщо зазначений механізм адаптації пов'язаний з певними трансакційними витратами або спотворюється через певні агентські проблеми, банк може неповністю досягати відповідності фактичної капіталізації оптимальному рівню. У цьому випадку доцільно визначити якою мірою бажана зміна капіталізації відповідає фактичній зміні. Оскільки розглядається зміна у капіталізації банку за одиницю часу, то таку міру можна назвати швидкістю адаптації рівня капіталізації банку. Процес адаптації в цьому випадку можна описати з допомогою рівняння (3.14), яке є математичною формалізацією гіпотези часткових пристосувань [222].

$$Y_t - Y_{t-1} = \delta(Y_t^* - Y_{t-1}), \quad (3.14)$$

де δ – швидкість адаптації рівня капіталізації банку.

Параметр δ показує, з одного боку, швидкість адаптації рівня капіталізації комерційного банку, а з іншого боку цей параметр відображає частку фактичної зміни в рівні капіталізації у бажаній. Якщо $\delta=1$, це означає, що фактична капіталізація банку дорівнює оптимальній, тобто фактична капіталізація пристосовується до оптимальної протягом одного часового інтервалу. Водночас, якщо значення параметру $\delta=0$, то це означає, що рівень капіталізації не зазнає жодних змін у часі. Реально значення цього коефіцієнту лежить між цими граничними значеннями.

Рівняння (3.14) можна представити в такому вигляді:

$$Y_t = \delta Y_t^* + (1 - \delta)Y_{t-1}. \quad (3.15)$$

Рівняння (3.15) показує, що фактична капіталізація банку в поточний момент є середньозваженим оптимальної капіталізації в цей момент і фактичної капіталізації в попередній момент часу, ваговими коефіцієнтами виступають δ і $(1-\delta)$ відповідно.

Раніше було з'ясовано, що величини показників розміру банку, ризику банківської діяльності та капіталізації, яку мав банк у попередній період, найсуттєвішим чином впливають на фактичну капіталізацію вітчизняних банків. Це дає підстави вважати, що саме ці змінні будуть детермінантами оптимальної капіталізації:

$$Y^* = \lambda_0 + \lambda_1 \ln(X_{3t}) + \lambda_2 X_{5t} + \lambda_3 X_{9t} + u_t, \quad (3.16)$$

де $\lambda_0, \lambda_1, \lambda_2, \lambda_3$ – оцінки параметрів регресії оптимальної капіталізації банку;

u_t – стохастична складова моделі.

Тоді рівняння (3.16) можна записати таким чином:

$$Y_t^* = \delta \lambda_0 + \delta \lambda_1 \ln(X_{3t}) + \delta \lambda_2 X_{5t} + \delta \lambda_3 X_{9t} + (1-\delta)Y_{t-1} + \delta u_t \quad (3.17)$$

Для того, щоб визначити оптимальну капіталізацію банку, необхідно оцінити параметри моделі (3.17). Однак безпосередньо зробити це неможливо, оскільки не існує можливості спостерігати оптимальний рівень капіталізації (Y_t^*). Між тим, оскільки регресії (3.12) і (3.17) включають однакові пояснюючі змінні й були знайдені значення оцінок коефіцієнтів моделі (3.12), то оцінки параметрів регресії (3.17) знайдемо, розв'язавши таку систему рівнянь:

$$\begin{cases} \delta \lambda_0 = -0,0569 \\ \delta \lambda_1 = 0,0127 \\ \delta \lambda_2 = 1,1817 \\ \delta \lambda_3 = -0,0014 \\ 1 - \delta = 0,4334 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} \delta = 0,5666 \\ \lambda_0 = -0,1004 \\ \lambda_1 = 0,0225 \\ \lambda_2 = 2,0856 \\ \lambda_3 = -0,0025 \end{cases} \quad (3.18)$$

Отримана оцінка швидкості адаптації рівня капіталізації банків до оптимальної в Україні є недосить високою. У середньому за рік у банку

фактичні зміни в капіталізації будуть становити тільки 56,66 % від їх бажаних значень. Отже, оптимальне значення кожного окремого банку можна визначити за допомогою такої економетричної моделі:

$$Y^* = -0,1004 + 0,0225 \ln(X_{3t}) + 2,0856 X_{5t} - 0,0025 X_{9t}. \quad (3.19)$$

Через те, що фактична й оптимальна капіталізація банку, як правило, відрізняються, доцільним є розрахунок такого показника як коефіцієнт оптимальної капіталізації банку [223; 224]. Цей коефіцієнт має характеризувати співвідношення між оптимальною й фактичною капіталізацією на заданий момент часу для певного банку. Розрахунок такого коефіцієнта доцільно проводити за формулою:

$$K_{OK} = \left(\frac{Y_t}{Y_t^*} \right)^h, \quad (3.20)$$

де h – параметр, що приймає значення 1, коли оптимальна капіталізація більша або дорівнює фактичній, $i - 1$ – у протилежному випадку.

Якщо оптимальна і фактична капіталізація банку співпадають, тобто фактична капіталізація банку є оптимальною, коефіцієнт оптимальної капіталізації дорівнює 1. Чим ближче значення цього коефіцієнту до 1, тим більше фактичний рівень сформованого банківського капіталу відповідає оптимальному. Отже, як показано на рис. 3.4 і табл. 3.4, 36,4 % банків мають фактичну капіталізацію близьку до оптимальної (K_{OK} знаходиться в інтервалі (0,8; 1]). Середнє значення K_{OK} становить 0,7353, тобто у середньому фактична капіталізація банків на 73,53 % відповідає оптимальній. Слід зауважити, що для 78,8 % банків відхилення фактичної структури капіталу від оптимальної обумовлено недостатнім обсягом власного капіталу, з яких 59,4 % (19 банків) – банки з високо ризикованим підходом до формування капіталу, 40,6 % (13 банків) – з поміркованим підходом до формування капіталу.

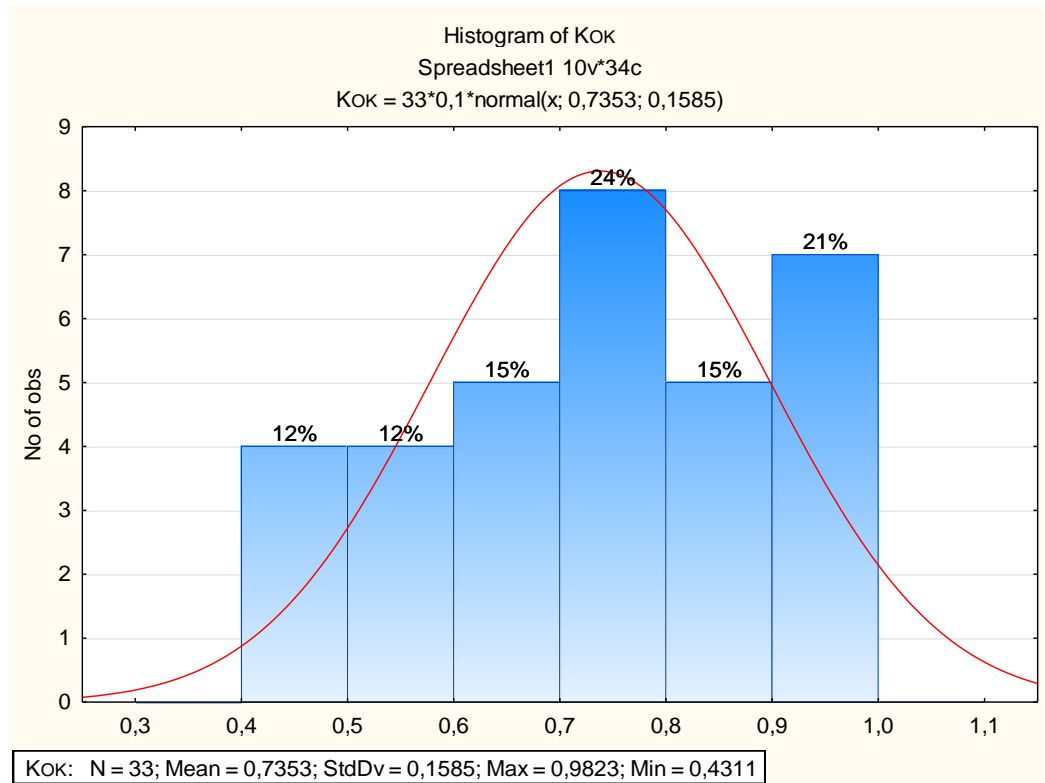

Рис. 3.4. Розподіл банків за коефіцієнтом оптимальної капіталізації (Кок)

Відповідна характеристична функція розподілу нормальної випадкової величини $\Phi(x; a, \sigma^2)$ задається співвідношенням:

$$\Phi(x; a, \sigma^2) = \frac{1}{\sqrt{2\pi} \cdot 0,1585} \int_{-\infty}^x e^{-\frac{(x-0,7353)^2}{0,0502}} dt, \quad (3.21)$$

де a – середнє значення випадкової величини, частки од.;

σ^2 – дисперсія випадкової величини, частки од. кв.

Таким чином, перевагою у використанні запропонованої економетричної моделі при визначенні оптимальної капіталізації банку порівняно з іншими математичними моделями є те, що її параметри відображають економічні умови формування банківського капіталу саме в специфічних умовах вітчизняної економіки. Ця методика дає можливість кількісного визначення оптимальної капіталізації для кожного окремого банку з урахуванням пруденційних вимог щодо капіталу.

3.3. Розвиток теорії фінансового левериджу та вимірювання його ефектів в банківській сфері

Фінансовий леверидж характеризує використання банком залучених і позикових коштів, що впливає на зміну рентабельності власного банківського капіталу. Показник, що відображає рівень додаткового прибутку на власний капітал банку, що генерується, за різної частки використання залученого і позикового капіталу, називається ефектом фінансового левериджу. Такий показник розроблявся переважно для суб'єктів господарювання реального сектору економіки, які мають обмежену кількість кредитів і джерел позикових коштів взагалі, на відміну від банків, у розпорядженні яких знаходяться значні обсяги залучених і позикових коштів, різних за видами. Тому, ґрунтуючись на поняттях «процентна маржа», «чиста процентна маржа», «чистий спред», пропонуємо модифікувати загальновідому формулу коефіцієнту фінансового левериджу таким чином:

$$DFL = (1-t) \cdot (ROA - r_w) \cdot \frac{D}{E} = (1-t) \cdot \left(ROA - \frac{IE + CSL}{FCA + AL} \right) \cdot \frac{D}{E}, \quad (3.22)$$

де t – ставка податку на прибуток, частки од.;

ROA – рентабельність активів, частки од.;

r_w – середньозважена вартість залученого і позикового капіталів, частки од.;

D – залучений і позиковий капітал, тис. грн;

E – власний капітал, тис. грн;

IE – процентні витрати, тис. грн;

CSL – витрати на обслуговування кредитів, тис. грн;

FCA – підпроцентні депозити, тис. грн;

AL – залучені кредити, тис. грн.

Слід відмітити, що рівень фінансового важеля зростає зі збільшенням частки залучених і позикових коштів у банківському капіталі. З одного боку, чим більше залученого і позикового капіталів та відсотки за ними, тим дієвішим є фінансовий важіль, тим більше можливостей для активізації фінансової діяльності, а з іншого боку, відбувається збільшення ризику втрати фінансової стійкості. Одним із напрямів застосування формули (3.22) є обґрунтування і оцінка ефективності рішень щодо формування банківського капіталу.

Розглянемо на прикладі одного з найбільш крупних банків української банківської системи – ПАТ «ПУМБ» визначення оптимальної структури банківського капіталу з урахуванням пруденційних обмежень й оцінку прийнятих рішень на основі ефекту фінансового левериджу. Вихідна інформація для розрахунків представлена у табл. 3.13.

Таблиця 3.13

Окремі показники формування банківського капіталу ПАТ «ПУМБ»

Фактична структура капіталу (Y)	Оптимальна структура капіталу (Y^*)	Коефіцієнт оптимальної капіталізації ($K_{ок}$)
0,1250	0,1459	0,8573
- у т.ч. в абсолютному виразі, тис. грн	- у т.ч. в абсолютному виразі, тис. грн	
2888201	3371108	

З табл. 3.13 видно, що для побудови оптимальної структури капіталу, ПАТ «ПУМБ» необхідно підвищити частку власного капіталу з 12,50 % до 15,24 % (382587 тис. грн). Як один з варіантів стратегії формування банківського капіталу можна обрати стратегію збільшення власного капіталу шляхом тезаврації прибутку. Разом з цим набуває важливості визначення того, як ці зміни вплинуть на діяльність банківської установи, її надійність. З цією метою побудуємо модель максимізації приросту власного капіталу з

урахуванням дотримання встановлених резервів на знецінення активів банківської установи. Умовні позначення:

x_i – обсяг банківського капіталу, що направляється на здійснення i -ого виду активних операцій (кредитування, операції з цінними паперами, розміщення депозитів в інших банках тощо), тис. грн;

$r_i (d_i)$ – ставка відсотка за i -им видом активів (облікова ставка відсотка), частки од.;

n_i – термін функціонування активу i -го виду, років;

m_a – наявні у банку кошти для здійснення активних операцій, тис. грн;

g_i – ставка резервування за i -им видом активів, частки од.;

$m_{a,d}$ – обсяг коштів, які потребують суб'єкти фінансового ринку (попит), і максимальний обсяг коштів, який банк може виділити на фінансування i -ого виду активу (пропозиція), тис. грн;

RC_{t-1} – регулятивний капітал, сформований у попередній період часу, тис. грн;

$a_{l,t-1} (a_l)$ – активи, зважені за ступенем кредитного ризику l , сформовані у попередній період часу (активи, зважені за ступенем кредитного ризику l , які будуть сформовані у наступному періоді), тис. грн;

$SI (SD), CI (CD)$ – кількість активів за якими нараховуються прості і складні відсотки (використовуються прості і складні облікові ставки), од.;

I_t – обсяг процентних доходів від раніше здійснених активних операцій у наступному періоді, тис. грн;

IE_t – обсяг процентних витрат у наступному періоді, тис. грн;

OI_t – очікуваний обсяг інших видів доходу на наступний період, тис. грн;

OE_t – очікуваний обсяг інших видів витрат на наступний період, тис. грн;

q_i – комісійні, що утримуються банком, частки од.;

s_j – обсяг зобов'язань терміном j , які передбачається погасити за рахунок коштів, що надійдуть від повернення активів, вкладення в які банк зараз планує, тис. грн;

T – ставка податку на прибуток банку, частки од.;

$A_{t-1}(A_t)$ – обсяг активів банку у попередній і наступний періоди відповідно, тис. грн;

$G_{t-1}(G_t)$ – обсяг резервів для відшкодування можливих втрат за активними операціями, сформованих раніше (обсяг резервів для відшкодування можливих втрат за активними операціями, що буде сформовано), тис. грн.

Кошти, які має банківська установа у своєму розпорядженні для здійснення активних операцій, розподіляються у межах залишків на кореспондентському рахунку в НБУ. Обсяг фінансування активів не має перевищувати наявних у банку ресурсів з вирахуванням резервів для відшкодування можливих втрат за активними операціями, що утворюються ним відповідно до Положення «Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями» від 25.01.2012 № 23 [225]. Цю умову можна записати у такий спосіб:

$$\sum_{i=1}^n x_i \leq m_a - \sum_{i=1}^n g_i \cdot x_i. \quad (3.23)$$

При визначенні обсягу коштів, який буде виділений на фінансування окремого виду активів, банк має враховувати попит з боку позичальників, емітентів тощо. Обмеження на розмір кожного активу можна записати наступним чином:

$$x_i \leq m_{a,d}. \quad (3.24)$$

Для того, щоб банк мав можливість своєчасно і в повному обсязі розраховуватися за своїми зобов'язаннями, що впливають з торговельних, кредитних або інших операцій грошового характеру, він повинен дотримуватись вимог щодо достатності (адекватності) регулятивного капіталу:

$$\frac{RC_{t-1}}{a_{t-1} + (a_t - a_{t-1})} = \frac{RC_{t-1}}{a_t + \sum_{i=1}^n l_i (x_i - g_i x_i)} \geq 0,1 \quad (3.25)$$

Обов'язковою умовою беззбиткової діяльності банку є те, що загальні доходи банківської установи не мають бути меншими за її загальні витрати. Загальні доходи банку у розрахунковому періоді складаються з суми доходів від раніше здійснених вкладів в активи, відсотків за активами, в які розглядається можливість вкладення й інших непроцентних доходів. Витрати банку включають витрати на виплату відсотків за залученими та позиченими коштами та інших непроцентних витрат.

Обмеження на неперевикнення банківськими витратами банківських доходів, можна записати в такому вигляді:

$$\begin{aligned} & \sum_{i=1}^{SI} x_i \cdot r_i \cdot n_i + \sum_{i=SI+1}^{CI} x_i \cdot ((1+r_i)^{n_i} - 1) + \sum_{i=SI+CI+1}^{SD} x_i \left(\frac{d_i}{1-n_i d_i} \right) + \\ & + \sum_{i=SI+CI+SD+1}^{CD} x_i \cdot ((1-n \cdot d)^{\frac{1}{n_i}} - 1) + I_t + OI_t \geq IE_t + OE_t \end{aligned} \quad (3.26)$$

Окремо можна виразити утримання банком комісійних, виділивши їх з інших видів доходу (OI_t):

$$\begin{aligned} & \sum_{i=1}^{SI} x_i \frac{r_i \cdot n_i}{(1-q_i) \cdot n} + \sum_{i=SI+1}^{CI} x_i \cdot ((1+r_i)^{n_i} \cdot (1-q_i)^{\frac{1}{n}} - 1) + \\ & + \sum_{i=SI+CI+1}^{SD} x_i \left(\frac{d_i}{1-n_i d_i - q_i} \right) + \sum_{i=SI+CI+SD+1}^{CD} x_i \cdot ((1-n \cdot d - q_i)^{\frac{1}{n_i}} - 1) + \\ & + I_t + OI_t \geq IE_t + OE_t \end{aligned} \quad (3.27)$$

Врахування обмеження на перевищення розміру резервів за активними операціями над лімітом відповідно до ст. 139.3.1 Податкового кодексу України [226]:

$$G_{t-1} + \sum_{i=1}^n g_i \cdot x_i \leq 0,2 \cdot A_{t-1} + 0,2(A_t - A_{t-1}) \text{ або } G_{t-1} + \sum_{i=1}^n g_i \cdot x_i \leq 0,2 \cdot A_{t-1} + 0,2 \cdot \sum_{i=1}^n x_i \quad (3.28)$$

$$G_{t-1} + \sum_{i=1}^n g_i \cdot x_i \leq a_{l_{t-1}} + (a_{l_t} - a_{l_{t-1}}) \text{ або } G_{t-1} + \sum_{i=1}^n g_i \cdot x_i \leq a_l + \sum_{i=1}^n l_i (x_i - g_i x_i) \quad (3.29)$$

Одним з першочергових завдань банківської установи при розміщенні своїх фінансових ресурсів в активи на певний момент часу є забезпечення здатності своєчасного виконання його зобов'язань, тобто підтримання відповідного рівня ліквідності. Для цього банк може здійснювати узгодження термінів та обсягів своїх активів і пасивів. В такому випадку характер банківського капіталу, строки його залучення визначатимуть обсяги та строки розміщення активів.

Цільова функція моделі, що відображає приріст капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку з урахуванням дотримання встановлених резервів на знецінення активів банківської установи (обґрунтування використання нерозподіленого прибутку з метою забезпечення приросту власного капіталу банку знайшло відображення у роботах [227-228]):

$$\Delta K = \left(\sum_{i=1}^{SI} x_i \frac{r_i \cdot n_i}{(1-q_i) \cdot n} + \sum_{i=SI+1}^{CI} x_i \cdot ((1+r_i)^{n_i} \cdot (1-q_i)^{-\frac{1}{n}} - 1) + \sum_{i=SI+CI+1}^{SD} x_i \left(\frac{d_i}{1-n_i d_i - q_i} \right) + \right. \\ \left. + \sum_{i=SI+CI+SD+1}^{CD} x_i \cdot ((1-n \cdot d - q_i)^{-\frac{1}{n_i}} - 1) + I_t + OI_t - IE_t - OE_t - \sum_{i=1}^n g_i \cdot x_i \right) \cdot (1-T) \rightarrow \max \quad (3.30)$$

Цільова функція моделі, що відображає приріст капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку з урахуванням дотримання встановлених резервів на знецінення активів банківської установи з узгодженням різних за терміном активів і пасивів набуде такого вигляду:

$$Z = \frac{\left(\sum_{i=1}^{SI} x_i \frac{r_i \cdot n_i}{(1-q_i) \cdot n} + \sum_{i=SI+1}^{CI} x_i \cdot ((1+r_i)^{n_i} \cdot (1-q_i)^{-\frac{1}{n}} - 1) + \sum_{i=SI+CI+1}^{SD} x_i \left(\frac{d_i}{1-n_i d_i - q_i} \right) + \right. \\ \left. + \sum_{i=SI+CI+SD+1}^{CD} x_i \cdot ((1-n \cdot d - q_i)^{-\frac{1}{n_i}} - 1) + I_t + OI_t - IE_t - OE_t - \sum_{i=1}^n g_i \cdot x_i \right) \cdot (1-T)}{\sqrt{\sum_{j=1}^J \left(1 - \frac{\sum_{i=1}^{i_j} x_i}{s_j} \right)^2}} \rightarrow \max \quad (3.31)$$

Модель набуде наступного вигляду:

$$\Delta K = \frac{\left(\sum_{i=1}^{SI} x_i \frac{r_i \cdot n_i}{(1-q_i) \cdot n} + \sum_{i=SI+1}^{CI} x_i \cdot ((1+r_i)^{n_i} \cdot (1-q_i)^{-\frac{1}{n}} - 1) + \sum_{i=SI+CI+1}^{SD} x_i \left(\frac{d_i}{1-n_i d_i - q_i} \right) + \right) \cdot (1-T) + \sum_{i=SI+CI+SD+1}^{CD} x_i \cdot ((1-n \cdot d - q_i)^{-\frac{1}{n_i}} - 1) + I_t + OI_t - IE_t - OE_t - \sum_{i=1}^n g_i \cdot x_i}{\sqrt{\sum_{j=1}^J \left(1 - \frac{\sum_{i=1}^{i_j} x_i}{s_j} \right)^2}} \rightarrow \max$$

$$\left\{ \begin{array}{l} \sum_{i=1}^n x_i \leq m_a - \sum_{i=1}^n g_i \cdot x_i \\ x_i \leq m_{a,d} \\ \frac{RC}{a_{l_{t-1}} + \sum_{i=1}^n l_i (x_i - g_i x_i)} \geq 0,1 \\ \sum_{i=1}^{b_1} x_i \frac{r_i \cdot n_i}{(1-q_i) \cdot n} + \sum_{i=b_1+1}^b x_i \cdot ((1+r_i)^{n_i} \cdot (1-q_i)^{-\frac{1}{n}} - 1) + \sum_{i=1}^{b'_1} x_i \left(\frac{d_i}{1-n_i d_i - q_i} \right) + \\ + \sum_{i=b'_1+1}^{b'} x_i \cdot ((1-n \cdot d - q_i)^{-\frac{1}{n_i}} - 1) + I_t + OI_t \geq IE_t + OE_t \\ G_{t-1} + \sum_{i=1}^n g_i \cdot x_i \leq 0,2 \cdot A + 0,2 \cdot \sum_{i=1}^n x_i \\ G_{t-1} + \sum_{i=1}^n g_i \cdot x_i \leq a_t + \sum_{i=1}^n l_i (x_i - g_i x_i) \\ x_i \geq 0, \quad i = \overline{1, n} \end{array} \right. \quad (3.32)$$

Залучені кошти протягом місяця з початку року ПАТ «ПУМБ» склали 881313 тис. грн, у тому числі: строкові депозити – 616919 тис. грн, депозити до запитання – 264394 тис. грн (з них резервна база – 15781,7 тис. грн (з 31.12.2014 норматив обов'язкового резервування за строковими депозитами – 3 %, за коштами на поточних рахунках та депозитами на вимогу – 6,5 %).

У табл. 3.14–3.16 наведені значення даних окремих параметрів моделі (3.31), які використовуються для проведення розрахунків.

**Прогнозні дані попиту на кредитування
(за інформацією банківської установи і з урахуванням інтересів банку)
у розрізі термінів надання, відсотки за кредитами**

Вид активу	Попит на активу $m_{a,d}$, тис. грн	Категорія якості активу	Зважене значення показника ризиків активу	Термін функціонування активу, днів	Ставка відсотка за активом, %
А. Кредитування фізичних осіб	79000	I	0,03	60	22
Б. Кредитування фізичних осіб	83000	I	0,06	120	24
В. Кредитування фізичних осіб	181000	II	0,16	30	28
Г. Кредитування юридичної осіб	340000	I	0,02	60	15,7
Д. Кредитування юридичної осіб	248500	I	0,04	180	25
Ж. Кредитування юридичної осіб	1560	I	0,06	300	20
З. Кредитування юридичної осіб	9500	II	0,13	420	14,6
К. Кредитування юридичної осіб	17500	II	0,16	180	23
Л. Кредитування бюджетних установ	370000	I	0,06	300	21

Таблиця 3.15

Обсяг процентних доходів від здійснених вкладень в активи та процентних витрат, очікуваних інших доходів і витрат банку у розрахунковому періоді

Показник	Обсяг, тис. грн
Процентні доходи від раніше здійснених вкладень в активи (I_t)	144529
Процентні витрати (IE_t)	98853
Інші доходи (очікувані) (OI_t)	48920
Інші витрати (очікувані) (OE_t)	30120

Таблиця 3.16

**Обсяг сформованих резервів для відшкодування можливих втрат за
раніше здійсненими активними операціями, обсяг регулятивного капіталу
банку і зважених за ризиком активів**

Показник	Обсяг, тис. грн
Сформовані резерви для відшкодування можливих втрат за активними операціями	3926194
Регулятивний капітал	2623221
Активи, зважені на ризик	21607546
Сукупні активи	23105607

Таблиця 3.17

Обсяги залучених зобов'язань банком у розрізі термінів

Терміни залучення зобов'язань, днів	Обсяг зобов'язань, тис. грн
від 30 до 60	164034
від 61 до 90	100360
від 91 до 120	0
від 121 до 150	21,3
від 151 до 180	100000
від 181 до 210	0
від 211 до 240	0
від 241 до 270	121116
від 271 до 300	0
від 301 до 330	100000
від 331 до 360	0
від 361 до 390	0
від 391 до 420	280000

Модель максимізації приросту власного капіталу з урахуванням дотримання встановлених резервів на знецінення активів банківської установи і узгодженості активів та зобов'язань матиме такий вигляд:

$$Z = \frac{\left(0,0367x_1 + 0,08x_2 + 0,0233x_3 + 0,0262x_4 + 0,125x_5 + 0,1667x_6 + 0,1723x_7 + \right. \\ \left. + 0,115x_8 + 0,175x_9 + 210529 + 59920 - 101853 - 30120 - 0,03x_1 - 0,06x_2 - \right. \\ \left. - 0,16x_3 - 0,02x_4 - 0,04x_5 - 0,06x_6 - 0,13x_7 - 0,16x_8 - 0,06x_9 \right) \cdot (1 - 0,18)}{\sqrt{\left(1 - \frac{x_1 + x_4}{100360} \right)^2 + \left(1 - \frac{x_2}{83000} \right)^2 + \left(1 - \frac{x_3}{164034} \right)^2 + \left(1 - \frac{x_5 + x_8}{138137,3} \right)^2 + \left(1 - \frac{x_6 + x_9}{370500} \right)^2 + \left(1 - \frac{x_7}{9500} \right)^2}} \rightarrow \max$$

$$\left\{ \begin{array}{l} x_1 + x_2 + x_3 + x_4 + x_5 + x_6 + x_7 + x_8 + x_9 \leq 865531,3 - 0,03x_1 - 0,06x_2 - 0,16x_3 - 0,02x_4 - \\ - 0,04x_5 - 0,06x_6 - 0,13x_7 - 0,16x_8 - 0,06x_9 \\ \frac{2623221}{21607546 + 1 \cdot (0,97x_1 + 0,94x_2 + 0,84x_3 + 0,98x_4 + 0,96x_5 + 0,94x_6 + 0,87x_7 + 0,84x_8 + 0,94x_9)} \geq 0,1 \\ 0,0367x_1 + 0,08x_2 + 0,0233x_3 + 0,0262x_4 + 0,125x_5 + 0,1667x_6 + 0,1723x_7 + \\ + 0,115x_8 + 0,175x_9 + 210529 + 59920 - 101853 - 30120 \geq 0 \\ 3926194 + 0,03x_1 + 0,06x_2 + 0,16x_3 + 0,02x_4 + 0,04x_5 + 0,06x_6 + 0,13x_7 + 0,16x_8 + 0,06x_9 \leq 4621121,4 + \\ + 0,2(x_1 + x_2 + x_3 + x_4 + x_5 + x_6 + x_7 + x_8 + x_9) \\ 3926194 + 0,03x_1 + 0,06x_2 + 0,16x_3 + 0,02x_4 + 0,04x_5 + 0,06x_6 + 0,13x_7 + 0,16x_8 + 0,06x_9 \leq 21607546 + \\ + 0,97x_1 + 0,94x_2 + 0,84x_3 + 0,98x_4 + 0,96x_5 + 0,94x_6 + 0,87x_7 + 0,84x_8 + 0,94x_9 \\ x_1 \leq 79000 \\ x_2 \leq 83000 \\ x_3 \leq 181000 \\ x_4 \leq 340000 \\ x_5 \leq 248500 \\ x_6 \leq 1560 \\ x_7 \leq 9500 \\ x_8 \leq 17500 \\ x_9 \leq 370000 \\ x_i \geq 0, \quad i = \overline{1,9} \end{array} \right. \quad (3.33)$$

За допомогою «Пошуку рішення» *Excel* знайдемо розв'язок задачі нелінійного програмування, якою є модель (3.32).

Цільова функція Z має максимальне значення 1068349,375, вектор оптимальних значень змінних $X = (0; 80987,191; 155008,645; 97516,764; 132786,184; 1555,474; 9472,112; 0; 330148,896)$. При цьому, приріст капіталу (ΔK) складе 138851,628 тис. грн – рис. 3.5.

Якщо задача полягає тільки у максимізації приросту власного капіталу з урахуванням дотримання встановлених резервів на знецінення активів банківської установи, то ΔK складе 168188,247 тис. грн, вектор оптимальних значень змінних $X = (79000; 83000; 0; 32502,647; 248500; 1560; 9500; 0; 370000)$ – рис. 3.6.

B1		=0,0367*B2+0,06*B3+0,0233*B4+0,0262*B5+0,125*B6+0,1667*B7+0,1723*B8+0,115*B9+0,175*B10+210	
A	B		
1	Z	1068349,375	
2	x ₁	0	
3	x ₂	80987,19123	
4	x ₃	155008,6449	
5	x ₄	97516,7644	
6	x ₅	132786,1844	
7	x ₆	1555,473869	
8	x ₇	9472,111608	
9	x ₈	0	
10	x ₉	330148,8956	
11	Обмеж.1	807475,266	≤ 807475,3
12	Обмеж.2	0,117333501	≥ 0,1
13	Обмеж.3	227387,2881	≥ 0
14	Обмеж.4	3984250,034	≤ 4782616
15	Обмеж.5	3984250,034	≤ 22356965
16	Обмеж.6	0	≤ 79000
17	Обмеж.7	80987,19123	≤ 83000
18	Обмеж.8	155008,6449	≤ 181000
19	Обмеж.9	97516,7644	≤ 340000
20	Обмеж.10	132786,1844	≤ 248500
21	Обмеж.11	1555,473869	≤ 1560
22	Обмеж.12	9472,111608	≤ 9500
23	Обмеж.13	0	≤ 17500
24	Обмеж.14	330148,8956	≤ 370000

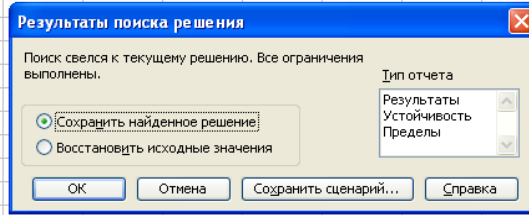

Рис. 3.5. Розв'язок задачі максимізації приросту власного капіталу з урахуванням дотримання встановлених резервів на знецінення активів банківської установи і узгодженості активів та зобов'язань (фрагмент робочого листа *Excel*)

E5		=												
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K				
1	ΔК	168188,2471												
2	x ₁	79000												
3	x ₂	83000												
4	x ₃	0												
5	x ₄	32502,64706												
6	x ₅	248500												
7	x ₆	1560												
8	x ₇	9500												
9	x ₈	0												
10	x ₉	370000												
11	Обмеж.1	824062,6471	≤	824062,6										
12	Обмеж.2	0,117159652	≥	0,1										
13	Обмеж.3	246576,2714	≥	0										
14	Обмеж.4	3967662,653	≤	4785934										
15	Обмеж.5	3967662,653	≤	22390140										
16	Обмеж.6	79000	≤	79000										
17	Обмеж.7	83000	≤	83000										
18	Обмеж.8	0	≤	181000										
19	Обмеж.9	32502,64706	≤	340000										
20	Обмеж.10	248500	≤	248500										
21	Обмеж.11	1560	≤	1560										
22	Обмеж.12	9500	≤	9500										
23	Обмеж.13	0	≤	17500										
24	Обмеж.14	370000	≤	370000										

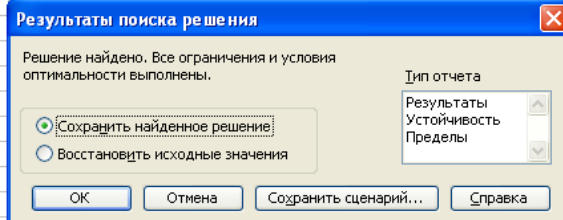

Рис. 3.6. Розв'язок задачі максимізації приросту власного капіталу з урахуванням дотримання встановлених резервів на знецінення активів банківської установи (фрагмент робочого листа *Excel*)

Для порівняння результатів розрахунків зведемо їх у табл. 3.18.

Таблиця 3.18

Порівняння результатів розрахунків за моделями (3.30) і (3.31)

Вид активу	Попит на активу _{ма,д} , тис. грн	При цільвій функції Z	Відхилення +/-, тис. грн	При цільвій функції ΔK	Відхилення +/-, тис. грн
А. Кредитування фізичних осіб	79000	0	-79000	79000	0
Б. Кредитування фізичних осіб	83000	80987,191	-2012,809	83000	0
В. Кредитування фізичних осіб	181000	155008,645	25991,355	0	-181000
Г. Кредитування юридичної осіб	340000	97516,764	-242483,236	32502,647	-307497,353
Д. Кредитування юридичної осіб	248500	132786,184	-115713,816	248500	0
Ж. Кредитування юридичної осіб	1560	9472,112	-7912,112	1560	0
З. Кредитування юридичної осіб	9500	0	-9500	9500	0
К. Кредитування юридичної осіб	17500	1555,474	-15944,526	0	-17500
Л. Кредитування бюджетних установ	370000	330148,896	-39851,104	370000	0
ΔK		138851,628		168188,247	

Здійснимо оцінку змін у структурі капіталу за допомогою формули (3.22):

$$DFL_0 = (1 - 0,18) \cdot \left(\frac{119465,98}{23105607} - \frac{98150 + 87110}{24516440 + 13251179} \right) \cdot 6,89 = 0,0015 \text{ або } 0,15\%$$

$$DFL_1 = (1 - 0,18) \cdot ((0,005170 + 0,000262) - (0,004905 + 0,00016)) \cdot 6,97 = 0,0021 \text{ або } 0,21\%$$

$$\Delta DFL = 0,21 - 0,15 = 0,06 \text{ в. п.}$$

Отже, зміни у структурі капіталу у наближенні до оптимальної привели до зростання ефекту фінансового важеля на 0,06 в. п. за рахунок зростання *ROA* на 0,0003 в. п. у місячному обчисленні та збільшенні плеча фінансового левериджу з 6,89 до 6,97.

Запропоновані рекомендації дозволять обґрунтовувати рішення щодо формування капіталу з позиції ефективності, забезпечувати формування банківського капіталу близького до оптимального (табл. 3.19).

Таблиця 3.19

**Результати оптимізації структури капіталу ПАТ «ПУМБ»
за даними на початок 2015 р.**

Показник	Одиниці виміру	Структура капіталу		
		фактична (відповідно Базель III)	за моделями оптимізації (3.19) і (3.31)	оптимальна структура (прогноз)
1	2	3	4	5
1. Регулятивний капітал банку	млрд грн	2,62	2,71	2,99
2. Мінімальний рівень базового капіталу	%	14,11	14,0	13,92
3. Резервний буфер капіталу	%	2,5	2,5	2,5
	млрд грн	0,54	0,53	0,65
4. Мінімальний капітал першого рівня	%	8,2	8,12	7,97
5. Коефіцієнт левериджу	%	7,67	7,64	7,58
6. Ризик капіталу системно важливих банків	частки од.	0,21	0,21	0,18
7. Буфер системної важливості	%	1,52	1,52	1,52
	млрд грн	0,32	0,34	0,40

1	2	3	4	5
8. Мінімальний рівень сукупного капіталу	%	8,12	8,23	8,96
9. Коефіцієнт покриття ліквідності	%	96,89	97,81	103,6
10. Коефіцієнт чистого стабільного фінансування	%	126,58	128,43	132,51
11. Запас міцності капітальної бази	млрд грн	4,11	4,17	4,53
12. Приріст власного капіталу	млрд грн	-	0,14	0,38
13. Рентабельність активів	%	0,52	0,54	0,62
14. Ефект фінансового леве-риджу	%	0,15	0,21	0,28
15. Рентабельність власного капіталу	%	3,41	3,5	4,13

Використання розроблених пропозицій дозволило сформувати оптимальну структуру капіталу ПАТ «ПУМБ», збільшивши рівень його капіталізації, і забезпечити дотримання пруденційних вимог щодо капіталу відповідно до стандартів Базель III. Ефективне використання залучених коштів дало можливість отримати внутрішнє джерело приросту власного капіталу банківської установи – чистий прибуток, обсягом 0,38 млрд грн і збільшити рентабельність активів на 0,1 в. п. до 0,62 %. Крім того, відбулося зростання ефекту фінансового леве-риджу на 0,13 в. п., що означає зростання рівня додаткової генерації прибутку на власний капітал. Як наслідок, рентабельність власного капіталу ПАТ «ПУМБ» зросла з 3,41 % до 4,13 %.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі отримано такі наукові результати:

1. Проведено адаптацію міжнародних стандартів Базель III щодо

формування банківського капіталу на прикладі ПАТ «ПУМБ», розраховано елементи регулятивного капіталу і систему аналітичних показників відповідно до національних і міжнародних стандартів. З метою удосконалення банківського регулювання запропоновано до використання додаткові аналітичні коефіцієнти, що характеризують формування капіталу банками: запас міцності капітальної бази і ризик капіталу системно важливих банків. На відміну від існуючої методики визначення системоутворюючих банків і встановлення мінімальних вимог до буферу системної важливості, рекомендовано віднесення до системно важливих банків 1 і 2 групи і врахування при встановленні мінімальних вимог до буферу системної важливості, коефіцієнту ризику капіталу, що визначається на основі нерівності Кантеллі як імовірність невиконання нормативу достатності капіталу, і характеру підходу банку до формування капіталу (високо ризиковий, поміркований та низькоризиковий).

2. Побудовано і здійснено аналіз динамічної економетричної моделі формування фактичної структури капіталу за даними річної фінансової звітності системоутворюючих банків було зроблено висновок про те, що на формування банківського капіталу здійснюють вплив як теоретичні чинники формування структури банківського капіталу (розмір банку, ризик діяльності банківської установ, структура капіталу, що мав банк у попередній період), так і пруденційні вимоги щодо капіталу (достатність регулятивного капіталу). Застосування гіпотези часткових пристосувань дало можливість визначити модель формування оптимальної структури капіталу банку. Надано оцінку відповідності фактичної капіталізації банків 1 і 2 груп критеріям оптимальності у розрізі виділених груп за ризиком формування капіталу. Показано, що для більшості досліджуваних банків відхилення фактичної структури банківського капіталу від оптимальної пов'язано з їх недостатньою капіталізацією.

3. Запропоновано методичні рекомендації щодо визначення ефекту фінансового левериджу з урахуванням специфіки банківської діяльності. В основу покладено оптимізаційну модель з цільовою функцією максимізації

приросту власного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку. Цільова функція враховує дотримання встановлених лімітів формування резервів на знецінення активів банківської установи й узгодження різних за термінами активів і пасивів. Крім того, обмеженнями функції максимізації приросту капіталу є: неперевикнення банківських витрат над доходами (забезпечення беззбитковості діяльності), здійснення активних операцій банківською установою у межах залишків коштів на коррахунку в НБУ, попит з боку позичальників і емітентів, дотримання достатнього рівня регулятивного капіталу, неперевикнення розміру резервів за активними операціями відповідних лімітів. При вимірюванні ефекту фінансового левеїджу рекомендовано розрахунок середньозваженої вартості залученого і позикового капіталів як співвідношення суми процентних витрат і витрат на обслуговування кредитів та підпроцентних депозитів і залучених кредитів, що відбиває специфіку банківської діяльності.

4. Запропоновані рекомендації щодо вимірювання ефектів фінансового левеїджу були апробовані в умовах ПАТ «ПУМБ». Основні результати зводяться до такого: використання розроблених пропозицій дозволило сформуваи оптимальну структуру капіталу ПАТ «ПУМБ», збільшивши рівень його капіталізації, і забезпечити дотримання пруденційних вимог щодо капіталу відповідно до стандартів Базель III.

Результати дослідження висвітлено у публікаціях [191; 223; 224; 227; 228].

ВИСНОВКИ

Результатом виконаного дослідження є сукупність теоретичних і практичних положень, що визначають концептуальні основи та шляхи вирішення актуального наукового завдання – удосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу. Зміст основних висновків і рекомендацій полягає в такому.

1. На основі аналізу й узагальнення теоретичних концепцій банківського капіталу (концепції економічного і регулятивного капіталу, концепції балансової та ринкової вартості капіталу, концепції ринкової капіталізації та концепції «ринково-визначеного» капіталу) уточнено поняття банківського капіталу відповідно до сучасних теоретичних концепцій із позицій багатоаспектності цієї категорії, а також з урахуванням інституціональних особливостей банківської системи України обґрунтовано його класифікацію та ідентифіковано функції. Практична цінність одержаних результатів полягає у створенні передумов ефективної реалізації функцій управління банківським капіталом у процесі його формування та подальшого розміщення.

2. Обґрунтовано дефініцію фінансового механізму формування банківського капіталу та його складових із позицій системного підходу. Визначено детермінанти управління банківським капіталом, виходячи із завдань і принципів стратегічного управління банком. Формалізовано процес управління формуванням банківського капіталу в розрізі окремих об'єктів, представлених власним, залученим, позиковим капіталом. Він забезпечує альтернативність підходів до вибору завдань та інструментів управління банківським капіталом залежно від етапів життєвого циклу банку і коригування його стратегічних завдань. Практична цінність запропонованих підходів полягає в забезпеченні адаптивності процесу управління банківським капіталом відповідно до поточної ситуації в банківській системі й економіці загалом.

3. Розвинуто концептуальні засади вдосконалення фінансового механізму

формування банківського капіталу, в основу якої покладено методологію дослідження, що складається з двох рівнів: загальні економічні інституційні теорії та специфічні теорії банківського капіталу. Принципово новим є коригування загальних підходів із урахуванням специфіки банківської діяльності: дотримання пруденційних норм, наявність залученого і субординованого капіталу, що ускладнює оцінку ефекту фінансового левериджу, а також фідуціарний характер відповідальності перед клієнтами. Обґрунтовано мету та цільові орієнтири концептуальних засад, реалізація яких на практиці дозволить адаптувати міжнародні стандарти до формування банківського капіталу, оптимізувати його структуру з урахуванням пруденційних обмежень, розвинути теорію фінансового левериджу в банківській сфері.

4. Побудовано різноформатні економетричні моделі залежності ВВП від характеристик розвитку банківської системи. Кількісно визначено показники еластичності ВВП за коефіцієнтом концентрації власного банківського капіталу і часткою кредитів банківського сектору. Доведено, що позитивна динаміка узагальнюючих економічних показників, обумовлена банківсько-орієнтованим типом вітчизняної фінансової системи, може бути забезпечена збільшенням економічних свобод та інвестиційної привабливості банківського сектору, у тому числі для іноземного капіталу. Зростання його капіталізації є однією з передумов подолання поточної соціально-економічної кризи і переходу до стійкого зростання національної економіки.

5. Досліджено пруденційні та ринкові аспекти формування банківського капіталу. Ефективність пруденційного регулювання визначено на основі аналізу фактичного виконання банками обов'язкових економічних нормативів капіталу, ідентифікації характеру його статистичного розподілення, кластеризації банківських установ за рівнем ризику формування банківського капіталу. Оцінка ринкових аспектів дозволила виявити такі особливості: абсолютне домінування висококонцентрованої акціонерної форми власності банківських установ; скорочення обсягу власного і залученого капіталу за

рахунок масового виведення банків із ринку та зниження довіри до банківської системи в сучасних умовах; зростання ролі позикового капіталу банків за рахунок рефінансування з боку НБУ у кризових умовах. Для подолання негативних ефектів розроблено науково-практичні рекомендації щодо збільшення капіталізації та зменшення ризиків діяльності банківських установ, забезпечення транспарентності формування й використання банківського капіталу.

6. Розроблено пропозиції щодо адаптації міжнародних стандартів капіталу до умов вітчизняної банківської системи шляхом розробки методичних рекомендацій щодо розрахунку складових регулятивного капіталу на основі вітчизняного плану рахунків і нормативно-правових актів регулювання банківської діяльності. Принципово новим є використання аналітичних показників запасу міцності капітальної бази і ризику формування капіталу системно важливих банків. Обґрунтовано встановлення мінімальних вимог до формування банками буферу системної важливості з урахуванням імовірності невиконання економічних нормативів капіталу і підходів до формування банківського капіталу. Це дозволить на практиці ефективно управляти системними й індивідуальними капітальними ризиками банківських установ.

7. На основі побудованої динамічної економетричної моделі, яка враховує вітчизняні інституціональні економічні умови формування структури банківського капіталу та пруденційні вимоги, надано оцінку відповідності фактичної капіталізації банківських установ критеріям оптимальності в розрізі виокремлених груп за ризиком формування капіталу. Це дозволяє визначати детермінанти управління капіталізацією в умовах обмеженого абсолютного розміру капітальної бази на основі відносних показників, які враховують специфічність діяльності конкретної банківської установи, зокрема кількісні та якісні показники активів і пасивів, їх структуру тощо.

8. Адаптовано традиційний підхід до вимірювання ефекту фінансового левериджу в реальному секторі економіки до специфіки банківської діяльності

шляхом визначення методичних підходів до розрахунку середньозваженої вартості залученого і позикового капіталів, який доповнено моделлю максимізації формування власного капіталу банку при дотриманні встановлених лімітів формування резервів на знецінення активів банківської установи й узгодження різних за термінами активів і пасивів, забезпеченні прибутковості здійснюваних банком операцій і виконання нормативів капіталу. Вимірювання ефектів фінансового левериджу із застосуванням даного підходу дозволить на практиці обґрунтовувати рішення щодо формування капіталу, оцінювати їх економічну доцільність в умовах обмеженого доступу до ринків капіталу.

Використання розроблених пропозицій та рекомендацій щодо вдосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу сприятиме підвищенню його ефективності, зниженню рівня ризиків, забезпечуватиме достатність банківського капіталу і матиме позитивний вплив на зростання вартості банківського бізнесу та капіталізації банківської системи, її стабільність й економічне зростання національної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Banks and Banking / The Code of Federal Regulations of the United States of America. – U.S. Government Printing Office, Washington, 1988. – 475 p.
2. Gardner M. Managing financial institutions: An asset/liability approach / M. Gardner, D. Mills. – Dryden Press, 1994 – 980 p.
3. Roussakis E. N. Commercial Banking in an Era of Deregulation. – 3rd Edition / E. N Roussakis. – Greenwood Publishing Group, 1997. – 436 p.
4. Jones D. Credit Risk Modeling and Internal Capital Allocation Processes: Implications for a Models-Based Regulatory Bank Capital Standard / D. Jones, J. Mingo // Journal of Economics and Business. – 1999. – №51. – P.79–108.
5. Saita F. Value at Risk and Bank Capital Management : Risk Adjusted Performances, Capital Management and Capital Allocation Decision Making / F. Saita. – Academic Press, 2010. – 280 p.
6. Meh C. The Role of Bank Capital in the Propagation of Shocks / C. Meh, K. Moran // WP№ 2008-36. – Bank of Canada, 2008. – 34 p.
7. Fontnouvelle P. The Potential Impact of Explicit Basel II Operational Risk Capital Charges on the Competitive Environment of Processing Banks in the United States / P. Fontnouvelle, V. Garrity, S. Chu, E. Rosengren // Federal Reserve Bank of Boston, 2005. – 69 p.
8. Hancock D. The Competitive Effects of Risk-Based Bank Capital Regulation: An Example from U.S. Mortgage Markets / D. Hancock, A. Lehnert, W. Passmore, S. Sherlund // Federal Reserve Board, 2006. – 50 p.
9. Петрук О. М. Банківська справа : навч. посібник / О. М. Петрук – К. : Кондор. – 2009. – 464 с.
10. Вовчак О. Д. Банківська справа : навч. посібник / О. Д. Вовчак, Н. М. Руцишин. – Львів : Новий світ. – 2008. – 560 с.

11. Реверчук С. К. Банковский капитал в системе воспроизводства / С. К. Реверчук // Экономическая теория и история экономической мысли. – 2011. – № 1. – С. 14–18.

12. Субханкулова А. И. Оценка банковского капитала на российском рынке / А. И. Субханкулова // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2009. – № 8. – С. 99–104.

13. Вулфел Дж. Ч. Энциклопедия банковского дела и финансов / Дж. Ч. Вулфел; руков. группы ред. русск. издания Красавина Л. Н. – М. : Федоров. – 2000. – 1030 с.

14. Енциклопедія банківської справи України / Редкол. : Стельмах В. С. (голова) та ін. – К.: Молодь, Ін Юре, 2001. – 680 с.

15. Про банки і банківську діяльність : закон України від 07.12.2000 № 2121 - III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>

16. Роуз П. Банковский менеджмент / П. Роуз; пер. с англ. И. Е. Новикова. М.: Дело, 1997. – 768 с.

17. Багдалов Р. Х. Собственный капитал банка и управление им : дисс. на соиск. научн. степени канд. экон. наук : спец. 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит» / Р. Х. Багдалов – Саратов, 2003. – 183 с.

18. Алексеєнко М. Д. Капітал банку : питання теорії і практики: [монографія] / М. Д. Алексеєнко– К. : КНЕУ, 2002. – 276 с.

19. Катранжи Л. Л. Багатоаспектність категорії «банківський капітал» / Л. Л. Катранжи // Фінансова система України : становлення та розвиток : матеріали X наук.-практ. конф. (18–19 травня 2012 р., м. Острого). – Острого : Національний університет «Острозька академія», 2012. – С. 54–56.

20. Про банки і банківську діяльність: закон України №2121 - III від 07.12.2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

21. Банківські асоціації та спілки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://who-is-who.com.ua/bookmarket/bankirs2010info/2/13.html>

22. АУБ і банківські асоціації 5 країн створили Центрально-Євразійську банківську федерацію [Електронний ресурс] / Українські новини. – Режим доступу: <http://un.ua/ukr/article/331643.html>

23. Директива 2006/48/ЄС Європейського Парламенту та Ради про започаткування та здійснення діяльності кредитних установ (виправлене видання) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_862

24. Directive 2006/49/EC of the European parliament and of the council of 14 June 2006 on the capital adequacy of investment firms and credit institutions (recast). - Retrived from: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex>

25. Сідак М. В. Порівняльний аналіз правових засад інституту достатності капіталу у кредитних інститутів у Європейському Союзі та країнах Східної Європи / М. В. Сідак, Б. Ю. Кинів // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2012. – Вип. 18. – С. 180–183.

26. Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the council of 26 June 2013 on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms, amending Directive 2002/87/EC and repealing Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC. – Retrived from: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:176:0338:0436>

27. Директива 2002/87/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 16 грудня 2002 року про додатковий нагляд за кредитними установами, страховими компаніями та інвестиційними фірмами, що входять до фінансового конгломерату, та про внесення змін до Директив Ради 73/239/ЄЕС, 79/267/ЄЕС, 92/49/ЄЕС, 92/96/ЄЕС, 93/6/ЄЕС та 93/22/ЄЕС, а також Директив Європейського Парламенту та Ради 98/78/ЄС та 2000/12/ЄС (ОВ L 35 від 11.02.2003, С.1) – Retrived from: http://nfp.gov.ua/files/docs/EU/Директива_2002_87_cons2011.docx

28. Ярощук О. В. Аналіз формування капіталу підприємства : автореф. дис ...канд. екон. наук : спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / О. В. Ярощук. – Тернопіль, 2004. – 24 с.

29. Кіреєва К. О. Регулювання банківського капіталу : автореф. дис... канд. екон. наук: спец. 08.04.01 «Фінанси грошовий обіг і кредит» / К. О. Кіреєва. – Київ, 2006. – 21с.

30. Черкашина К. Ф. Методичні засади забезпечення рівня капіталізації банків: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси, кредит» / К. Ф. Черкашина. – Суми, 2008. – 24с.

31. Цивільний кодекс України : закон України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15>

32. Жарковская Е. П. Банковское дело : учебное пособие / Е. П. Жарковская – М. : Омега-Л, 2006. – 452 с.

33. Банковское дело : учебное пособие / [Г. Г. Коробова, Р. А. Карпова, Г. Ж. Евдокимова и др.]; под ред. Г. Г. Коробовой – М. : Экономистъ, 2006. – 766 с.

34. Деньги, кредит, банки: учебное пособие / [Г. И. Кравцова, Г. С. Кузьменко, Е. И. Кравцов и др.]; под ред. Г. И. Кравцовой. – Мн. : БГУ, 2003. – 527 с.

35. Свиридов О. Ю. Деньги, кредит, банки: учебное пособие / О. Ю. Свиридов М. : ИКЦ «МарТ», 2004. – 480 с.

36. Леонтьев В. Е., Радковская Н. П. Финансы, деньги, кредит и банки : учебное пособие / В. Е. Леонтьев, Н. П. Радковская – СПб. : Знание, ИВЭСЭП, 2003. – 384 с.

37. Кіреєв О. І. Роль іноземного капіталу у розвитку міжбанківської конкуренції в Україні [Електронний ресурс] / О. І. Кіреєв, О. П. Жак // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць / ДВНЗ "Українська академія банківської справи Національного банку України". – Суми, 2004. – Т. 9. – С. 78–84.

38. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Правління НБУ № 368 від 28.08.2001 [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01/print1433753775359538>

39. Про акціонерні товариства : закон України від 07.08.2008 № 514- VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=2&nreg=514-17>

40. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови : [Авт.-укл. В. Т. Бусел] – Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.

41. Кузнецова С. А. Большой толковый словарь русского языка: [Авт.-сост. С. А. Кузнецов] – СПб : Норинт, 2000. – 1536 с.

42. Облік і аудит у банках : підручник / [А. М. Герасимович, Л. М. Кіндрацька, Т. В. Кривов'яз та ін.]; за заг. ред. А. М. Герасимовича – К. : КНЕУ, 2006. – 536 с.

43. Атлас З. В. Деньги и кредит (при капитализме и в СССР) / З. В. Атлас М., Л. : Госиздат, 1930. – 460 с.

44. Про затвердження методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні: постанова Правління НБУ від 02.06.2009 № 315. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0315500-09>

45. Катранжи Л. Л. Методичні аспекти аналізу формування власного капіталу банку / Л. Л. Катранжи // Стан, проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу і контролю у контексті сучасних концепцій управління : матеріали VI міжн. наук.-практ. конф. (28–29 квітня 2011 р., м. Львів). – Львів : Львівська комерційна академія, 2011. – С. 204–206.

46. Gale D. Capital Regulation and Risk Sharing // D. Gale / International Journal of Central Banking. – 2010. – Vol. 6. – № 4. – pp. 187–204.

47. Goodman G. The New Basel II Capital Accord: Business and Legal Challenges for Real Estate Lenders / G. Goodman, R. Becker// Banking Law Journal. – 2003. – Vol. 120. – Part 4. – P. 309–325.

48. Андрущенко О. Ю. Страхування та хеджування як інструменти трансферу ризиків банківських операцій / О. Ю. Андрущенко // Держава та

регіони : науково-виробничий журнал Класичного приватного університету. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2015. – № 1 (89). – С. 21–26. – (Серія «Економіка та підприємництво»).

49. Greuning H. Analyzing Banking Risk: A Framework for Assessing Corporate Governance and Risk Management / H. Greuning, S. Bratanovic. – World Bank Publications, 2009 – 422 p.

50. Amr M. Islamic Banking: How to Manage Risk and Improve Profitability / M. Amr, A. El Tiby. – John Wiley & Sons, 2010. – 224 p.

51. Svitek M. Functions of bank capital / M. Svitek //Journal of National Bank of Slovakia. – 2001. – №5. – P.37–40.

52. Рид З. Коммерческие банки / З. Рид; пер. с англ. Усоскина В. М. – М. : Космополис. – 1991. – 480 с.

53. Кидуэлл Д. С. Финансовые институты, рынки и деньги / Д. С. Кидуэлл, Р. Л. Петерсон, Д. У. Блэкуэлл; пер. с англ. Н. Габенов, В. Кузин – Спб. : ПИТЕР, 2000. – 752 с.

54. Банковское дело: учебник / Г. Н. Белоглазова // Банковские ресурсы, их планирование и регулирование / Г. Н. Белоглазова; под общей ред. Г. Н. Белоглазовой, Л. П. Кроливецкой – М. : «Финансы и статистика», 2003. – С. 181–197.

55. Вожжов А. П. Природа и механизм трансформации банковских ресурсов: дисс. на соиск. научн. степени докт. экон. наук: спец. 08.00.08 «Деньги, финансы и кредит» / А. П. Вожжов. – Сумы, 2007. – 446 с.

56. Табачук Г. П. Фінансовий облік у банках : навч. посібник / Табачук Г. П., О. М. Сарахман, Т. М. Гречко – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 424 с.

57. Катранжи Л. Л. Концептуалізація поняття «механізм формування банківського капіталу» / Л. Л. Катранжи // Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. – 2010. – № 4. – С. 202–207.

58. Колесова И. В. Теоретическая концептуализация понятия «финансовый механизм» / И. В. Колесова // Вісник національного університету

«Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні. – 2007. – № 606. – С. 179–185.

59. Грязнова А. Г. Финансово-кредитный энциклопедический словарь / [Под ред. А. Г. Грязновой] – М. : Финансы и статистика, 2004. – 1168 с.

60. Славінський В. І. Фінансово-кредитний механізм формування капіталу торговельних підприємств: автореф. дис. канд. наук: 08.00.08 «Гроші, фінанси, кредит»/ В. І. Славінський. – Донецьк – 2008. – 21 с.

61. Бланк И. А. Управление формированием капитала / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 2000. – 512 с.

62. Про страхування: закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>

63. Про інститути спільного інвестування : закон України від 05.07.2012 № 5080-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>

64. Нагайчук Н. Г. Управління капіталом страхових компаній / Н. Г. Нагайчук // Фінанси України. – 2008. – №11. – С. 106–116.

65. Андрущенко О. Ю. Особливості функціонування суб'єктів підприємництва на фінансовому ринку в сучасних умовах господарювання / О. Ю. Андрущенко // Проблеми маркетингу територій і організацій: зб. наук. праць Донецького державного ун-ту управління. – Донецьк : ДонДУУ, 2011. – Т. XII. – С. 8–16. - (Серія «Економіка»; вип. 219).

66. Буряковский В. В. Финансы предприятий / В.В. Буряковский, В. Я. Кармазин, С. В. Каламбет. – Д. : Пороги, 1998. – 246 с.

67. Алавердов А. Р. Стратегический менеджмент в банке / А. Р. Алавердов – М. : Московская финансово-промышленная академия, 2005. – 157 с.

68. Всемирная энциклопедия: Философия / Главн. научн. ред. и сост. Н. А. Грицанов – М. : АСТ, 2001. – 1312 с.

69. Философская энциклопедия / Главн. ред. Ф. В. Константинов. – М. : «Советская энциклопедия», 1970. – Т.5, 740 с.

70. Банковский менеджмент: учебник / Коллект. авторов; под ред. О. И. Лаврушина – М. : КНОРУС, 2009. – 560 с.

71. Про Національний банк України : закон України від 20.05.1999 № 679-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

72. Про банки і банківську діяльність : Закон УРСР від 20.03.1991 № 872 – XII [Електронний ресурс] (Закон втратив чинність на підставі Закону № 2121-III від 07.12.2000, ВВР, 2001, № 5–6. – Ст. 30). – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=872-12>

73. Статут Національного банку України: постанова Президії Верховної Ради України від 7 жовтня 1991 р. № 1605 - XII [Електронний ресурс] (постанова втратила чинність на підставі Закону № 679-XIV від 20.05.99, ВВР, 1999, № 29, ст. 238). – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1605-12>

74. Про економічні нормативи регулювання діяльності комерційних банків: .положення, затверджене постановою НБУ від 21.12.1993 № 114. [Електронний ресурс] (постанова втратила чинність на підставі постанови Правління НБУ № 343 від 30.12.96). – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0135500-96>

75. Про хід виконання постанови Правління Національного банку України № 40 від 25 лютого 1995 р. «Про невідкладні заходи щодо фінансового оздоровлення комерційних банків та відновлення їх ліквідності», затверджене постановою Правління НБУ від 30.06.1995 № 167 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgibin/laws/main.cgi?nreg=v0167500-95>

76. Про введення в дію Інструкції № 10 «Про порядок регулювання та аналіз діяльності комерційних банків»: постанова Правління НБУ від 30.12.1996 № 343. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0010500-96>

77. Інструкція «Про порядок регулювання та аналіз діяльності комерційних банків»: Постановою Правління НБУ від 14.04.1998 № 141. [Електронний ресурс] (Постанова втратила чинність на підставі Постанови Національного банку № 79 від 17.02.2009). – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0323-98>

78. Положення «Про структуру системи банківського нагляду Національного банку України та його повноваження щодо адекватного реагування на порушення в діяльності комерційних банків»: постанова Правління НБУ № 380 від 17.11.1997 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0486500-97>

79. Положення «Про застосування Національним банком України заходів впливу до комерційних банків за порушення банківського законодавства»: постанова Правління НБУ № 38 від 04.02.1998 [Електронний ресурс] (постанова втратила чинність на підставі постанови Нацбанку № 215 від 26.05.2000). – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0177-98>

80. Положення «Про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства»: постанова Правління НБУ від 17.08.2012 № 346 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1590-12>

81. Положення «Про планування виїзних інспекцій» і Положення “Про порядок визначення та застосування комплексної рейтингової оцінки комерційних банків за системою CAMEL»: постанова Правління НБУ № 246 від 25.06.1998 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uainfo.biz/legal/baseme/ua-xmelwr.htm>

82. Положення «Про порядок визначення рейтингових оцінки за рейтинговою системою CAMELS»: постанова Правління НБУ № 171 від 08.05.2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0171500-02>

83. Бігдай В. Чи може повторитися економічна криза 1998 р.? / В. Бігдай, А. Блінов // Вісник Міжнародного центру перспективних досліджень. – 2003. –

№ 199. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.icps.com.ua/files/articles/31/26/nl_ukr_20030915_0199.pdf

84. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: закон України від 12.07.2001 № 2664 - III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>

85. Про затвердження Положення про планування та порядок проведення інспекційних перевірок : постанова Правління НБУ від 17.07.2001 № 276. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-01>

86. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: постанова Правління НБУ від 28.08.2001 № 368 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>

87. Положення «Про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства»: постанова Правління НБУ від 28.08.2001 № 369 [Електронний ресурс] (Постанова втратила чинність на підставі Постанови Національного банку № 346 від 17.08.2012). – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0845-01>

88. Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 20.09.2001 № 2740 - III [Електронний ресурс] (Закон втратив чинність на підставі Закону № 4452-VI від 23.02.2012, ВВР, 2012, № 50, Ст. 564). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2740-14>

89. Про тимчасові заходи щодо діяльності банків: постанова Правління НБУ від 30.11.2004 № 576 [Електронний ресурс] (постанова втратила чинність на підставі Постанови Національного банку № 692 від 29.12.2004). – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v05765000>.

90. Річний звіт НБУ за 2007 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://bank.gov.ua/Publication/an_rep/A_report_2007.pdf

91. Методичні рекомендації щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України : постанова Правління НБУ від 28.03.2007 № 98.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0098500-07>

92. Методичні рекомендації щодо планування в банках України заходів на випадок виникнення непередбачених обставин: постанова Правління НБУ від 08.09.2008 № 271. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0271500-08>

93. Про першочергові заходи щодо запобігання наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України: Закон України від 31.10.2008 № 639 - VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/639-17>

94. Спеціальний порядок здійснення заходів щодо фінансового оздоровлення банків: постанова Правління НБУ від 01.12.2008 № 405 [Електронний ресурс] (постанова втратила чинність на підставі Постанови Національного банку № 220 від 06.06.2012). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1210-08>

95. Порядок участі держави у капіталізації банків: постанова Правління КМУ від 04.11.2008 № 960 [Електронний ресурс] (постанова втратила чинність на підставі Постанови КМУ № 904 від 03.10.2012). – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/960-2008-%D0%BF>

96. Деякі питання участі держави у капіталізації банків: постанова КМУ від 18.02.2009 № 148. [Електронний ресурс] (постанова втратила чинність на підставі постанови КМУ № 904 від 03.10.2012). – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=148-2009-%EF>

97. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання негативному впливу на стабільність банківської системи: закон України від 04.07.2014 № 1586-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1586-18>

98. Про приведення статутного капіталу банків у відповідність до мінімально встановленого розміру: постанова Правління Національного банку

України від 06.08.2014 № 464 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=9457558>

99. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards : A Revised Framework Comprehensive Version / Basel Committee on Banking Supervision, 2006. – 333 p.

100. Бусько К. А. Транспарентність капіталу та ризиків діяльності банків в контексті вимог «Базеля III» [Електронний ресурс] / К. А. Бусько // Наука і життя: сучасні тенденції: Матер. Міжн. наук. – практ. конф. (29-31.05.2014, м. Київ). – Режим доступу : <http://int-konf.org/konf052014/788-busko-k-a-transparentst-kaptalu-ta-rizikv-dyalnost-bankv-v-kontekst-vimog-bazelya-.html>

101. Визнання Нацбанком неплатоспроможними 33 банків справедливе – НАБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economics.unian.ua/finance/1029901-viznannya-natsbankomneplatospromoj-nimi-33-bankiv-spravedlive-nabu.html>

102. Modigliani F., Miller M. The cost of capital, corporation finance and the theory of investment / F. Modigliani, M. Miller // American Economic Review, Vol. 48, №3, 1958. – P. 261–297.

103. Огиер Т. Настоящая стоимость капитала: практическое пособие по принятию финансовых решений / Т. Огиер, Дж. Рагман, Л. Спайсер; пер. с англ. – Днепропетровск : Баланс Бізнес Букс, 2007. – 288 с.

104. Предвидение будущего: беседы с финансовыми стратегами / Под ред. Л. Келенира, Д. Свогермана, В. Верхуга.; пер. с англ. – М. : Инфра-М, 2003. – 229 с.

105. Модильяни Ф. Сколько стоит фирма? Теорема ММ / Ф. Модильяни, М. Миллер ; пер. с англ. А.М. Семенов. М. : Дело, 2001. – 270 с.

106. Modigliani F. Corporate income taxes and the cost of capital: a correction / F Modigliani., M. Miller // American Economic Review. Vol. 48, №3, 1963. – P. 433–443.

107. Miller M. Debt and taxes / M. Miller// Journal of finance. Vol. 32, № 2, 1977. – P. 261–275.

108. Baxter N. Leverage, Risk of Ruin and the Cost of Capital / N. Baxter // *Journal of Finance*. – 1967. – N 22. – P. 396–403.
109. Stiglitz J. E. A re-examination of the modigliani-miller theorem / J. E. Stiglitz // *American Economic Review*. 1969. – №59. – P.784–793.
110. Kraus A. A State Preference Model of Optimal Financial Leverage / A. Kraus, R. H. Litzenberger // *Journal of Finance*. – 1973. – Sept. – pp. 911–922.
111. Jensen M. Theory of the Firm: Managerial Behaviour, Agency Costs, and Ownership Structure / M. Jensen, W. Meckling // *Journal of Financial Economics*. – 1976. – V.3. – №4. – P.305–360.
112. DeAngelo H. Optimal Capital Structure under Corporate and Personal Taxation / H. DeAngelo, R. W. Masulis // *Journal of Financial Economics* – 1980. – №8. – P. 3–29.
113. Graham J. R. Taxes and Corporate Finance: A Review / J.R. Graham // *Review of Financial Studies*. 2003. – N16. – P.1074–1128.
114. Leary M. T. Do Firms Rebalance Their Capital Structures? / M. T. Leary, M. R. Roberts // *Journal of Finance*, American Finance Association. – 2005. – Vol. 60(6). – P. 2575–2619.
115. Катранжи Л. Л. Банківське регулювання і нагляд у процесі формування капіталу / Л. Л. Катранжи // *Управління розвитком : збірник наукових робіт Харківського національного економічного університету*. – 2011. – № 5 (102). – С. 89–91.
116. Graham J. How do CFOs make capital budgeting and capital structure decisions? / J. Graham, H. Campbell // *Journal of applied corporate finance*. Vol. 15, №1, 2002. – P. 8–23.
117. Bradley M. On The Existence of An Optimal Capital Structure: Theory and Evidence / M. Bradley, G. A. Jarrell, E. H. Kim, // *Journal of Finance*. 1984. – N39. – P. 857–877.
118. Çağlayan E. The Determinants of capital structure: Evidence from the Turkish banks / E. Çağlayan, N. Şak // *Journal of Money, Investment and Banking*. – № 15. – 2010. – P. 57–65.

119. Brennan M. Corporate income taxes, valuation, and the problem of optimal capital structure / M. Brennan, E. Schwartz // *Journal of Business*. Vol. 51, №1 – 1978. – P. 103–114.

120. Leland H. Corporate debt value, bond covenants, and optimal capital structure / H. Leland // *Journal of finance*, Vol. 32, № 2 – 1977. – P. 261–275.

121. Беспалов М. Теоретические подходы к формированию и оптимизации финансовой структуры компании / М. Беспалов// *Финансы: планирование, управление, контроль*. – 2010. – №3. – С. 24–30.

122. Stiglitz J. E. On the Irrelevance of Corporate Financial Policy / J. E. Stiglitz // *American Economic Review*. – Vol. 64(6). – P. 851–866.

123. Kane A. How Big is the Tax Advantage to Debt? / A. Kane, A. Marcus, R. McDonald // *Journal of Finance*. 1984. – Vol.39. – P. 841–853.

124. Brennan M. J. Optimal Financial Policy and Firm Valuation / M. J. Brennan, E. S. Schwartz // *The Journal of Finance*. 1984. – Vol.39 (3). – P. 593–607.

125. Goldstein R. An debit-based model of dynamic capital structure / R. Goldstein, N. Ju, H. Leland // *Journal of Business*. – 2001. – № 74. – P. 483–512.

126. Strebulaev I. Do Tests of Capital Structure Theory Mean What They Say? / I. Strebulaev // *Journal of Finance*. – 2007. – vol. 62(4). – P. 1747–1787.

127. Popescu L. A Review of the Capital Structure Theories / L. Popescu, S. Visinescu // *The Journal of the Faculty of Economics – Economic*. – 2009. – Vol. 3(1). – P. 315–320.

128. Рудык Н. Б. Структура капитала корпораций: теория и практика / Н. Б. Рудык. - М. : Дело, 2004. – 272 с.

129. Donaldson G. Corporate Debt Capacity: A Study of Corporate Debt Policy and the Determination of Corporate Debt Capacity / Donaldson G. Reprint. Beard Books, 2000. – 310 p.

130. Myers S. Corporate financing and investment decisions when firms have information that investors do not have / S. Myers, N. Majluf // *Journal of financial economics*. Vol. 13 – 1984. – P. 187–221.

131. Lubatkin M. Extending modern portfolio theory into the domain of corporate diversification: Does it apply? / M. Lubatkin, S. Chatterjee // *Academy of Management Journal*. – 1994. – No37. – P. 109–136.

132. Pinegar M. What Managers Think of Capital Structure Theory: A Survey / M. Pinegar, L. Wilbricht // *Financial Management*. – 1989. – Winter. – P. 82–91.

133. Baker M. Market timing and capital structure / M. Baker, J. Wurgler // *Journal of Finance*. – 2002. – Vol. 57, No.1. – pp.1–32.

134. Graham J. R. The theory and practice of corporate finance: evidence from the field / J. R. Graham, C. Harvey // *Journal of Financial Economics*. – 2001. – No 60. – P. 187–243.

135. Довгаль Ю. С. Сутність фінансової стійкості комерційного банку та ефективні шляхи його залучення / Ю. С. Довгаль, Р. О. Чамара // *Фінансовий простір*. – 2015. – № 1(17). – С. 130–134.

136. Коваленко В. В. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрямки підвищення [Текст] : монографія / В. В. Коваленко, К. Ф. Черкащина. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – 153 с.

137. Petersen M. The benefits of small business lending: Evidence from small business data / M. Petersen, R. Rajan // *Journal of Finance*. 1994. – No 49. – P. 3–37.

138. Rajan R. What Do We Know about Capital Structure? Some Evidence from International Data / R. Rajan, L. Zingales // *The Journal of Finance*. – 1995. – Vol. 50. – No5. – P. 1421–1460.

139. Pinegar M. What Managers Think of Capital Structure Theory: A Survey / M. Pinegar, L. Wilbricht // *Financial Management*. – 1989. – Winter. – P. 82–91.

140. Titman S. The Determinants of Capital Structure Choice / S. Titman, R. Wessels // *Journal of Finance*. – 1988. – No 43. – P. 1–19.

141. Bevan A. Capital structure and its determinants in the United Kingdom – a decompositional analysis / A. Bevan, J. Danbolt // *Applied Financial Economics*. – 2002. – No 12(3). – P. 159–170.

142. Booth L. Capital Structure in Developing Countries / L. Booth, V. Aivazian, A. Demirgüç-Kunt, V. Maksimoviç // The Journal of Finance. – 2001. – Vol. 56. – No.1. – P. 87–130.

143. Welch I. Common flaws in empirical capital structure research / I. Welch // Brown University. – 2006. – 32 P.

144. Зинкевич Н. В. Эмпирическое тестирование структуры капитала: модели, направления, результаты / Н. В. Зинкевич, Е. А. Олеханова // Корпоративные финансы. – 2008. – № 1. – С. 82–103.

145. Річна звітність Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку: [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://nssmc.gov.ua/activities/annual>

146. Gropp R. The determinants of bank capital structure / R. Gropp, F. Heider // European Central Bank: Working paper series. – 2009. – 52 P.

147. Octavia M. Determinants of bank capital structure in developing countries: regulatory capital requirement versus the standard determinants of capital structure / M. Octavia, R. Brown // Department of Finance The University of Melbourne. 2008. – 35 P.

148. Döhnert K. Bestimmungsfaktoren der Kapitalstruktur: Empirische Analyse schweizerischer Publikumsgesellschaften. / K. Döhnert Verlag IFZ-HSW Luzern. – 2007. – 173 S.

149. Buferna F. Determinants of capital structure evidence from Libya / F. Buferna, K. Bangassa, L. Hodgkinson // Management School University of Liverpool № 8. – 2005. – 31 P.

150. Drobetz W. What are the Determinants of the Capital Structure? Some Evidence for Switzerland / W. Drobetz, R. Fix // WWZ, Department of Finance, 2003. – WP No. 4/03. – 37 p.

151. Song H.-S. Capital structure determinants an empirical study of Swedish companies / H.-S. Song // The Royal Institute of technology Centre of Excellence for Science and Innovation Studies. – 2005. – 25P.

152. Чорна О. Є. Капіталізація банківської системи як механізм підвищення темпів економічного зростання країни/ О. Є. Чорна, А. В. Атаманцева // Європейський вектор економічного розвитку. – 2010. – №1(8). – С. 235–242.

153. Катранжи Л. Л. Власний капітал банку і проблеми капіталізації банківської системи України /Л. Л. Катранжи // Актуальні проблеми економічного та соціального розвитку виробничої сфери: матер. VII міжн. наук.-практ. конф. молодих вчених і студентів (20–21 травня 2010 р., м. Донецьк). Том 1. – Донецьк : ДВНЗ «Донецький національний технічний університет», 2010. – С.184–185

154. Kwan S. Bank Risk. Capitalization and Inefficiency / S. Kwan, A. Robert Eisenbeis // Financial Institutions Center. – 1997. – Vol. 12, October. – P. 117–131.

155. Gambacorta L., Mistrulli P. Bank Capital and Lendingbehavior: empirical evidence from Italy / L. Gambacorta, P. Mistrulli //Journal of Financial Intermediation. – 2004. – Vol. 13, October. – P. 436–457.

156. Bertrand Rime. Capital requirements and bank behaviour: Empirical Evidence for Switzerland / Rime Bertrand // Journal of Banking and Finance. – No. 4. P. 78 –805.

157. Hellmann Thomas F. Moral Hazard in Banking, and Prudential Regulation: Are Capital Requirements Enough? / F. Thomas Hellmann, C. Kevin Murdock // American Economic Review, 2000, 90(1). – P. 147–165.

158. Rochet J. C. Capital Requirements and the Behavior of Commercial Banks/ J. C. Rochet // European Economic Review, Vol. 36. – P. 733–762.

159. Dr Ikpefan O. A. The impact of Bank capitalization in the Performance of Nigerian banking Industry (1986–2006) / Dr O. A. Ikpefan // The Journal of Commerce. – 2012. – Vol. 4, No. 1. – P. 24–39.

160. Julapa A. J. Predicting Inadequate Capitalization:Early Warning System for Bank Supervision / A. J. Julapa, J. W. Kolari, C. M. Lemieux, G. H. Shin //

Emerging Issues Series, Supervision and Regulation Department Federal Reserve Bank of Chicago, September 2000 (S&R-2000-10R). – 37 p.

161. Hughes J. P. Bank Capitalization and Cost: Evidence of scale Economies in Risk management and signaling / J. P. Hughes, L. J. Mester // Working paper №. 96-2/R, Federal Reserve Bank of Philadelphia in its series Working Papers with number 96-2/R. February 1997. – 33 p.

162. Zicchino L. A model of bank capital, lending and the macroeconomy: Basel I versus Basel II / L. Zicchino // Working Paper no. 270 Bank of England, Financial Industry and Regulation Division. – 2005. – 41 p.

163. Gianni De N. Capital Regulation, Liquidity Requirements and Taxation in a Dynamic Model of Banking / De N. Gianni, A. Gamba, M. Lucchetta // IMF Working Paper WP/12/72 March 2012. – 53 p.

164. Peura S. Optimal Bank Capital with Costly Recapitalization / S. Peura, J. Keppo // Journal of Business, 2006, 79, 2163–2201.

165. Hardy D. C. Monetary and Capital Markets Department Bank Capitalization as a Signal / D. C. Hardy // IMF Working Paper WP/12/114, May 2012 – 25 p.

166. Buch C. Do Better Capitalized Banks Lend Less? / C. Buch, E. Prieto // Long-Run Panel Evidence from Germany, Working Papers in Economics and Finance, No. 37, May 2012. – 33 p.

167. Lammertjan D. Bank bailouts, interventions, and moral hazard / D. Lammertjan, M. Koetter // Discussion Paper, Series 2: Banking and Financial Studies, No 10/2011. – 68 p.

168. Smojver S. Analysis of Banking Supervision via Inspection Game and Agent-Based Modeling / S. Smojver // Central European Conference on Information and Intelligent Systems, September 19-21, 2012, Faculty of Organization and Informatics, Varaždin, Croatia, P. 355–361.

169. Carf D. Game theory model for Europe an government bonds market stabilization: a saving-State proposal / D. Carf, F. Musolino // University of California at Riverside, March 2012, MPRA Paper No. 39742. – 28 p.

170. Galbiati M. An agent-based model of payment systems /M. Galbiati, K. Soramaki // Bank of England, Working Paper No. 352, August 2008. – 26 p.
171. Engel D. Investment. Internal Funds and Public Banking in Germany / Engel D., Middendorf T. Ruhr Economic Papers. May 2007. – № 7. – 31 p.
172. Irefin1 David. Determinants of Foreign Reserves in Nigeria: An Autoregressive Distributed Lag Approach / David Irefin1, N. Yaaba Baba // CBN Journal of Applied Statistics. – 2012. – Vol. 2, No.2. – P. 63–82.
173. Frenkel J. A. Optimal International Reserves / J. A. Frenkel, B. Jovanovic // Economic Journal, 1981, Vol. 91, No. 362. – P.507–514.
174. Finance for Growth. World Bank Policy Research Report. Wash. 2001: [electronic resource]. Retrived from: http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/IW3P/IB/2001/06/08/000094946_01052404084811/Rendered/PDF/multi0page.pdf
175. Ross L. (2001). Bank-Based or Market-Based Financial Systems: Which is Better? William Davidson Institute Working Paper / L. Ross: [electronic resource]. Retrived from : http://www.nber.org/papers/w9138.pdf?new_window=1
176. Demirguc-Kunt A. Bank-based and Market-based financial systems: Cross-country comparisons / A. Demirguc-Kunt, L. Ross : [electronic resource]. Retrived from: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.199.5744&rep=rep1&type=pdf>.
177. Chiuri M. C. The Macroeconomic Impact of Bank Capital Requirements in Emerging Economies: Past Evidence to Assess the Future / M. C. Chiuri, G. Ferri, G. Majnoni : [electronic resource]. Retrived from : <http://elibrary.worldbank.org/content/workingpaper/10.1596/1813-9450-2605>
178. Реверчук О. С. Напрямки впливу банківської діяльності на економічне зростання в Україні / О. С. Реверчук, Н. Й. Реверчук // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Л. Українки. Серія : економічні науки. – 2010. – № 5 – С. 107–112.
179. Ходжаян А. О. Вплив банківського сектора у забезпеченні економічного зростання національної економіки / Ходжаян А. О. // Зб. наук.

праць КНУ ім. Тараса Шевченка «Теоретичні та прикладні питання економіки». – 2011. – № 23 – С. 180–188.

180. Панасенко Г. Банківський сектор як чинник економічного зростання і згладжування фінансових коливань в умовах кризи / Г. Панасенко // Економіст. – 2011. – № 12. – С. 47–50.

181. Вплив банківської системи на розвиток національної економіки: [монографія] / [Н.Ю. Рекова, І.В. Ситник, В.О. Тітієвська та ін.]; під ред. Н. Ю. Рекової. – Донецьк : Видавництво «Ноулідж», 2012. – 431с.

182. Ратникова Т. А. Введение в эконометрический анализ панельных данных: лекционные и методические материалы / Т. А. Ратникова // Экономический журнал ВШЭ. – 2006. – № 2.– С. 267–316.

183. Веріга Г. В. Концепція удосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу / Г. В. Веріга, Л. Л. Катранжи // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля : науковий журнал. – 2015. – № 4 (221). – С. 50–56.

184. Катранжи Л. Л. Оцінка впливу банківського капіталу на економічне зростання на основі застосування методів економетричного аналізу панельних даних /Л. Л. Катранжи // Інституціональні та еволюційні проблеми розвитку фінансово-кредитних систем : матер. міжн. наук.-практ. конф. (18–19 квітня 2013 р., м. Донецьк). – Донецьк : Браво, 2013. – С. 60–63.

185. Basel IV – Emerging from the mist? – September 2013. – Retrived from: <http://www.kpmg.com/TR/tr/sektorler/Finansal-hizmetler/Documents/Basel-Emerging-from-the-mist.pdf>

186. Verma S. Bank regulation: ‘Basel IV’ sparks banker fury / S. Verma. – Retrived from : <http://www.euromoney.com/Article/3433806/Bank-regulation-Basel-IV-sparks-banker-fury.html>

187. The World Bank (data): [electronic resource]. Retrived from : <http://data.worldbank.org/>

188. Катранжи Л. Л. Моделювання впливу банківського капіталу на економічне зростання / Л. Л. Катранжи // Економіка промисловості, 2013. – № 1–2. – С. 252–261.

189. 50 Most Innovative Countries. Bloomberg (data) : [electronic resource]. Retrived from : <http://www.bloomberg.com/slideshow/2013-02-01/50-most-innovative-countries.html#slide2>

190. Довгань Ж. М. Капіталізація банківської системи України / Ж. М. Довгань // Вісник НБУ. – 2008. – №11. – С. 10–14.

191. Катранжи Л. Л. Детермінанти формування структури банківського капіталу / Л. Л. Катранжи // Збірник наукових праць Придніпровської академії будівництва і архітектури «Економічний простір». – 2011. – № 46. – С. 159–170.

192. International Monetary Fund [electronic resource] Financial Soundness Indicators (FSIs) and the IMF. Retrived from: <http://fsi.imf.org/docs/GFSR/GFSR-FSITables-October2014.pdf>

193. Claessens S. Foreign Banks: Trends, Impact and Financial Stability / S. Claessens, N. van Horen. // IMF Working Paper. Retrived from: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2014/wp14197.pdf>

194. Кириченко М. М. Вплив іноземного капіталу на розвиток банківської системи України / М. М. Кириченко // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – №6. – С. 9–15.

195. Геєць В. Іноземний капітал у банківській системі України [Електронний ресурс] / В. Геєць // Дзеркало тижня. – 2006. – №26. – Режим доступу: <http://dt.ua/articles/47223>

196. Барановська О. І. Іноземний капітал на ринках банківських послуг України, Росії та Білорусі / О. І. Барановська // Вісник Національного банку України. – 2007. – №9. – С. 12–20.

197. Мальчик М. Іноземний капітал у банківській сфері України: переваги та недоліки / М. Мальчик, Л. Федорук // Схід. – 2009. – № 4. – С. 41–45.

198. Катранжи Л. Л. Аналіз формування структури капіталу банків-учасників фінансових конгломератів / Л. Л. Катранжи // Економічний аналіз :

зб. наук. праць каф. економ. аналізу Терноп. нац. економ. ун-т. Ч. 1. – Тернопіль : ВПЦ ТНЕУ «Економічна думка», 2012. – № 11. – С. 362–365.

199. Banking Structural Financial Indicators [electronic resource] European Central Bank, Statistical Data Warehouse. – Retrived from : <http://sdw.ecb.europa.eu/>

200. Показники банківської системи за даними НБУ.– Режим доступу : http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=17867471&cat_id=17823459.

201. Показники банківської діяльності за даними АУБ [Електронний ресурс] Retrived from : <http://aub.org.ua>

202. Версаль Н. І. Особливості формування депозитних ресурсів банками України / Н. І. Версаль // Фінанси України. – № 12, 2009. – С. 89–95.

203. Роз'яснення НБУ щодо шляхів врегулювання проблеми дострокового зняття банківських вкладів : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://bank.gov.ua/Publication/pres_service/2011/poyasnennya_040211

204. Катранжи Л. Л. Депозитне формування банківських ресурсів : проблеми і перспективи /Л. Л. Катранжи // Актуальні проблеми фінансової системи України : VIII міжн. наук.-практ. конф. молодих вчених, аспірантів і студентів (15 квітня 2011 р., м. Черкаси). – Черкаси : Черкаський державний технологічний університет, 2011. – С. 90–91.

205. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов повернення строкових депозитів : Закон України № 424-VIII від 14.05.2015 р. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/424-19/paran7#n7>

206. Косова Т. Д. Пруденційний механізм конкурентної політики на депозитному ринку / Т. Д. Косова, І. Ю. Тарасов // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. – 2014. – № 6. – С. 94–99.

207. Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання діяльності банків : закон України від 15.02.2011 р. № 3024-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=2&nreg=3024-17>

208. Про затвердження Змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : постанова Правління НБУ №723 від 17.11.2014

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/PB14098.html

209. Річний звіт Національного Банку України за 2014 р.: [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=17568764>

210. Про цінні папери та фондовий ринок: закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3480-15>

211. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо форми створення банків та розміру статутного капіталу: Закон України від 14.09.2006 р. від 14.09.2006 № 133-V. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=133-16>

212. Інформація про власників істотної участі у банках України [Електронний ресурс] Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publisharticle?art_id=6738234&cat_id=51342

213. Криклій О. А. Управління прибутком банку: [монографія] / О. А. Криклій, Н. Г. Маслак. Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2008. – 136с.

214. Індекс споживчих цін у квітні 2015 року // Урядовий кур’єр [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukurier.gov.ua/uk/articles/index-spozhyvchih-cin-u-kvitni-2015-roku/>

215. Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems / Bank for International Settlements, 2011. – 77 p.

216. Basel III New Capital and Liquidity Standards / Moody’s Analytics, 2012. – 6 p.

217. EU Capital Exercise – Final results [electronic resource] European Banking Authority. – Retrived from : <http://eba.europa.eu/capitalexercise/EU-Capital-Exercise-Results.aspx>

218. 61 Banks’ Capital Position as of 30 June 2012 / European Banking Authority. – October 3, 2012. – 4 p.

219. Regulatory capital requirements for European banks. Implications of Changing Markets and a New Regulatory Environment / Goldman Sachs International, Latham & Watkins, 2009. – 160 p.

220. Положення про порядок визначення системно важливих банків: постанова Правління НБУ від 25.12.2014 № 863 [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=13264040>

221. Вітлінський В. В. Ризикологія в економіці та підприємстві: [монографія] / В. В. Вітлінський, Г. І. Великоіваненко. – К. : КНЕУ, 2004. – 480с.

222. Гурнак О. В. Визначення оптимальної структури капіталу промислових підприємств / О. В. Гурнак // Наукові праці НДФІ. – 2003. – № 4. – С.73–81.

223. Гурнак О. В. Визначення оптимальної капіталізації комерційного банку / О. В. Гурнак, Л. Л. Катранжи // Економічний вісник Донбасу, 2008. – № 1. – С. 125–129.

224. Катранжи Л. Л. Удосконалення управління формуванням капіталу банків / Л. Л. Катранжи // Регіональна економіка та управління. – 2015. – № 2 (05). – С. 93–97

225. Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями: постанова Правління НБУ від 25.01.2012 № 23 [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12/print1435937135197262>

226. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>

227. Катранжи Л. Л. Використання податків у стимулюванні банківської капіталізації / Л. Л. Катранжи // Реформування податкової системи України відповідно до європейських стандартів : зб. матер. наук.-практ. конф.

(28 жовтня 2011 р., м. Ірпінь). – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2011. – С. 174–177.

228. Гурнак О. В. Капіталізація банків : податковий аспект / О. В. Гурнак, Л. Л. Катранжи // Економічний аналіз : збірник наукових праць кафедри економічного аналізу Тернопільського національного економічного університету. – 2010. – № 7. – С. 147–150.

Додаток А

Довідки про впровадження результатів дослідження

Публічне акціонерне товариство
«ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ»

МФО 380719, Код ЄДРПОУ 36470620
 01135, м. Київ, вул. Чорновола В'ячеслава, 25. Тел./факс: 044/ 590-59-99

27.05.13 № 2075
 № _____

ДОВІДКА

Дана Катранжи Леоніду Леонідовичу у тому, що запропонована ним Методика визначення оптимальної структури банківського капіталу розглянута спеціалістами ПАТ «Всеукраїнський банк розвитку» і пройшла апробацію в діяльності установи. Практичним результатом використання методики стало формування структури капіталу, яка найбільш повною мірою відповідає оптимальній, що вплинуло на зростання вартості банку і збільшення рівня прибутковості його діяльності.

Заступник Голови Правління

І.А. Шаповалова

**ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»**

Україна, 01601 ♦ м. Київ, вул. Мечнікова, буд. 3 ♦ тел. 0800 507 700, тел. (056) 787 8888

Вих.№ 26/4-409 від 19 березня 2015 р.

У спеціалізовану вчену раду по захисту дисертацій
за спеціальністю 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит»

**ДОВІДКА
про впровадження результатів дисертаційної роботи
Катранжи Леоніда Леонідовича**

Науково-методичні рекомендації щодо адаптації вимог пруденційного нагляду Базельського комітету пройшли апробацію і використовуються для оцінки достатності банківського капіталу.

Начальник
Маріупольського відділення
ПАТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»

О.Д.Колле

№ РВ1-22/04

«17» квітня 2015 року

У спеціалізовану вчену раду по захисту дисертацій
за спеціальністю 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит»

ДОВІДКА ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ

Фахівці банку розглянули і схвалили науково-методичні рекомендації Катранжи Л.Л. щодо удосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу, які довели свою ефективність на практиці і були враховані при розробці концепції управління капіталом ПАТ «ПУМБ»

Керуючий ВІДДІЛЕННЯМ №24
ПУМБ В М.КИЇВ

Селезьова О.І.

АУДИТОРСЬКА ФІРМА “НІКА – АУДИТ”

Україна, м. Київ, 01133, бульвар Лесі Українки, б.26 оф 304, Телефон, факс (044) 285-41-41 E-mail nica-audit@ukr.net
Web: www.nika.org.ua. Поточний рахунок 26001014146001 в ПАТ «АЛЬФА-БАНК» м. Київ, МФО 300346,
СДРПОУ 24647491

ВИХ.№ 21 ВІД 02.04. 2015

У спеціалізовану вчену раду по захисту
дисертацій
за спеціальністю 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит»

ДОВІДКА ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ

Спеціалісти аудиторської фірми у формі ТОВ «Ніка-аудит» розглянули і використали на практиці методичні рекомендації Катранжи Л.Л. із проведення аудиту ефективності формування банківського капіталу на основі адаптованої концепції фінансового левериджу.

Директор:

О.В.Стоян

УКРАЇНА

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
 ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

85300, м. Красноармійськ, пл. Шибанкова, 2
 тел./факс: (06239) -2-03-09 ел. пошта: ukrdonntu@gmail.com

19.05.15 № 1-2/914

На № _____

У спеціалізовану вчену раду по захисту дисертацій
 за спеціальністю 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит»

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертації старшого викладача
 кафедри обліку, фінансів і економічної безпеки
 ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»
 Міністерства освіти і науки України

Результати наукових досліджень і матеріали дисертації Катранжи Л. Л. за темою «Фінансовий механізм формування банківського капіталу» використовуються в навчальному процесі ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» при викладанні дисциплін «Аналіз банківської діяльності», «Банківська система» і «Економіко-математичні методи і моделі» студентам напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит».

Проректор із наукової роботи
 ДВНЗ «ДонНТУ»
 д.т.н., професор

Є. О. Башков

Виконавець:
 Антоненко В.М. (050) 4288457

Додаток Б
Доходи, заощадження і витрати населення України

Таблиця Б.1

Доходи населення (млн грн)

Рік	Доходи населення, всього	Заробітна плата	Прибуток та змішаний доход	Доходи від власності (одержані)	Соціальні допомоги та інші одержані поточні трансферти	в тому числі:			Наявний доход	
						соціальні допомоги	інші поточні трансферти	соціальні трансферти в натурі	всього	у розрахунку на одну особу, грн.
2006	472061	205120	69186	13855	183900	103092	14510	66298	363586	7771
2007	623289	278968	95203	20078	229040	124472	18209	86359	470953	10126
2008	845641	366387	131139	28432	319683	180455	26092	113136	634493	13716
2009	894286	365300	129760	34654	364572	204101	32984	127487	661915	14373
2010	1101175	449553	160025	67856	423741	237213	34397	152131	847949	18486
2011	1266753	529133	200230	68004	469386	263633	40978	164775	988983	21638
2012	1457864	609394	224920	80769	542781	301621	48333	192827	1149244	25206
2013	1548733	630734	243668	87952	586379	323123	58416	204840	1215457	26719
2014**	1531070	611656	257426	92016	569972	309286	63504	197182	1191139	27700

** Примітка. Розрахунок складових доходів та витрат населення здійснюється за методологією системи національних рахунків щодо сектору домашніх господарств

Продовження дод. Б

Таблиця Б.2

Витрати та заощадження населення (млн грн)

Рік	Витрати та заощадження населення, всього	Придбання товарів та послуг	Доходи від власності (сплачені)	Поточні податки на доходи, майно та інші сплачені поточні трансферти	Нагромадження нефінансових активів	Приріст фінансових активів:			Заощадження	Витрати
						приріст грошових вкладів та заощаджень в цінних паперах	заощадження в іноземній валюті	позики, одержані за виключенням погашених		
2006	472061	385681	8374	33803	7159	54880	17961	45766	44203	427858
2007	623289	509533	16924	49053	9939	94526	19908	77043	47779	575510
2008	845641	695618	30406	67606	29515	91212	32561	116629	52011	793630
2009	894286	709025	37831	67053	10493	2528	75834	-39172	80377	813909
2010	1101175	838213	28844	72251	19578	81024	44406	-31639	161867	939308
2011	1266753	1030635	29064	83931	-1159	43607	75922	-8288	123123	1143630
2012	1457864	1194791	18567	97226	-2954	71689	63625	-13533	147280	1310584
2013	1548733	1304031	21091	107345	5378	104727	21509	5284	116266	1432467
2014**	1531070	1305001	26592	116157	1733	30914	29812	24018	83320	1447750

Продовження дод. Б

Таблиця Б.3

Структура сукупних витрат домогосподарств в Україні

Статті сукупних витрат домогосподарств	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	відсотків								
Споживчі сукупні витрати	90,5	90	86,2	87,8	90	90,2	90,9	90,3	91,6
продукти харчування та безалкогольні напої	53,2	51,4	48,9	50	51,6	51,3	50,2	50,1	51,9
алкогольні напої, тютюнові вироби	2,6	2,6	2,2	3,2	3,3	3,4	3,5	3,5	3,4
непродовольчі товари та послуги	34,7	36	35,1	34,6	35,1	35,5	37,2	36,7	36,3
в тому числі									
одяг і взуття	5,8	5,9	5,9	5,6	6,1	5,8	6,1	6	6
житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива	9,6	10,9	9,1	9,4	9,3	9,6	9,9	9,5	9,4
предмети домашнього вжитку, побутова техніка та поточне утримання житла	2,8	2,9	2,8	2,3	2,4	2,2	2,3	2,3	2,3
охорона здоров'я	2,5	2,5	2,7	3,1	3,1	3,1	3,4	3,4	3,6
транспорт	3,7	3,4	4	3,8	3,7	4	4,3	4,3	4,3
зв'язок	2,6	2,6	2,3	2,5	2,7	2,6	2,8	2,8	2,8
відпочинок і культура	2,4	2,4	2,5	1,8	1,8	2	2	2,1	1,8
освіта	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	1,1
ресторани та готелі	2,2	2,3	2,4	2,5	2,4	2,5	2,5	2,5	2,3
різні товари і послуги	1,7	1,8	2,1	2,3	2,3	2,4	2,6	2,6	2,7
Неспоживчі сукупні витрати	9,5	10	13,8	12,2	10	9,8	9,1	9,7	8,4

Додаток В

Дослідження взаємозв'язку заощаджень, доходів, структури витрат населення і економічного зростання країни

Вихідні дані для розрахунків:

Рік	Доходи населення, млрд грн (y_1)	Заощадження населення, млрд грн (y_2)	ВВП, млрд грн (x_1)	Частка витрат на харчування і послуги ЖКГ у сукупних витратах домогосподарства (x_2)
2006	472,061	44,203	544,143	62,8
2007	623,289	47,779	720,731	62,3
2008	845,641	52,011	948,056	58
2009	894,286	80,377	913,345	59,4
2010	1101,175	161,867	1120,585	60,9
2011	1266,753	123,123	1349,178	60,9
2012	1457,864	147,28	1459,096	60,1
2013	1548,733	116,266	1522,657	59,6
2014	1531,07	83,32	1566,728	61,3

Оцінка приведеної форми моделі за допомогою МНК:

$$\begin{cases} y_1 = \delta_{11}x_1 + \delta_{12}x_2 \\ y_2 = \delta_{21}x_1 + \delta_{22}x_2 \end{cases}$$

Для y_1 :

-2,63503	1,076668	30,26003
5,266945	0,040119	318,837
0,991915	41,34953	#Н/Д
368,0473	6	#Н/Д
1258563	10258,7	#Н/Д

Для y_2 :

-4,43899	0,084394	272,1207
4,490811	0,034207	271,8534
0,517462	35,25628	#Н/Д
3,217124	6	#Н/Д
7997,806	7458,034	#Н/Д

Приведена форма моделі має вигляд:

$$\begin{cases} y_1 = 1,07667x_1 - 2,63503x_2 \\ y_2 = 0,08439x_1 - 4,43899x_2 \end{cases}$$

Визначення коефіцієнти структурної моделі з приведеної форми моделі:

$$x_2 = \frac{0,08439 - y_2}{4,43899} \Rightarrow y_1 = 0,59361y_2 + 1,02657x_1$$

$$x_1 = \frac{y_1 + 2,63503x_2}{1,07667} \Rightarrow y_2 = 0,07838y_1 - 4,23245x_2$$

Структурна форма моделі має вигляд:

$$\begin{cases} y_1 = 0,59361y_2 + 1,02657x_1 \\ y_2 = 0,07838y_1 - 4,23245x_2 \end{cases}$$

Рис. В.1 Побудова системи одночасних рівнянь, що відображає взаємозв'язок заощаджень, доходів, структури витрат населення і економічного зростання країни (фрагмент робочого листа Excel)

Додаток Д
Вихідні дані для побудови моделі впливу банківського капіталу на
економічне зростання

	country	y	x1	x2	year	b1	b2
1	ARG	7701.3585	.	34.45169	2000	0	1
2	ARG	7208.8146	.	37.24336	2001	0	1
3	ARG	2711.8508	.	62.42109	2002	0	1
4	ARG	3413.1091	11.9	50.62782	2003	0	1
5	ARG	4784.6919	.	37.92979	2004	0	1
6	ARG	5767.7417	12.12727	31.4471	2005	0	1
7	ARG	6746.5954	12.7773	24.93966	2006	0	1
8	ARG	8384.1877	12.35705	22.55463	2007	0	1
9	ARG	10232.959	11.93326	19.66499	2008	0	1
10	ARG	9457.0699	12.47726	22.68934	2009	0	1
11	ARG	11463.843	11.27801	23.24638	2010	0	1
12	ARG	13745.799	11.15839	24.94366	2011	0	1
13	ARG	14790.883	11.49585	29.18858	2012	0	1
14	ARG	15008.79	12.12074	32.61808	2013	0	1
15	AUS	21666.952	6.9	93.4137	2000	0	0
16	AUS	19496.639	7.1	92.24448	2001	0	0
17	AUS	20062.221	5.3	99.27842	2002	0	0
18	AUS	23445.187	5.2	103.786	2003	0	0
19	AUS	30449.62	.	108.0466	2004	0	0
20	AUS	33995.852	6.9	113.3309	2005	0	0
21	AUS	36100.559	5.2	118.0859	2006	0	0
22	AUS	40976.452	5	146.3487	2007	0	0
23	AUS	49650.418	5.4	159.2678	2008	0	0
24	AUS	42702.198	6.289288	151.0396	2009	0	0
25	AUS	51801.049	6.28568	154.4415	2010	0	0
26	AUS	62133.611	6.070324	152.1014	2011	0	0
27	AUS	67511.825	6.139609	152.8455	2012	0	0
28	AUS	67473.034	6.003791	159.1037	2013	0	0
29	AUS	61886.959	5.879831	168.9881	2014	0	0
30	AUT	24489.738	5.1	120.8456	2001	1	1
31	AUT	26351.381	4.7	119.1872	2002	1	1
32	AUT	32102.926	4.9	118.5021	2003	1	1
33	AUT	36693.4	.	118.9735	2004	1	1
34	AUT	38242.05	.	126.5104	2005	1	1
35	AUT	40430.994	5.239817	126.2952	2006	1	1
36	AUT	46586.649	6.484499	123.4074	2007	1	1
37	AUT	51386.378	6.284055	127.0926	2008	1	1
38	AUT	47654.194	6.9768	135.9681	2009	1	1
39	AUT	46593.389	7.492756	135.8339	2010	1	1

Рис. Д. 1. Дані для побудови моделі впливу банківського капіталу на економічне зростання (фрагмент робочого листа Stata)

Data Browser							
Preserve		Restore		Sort		<< >>	
		Hide		Delete...			
var16[52] =							
	country	y	x1	x2	year	b1	b2
40	AUT	51130.969	7.186053	132.7095	2011	1	1
41	AUT	48348.226	7.770113	135.8677	2012	1	1
42	AUT	50513.385	7.98594	130.9576	2013	1	1
43	AUT	51127.076	6.922352	127.0275	2014	1	1
44	BEL	23151.954	2.8	.	2000	1	1
45	BEL	25006.791	3	109.57	2002	1	1
46	BEL	30702.513	3.1	105.5946	2003	1	1
47	BEL	35547.536	.	99.74293	2004	1	1
48	BEL	36927.999	.	100.8604	2005	1	1
49	BEL	38936.331	3.3	105.7718	2006	1	1
50	BEL	44449.689	4.3	108.6742	2007	1	1
51	BEL	48561.356	3.3	110.2899	2008	1	1
52	BEL	44999.202	4.628323	115.7477	2009	1	1
53	BEL	44360.902	4.964477	113.4782	2010	1	1
54	BEL	47801.597	4.599803	113.7581	2011	1	1
55	BEL	44818.045	5.760581	113.0388	2012	1	1
56	BEL	46927.249	6.389941	111.24	2013	1	1
57	BEL	47516.521	6.334857	115.581	2014	1	1
58	BGD	403.14603	3.5	30.17772	2000	0	1
59	BGD	400.73843	3.5	41.57848	2001	0	1
60	BGD	432.21973	3.2	42.84761	2003	0	1
61	BGD	460.99429	4.3	45.05014	2004	0	1
62	BGD	485.15636	4.7	47.66267	2005	0	1
63	BGD	495.75293	3.3	50.10456	2006	0	1
64	BGD	543.58516	4.6	50.02469	2007	0	1
65	BGD	619.25592	6.5	51.55186	2008	0	1
66	BGD	685.45596	.	52.64848	2009	0	1
67	BGD	762.80374	.	57.40804	2010	0	1
68	BGD	841.5275	6.893318	61.28424	2011	0	1
69	BGD	862.05393	5.418438	60.02068	2012	0	1
70	BGD	957.82424	6.038948	57.92235	2013	0	1
71	BGD	1096.5625	.	58.30451	2014	0	1
72	BRA	3766.1761	12.1	70.48814	2000	0	0
73	BRA	3162.2169	8.9	71.70403	2001	0	0
74	BRA	2836.1069	9.2	73.81946	2002	0	0
75	BRA	3639.1593	.	71.96844	2004	0	0
76	BRA	4792.6041	10.2	73.63966	2005	0	0
77	BRA	5888.2855	10.4	85.1412	2006	0	0
78	BRA	7347.3166	10.7	90.31493	2007	0	0

Продовження рис. Д.1

Data Browser											
Preserve		Restore		Sort		<< >>		Hide		Delete...	
var16[85] =											
	country	y	x1	x2	year	b1	b2				
79	BRA	8836.914	10.4	94.55386	2008	0	0				
80	BRA	8602.796	11.45866	90.60722	2009	0	0				
81	BRA	11318.057	10.33272	93.36497	2010	0	0				
82	BRA	13279.449	10.08176	95.19062	2011	0	0				
83	BRA	12147.502	10.14131	103.2541	2012	0	0				
84	BRA	11938.868	9.265205	103.4315	2013	0	0				
85	BRA	11612.511	9.034411	108.2785	2014	0	0				
86	CAN	24031.951	4.7	111.4878	2000	0	0				
87	CAN	23573.75	4.6	198.8788	2001	0	0				
88	CAN	23995.016	4.6	193.6939	2002	0	0				
89	CAN	28026.006	4.7	187.2868	2003	0	0				
90	CAN	36028.232	4.1	197.3983	2005	0	0				
91	CAN	40243.552	4.1	214.2259	2006	0	0				
92	CAN	44328.475	3.7	150.6151	2007	0	0				
93	CAN	46400.442	3.5	173.0549	2008	0	0				
94	CAN	40764.141	4.506956	.	2009	0	0				
95	CAN	47463.631	4.6593	.	2010	0	0				
96	CAN	52086.534	4.894952	.	2011	0	0				
97	CAN	52733.474	4.897644	.	2012	0	0				
98	CAN	52305.258	4.964122	.	2013	0	0				
99	CAN	50271.075	4.952873	.	2014	0	0				
100	CHE	37813.23	6	158.1868	2000	0	0				
101	CHE	38538.643	5.6	153.878	2001	0	0				
102	CHE	41336.722	5.5	154.8654	2002	0	0				
103	CHE	47960.564	5.7	158.8685	2003	0	0				
104	CHE	53255.977	.	159.9931	2004	0	0				
105	CHE	57348.924	4.9	165.5285	2006	0	0				
106	CHE	63223.465	4.6	168.1214	2007	0	0				
107	CHE	72119.559	4.836823	165.8434	2008	0	0				
108	CHE	69672.009	5.551293	176.1445	2009	0	0				
109	CHE	74277.122	5.401414	173.5363	2010	0	0				
110	CHE	88002.615	5.547869	175.6435	2011	0	0				
111	CHE	83295.259	5.514086	182.8273	2012	0	0				
112	CHE	84732.957	5.70703	173.4293	2013	0	0				
113	CHE	.	.	.	2014	0	0				
114	CHL	5133.0773	7.5	78.11919	2000	0	0				
115	CHL	4625.3364	7.2	82.13954	2001	0	0				
116	CHL	4487.15	7.2	84.67432	2002	0	0				
117	CHL	4866.3322	7.3	83.5215	2003	0	0				

Продовження рис. Д.1

Data Browser

Preserve Restore Sort << >> Hide Delete...

var16 [121] =

	country	y	x1	x2	year	b1	b2
118	CHL	6223.9738	7.5	82.56437	2004	0	0
119	CHL	7614.5221	7.1	79.49105	2005	0	0
120	CHL	10383.49	7.1	85.26376	2007	0	0
121	CHL	10672.254	6.4	102.7097	2008	0	0
122	CHL	10120.039	6.84764	105.7345	2009	0	0
123	CHL	12683.885	8.284741	104.7757	2010	0	0
124	CHL	14491.903	7.771347	109.2441	2011	0	0
125	CHL	15186.625	8.006478	113.1186	2012	0	0
126	CHL	15702.513	8.126357	115.6392	2013	0	0
127	CHL	14519.968	7.980336	120.2833	2014	0	0
128	COL	2503.5495	.	30.38358	2000	0	1
129	COL	2421.2726	11.2	38.45914	2001	0	1
130	COL	2376.0838	9.3	37.52866	2002	0	1
131	COL	2261.2836	11.6	40.71713	2003	0	1
132	COL	2752.9135	.	45.23425	2004	0	1
133	COL	3393.9926	14	49.50295	2005	0	1
134	COL	3708.6009	13.3	51.68353	2006	0	1
135	COL	5403.4558	12.6	55.47652	2008	0	1
136	COL	5104.9912	14.24408	62.00724	2009	0	1
137	COL	6179.7703	14.24544	65.98856	2010	0	1
138	COL	7124.5489	14.29934	65.14368	2011	0	1
139	COL	7748.9601	14.71615	69.57471	2012	0	1
140	COL	7865.323	14.76152	69.84241	2013	0	1
141	COL	7720.0469	14.88041	71.05902	2014	0	1
142	CRI	4058.0445	10.8	32.39835	2000	0	0
143	CRI	4087.119	12.9	34.4132	2001	0	0
144	CRI	4114.5669	10.1	37.77758	2002	0	0
145	CRI	4199.6948	11.3	40.4137	2003	0	0
146	CRI	4379.3911	12.8	43.19298	2004	0	0
147	CRI	4621.3715	13.1	44.0148	2005	0	0
148	CRI	5128.4006	13.4	43.96069	2006	0	0
149	CRI	5897.528	13.5	47.99493	2007	0	0
150	CRI	6385.5656	9.676238	54.60815	2009	0	0
151	CRI	7773.1855	9.963413	50.63378	2010	0	0
152	CRI	8704.1112	10.06586	52.8232	2011	0	0
153	CRI	9427.2401	9.970078	53.15191	2012	0	0
154	CRI	10105.713	9.745334	56.91032	2013	0	0
155	CRI	10035.447	9.742971	63.04614	2014	0	0
156	DEU	23685.351	4.2	.	2000	0	0

Продовження рис. Д.1

Data Browser											
Preserve		Restore		Sort		<< >>		Hide		Delete...	
var16[157] =											
	country	y	x1	x2	year	b1	b2				
157	DEU	23654.283	4.3	139.7617	2001	0	0				
158	DEU	25170.824	4.6	138.2882	2002	0	0				
159	DEU	30318.516	4.2	137.2671	2003	0	0				
160	DEU	34120.191	.	134.346	2004	0	0				
161	DEU	34650.778	4.069802	132.7738	2005	0	0				
162	DEU	36401.423	4.328732	127.5242	2006	0	0				
163	DEU	41762.909	4.26684	120.6299	2007	0	0				
164	DEU	45632.837	4.5	122.4607	2008	0	0				
165	DEU	41725.85	4.298306	165.0432	2010	0	0				
166	DEU	45867.766	4.36238	162.208	2011	0	0				
167	DEU	43931.692	4.7274	157.402	2012	0	0				
168	DEU	46254.977	5.452525	137.7029	2013	0	0				
169	DEU	47627.392	5.612091	141.1413	2014	0	0				
170	DNK	30743.559	.	141.1524	2000	0	0				
171	DNK	30751.649	6.2	148.4635	2001	0	0				
172	DNK	33228.693	5.7	151.3935	2002	0	0				
173	DNK	40458.771	5.9	166.5198	2003	0	0				
174	DNK	46487.515	.	173.5168	2004	0	0				
175	DNK	48816.836	4.9	184.854	2005	0	0				
176	DNK	52041.003	5.7	194.7733	2006	0	0				
177	DNK	58501.138	6.2	214.8925	2007	0	0				
178	DNK	64181.995	5.5	239.6422	2008	0	0				
179	DNK	57895.501	5.492939	238.3002	2009	0	0				
180	DNK	61304.061	5.05367	239.5215	2011	0	0				
181	DNK	57636.125	5.265614	233.9511	2012	0	0				
182	DNK	59818.632	7.061487	219.4775	2013	0	0				
183	DNK	60634.394	7.46592	225.1661	2014	0	0				
184	ECU	1462.3202	12.9	30.58269	2000	0	1				
185	ECU	1914.4492	10.1	24.15924	2001	0	1				
186	ECU	2191.0096	.	17.07546	2002	0	1				
187	ECU	2442.269	8.8	14.41448	2003	0	1				
188	ECU	2704.6652	.	15.24951	2004	0	1				
189	ECU	3012.7524	8.5	17.66098	2005	0	1				
190	ECU	3337.4004	8.2	17.4968	2006	0	1				
191	ECU	3574.8779	8.1	20.31847	2007	0	1				
192	ECU	4255.852	8.9	19.5435	2008	0	1				
193	ECU	4236.7776	12.6	17.41949	2009	0	1				
194	ECU	4636.6931	12.4	22.17753	2010	0	1				
195	ECU	5655.9462	12.1	28.0161	2012	0	1				

Продовження рис. Д.1

Data Browser											
Preserve		Restore		Sort		<< >>		Hide		Delete...	
var16[199] =											
	country	y	x1	x2	year	b1	b2				
196	ECU	6002.8855	12.3	29.65751	2013	0	1				
197	ECU	6290.8088	.	31.7965	2014	0	1				
198	EGY	1509.581	5.6	89.0123	2000	0	1				
199	EGY	1452.7667	.	94.63069	2001	0	1				
200	EGY	1286.1923	.	101.559	2002	0	1				
201	EGY	1194.3068	5.3	104.5881	2003	0	1				
202	EGY	1116.9252	.	104.737	2004	0	1				
203	EGY	1249.4933	5	98.02134	2005	0	1				
204	EGY	1472.5705	4.9	92.96684	2006	0	1				
205	EGY	1757.7759	4.8	84.1464	2007	0	1				
206	EGY	2156.763	5.6	77.69848	2008	0	1				
207	EGY	2461.5085	5.5	75.11455	2009	0	1				
208	EGY	2803.5395	6.2	69.42204	2010	0	1				
209	EGY	2972.5977	6.2	74.61026	2011	0	1				
210	EGY	3314.4629	7.1	86.19926	2013	0	1				
211	EGY	3436.2544	6.5	92.82578	2014	0	1				
212	ESP	14787.756	8.5	.	2000	1	1				
213	ESP	15359.108	5.9	116.4194	2001	1	1				
214	ESP	17019.535	8.2	119.9936	2002	1	1				
215	ESP	21495.707	7.3	128.2823	2003	1	1				
216	ESP	24918.646	.	136.7341	2004	1	1				
217	ESP	26510.717	6.3	155.568	2005	1	1				
218	ESP	28482.609	6.4	178.9601	2006	1	1				
219	ESP	32709.401	6.7	199.8176	2007	1	1				
220	ESP	35578.736	5.9	223.1577	2008	1	1				
221	ESP	32333.466	6.418026	233.8378	2009	1	1				
222	ESP	30737.832	6.094598	240.9955	2010	1	1				
223	ESP	31973.019	5.923805	247.8434	2011	1	1				
224	ESP	28985.333	5.756505	241.9995	2012	1	1				
225	ESP	30262.226	7.241751	207.1176	2014	1	1				
226	FIN	24253.25	6.3	.	2000	1	1				
227	FIN	24913.245	5.9	58.66641	2001	1	1				
228	FIN	26834.026	5.6	61.51219	2002	1	1				
229	FIN	32816.161	10.9	76.10659	2003	1	1				
230	FIN	37636.112	.	82.89278	2004	1	1				
231	FIN	38969.172	9.4	91.34846	2005	1	1				
232	FIN	41120.677	9.4	93.25605	2006	1	1				
233	FIN	48288.549	8	98.81019	2007	1	1				
234	FIN	53401.315	6.2	130.0943	2008	1	1				

Продовження рис. Д.1

Data Browser											
Preserve		Restore		Sort		<< >>		Hide		Delete...	
var16 [238] =											
	country	y	x1	x2	year	b1	b2				
235	FIN	47107.156	6.406595	135.9279	2009	1	1				
236	FIN	46205.166	5.524735	152.2442	2010	1	1				
237	FIN	50787.565	4.353541	189.43	2011	1	1				
238	FIN	47415.56	4.417334	165.734	2012	1	1				
239	FIN	49310.229	5.010862	143.0778	2013	1	1				
240	FRA	22466.173	6.7	.	2000	1	1				
241	FRA	22527.944	4.9	102.3532	2001	1	1				
242	FRA	24276.043	6.8	100.1197	2002	1	1				
243	FRA	29692.331	5.4	102.1816	2003	1	1				
244	FRA	33876.242	.	102.6905	2004	1	1				
245	FRA	34881.443	.	105.6965	2005	1	1				
246	FRA	36546.462	.	126.6678	2006	1	1				
247	FRA	41602.961	.	137.2772	2007	1	1				
248	FRA	45415.811	3.727699	142.99	2008	1	1				
249	FRA	41633.784	4.098411	140.3819	2009	1	1				
250	FRA	40708.502	4.877756	143.6184	2010	1	1				
251	FRA	43810.578	4.753579	145.8143	2011	1	1				
252	FRA	40853.398	5.201266	147.8064	2012	1	1				
253	FRA	42631.012	5.818304	143.856	2013	1	1				
254	FRA	42736.159	.	147.9654	2014	1	1				
255	GBR	25864.395	8.5	130.5756	2001	0	0				
256	GBR	28202.854	9.9	135.5131	2002	0	0				
257	GBR	32586.643	6.6	138.6878	2003	0	0				
258	GBR	38308.436	.	146.8659	2004	0	0				
259	GBR	39934.784	.	153.0487	2005	0	0				
260	GBR	42446.796	6.1	162.3955	2006	0	0				
261	GBR	48319.932	5.5	177.9967	2007	0	0				
262	GBR	45167.735	4.4	201.5488	2008	0	0				
263	GBR	37076.645	5.393048	215.5747	2009	0	0				
264	GBR	38362.217	5.36612	209.0882	2010	0	0				
265	GBR	40974.708	5.099565	199.276	2011	0	0				
266	GBR	41050.772	5.508963	195.6466	2012	0	0				
267	GBR	41776.759	6.345486	184.1108	2013	0	0				
268	GBR	45603.292	5.864687	171.4747	2014	0	0				
269	GRC	11960.664	8.9	86.72499	2000	0	1				
270	GRC	13903.691	6.9	98.13329	2002	0	1				
271	GRC	18292.01	6.9	91.82179	2003	0	1				
272	GRC	21676.431	.	93.04395	2004	0	1				
273	GRC	22327.008	.	106.7352	2005	0	1				

Продовження рис. Д.1

Data Browser											
Preserve		Restore		Sort		<< >>		Hide		Delete...	
var16[286] =											
	country	y	x1	x2	year	b1	b2				
274	GRC	24557.878	7	107.5387	2006	0	1				
275	GRC	28548.304	6.8	112.0263	2007	0	1				
276	GRC	31700.494	6.4	115.4302	2008	0	1				
277	GRC	29485.51	6.959139	115.7098	2009	0	1				
278	GRC	26863.012	6.664978	147.4429	2010	0	1				
279	GRC	25962.369	.	155.4667	2011	0	1				
280	GRC	22494.378	5.757538	136.9701	2012	0	1				
281	GRC	21965.963	7.548294	135.7111	2013	0	1				
282	GRC	21682.598	9.114313	137.4571	2014	0	1				
283	HKG	25756.664	9	133.9849	2000	0	0				
284	HKG	25230.216	9.8	136.1611	2001	0	0				
285	HKG	23977.019	10.6	143.5257	2003	0	0				
286	HKG	24928.1	.	143.8726	2004	0	0				
287	HKG	26649.637	.	139.7685	2005	0	0				
288	HKG	28224.094	13	131.9991	2006	0	0				
289	HKG	30593.952	10.4	122.6996	2007	0	0				
290	HKG	31515.528	11.2	122.3433	2008	0	0				
291	HKG	30697.538	12.9	164.0571	2009	0	0				
292	HKG	32550.138	12.3	195.3581	2010	0	0				
293	HKG	35142.488	8.16	207.1402	2011	0	0				
294	HKG	36707.695	8.8	201.1054	2012	0	0				
295	HKG	38364.195	8.69	222.5603	2013	0	0				
296	HKG	40169.63	9.02	236.3248	2014	0	0				
297	IDN	789.80588	6	60.67683	2000	0	1				
298	IDN	756.93101	5.2	54.46721	2001	0	1				
299	IDN	909.88733	8.8	52.39332	2002	0	1				
300	IDN	1160.6149	.	49.62323	2004	0	1				
301	IDN	1273.4652	8.688654	46.20492	2005	0	1				
302	IDN	1601.0311	9.267094	41.65936	2006	0	1				
303	IDN	1871.2884	9.202087	40.58021	2007	0	1				
304	IDN	2178.1977	9.102895	36.77019	2008	0	1				
305	IDN	2272.0415	10.11443	36.96638	2009	0	1				
306	IDN	3137.3824	10.66488	34.18244	2010	0	1				
307	IDN	3662.687	10.98567	36.55014	2011	0	1				
308	IDN	3718.1169	12.23714	40.76803	2012	0	1				
309	IDN	3643.8734	12.46651	48.75706	2013	0	1				
310	IDN	3514.6169	12.76181	48.41368	2014	0	1				
311	IRL	26100.667	6.5	.	2000	0	1				
312	IRL	28051.835	5.9	105.502	2001	0	1				

Продовження рис. Д.1

Data Browser

Preserve Restore Sort << >> Hide Delete...

var16[322] =

	country	y	x1	x2	year	b1	b2
313	IRL	32354.306	5.5	105.6258	2002	0	1
314	IRL	40904.595	5.3	111.3306	2003	0	1
315	IRL	50569.078	4.328549	153.645	2005	0	1
316	IRL	53944.022	4.508043	173.7535	2006	0	1
317	IRL	61218.619	4.394679	234.6346	2007	0	1
318	IRL	60968.838	3.746223	231.74	2008	0	1
319	IRL	51496.633	5.435206	236.3581	2009	0	1
320	IRL	47903.681	5.32312	239.9332	2010	0	1
321	IRL	51948.347	6.439533	228.668	2011	0	1
322	IRL	48391.315	7.279202	208.0667	2012	0	1
323	IRL	50470.319	7.748776	197.9871	2013	0	1
324	IRL	53313.612	11.48555	168.2274	2014	0	1
325	ISR	20901.766	7.3	72.66909	2000	1	1
326	ISR	20126.842	7.7	79.6204	2001	1	1
327	ISR	18246.014	4.9	80.95079	2002	1	1
328	ISR	18755.275	5.3	76.35976	2003	1	1
329	ISR	19682.916	8.3	72.64493	2004	1	1
330	ISR	21581.718	8.5	70.69505	2006	1	1
331	ISR	24606.218	9	82.55512	2007	1	1
332	ISR	29268.732	9.1	85.16879	2008	1	1
333	ISR	27583.198	6.479634	81.11505	2009	1	1
334	ISR	30551.125	6.696637	.	2010	1	1
335	ISR	33275.157	6.333617	.	2011	1	1
336	ISR	32514.367	6.619918	.	2012	1	1
337	ISR	36050.698	6.975997	.	2013	1	1
338	ISR	37031.677	7.372775	.	2014	1	1
339	ITA	20059.211	7	.	2000	1	1
340	ITA	20409.004	7.1	93.90749	2001	1	1
341	ITA	22205.842	7	93.49266	2002	1	1
342	ITA	27399.105	6.4	99.20393	2003	1	1
343	ITA	31188.623	.	100.2827	2004	1	1
344	ITA	31973.935	4.6	104.6716	2005	1	1
345	ITA	37716.449	4.6	124.7615	2007	1	1
346	ITA	40659.67	4.1	137.5473	2008	1	1
347	ITA	36995.107	4.816443	146.2167	2009	1	1
348	ITA	35877.871	4.979011	160.3399	2010	1	1
349	ITA	38364.942	5.447956	163.9808	2011	1	1
350	ITA	34854.398	5.385619	177.1867	2012	1	1
351	ITA	35477.473	5.404377	172.1937	2013	1	1

Продовження рис. Д.1

Data Browser							
Preserve		Restore		Sort		<< >> Hide Delete...	
var16[355] =							
	country	y	x1	x2	year	b1	b2
352	ITA	34960.295	5.921781	172.7501	2014	1	1
353	IND	1139.5173	5.7	51.18699	2000	0	1
354	IND	1188.762	5.3	52.86882	2001	0	1
355	IND	1197.1518	5.5	56.95805	2002	0	1
356	IND	1228.1358	5.7	55.68265	2003	0	1
357	IND	1297.1968	.	57.58375	2004	0	1
358	IND	1401.9788	.	58.36176	2005	0	1
359	IND	1540.5831	6.6	60.87489	2006	0	1
360	IND	1883.2324	7.3	67.6739	2008	0	1
361	IND	1952.8501	7	70.14958	2009	0	1
362	IND	2078.3258	7.1	71.94498	2010	0	1
363	IND	2277.3665	6.7	75.32098	2011	0	1
364	IND	2334.7973	6.969713	76.83543	2012	0	1
365	IND	2284.1641	6.923103	77.15084	2013	0	1
366	IND	2346.677	7.087947	74.79354	2014	0	1
367	JOR	1763.1695	7	78.75994	2000	1	1
368	JOR	1824.8861	6.6	84.32796	2001	1	1
369	JOR	1901.5804	6.2	83.49692	2002	1	1
370	JOR	1973.8621	6.4	83.97513	2003	1	1
371	JOR	2156.4398	.	90.74149	2004	1	1
372	JOR	2326.4952	8.2	109.7436	2005	1	1
373	JOR	2719.8224	10.7	109.0728	2006	1	1
374	JOR	3022.5429	11.3	114.3188	2007	1	1
375	JOR	4026.7663	13	104.6207	2009	1	1
376	JOR	4370.721	13.1	99.92326	2010	1	1
377	JOR	4665.9543	13.1	106.6712	2011	1	1
378	JOR	4896.6884	13.3	114.2469	2012	1	1
379	JOR	5200.2854	12.93	111.8605	2013	1	1
380	JOR	5422.5709	12.87	106.1771	2014	1	1
381	JPN	37299.644	4.6	304.7436	2000	1	1
382	JPN	32716.419	3.9	295.0194	2001	1	1
383	JPN	31235.588	3.3	303.042	2002	1	1
384	JPN	33690.938	3.9	312.1289	2003	1	1
385	JPN	36441.504	.	308.5744	2004	1	1
386	JPN	35781.17	.	317.8793	2005	1	1
387	JPN	34075.979	4.8	309.5896	2006	1	1
388	JPN	34033.701	5.3	299.1423	2007	1	1
389	JPN	37865.618	4.5	302.0196	2008	1	1
390	JPN	42909.234	5.3	328.5234	2010	1	1

Продовження рис. Д.1

Data Browser							
Preserve		Restore		Sort		<< >> Hide Delete...	
var16[391] =							
	country	y	x1	x2	year	b1	b2
391	JPN	46203.71	5.1	338.0905	2011	1	1
392	JPN	46679.265	5.1	348.0478	2012	1	1
393	JPN	38633.708	5.483216	366.533	2013	1	1
394	JPN	36194.416	5.500052	374.2435	2014	1	1
395	KEN	406.11593	12.9	39.23598	2000	0	0
396	KEN	404.2167	.	37.54654	2001	0	0
397	KEN	398.41016	.	40.33953	2002	0	0
398	KEN	439.59631	11.8	39.81411	2003	0	0
399	KEN	462.05021	.	40.22448	2004	0	0
400	KEN	523.61379	.	38.40488	2005	0	0
401	KEN	702.59202	11	33.08851	2006	0	0
402	KEN	846.52304	12	31.7412	2007	0	0
403	KEN	925.77043	11.2	33.90252	2008	0	0
404	KEN	929.61103	12.03557	35.57697	2009	0	0
405	KEN	998.22838	13.26226	41.67822	2011	0	0
406	KEN	1167.4927	13.55171	42.23917	2012	0	0
407	KEN	1238.4722	14.29352	43.06862	2013	0	0
408	KEN	1337.9119	14.33796	44.58486	2014	0	0
409	KOR	11947.577	4.6	70.93975	2000	0	0
410	KOR	11255.948	4.9	128.0662	2001	0	0
411	KOR	12788.58	7.2	134.1589	2002	0	0
412	KOR	14219.194	7	128.4373	2003	0	0
413	KOR	15921.939	.	121.4321	2004	0	0
414	KOR	18657.522	.	125.4518	2005	0	0
415	KOR	20917.03	.	138.5126	2006	0	0
416	KOR	23101.511	.	143.5792	2007	0	0
417	KOR	20474.887	6.295465	158.7455	2008	0	0
418	KOR	18338.706	7.294258	157.3506	2009	0	0
419	KOR	22151.209	7.595419	151.0408	2010	0	0
420	KOR	24453.971	8.231258	155.845	2012	0	0
421	KOR	25997.881	8.272549	155.8033	2013	0	0
422	KOR	27970.494	8.035684	162.4038	2014	0	0
423	MEX	6581.5369	9.6	29.00035	2000	0	0
424	MEX	6879.6698	9.4	28.45555	2001	0	0
425	MEX	6948.4076	9.6	31.92327	2002	0	0
426	MEX	6601.0421	11.4	32.6103	2003	0	0
427	MEX	7042.0248	.	31.34735	2004	0	0
428	MEX	7823.8255	8.8	31.40711	2005	0	0
429	MEX	8623.7868	9.5	34.34332	2006	0	0

Продовження рис. Д.1

Data Browser

Preserve Restore Sort << >> Hide Delete...

var16[430] =

	country	y	x1	x2	year	b1	b2
430	MEX	9191.1652	9.6	36.94155	2007	0	0
431	MEX	9578.969	9.2	37.01541	2008	0	0
432	MEX	7687.0606	10.69114	43.09539	2009	0	0
433	MEX	8916.4532	10.40385	44.40844	2010	0	0
434	MEX	9812.1265	9.922058	44.86477	2011	0	0
435	MEX	10318.189	10.3587	49.46748	2013	0	0
436	MEX	10361.293	10.83806	50.77915	2014	0	0
437	MYS	4004.546	8.5	138.3726	2000	0	0
438	MYS	3877.9967	8.3	146.5313	2001	0	0
439	MYS	4130.678	8.7	143.6413	2002	0	0
440	MYS	4427.4597	8.5	139.8479	2003	0	0
441	MYS	4918.1667	.	127.4833	2004	0	0
442	MYS	5553.9926	.	117.6557	2005	0	0
443	MYS	6179.6296	7.6	114.5768	2006	0	0
444	MYS	7218.2652	7.4	109.4281	2007	0	0
445	MYS	8453.9319	8.1	110.8482	2008	0	0
446	MYS	7277.9813	9	131.0536	2009	0	0
447	MYS	8754.2428	9.38	127.019	2010	0	0
448	MYS	10060.393	8.893309	128.1172	2011	0	0
449	MYS	10429.456	9.385942	133.8867	2012	0	0
450	MYS	10829.938	9.95169	145.2956	2014	0	0
451	NLD	25958.153	5.1	.	2000	0	0
452	NLD	26554.063	4	138.6444	2001	0	0
453	NLD	28762.195	4.7	144.2927	2002	0	0
454	NLD	35186.871	4.3	151.053	2003	0	0
455	NLD	39678.816	.	160.2339	2004	0	0
456	NLD	41199.726	.	167.7351	2005	0	0
457	NLD	44011.283	3	167.4076	2006	0	0
458	NLD	50861.066	3.3	185.5847	2007	0	0
459	NLD	56628.751	3.217699	183.2583	2008	0	0
460	NLD	51909.585	4.315415	207.195	2009	0	0
461	NLD	50341.252	4.433165	218.2676	2010	0	0
462	NLD	53537.275	4.279469	227.4131	2011	0	0
463	NLD	49128.087	4.692699	240.83	2012	0	0
464	NLD	50792.514	4.783922	219.5321	2013	0	0
465	NOR	38146.715	7	66.97144	2000	1	1
466	NOR	38549.589	6.5	71.83777	2001	1	1
467	NOR	43061.15	6.2	79.33597	2002	1	1
468	NOR	50111.654	5.9	79.68436	2003	1	1

Продовження рис. Д.1

Data Browser

Preserve Restore Sort << >> Hide Delete...

var16[469] =

	country	y	x1	x2	year	b1	b2
469	NOR	57570.269	.	78.94283	2004	1	1
470	NOR	66775.394	.	81.92342	2005	1	1
471	NOR	74114.697	7	85.60159	2006	1	1
472	NOR	85128.658	6.4	.	2007	1	1
473	NOR	96880.51	5.9	.	2008	1	1
474	NOR	80017.777	6	.	2009	1	1
475	NOR	87646.27	6.7	.	2010	1	1
476	NOR	100575.12	6.8	.	2011	1	1
477	NOR	101563.7	.	.	2012	1	1
478	NOR	102832.26	.	.	2013	1	1
479	NOR	97363.093	.	.	2014	1	1
480	PAK	492.3817	4.6	38.08547	2001	0	1
481	PAK	483.03187	4.8	37.21553	2002	0	1
482	PAK	546.15415	5.4	37.88409	2003	0	1
483	PAK	631.49781	.	43.01858	2004	0	1
484	PAK	693.17669	7.6	46.48285	2005	0	1
485	PAK	853.07097	9.4	42.19633	2006	0	1
486	PAK	929.58744	10.5	45.46465	2007	0	1
487	PAK	1018.3807	10.4	51.2344	2008	0	1
488	PAK	988.58735	10.13343	46.69671	2009	0	1
489	PAK	1024.5889	9.767192	46.18674	2010	0	1
490	PAK	1213.3718	9.551172	42.70801	2011	0	1
491	PAK	1253.8848	9.034319	45.8642	2012	0	1
492	PAK	1275.3018	8.907947	48.97535	2013	0	1
493	PAK	1333.5085	9.973723	46.84862	2014	0	1
494	PAN	3803.9984	9.6	94.28548	2000	1	1
495	PAN	3861.1273	10.2	91.05292	2002	1	1
496	PAN	3990.7369	12.2	88.81617	2003	1	1
497	PAN	4292.4196	13.6	90.33207	2004	1	1
498	PAN	4594.4819	13.1	90.31831	2005	1	1
499	PAN	4998.3827	12	90.61913	2006	1	1
500	PAN	6050.3278	13.7	82.31023	2007	1	1
501	PAN	7002.7128	13.4	79.57191	2008	1	1
502	PAN	7169.8573	10.83981	77.8011	2009	1	1
503	PAN	7833.9036	11.54824	81.54031	2010	1	1
504	PAN	8895.1849	11.24894	84.46434	2011	1	1
505	PAN	9982.4816	10.4245	85.02064	2012	1	1
506	PAN	11036.807	9.804582	67.60092	2013	1	1
507	PAN	11770.861	10.12951	83.67212	2014	1	1

Продовження рис. Д.1

Data Browser											
Preserve		Restore		Sort		<< >>		Hide		Delete...	
var16[517] =											
	country	y	x1	x2	year	b1	b2				
508	PER	1960.7969	9.1	27.16994	2000	0	0				
509	PER	1956.2976	9.8	25.52158	2001	0	0				
510	PER	2180.3919	9.3	20.35551	2003	0	0				
511	PER	2433.7727	10.4	17.04722	2004	0	0				
512	PER	2703.4367	9.2	17.861	2005	0	0				
513	PER	3134.5269	9.5	15.30592	2006	0	0				
514	PER	3606.7069	8.8	16.87774	2007	0	0				
515	PER	4246.9478	8.3	19.66722	2008	0	0				
516	PER	4188.5286	10.2	19.74789	2009	0	0				
517	PER	5075.4767	9.98	18.73805	2010	0	0				
518	PER	5759.4091	10.56033	19.19233	2011	0	0				
519	PER	6425.1824	10.41555	18.44307	2012	0	0				
520	PER	6662.0109	10.14693	22.00428	2013	0	0				
521	PER	6594.3727	10.66863	24.78303	2014	0	0				
522	PHL	1043.4561	13.6	58.33521	2000	0	0				
523	PHL	961.71698	13.6	56.0563	2001	0	0				
524	PHL	1004.9906	13.4	55.09351	2002	0	0				
525	PHL	1084.7655	.	53.98107	2004	0	0				
526	PHL	1201.0038	.	47.24666	2005	0	0				
527	PHL	1398.8277	11.7	48.24826	2006	0	0				
528	PHL	1680.5516	11.7	48.34578	2007	0	0				
529	PHL	1927.5501	8.9	47.44316	2008	0	0				
530	PHL	1831.9865	9.532184	48.71496	2009	0	0				
531	PHL	2135.9343	10.23386	49.23195	2010	0	0				
532	PHL	2358.0725	11.09064	51.98016	2011	0	0				
533	PHL	2587.6169	11.70292	50.86845	2012	0	0				
534	PHL	2765.0856	9.704173	51.85826	2013	0	0				
535	PHL	2843.0768	9.948147	55.85756	2014	0	0				
536	PRT	11502.396	5.8	.	2000	1	1				
537	PRT	11729.144	5.5	135.6088	2001	1	1				
538	PRT	12882.288	5.6	135.8151	2002	1	1				
539	PRT	15772.736	5.8	139.3407	2003	1	1				
540	PRT	18784.953	6.151978	141.9731	2005	1	1				
541	PRT	19821.443	6.640567	152.9901	2006	1	1				
542	PRT	22780.056	6.526062	162.9633	2007	1	1				
543	PRT	24815.611	5.799573	175.7418	2008	1	1				
544	PRT	23063.973	6.493658	192.2721	2009	1	1				
545	PRT	22539.995	6.696815	205.9403	2010	1	1				
546	PRT	23194.744	5.327022	204.7863	2011	1	1				

Продовження рис. Д.1

Data Browser											
Preserve		Restore		Sort		<< >>		Hide		Delete...	
var16 [550] =											
	country	y	x1	x2	year	b1	b2				
547	PRT	20577.406	6.700889	201.2482	2012	1	1				
548	PRT	21507.711	6.929235	189.5275	2013	1	1				
549	PRT	22080.892	4.651041	174.2675	2014	1	1				
550	SGP	23793.036	10	76.65038	2000	0	0				
551	SGP	21576.87	.	90.40526	2001	0	0				
552	SGP	22016.713	10.7	73.68619	2002	0	0				
553	SGP	23574.003	10.7	79.2925	2003	0	0				
554	SGP	27404.575	.	71.44054	2004	0	0				
555	SGP	33578.888	9.6	61.55982	2006	0	0				
556	SGP	39223.53	9.2	68.59943	2007	0	0				
557	SGP	39722.115	7.2	76.04849	2008	0	0				
558	SGP	38576.959	9.170314	86.41171	2009	0	0				
559	SGP	46569.689	8.967667	80.75217	2010	0	0				
560	SGP	53122.25	8.322373	88.31437	2011	0	0				
561	SGP	54578.177	8.921595	94.91619	2012	0	0				
562	SGP	55979.757	8.216916	111.0323	2013	0	0				
563	SGP	56286.799	8.412713	126.2845	2014	0	0				
564	SWE	29283.005	.	46.26233	2000	0	0				
565	SWE	26969.245	6.5	105.2149	2001	0	0				
566	SWE	29571.704	5.2	108.0044	2002	0	0				
567	SWE	36961.425	5	107.8982	2003	0	0				
568	SWE	42442.22	.	108.6077	2004	0	0				
569	SWE	43085.353	.	117.0936	2005	0	0				
570	SWE	53324.379	4.8	129.733	2007	0	0				
571	SWE	55746.842	4.7	150.7479	2008	0	0				
572	SWE	46207.059	5	149.2269	2009	0	0				
573	SWE	52076.431	.	146.853	2010	0	0				
574	SWE	59593.685	.	152.4661	2011	0	0				
575	SWE	57134.077	.	156.5575	2012	0	0				
576	SWE	60364.909	.	149.0063	2013	0	0				
577	SWE	58887.252	.	.	2014	0	0				
578	THA	1968.537	7.5	138.2725	2000	0	0				
579	THA	1831.9028	8.9	128.5696	2001	0	0				
580	THA	1988.7337	6.1	127.7811	2002	0	0				
581	THA	2211.874	7.4	130.7488	2003	0	0				
582	THA	2478.8176	.	124.5291	2004	0	0				
583	THA	2689.9511	9	119.1807	2005	0	0				
584	THA	3143.2372	9.2	108.9571	2006	0	0				
585	THA	4118.4014	10.1	130.5133	2008	0	0				

Продовження рис. Д.1

Data Browser											
Preserve		Restore		Sort		<< >>		Hide		Delete...	
var16[589] =											
	country	y	x1	x2	year	b1	b2				
586	THA	3978.9084	8.411595	137.014	2009	0	0				
587	THA	4802.662	8.526945	142.678	2010	0	0				
588	THA	5192.1132	7.836669	159.1575	2011	0	0				
589	THA	5479.7606	7.803642	169.5918	2012	0	0				
590	THA	5778.9835	8.523079	173.3002	2013	0	0				
591	THA	5560.6606	9.537275	182.4522	2014	0	0				
592	TUR	4219.5443	6.1	37.90726	2000	0	0				
593	TUR	3057.7907	7.9	52.92154	2001	0	0				
594	TUR	3576.2279	11.5	47.47406	2002	0	0				
595	TUR	4595.2878	13.7	42.77396	2003	0	0				
596	TUR	5866.7447	.	41.35989	2004	0	0				
597	TUR	7129.6745	12.3	45.62762	2005	0	0				
598	TUR	7736.0984	11.7	45.76522	2006	0	0				
599	TUR	9312.0518	12.8	49.26285	2007	0	0				
600	TUR	8626.3982	12.49294	64.69998	2009	0	0				
601	TUR	10135.749	12.27945	71.83725	2010	0	0				
602	TUR	10604.552	11.71008	71.62071	2011	0	0				
603	TUR	10660.729	12.10321	74.38876	2012	0	0				
604	TUR	10986.435	10.94559	84.18045	2013	0	0				
605	TUR	10542.806	11.30156	87.95053	2014	0	0				
606	UKR	635.70896	16.2	23.82241	2000	0	0				
607	UKR	780.73802	15.6	24.19562	2001	0	0				
608	UKR	879.47505	14.7	28.08599	2002	0	0				
609	UKR	1048.5225	12.3	33.12138	2003	0	0				
610	UKR	1367.3524	.	31.65771	2004	0	0				
611	UKR	1828.7073	11.9	33.24312	2005	0	0				
612	UKR	2303.0188	12.5	45.69144	2006	0	0				
613	UKR	3068.609	11.6	61.05288	2007	0	0				
614	UKR	3891.0378	12.9	94.98466	2008	0	0				
615	UKR	2973.9965	14.63005	93.89348	2010	0	0				
616	UKR	3569.757	14.76006	87.27411	2011	0	0				
617	UKR	3855.4213	15.03099	87.86506	2012	0	0				
618	UKR	4029.7155	15.05637	95.01749	2013	0	0				
619	UKR	3082.4614	11.22766	96.55174	2014	0	0				
620	USA	36449.855	8.5	190.9623	2000	0	0				
621	USA	37273.618	9	198.5878	2001	0	0				
622	USA	38166.038	9.2	191.7852	2002	0	0				
623	USA	39677.198	9.2	206.5798	2003	0	0				
624	USA	41921.81	.	212.9166	2004	0	0				

Продовження рис. Д.1

Data Browser											
Preserve		Restore		Sort		<< >>		Hide		Delete...	
var16[625] =											
	country	y	x1	x2	year	b1	b2				
625	USA	44307.921	10.3	216.3267	2005	0	0				
626	USA	46437.067	10.5	226.3223	2006	0	0				
627	USA	48061.538	10.3	235.7177	2007	0	0				
628	USA	48401.427	9.3	216.7629	2008	0	0				
629	USA	47001.555	12.37489	231.3607	2009	0	0				
630	USA	49781.357	12.22888	227.2233	2011	0	0				
631	USA	51456.659	11.96341	232.4042	2012	0	0				
632	USA	52980.044	11.77605	240.538	2013	0	0				
633	USA	54629.495	11.71925	244.9987	2014	0	0				
634	VEN	4799.646	13	14.90762	2000	0	1				
635	VEN	4942.0006	14.1	15.78978	2001	0	1				
636	VEN	3666.6524	15.9	15.26618	2002	0	1				
637	VEN	3241.5196	14.3	10.60285	2003	0	1				
638	VEN	4282.0153	.	10.51353	2004	0	1				
639	VEN	5444.6625	11.1	12.64273	2005	0	1				
640	VEN	6747.7591	9.8	18.42124	2006	0	1				
641	VEN	8329.6483	9.4	19.94083	2007	0	1				
642	VEN	11223.211	9.4	20.1848	2008	0	1				
643	VEN	11524.981	8.6	25.90268	2009	0	1				
644	VEN	13559.123	9.8	22.50877	2010	0	1				
645	VEN	12728.727	10.4	48.34236	2012	0	1				
646	VEN	12212.929	10.9	61.92783	2013	0	1				
647	VEN	16529.721	10.5	.	2014	0	1				
648	ZAF	3099.1316	8.7	148.5654	2000	0	0				
649	ZAF	2705.7802	7.8	179.4761	2001	0	0				
650	ZAF	2535.49	9.3	155.2488	2002	0	0				
651	ZAF	3799.4396	8	159.9228	2003	0	0				
652	ZAF	4892.0391	.	168.16	2004	0	0				
653	ZAF	5444.0758	.	178.1559	2005	0	0				
654	ZAF	5660.117	7.9	192.5026	2006	0	0				
655	ZAF	6153.6552	8	192.6601	2007	0	0				
656	ZAF	5811.6189	5.7	167.941	2008	0	0				
657	ZAF	5912.1432	6.654652	181.4499	2009	0	0				
658	ZAF	7389.9603	7.046002	185.4747	2010	0	0				
659	ZAF	8080.8652	7.226878	171.4632	2011	0	0				
660	ZAF	6886.2904	7.920265	182.205	2013	0	0				
661	ZAF	6477.8601	7.56381	74.63972	2014	0	0				

Закінчення. рис. Д.1

Додаток Е

Значення економічних нормативів капіталу по банківській системі України

Станом на	Н1, млн грн	Н2, %	Н3, %	Станом на	Н1, млн грн	Н2, %	Н3, %	Станом на	Н1, млн грн	Н2, %	Н3, %
01.01.2008	72264,70	13,92	8,91	01.07.2010	147503,24	20,6	14,57	01.01.2013	178908,90	18,06	14,89
01.02.2008	74001,01	13,97	9,04	01.08.2010	146396,37	19,97	14,25	01.02.2013	181244,80	17,91	14,31
01.03.2008	78345,99	13,25	8,88	01.09.2010	146442,40	19,82	14,32	01.03.2013	179197,80	17,77	14,01
01.04.2008	82479,63	13,29	9,17	01.10.2010	150530,96	20,15	14,16	01.04.2013	182504,70	18,2	14,11
01.05.2008	84057,26	13,34	9,33	01.11.2010	153874,50	20,39	14,22	01.05.2013	183538,90	18,09	14,14
01.06.2008	85981,44	13,49	9,54	01.12.2010	156083,89	20,34	14,35	01.06.2013	187259,10	18,51	14,11
01.07.2008	88965,42	13,4	9,98	01.01.2011	160896,95	20,83	14,57	01.07.2013	184492,70	17,99	14,01
01.08.2008	92675,06	13,67	9,97	01.02.2011	157250,90	20,31	14,6	01.08.2013	185207,50	17,95	13,89
01.09.2008	95853,93	13,74	9,99	01.03.2011	159233,35	20,29	14,45	01.09.2013	186046,00	17,88	13,74
01.10.2008	96954,52	13,61	9,94	01.04.2011	159855,65	20,02	14,19	01.10.2013	189787,30	17,92	13,87
01.11.2008	100987,99	13,16	10,09	01.05.2011	162699,03	19,98	14,32	01.11.2013	191317,00	17,87	13,92
01.12.2008	103683,54	13,18	10,153	01.06.2011	167292,08	20,24	14,48	01.12.2013	192916,00	17,55	13,85
01.01.2009	123065,60	14,01	11,82	01.07.2011	171169,76	19,2	14,65	01.01.2014	204 975,9	18,26	13,98
01.02.2009	127263,36	14,72	12,91	01.08.2011	172717,50	19,1	14,87	01.02.2014	205 765,0	18,43	14,84
01.03.2009	132487,00	15,67	13,83	01.09.2011	173148,56	18,96	14,93	01.03.2014	189 263,03	15,76	14,45
01.04.2009	128489,77	15,35	13,27	01.10.2011	174231,22	18,87	14,96	01.04.2014	179 976,41	14,8	12,84
01.05.2009	125671,38	15,13	13,19	01.11.2011	173674,72	18,65	14,87	01.05.2014	186 206,4	15,17	12,52
01.06.2009	121073,40	14,77	13,12	01.12.2011	173577,56	18,51	14,82	01.06.2014	184 639,8	15,18	12,36
01.07.2009	119475,58	14,54	12,59	01.01.2012	178454,00	18,9	14,96	01.07.2014	187 343,6	15,87	12,56
01.08.2009	126986,47	15,59	13,4	01.02.2012	171118,00	18,23	14,73	01.08.2014	184 983,6	15,82	12,77
01.09.2009	125406,75	15,21	12,82	01.03.2012	171179,00	18,01	14,67	01.09.2014	185 884,3	15,21	12,01
01.10.2009	128051,04	15,63	12,69	01.04.2012	172317,00	17,88	14,51	01.10.2014	186 548,2	15,96	12,3
01.11.2009	130330,69	16,07	13,24	01.05.2012	172412,00	17,83	14,58	01.11.2014	177 369,7	15,39	12,19
01.12.2009	139003,37	18,28	13,86	01.06.2012	172506,00	17,93	14,56	01.12.2014	169 492,5	14,03	11,2
01.01.2010	135802,13	18,08	13,91	01.07.2012	174643,00	17,98	14,58	01.01.2015	188 948,9	15,6	-
01.02.2010	139363,29	19,29	13,38	01.08.2012	176507,00	18,29	14,64	01.02.2015	166 875,5	13,81	-
01.03.2010	140212,56	19,44	14,3	01.09.2012	177292,00	18,26	14,7	01.03.2015	117 654,4	7,37	-
01.04.2010	150219,87	20,8	14,98	01.10.2012	178287,00	18,24	14,86	01.04.2015	115 302,8	8,35	-
01.05.2010	146375,86	20,15	14,68	01.11.2012	179078,50	18,28	14,96				
01.06.2010	147211,02	20,6	14,69	01.12.2012	177991,90	18,09	14,95				

Додаток Ж

Вихідні дані для аналізу виконання економічних нормативів капіталу банківськими установами України

Таблиця Ж.1

Фактичне виконання банками економічних нормативів капіталу

Банк	01.01.2009			01.01.2010			01.01.2011		
	Н1, млн грн	Н2, %	Н3, %	Н1, млн грн	Н2, %	Н3, %	Н1, млн грн	Н2, %	Н3, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
"НАЦІОНАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ"	119,496	10,4	9,25	184,765	18,18	10,24	194,099	12,46	9,38
"АРКАДА"	227,813	19,74	17,47	289,018	34,88	20,37	309,773	22,32	20,82
"БАЗИС"	146,931	12,98	9,48	200,702	21,93	15,99	268,725	29,53	19,71
"БІЗНЕС СТАНДАРТ"	106,877	11,5	11,4	174,62	19,04	17,52	2115,246	14,12	10,91
"ВОЛОДИМИРСЬКИЙ"	70,302	16,75	14,81	87,241	32	22,48	101,693	26,86	24,52
"ГЛОБУС"	164,965	29,07	26	175,186	32,45	27,58	175,66	23	14,92
"ГРАНТ"	88,187	20,25	18,49	111,695	33,13	24,5	131,251	34,25	25,43
"ДАНІЄЛЬ"	113,469	14,69	12,32	104,747	13,44	12,38	127,574	15,47	11,85
"ДЕМАРК"	178,09	15,77	14,91	148,771	14,37	11,85	182,287	14,61	12,12
"ДІАМАНТ"	178,297	13,79	12,47	284,406	22,37	18,07	284,249	18,72	12,84
"ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	40,317	41,16	52,03	59,026	71,6	56,67	65,577	69,25	56,69
"КИЇВ"	513,814	10,47	10,13	1076,66	41,69	15,82	514,527	23,58	17,36
"КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	488570	15,92	14,91	494,673	26,94	14,57	469,902	16,53	17,44
"КОНКОРД"	112224	65,43	52,5	110,133	43,97	37,54	110,809	47,26	38,88
"КОНТРАКТ"	...	13,08	...	77,554	16,95	21,95	92,062	16,37	20,61
"КРЕДИТ - ОПТИМА"	66892	67,78	55,82	67,099	78,13	52,03	75,809	99,31	48,47
"ЛЬВІВ"	131480	15,97	15,44	151,749	24,34	22,02	172,249	25,77	23,1
"МОРСЬКИЙ"	66660	18,2	16,76	79,757	21,8	18,41	104,013	26,71	21,22
"НОВИЙ"	49,125	10,16	...	42,137	8,92	...	12,105	21,14	...
"ПІВДЕНКОМБАНК"	138,356	20,28	16,51	173,688	16,13	12,16	261,554	11,87	10,21
"ПІВДЕННИЙ"	1273,45	13,16	11,49	153,8	17,86	13,86	157,42	18,92	14,4

Продовження табл. Ж.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
"ПОРТО-ФРАНКО"	112,827	104,86	25,44	21,58	121,718	21,79	17,74
"ПРЕМІУМ"	77,766	30,42	21,28	257,106	50,7	52,99
"СОЮЗ"	9966	23,08	13,45	156,796	15,19	9,03	275,896	15,33	13,99
"СТОЛИЧНИЙ"	74,25	42,47	33,17	89,82	49,23	34,68
"ТАВРИКА"	204871	12,18	10,38	239,632	16,46	10,15	377,89	14,38	11,32
"ТК КРЕДИТ"	115131	37,29	30,69	113,912	27,75	20,8	163,521	36,62	17,11
"УКООПСПІЛКА"	70,682	34	33	84,282	47	40	91,148	39	35
"УФС"	183,085	27,64	25	176,147	25,76	18,76	135,614	26,75	24,45
"ФАМІЛЬНИЙ"	63,949	64,93	45,1	62,501	70,27	50,56	60,346	91,22	60
"ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА"	1265,153	23,97	23,77	1596,055	52,22	26,46	1893,204	38,73	25,75
"ХРЕЩАТИК"	106,461	17,69	14,08	736,261	15,61	11,18	754,363	14,16	10,01
"ЮНЕКС"	303,543	63,18	49,82	294,801	101,04	43,51	329,634	59,84	38,41
СИГМАБАНК	139,283	73,11	37,27	142,03	84,22	26,18	142,244	50,06	28,27
ІНГ БАНК УКРАЇНА	837,399	22,65	8,81	1454,775	64,74	15	1614,494	72,49	16,76
ІМЕКСБАНК	824,117	15,15	13,29	801,589	19,41	13,66	1004,179	18,71	14,84
ІНВЕСТБАНК	59,281	23,11	18,33	73,756	35,63	22,46	88,376	37,43	19,83
ІНДЕКС-БАНК	552,909	11,91	11,12	786,3	17,6	15,68	969,651	16,9	16,8
ІНДУСТРІАЛБАНК	548,142	14,08	11,72	678,382	21,56	17,78	726,119	27,39	19,06
ІНТЕРБАНК	91,465	28,37	24,58	85,72	31,17	27,01	133,108	35,63	26,18
АВАНТ-БАНК	80,219	92,1	...	80,938	86,8	...
АВТОКРАЗБАНК	100,623	18,59	13,97	131,431	26,63	17,55	140,143	19,82	15,2
АГРОКОМБАНК	118,003	12,66	19,08	104,167	19,85	17,64	102,752	16,51	15,36
АКОРДБАНК	80,239	37,44	47,46	74,194	42,11	44,61	100,161	31	26,63
АКТАБАНК	79,043	64,82	38,18	297,14	53,44	34,1	298,955	28,26	18,59
АКТИВ - БАНК	390,65	21,5	21,68	509,577	32,96	22,08	509,527	21,38	17,67
АКЦЕНТ-БАНК	147,432	16,73	18,51	157,066	19,3	13,83	164,745	21,39	16,99
АЛЬФА-БАНК	4122,246	13,88	11,88	2699,965	17,04	14,29	4503,733	17,01	13,96
АПЕКС-БАНК	120,083	52,22	50,06	121,323	20,42	19,2

Продовження табл. Ж.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
АРТЕМ-БАНК	103603	18,9	16,62	131,397	27,42	23,06	128,787	26,82	22,04
АСТРА БАНК	1050003	183,68	66,78	1052,96	138	65	1073,937	145	63
БАНК 3/4	75	160,71	99,98	93,321	43,06	14,53
БАНК АЛЪЯНС	107,14	67,79	62,297	101,1	64,74
БАНК БОГУСЛАВ	172,976	41,62	33,53	179,634	46,91	31,79	180,016	37,34	26,1
БАНК ВЕЛЕС	58,876	46,94	40,04	74,61	62,36	56,3	93,101	83	67,89
БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	179,124	17,23	16,53	227,94	22,56	18,9	285,966	20,73	16,81
БАНК КАМБІО	72,127	13,93	11,71	94,557	12,8	9,78	124,645	12,61	9,65
БАНК КІПРУ	614,648	43,61	41,76	774,551	46,99	38,37
БАНК КРЕДИТ ДНІПРО	659,26	20,7	16,32	712,971	26,5	14,45	816,365	22,6	13,28
БАНК МЕРКУРІЙ	106,927	11,53	11,69	114,401	12,56	11,59	175,352	17,04	11,86
БАНК НАРОДНИЙ КАПІТАЛ	45,161	53,22	47,68	52,061	58,4	44,6	52,288	51,49	38
БАНК НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ	...	0	0	68,249	17,51	14,99	112,421	17,75	15,06
БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	159,14	17,94	13,84	169,077	23,9	15,75	144,725	23,53	13,59
БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ	223,523	13,88	9,23	323,996	40,09	36,17	263,232	55,17	60,32
БАНК РУСКИЙ СТАНДАРТ	60,186	16,19	14,58	80,838	44,31	38,93	147,283	28,91	32,97
БАНК СТОЛИЦЯ	121,599	0	0	108,615	44,6	37,79
БАНК УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ	95,081	20,99	19,18	96,182	18,82	14,53	97,742	14,04	10,12
БАНК ФОРУМ	195,475	9,96	9,19	2595,303	16,68	12,26	3941,927	28,35	21,22
БГ БАНК	296,991	22,83	21,22	243,818	26,29	20,71	284,335	25,08	17,81
БМ БАНК	357,08	13,79	11,33	348,565	17,39	11,71	438,969	22,19	15,07
БРОКБІЗНЕСБАНК	2317,999	17,3	16,81	2732,841	20,1	16,9	2751,04	20,67	16,41
БТА БАНК	1562,101	78,06	43,15	1533,878	89,61	44,17	1540,98	62,35	40,85
ВІЕЙБІ БАНК	909,748	11,6	11,55	1194,836	17,05	14,13	1089,582	19,6	13,92

Продовження табл. Ж.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ	110,025	73,91	57,64	151,019	48,84	32,04
ВТБ БАНК	2885800	10,7	10,18	4253,511	18,23	13,74	5988,492	20,3	16,02
ДЕЛЬТА БАНК	544494	12,49	9,82	747,388	13,42	10,51	1478,772	12,84	9,37
ДІАПАЗОН-МАКСИМУМ БАНК	102,668	34,12	23,42	125,281	61,66	58,2
ДОЙЧЕ БАНК ДБУ	221,292	351,75	98,88	195,208	110,66	82,29
ДОНГОРБАНК	1173,275	15,4	...	943,089	15,9	...	1047,958	16,6	...
ДОЧІРНИЙ БАНК СБЕРБАНКУ РОСІЇ	1115,245	18,95	23,04	1401,167	29,36	11,67	1481,588	15,03	12,55
ЕКСПОБАНК	258,899	13,38	11,78	253,83	13,8	11,05	240,823	15,56	9,91
ЕКСПРЕС-БАНК	376,811	18,11	13,62	355,401	25,01	14,07	355,59	22,95	10,86
ЕНЕРГОБАНК	264,225	17,8	16,8	260,259	30,71	20,62	225,8	18,42	13,14
ЕРДЕ БАНК	102,118	34,88	27,58	104,317	14,01	25,04	223,814	27,78	12,56
ЕРСТЕ БАНК	1273,378	15,5	11,22	1254,688	17,67	13,17	1665,217	21,68	15,52
ЄВРОБАНК	36,904	36	22,92	84,537	24,65	20,06	131,363	27,17	17,31
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РАЦІОН.ФІНАНС.	181,965	65,9	56,69	181,101	79,39	61,88	188,354	81,87	54,14
ЄВРОПРОМБАНК	74,194	74	69	74,194	114	37	122,685	41,75	25,14
СКАТЕРИНОСЛАВСЬКИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	225,909	16,85	14,51	231,633	24,55	21,75	278,34	28,53	26,65
ЗАХІДІНКОМБАНК	177,417	13,75	11,92	-80,614	0	0	235,002	13,75	11,92
ЗЛАТОБАНК	162,809	292,435	26,38	18,31	232,5	28,84	17,2
ІНПРОМБАНК	109,438	10,49	10,02	-48,591	0	0	149,989	15,15	13,04
КІБ КРЕДІ АГРІКОЛЬ	569,88	32,96	10,94	775,692	59,93	16,8	721,179	138,48	15,56
КЛАСИКБАНК	222,883	70,45	55,97	235,531	59,53	47,04
КОМЕРЦІЙНИЙ ІНДУСТРІАЛЬНИЙ БАНК	71,221	63,73	42,55	88,333	73,71	47,38	89,462	72,58	35,23

Продовження табл. Ж.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
КОМІНВЕСТБАНК	75,548	23,9	21,4	91,644	19,66	15,85
КОНВЕРСБАНК	97,963	32,57	9,21	182,733	27,39	16,42
КРЕДОБАНК	0	0	0	685,513	14,68	10,13	873,153	22,92	14,76
КРЕДИТВЕСТ БАНК	99,813	89,04	52,75	116,797	132,37	37,13	117,01	72,42	40,64
КРЕДИТПРОМБАНК	1829,562	12,84	11,95	1716,4	14,64	12,63	2343,629	21,04	16,55
МЕГАБАНК	384,796	12,84	12,23	714,009	31,05	21,84	729,135	29,99	23,62
МЕТАБАНК	107,31	19,82	17,31	109,653	32,43	16,98	112,126	24,92	15,29
МІЖНАРОДНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	...	66,82	...	108,462	44,58	22,68	125,174	35,34	17,23
МІСТО БАНК	111,498	11,19	8,24	88,006	11,17	7,72	213,684	21,5	11,53
МОТОР-БАНК	88,647	66,45	58,84	88,577	81,75	55,58	125,704	64,71	54,13
ОКСІ БАНК	81,251	87,51	56,49	82,215	53,42	42,44	89,695	44,28	33,59
ОТП БАНК	3207,999	4446,908	16,86	13,45	4887,922	22,11	17,44
ОЩАДБАНК	15916,12	35,71	27,23	17087,07	36,19	27,46	17357,19	40,41	26,97
ПЛАТИНУМ БАНК	509,115	39,22	37,5	537,166	45,36	39,09	483,925	29,16	26,66
ПЛЮС БАНК	168,167	28,61	25,46	181,638	44,5	38,6	185,992	23,31	22,84
ПОЛТАВА БАНК	207,802	19,87	17,76	191,288	21,52	17,12	193,86	20,04	15,34
ПРАВЕКС-БАНК	1299,108	17,69	17,67	1110,956	18,67	12,62	789,203	14,85	11,86
ПРАЙМ-БАНК	43,004	8	28	57,694	52	32	63,724	93,13	32,7
ПРИВАТБАНК	7688,393	10,09	9,18	8802,356	11,48	9,39	11562,13	11,18	9,22
ПРОКРЕДИТ БАНК	349,121	10,37	9,83	374,84	14,15	12,26	381,689	15,85	14,93
ПРОМЕКОНОМБАНК	86,059	18,14	18,87	78,153	25,74	27,2	124,424	34,29	30,22
ПРОМФІНАНБАНК	66,908	...	29,45	90,389	...	36,34	88,546	75,13	47,88
ПРОФІН БАНК	71,898	35,12	26,18	132,131	86,92	55,15	131,96	74,14	54,53
РАДАБАНК	86,101	169	73	88,901	83,96	76,94	94,989	86,44	77,59
РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	7273,654	11,36	10,5	6637,501	13,34	10,49	7971,601	16,92	12

Закінчення табл. Ж.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
РЕАЛ БАНК	117,378	37,87	34,77	117,774	36,79	34,04	120,707	37,27	31,28
РЕГІОН-БАНК	57,645	20,72	20,75	59,628	30,98	23,19	69,921	29,04	21,21
СВЕДБАНК	2972,621	17,16	16,25	4215,653	26,22	20,74	2621,163	22,64	13,02
СЕБ БАНК	442,831	15,44	11	423,87	16,79	11,14	426,016	18,1	11,36
СІТІБАНК (УКРАЇНА)	852,842	20,83	16,76	711,82	49,74	16,68	703,891	35,19	11,88
СОЦКОМБАНК	177,73	21,27	20,88	245,474	33,06	30	224,98	53,6	30,69
СТАРОКІЇВСЬКИЙ БАНК	57,806	10	12,21	71,009	12,92	13,9	85,245	16,12	13,33
СПБ	43,14	33,19	29,06	53,728	55,76	36,08	64,775	60,58	40,15
ТЕРРА БАНК	...	12,44	...	90,955	18,73	13,71	323,228	25,9	21,59
ТММ-БАНК	47,504	31,1	27,3	89,297	68,11	55,71	87,143	62,86	55,15
УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК	114,613	12,08	8,28	199,439	14,6	13,49	314,798	16,28	13,22
УПБ	438,698	25,1	23,58	469,299	22,72	22,62	595,133	26,09	22,98
УКРБУДІНВЕСТБАНК	62,441	80,3	65,63	72,016	93,76	54,85	77,1	76,59	52,92
УКРГАЗБАНК	151,9	10,92	9,98	1625,366	30,29	19,46	1955,749	19,82	10,49
УКРГАЗПРОМБАНК	131,464	25,22	17,17	141,216	30,54	17,14	136,681	23,46	12,98
УКРЕКСІМБАНК	9290,961	19,86	17,22	13480,56	34,5	20,91	19673,36	43,91	24,17
УКРІНБАНК	331,791	21,52	73,01	405,362	17,26	56,1
УКРКОМУНБАНК	74,975	24,58	17,45	77,121	24,57	15,66
УКРСИББАНК	6053,175	10,42	10,33	7159,938	14,8	13,47	9195,293	20,72	16,17
УКРСОЦБАНК	5568,921	11,44	11,21	6784,705	16,58	13,7	6166,553	19,92	12,04
УНІКОМБАНК	68,014	55,97	42,74	467,875	32,78	29,28	478,781	86,19	70,95
УНІКРЕДИТ БАНК	903,706	13	...	900,688	13	...	943,111	21	...
УНІВЕРСАЛ БАНК	1137,88	14,28	13,55	1093,575	14,49	11,64	1423,459	20,92	11,94
ФІНБАНК	122,863	20,15	10,53	182,209	19,37	12,8
ФІНЕКСБАНК	66,016	38,57	30,74	73,895	66	31,45	77,228	68,87	25,13
ФІНРОСТБАНК	114,856	33,84	22,4	81,92	47,78	23,4	128,214	33,34	18,9
ФОРТУНА-БАНК	179,033	20,07	15,66	221,053	26,18	16,28	266,503	24,64	15,41

Фактичне виконання банками економічних нормативів капіталу

Банк	01.01.2012			01.01.2013			01.01.2014			01.01.2015	
	Н1, млн грн	Н2,%	Н3,%	Н1, млн грн	Н2,%	Н3,%	Н1, млн грн	Н2,%	Н3,%	Н1, млн грн	Н2,%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ПРИВАТБАНК	15619,346	11,72	10,11	16401,422	10,91	9,43	21888,14	12,16	9,18	22022,391	11,34
ОЩАДБАНК	18383,279	30,54	21,77	18396,084	27,92	18,66	19673,136	24,59	15,88	19857,439	18,57
УКРЕКСІМБАНК	19810,45	32,17	23,63	20079,105	30,22	19,91	20095,408	29,22	19,07	20178,11	22,55
ДЕЛЬТА БАНК	2761,063	11,48	9,29	3416,116	11,4	9,11	5419,082	10,05	9,06	5935,45	10,01
ПРОМІНВЕСТБАНК	4925,031	13,16	12,3	5365,003	13,98	12,1	6286,046	13,38	12,35	4641,124	6,98
УКРСОЦБАНК	5140,16	13,28	9,9	6550,447	18,84	13,4	5860,018	15,86	11,62	3550,392	7,61
РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	7911,188	16,16	12,2	7748,086	18,05	13,95	8481,277	20,62	16,12	6082,216	13,05
СБЕРБАНК РОСІЇ	2543,426	13,94	13,11	3336,254	12,56	12,29	4270,266	12,39	11,82	6780,269	15,04
АЛЬФА-БАНК	4887,254	18,21	14,64	4803,218	18,49	16,98	5121,182	19,01	16,51	6184,276	16,64
ВТБ БАНК	5230,227	13,17	12,45	4285,242	12,97	11,09	3951,038	14,73	13,35	4374,294	8,27
"НАДРА"	3357,133	11,19	10,52	3206,422	11,71	10,23	4025,027	13,13	11,25	5677,346	13,2
ПУМБ	4462,123	15,86	13,34	4269,313	17,63	13,14	3840,329	11,78	10,63	4692,389	14,19
БАНК ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ	2249,429	10,62	9,43	2239,051	10,22	9,48	2649,086	10,96	9,55	4217,034	11,88
УКРСИББАНК	7364,433	22,89	15,34	4545,247	20,03	15,99	4678,047	23,01	17,22	3252,433	16,03
ОТП БАНК	4680,343	21,25	18,47	3007,439	13,77	17,01	4193,44	20,61	17,58	2596,046	10,4
УКРГАЗБАНК	2948,3	22,59	10,84	3808,222	22,73	14,71	4511,381	21,02	15,71	4100,331	21,26
КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК	1028,004	14,54	13,58	1918,243	19,39	13,96	1996,138	15,79	14,19	2259,372	13,82

Продовження табл. Ж.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
"ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА"	1854,33	20,16	19,78	1949,195	23,09	16,63	2094,109	14,53	13,97	2627,424	15,66
"ПІВДЕННИЙ"	1522,149	17,63	13,19	1453,316	15,6	13,71	1427,23	13,69	11,5	1543,052	11,74
ІНГ БАНК УКРАЇНА	1889,139	42,52	16,89	2024,341	34,08	17,45	1699,304	19,2	17,62	1564,327	45,57
ВІЕЙБІ БАНК	1217,445	12,76	12,32	1202,447	10,5	9,35	2016,025	10,85	9,08	2412,364	10,7
ІМЕКСБАНК	1118,253	14,47	12,71	1249,078	13,84	12,61	1443,271	13,81	11,97	1498,112	13,99
ФІДОБАНК	1082,022	22,67	20,59	2175,13	17,75	16,85	2051,004	18,27
"ХРЕЩАТИК"	909,372	17,73	12,38	923,195	11,89	10,94	980,228	11,82	10,71	1364,05	11,34
БАНК КИЇВСЬКА РУСЬ	655,295	11,4	11,78	760,409	16,37	13,23	916,09	13,33	9,64	916,327	13,83
РОДОВІД БАНК	3802,306	40,06	22,81	3380,194	38,18	20,45	3345,148	37,98	20,45	3017,282	35,2
ЗЛАТОБАНК	528,383	21,86	14,12	659,056	17,29	12,65	737,084	12,6	9,79	1070,234	16,07
БАНК КРЕДИТ ДНІПРО	874,338	12,75	9,49	848,28	12,139	9,59	697,092	13,21	11,82	1166,334	16,04
ПЛАТИНУМ БАНК	499,033	12,64	11,48	567,134	13,92	14,81	712,124	11,05	11,82	804,377	10,03
УКРІНБАНК	582,433	19,47	14,38	576,44	15,51	11,66	566,454	14,54	9,18	833,224	16,92
МЕГАБАНК	766,134	20,37	16,86	739,164	16,89	14,84	714,098	14,59	12,58	841,268	13,45
УНІВЕРСАЛ БАНК	997,398	16,29	13,05	883,276	16,47	13,54	871,339	18,01	11,41	830,254	18,28
КРЕДОБАНК	736,093	22,1	15	549,069	16,14	13,08	779,333	19,78	15,8	595,449	14,53
ДІАМАНТБАНК	288,435	12,56	9,68	358,086	13,24	10,98	516,234	11,16	11,31	555,289	11,31
ВБР	331,382	30,82	22,82	611,415	16,28	12,81	797,174	16,76	13,47	515,225	17,21
"КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	554,154	16,96	13,03	528,221	17,77	13	527,367	22,46	13,07	603,303	20,14
ПРАВЕКС-БАНК	958,371	15,96	14,54	1006,059	22,01	16,72	730,256	17,54	12,51	431,293	10,27
БАНК НАЦІОНАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ	238,107	12,29	9,7	299,225	13,08	10,67	413,245	11,83	10,42	492,326	10,87
ПРОКРЕДИТ БАНК	402,189	17,48	15,29	325,281	15,6	14,57	374,292	15,89	14,28	559,276	12,2

Продовження табл. Ж.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
БАНК ВОСТОК	380,304	29,75	20,87	397,303	18,14	14,16	493,233	13,73
БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	286,049	16,53	14,29	285,204	17,84	13,86	284,423	11,62	11,96	557,377	14,2
УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	634,03	19,32	18,91	589,075	18,39	16,71	611,034	17,77	16,44	589,159	14,93
БМ БАНК	390,064	13,72	11,18	388,228	16,46	13,78	435,438	16,99	14,33	1142,104	34,35
ФОРТУНА-БАНК	284,078	20,38	13,71	337,249	13,83	13,26	379,019	13,07	11,63	487,221	14,56
ПРЕУС БАНК МКБ	515,224	21,22	10,17	864,262	27,97	20,61	552,051	30,26	19,12	771,153	41,71
МІЖНАРОДНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	163,044	24,49	9,63	151,108	15,57	9,82	195,41	15,58	11,68	246,053	12,36
АВАНТ-БАНК	81,434	86,8	69,94	368,076	14,91	16,84	355,146	13,32	10,26	415,045	13,07
ТАСКОМБАНК	265,153	12,89	10,49	335,374	16,84	14,24	394,438	14,95	13,54	391,126	13,75
ІДЕЯ БАНК	201,013	14,29	13,4	289,234	14,29	10,67	326,407	11,85	10,18	308,248	11,33
БТА БАНК	1519,366	46,82	32,4	1510,075	35,92	33,73	1506,384	38,69	24,5	1484,22	57,9
ІНДУСТРІАЛБАНК	750,075	24,26	20,47	760,426	23,69	22,07	789,385	29,85	28,06	805,419	29,28
ВІЕС БАНК	542,151	24,55	15,68	548,231	28,78	22,39	581,137	31,67	24,3	662,385	31,26
"АРКАДА"	310,131	21,07	19,33	310,053	19,26	17,58	303,204	15,05	15,07	313,133	13,48
БАНК НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ	142,383	16,43	13,67	158,301	13,2	10,32	215,086	14,57	9,37	263,435	12,96
УКРБІЗНЕСБАНК	358,06	14,28	11,4	502,039	21,47	10,5	604,246	16,29	9,53	725,208	30,84
БАНК ФОРВАРД	209,321	15,92	13,81	326,441	11,81	12,09	544,294	14,12	13,09	562,093	22,62
КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК	516,121	32,34	30,42	528,383	36,37	31,38	348,208	24,92	26,04	469,099	32,53
АКЦЕНТ-БАНК	189,318	13,53	11,69	214,349	14,96	9,43	227,058	13,48	9,73	247,233	15,6

Продовження табл. Ж.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
"СОЮЗ"	614,017	14,66	12,41	584,093	13,41	15,22	619,362	12,64	10,23	577,267	29,79
ФІНБАНК	232,224	15,23	10,79	227,22	10,36	10,19	347,102	11,78	10,07	260,385	13,98
ДІВІ БАНК	248	25,03	22,43	722,169	13,86	18,12	919,267	13,36	13,78	1046,434	53,91
БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ	334,123	41,86	60,88	341,078	40,12	52,01	282,052	24,52	28,53	310,117	33,44
"КИЇВ"	623,313	22,64	13,22	652,004	24,08	16,41	533,062	26,22	13,89	170,08	7,97
БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ	230,402	65,32	62,36	681,208	27,9
ЕКСПРЕС-БАНК	385,134	21,4	12,93	428,178	22,07	14,85	458,423	25,59	14,71	439,157	30,81
МІСТО БАНК	205,422	14,18	10,44	230,202	14,59	11,55	314,169	19,79	16,73	359,376	18,64
"ТК КРЕДИТ"	170,105	32,67	13,43	173,365	20,88	10,56	169	17,92	12,13	168,166	13,48
"КАПІТАЛ"	199,366	18,49	16,65	195,076	15,46	12,26	204,306	11,48	10,41	221,441	11,73
ЮНЕКС БАНК	338,158	30,97	26,65	334,352	26,38	25,54	349,088	20,2	16,95	338,095	23,7
БАНК 3/4	370,334	13	15,09	519,356	10,9	27,15	577,117	11,69	10,04	545,447	31,19
РАДИКАЛ БАНК	121,366	27,15	23,7	123,231	20,7	16,24	132,402	15,26	11,28	182,386	13,68
"ПРЕМІУМ"	245,252	60,6	29,15	269,234	36,98	31,43	265,113	33,26	29,19	270,066	19,38
УНІКОМБАНК	482,106	82,79	72,41	466,149	87,59	71,55	484,07	37,09	51,95	476,321	46,5
ЄВРОБАНК	122,166	18,4	11,61	186,324	16,31	13,23	197,185	15,64	15,18	184,225	14,41
УКРГАЗПРОМБАНК	146,031	18,13	12,98	146,144	16,52	12,93	141,331	12,34	10,61	193,135	14,56
"ГЛОБУС"	198,379	15,73	10,26	203,027	10,89	12,68	283,311	13,13	15,23	291,436	19,1
ПОЛТАВА - БАНК	209,009	20,44	14,84	222,321	18,98	15,62	253,438	21,39	17,3	288,438	24,45
БГ БАНК	278,018	18,21	18,18	495,422	28,95	24,81	485,147	22,42	17,05
КРЕДИТПРОМБАНК	1695,081	14,39	11,59	1474,216	13,06	11,25	170,089	13,12	14,74	203,375	12,32
"НОВИЙ"	141,085	20,08	16,85	145,006	20,87	17,59	150,148	23,03	21,26	154,419	16,93
"ЛЬВІВ"	139,15	18,36	17,75	153,282	18,39	16,21	185,163	28,06	18,87	178,167	17,43
"СТАНДАРТ"	134,007	42	48	140,234	34,72	36,57	140,374	20,24	19,45	144,251	11,86

Продовження табл. Ж.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ІНТЕГРАЛ - БАНК	240,308	17,65	11,51	232,01	10,8	28,91	228,151	10,12	16,73	214,156	11,15
ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	255,036	29,02	26,94	258,144	29,19	29,2	252,23	27,17	22,1	245,449	21,36
КОМІНВЕСТБАНК	128,303	15,99	14,13	128,439	16,82	15,28	125,198	13,01	12,11	138,142	12,81
БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	225,064	38,38	16,59	242,371	33,28	26,96	248,074	30,29	20,45	293,424	37,57
БАНК ГРАНТ	156,426	29,49	26,61	194,114	32,28	29,05	199,018	27,77	25,66	227,365	25,14
КЛАСИКБАНК	219,313	54,65	37,3	272,159	43,73	26,81	242,17	19,93	24,78	233,394	19,83
"РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР"	173,141	34,71	39,63	201,041	58,62
ЮНІОН СТАНДАРД БАНК	275,262	28,19	34,44	280,125	32,06	43,11	339,133	34,15	53,96	329,299	24,72
ДОЙЧЕ БАНК ДБУ	169,364	80,07	37,44	205,297	33,13	9,91	223,264	38,78	11,95	241,348	50,2
АПЕКС-БАНК	198,232	23,45	19,71	197,128	21,68	22,27	202,347	20,92	16,11	219,009	25,63
БАНК СОФІЙСЬКИЙ	120,258	27,5	26,95	182,212	36,56	34,2	177,048	28,34
БАНК СІЧ	120,396	34,26	33,74	123,444	35,54	36,25	126,283	27,1	27,29	161,361	25,38
БАНК КОНТРАКТ	126,1	14,11	18,28	125,328	14,48	20,29	130,404	12,25	16,26	127,379	10,74
БАНК ЮНІСОН	128,219	89,67	96,4	330,014	32,59	32,33	428,019	76,96
БАНК ТРАСТ	123,223	73,45	37,67	132,379	48,82	29,79	134,397	29,97	23,33	128,304	24,38
БАНК КАМБІО	185,387	11,53	9,35	183,61	11,91	9,39	215,321	12,49	9,85	247,387	18,85
АГРОКОМБАНК	123,757	21,47	20,82	123,208	22,23	21,25	132,755	20,99	21,25	133,751	18,5
КРЕДИТВЕСТ БАНК	141,961	70,48	40,17	150,909	46,21	46,69	158,935	39,69	36,52	227,842	45,25
ВЕРНУМ БАНК	120,005	43,23	29,7	129,154	36,81	29,84	149,955	38,04	24,64	178,251	38,43
ОКСІ БАНК	127,418	53,56	47,34	122,949	43	37,91	127,914	36,26	31,79	129,519	27,27
МЕТАБАНК	122,364	21,99	16,19	129,647	21,22	15,32	131,387	22,68	16,61	140,47	27,78
БАНК АЛЬЯНС	121,079	110,54	86,53	125,53	125,82	87,21	139,345	74,03	73,35	328,234	52,53

Продовження табл. Ж.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
"ФІНАНСОВИЙ ПАРТНЕР"	124,362	51,26	26,9	131,06	15,38	12,32	130,258	57,87
АКОРДБАНК	122,788	34,45	30,19	131,669	25,41	19,77	130,662	22,14	19,61	153,09	28,28
"СТОЛИЧНИЙ"	123,831	52,07	39,13	124,561	36,16	29,85	125,726	24,5	20,5	155,226	27,98
БАНК БОГУСЛАВ	185,674	32,11	26,33	189,351	33,48	26,62	194,186	37,5	31,61	194,797	39,9
"УКООПСПІЛКА"	100,312	30,43	24,66	129,129	48,5	41,36	134,252	43,96	42,77	373,12	60,33
ІНВЕСТБАНК	121,58	34,95	25,71	127,976	34,11	25,62	129,366	26,92	22,46	147,153	26,44
ПРОФІН БАНК	187,533	59,21	53,67	127,633	120,99	68,36	123,188	38,78	32,92	127,133	27,88
АРТЕМ-БАНК	129,623	36,59	33,57	135,653	43,98	39,96	136,936	32,45	30,23	176,893	38,42
МОТОР-БАНК	129,843	61,3	49,13	126,972	42,68	41,36	125,749	37,19	33,96	131,575	34,56
НЕОС БАНК	711,997	31,04	25,98	730,512	32,26	25,24	726,219	32,27	25,52	146,501	31,65
УКРБУДІНВЕСТБАНК	120,408	99,43	69,72	122,24	64,84	47,84	123,884	42,79	33,11	127,969	30,36
БАНК УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ	126,762	13,25	11,69	123,192	20,27	19,24	120,098	23,26	13,26	122,449	31,67
РАДАБАНК	137,906	113,58	77,96	137,282	80,34	50,47	141,119	55,71	38,44	141,21	40,56
БАНК АВАНГАРД	121,37	74,17	37,56	129,82	50,87
АСВІО БАНК	123,503	61,03	23,91	125,122	52,34	26,33	128,936	43,41	24,75	128,962	38,22
РЕГІОН-БАНК	127,085	34,33	20,09	122,158	32,6	30,1	125,987	30,9	27,42	131,135	35,07
ЛЕГБАНК	135,273	35,46	30,92	135,242	30,44	28,72	144,499	20,73	20,21
КСГ БАНК	181,735	90,36	64,61	192,553	70,73	46,95	192,772	71,62
"ТРАСТ-КАПІТАЛ"	122,373	33,01	26,96	125,409	35,37	32,65	123,561	32,56	24,63	146,595	44,79
СМАРТБАНК	120,668	72,65	33,53	312,111	44,07	41,45	310,762	53,92	42,38	319,274	85,22
БАНК НАРОДНИЙ КАПІТАЛ	97,837	57,02	48,15	122,243	65,58	57,57	120,711	49,3	46,05	158,548	56,58
ФІНЕКСБАНК	127,887	75,47	33,28	129,699	78,98	42,6	128,657	89,94	55,01	126,626	98,18

Закінчення табл. Ж.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ФІНАНС БАНК	201,532	259,31	66,01	203,661	217,3
БАНК ВЕЛЕС	116,894	84,07	58,74	138,423	82,33	70,66	143,629	84,63	63,55	164,659	43,92
"ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	122,809	55,59	56,78	126,861	55,08	52,48	130,294	44,45	54,29	143,051	54,81
"КОНКОРД"	123,037	46,64	40,47	144,051	51,62	47,45	141,294	70,91	65,08	138,537	57,61
ПРОМИСЛОВО- ФІНАНСОВИЙ БАНК	126,223	71,05	51,61	128,316	70,59	54,02	133,076	63,3	51,61	137,15	60,01
БАНК ФАМІЛЬНИЙ	121,552	116,24	51,12	126,33	127,57	69,03	123,251	105,25	69,66	120,488	79,55
ГРІН БАНК	120,357	67,7	54,71	121,904	62,12	52,34	130,128	22,58	19,95	174,425	53,92
ІНВЕСТИЦІЙНО- ТРАСТОВИЙ БАНК	127,591	94,49	95,61	131,544	100,12
ВЕКТОР БАНК	120,907	70,47
"АКСІОМА"	321,357	80,96	66,2	312,577	59,09	47,52	353,748	34,43	40,83	329,749	61,33
КРЕДИТ ОПТИМА БАНК	131,264	99,94	44,29	131,16	77,17	38,21	134,674	71,26	47,18	131,828	88,27
"ЦЕНТР"	122,774	56,14	41,33	125,118	98,23	76,13	133,567	91,38	85,63	130,632	91,61
АСТРА БАНК	1097,288	94,57	61,96	1134,021	89,54	58,06	157,864	46,08	51,2	162,233	143,76
БАНК ПОРТАЛ	123,985	103,85	78,59	125,258	94,55
КІБ	134,765	55,25	41,3	127,746	61,45	57,95	128,596	72,92	57,06	123,827	93,4
АЛЬПАРИ БАНК	125,69	95,52	93,39	127,828	88,53
ДЕРЖЗЕМБАНК	126,427	162,77	89,83	125,965	187,39
"ТЕФЕСТ"	120,052	101,9	100	121,143	160,35
УБРР	121,36	87,27	75,4	108,569	84,37	70,91	100,056	86,66	85,27	81,854	98,31
МЕЛІОР БАНК	120,046	102,46	85,61	197,353	66,09	48,78	191,947	48,49	40,16	191,927	65,32

Додаток 3

Таблиця 3.1

Основні показники діяльності банків України

№ з/п	Назва показника	01.01.08	01.01.09	01.01.10	01.01.11	01.01.12	01.01.13	01.01.14	01.01.15
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Кількість банків, які мають банківську ліцензію	175	184	182	176	176	176	180	158
1.1	з них: з іноземним капіталом	47	53	51	55	53	53	49	51
1.1.1	у т.ч. зі 100% іноземним капіталом	17	17	18	20	22	22	19	19
2.	Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків, %	35.0	36.7	35.8	40.6	41.9	39.5	34.0	32.5
	АКТИВИ, млн грн								
I.	Активи банків	599396	926086	880302	942088	1054280	1127192	1278095	1316852
	Загальні активи (не скориговані на резерви за активними операціями)	619004	973332	1001626	1090248	1211540	1267892	1408688	1520817
1.	Готівкові кошти та банківські метали	18313	20668	21725	26749	27008	30346	36390	28337
2.	Кошти в Національному банку України	19120	18768	23337	26190	31310	33740	47222	27554
3.	Кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках	26293	40406	51323	67596	78395	99472	78106	99752
4.	Кредити надані	485368	792244	747348	755030	825320	815327	911402	1006358
	з них:								
4.1	кредити, що надані суб'єктам господарювання	276184	472584	474991	508288	580907	609202	698777	802582
4.2	кредити, надані фізичним особам	153633	268857	222538	186540	174650	161775	167773	179040

Закінчення табл. 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5.	Частка простроченої заборгованості за кредитами у загальній сумі кредитів, %	1.3	2.3	9.4	11.2	9.6	8.9	7.7	13.5
6.	Вкладення в цінні папери	28693	40610	39335	83559	87719	96340	138287	168928
7.	Резерви за активними операціями банків	20188	48409	122433	148839	157907	141319	131252	204931
	ПАСИВИ, млн грн								
II.	Пасиви, усього	599396	926086	880302	942088	1054280	1127192	1278095	1316852
1.	Капітал	69578	119263	115175	137725	155487	169320	192599	148023
1.1	з нього: статутний капітал	42873	82454	119189	145857	171865	175204	185239	180150
2.	Зобов'язання банків	529818	806823	765127	804363	898793	957872	1085496	1168829
	з них:								
2.1	кошти суб'єктів господарювання	111995	143928	115204	144038	186213	202550	234948	261372
2.1.1	з них: строкові кошти суб'єктів господарювання	54189	73352	50511	55276	74239	92786	104722	102527
2.2	кошти фізичних осіб	163482	213219	210006	270733	306205	364003	433726	416371
2.2.1	з них: строкові кошти фізичних осіб	125625	175142	155201	206630	237438	289129	350779	319121
	Довідково:								
1	Регулятивний капітал	72265	123066	135802	160897	178454	178909	204976	188949
2	Достатність (адекватність) регулятивного капіталу (H2), %	13.92	14.01	18.08	20.83	18.90	18.06	18.26	15.60
3	Доходи	68185	122580	142995	136848	142778	150449	168888	210201
4	Витрати	61565	115276	181445	149875	150486	145550	167452	263167
5	Результат діяльності	6620	7304	-38450	-13027	-7708	4899	1436	-52966
6	Рентабельність активів, %	1.50	1.03	-4.38	-1.45	-0.76	0.45	0.12	-4.07
7	Рентабельність капіталу, %	12.67	8.51	-32.52	-10.19	-5.27	3.03	0.81	-30.46

Додаток И

Таблиця И.1

Перелік банків України, ліквідація яких здійснюється Фондом гарантування вкладів фізичних осіб відповідно до Закону України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб"

№ з/п	Назва банку	Постанова НБУ про ліквідацію		Дата відкликання банківської ліцензії
		№ пост.	дата	
1	2	3	4	5
м. Київ і Київська область				
1	ПАТ "ЕРДЕ БАНК"	4	09.01.2013	09.01.2013
2	ПАТ "БАНК "ТАВРИКА"	97	20.03.2013	20.03.2013
3	ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ДАНІЕЛЬ"	217	15.04.2014	15.04.2014
4	ПАТ "БРОКБІЗНЕСБАНК"	339	10.06.2014	10.06.2014
5	ПАТ "БАНК ФОРУМ"	355	13.06.2014	13.06.2014
6	ПАТ КБ "ІНТЕРБАНК"	432	22.07.2014	23.07.2014
7	ПАТ "СТАРОКИЇВСЬКИЙ БАНК"	563	11.09.2014	18.09.2014
8	ПАТ "ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ГАЗОВИЙ БАНК"	725	17.11.2014	17.11.2014
9	ПАТ "ТЕРРА БАНК"	831	23.12.2014	23.12.2014
10	ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "АКТИВ-БАНК"	838	23.12.2014	23.12.2014
11	ПАТ "ПРАЙМ-БАНК"	9	13.01.2015	13.01.2015
12	ПАТ "ГРІН БАНК"	40	22.01.2015	22.01.2015
13	ПАТ "ЕКСПОБАНК"	41	22.01.2015	22.01.2015
14	ПАТ "БГ БАНК"	134	26.02.2015	26.02.2015
15	ПАТ "ЛЕГБАНК"	135	26.02.2015	26.02.2015
16	ПАТ "БАНК КАМБІО"	144	27.02.2015	27.02.2015
17	ПАТ "МІСЬКИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК"	187	19.03.2015	19.03.2015
18	ПАТ "ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ АКЦІОНЕРНИЙ БАНК"	188	19.03.2015	19.03.2015
19	ПАТ "БАНК ПРОФЕСІЙНОГО ФІНАНСУВАННЯ"	258	15.04.2015	15.04.2015
20	ПАТ "АКЦІОНЕРНИЙ БАНК "УКООПСПЛКА"	264	22.04.2015	22.04.2015
21	ПАТ "УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК"	265	23.04.2015	23.04.2015
Волинська область				
22	ПАТ "Західкомбанк"	433	22.07.2014	23.07.2014
Дніпропетровська область				
23	ПАТ "АКТАБАНК"	19	15.01.2015	15.01.2015
24	ПАТ "ІНТЕРКРЕДИТБАНК"	27	16.01.2015	16.01.2015
25	ПАТ "КБ "АКСІОМА"	68	30.01.2015	30.01.2015
26	ПАТ "МЕЛПОР БАНК"	87	10.02.2015	10.02.2015

Продовження табл. И.1

1	2	3	4	5
Донецька область				
27	ПАТ "КБ "ПРОМЕКОНОМБАНК"	552	05.09.2014	08.09.2014
28	ПАТ "КБ "ПІВДЕНКОМБАНК"	598	24.09.2014	26.09.2014
29	ПАТ "КБ УФС"	717	10.11.2014	10.11.2014
30	ПАТ "УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК"	265	23.04.2015	23.04.2015
Одеська область				
31	ПАТ "ФІНРОСТБАНК"	660	16.10.2014	16.10.2014
32	ПАТ АБ "ПОРТО-ФРАНКО"	67	30.01.2015	30.01.2015
Полтавська область				
33	ПАТ "АВТОКРАЗБАНК"	537	28.08.2014	29.08.2014
Харківська область				
34	ПАТ "БАНК ЗОЛОТІ ВОРОТА"	781	04.12.2014	05.12.2014
Чернігівська область				
35	ПАТ "БАНК "Демарк"	66	30.01.2015	30.01.2015

Додаток К
Розрахунок складових регулятивного капіталу

Таблиця К.1

Розрахунок складових регулятивного капіталу (тис. грн) за національними стандартами (на прикладі ПАТ «ПУМБ»)

Складові регулятивного капіталу	02.01.2014	11.01.2014	21.01.2014	01.02.2014	11.02.2014	21.02.2014
1	2	3	4	5	6	7
1 Н1 - мінімального розміру регулятивного капіталу (ПК)						
1.1 Регулятивний капітал банку (ПК)	1423723,56	1336721,46	1394988,49	1399846,59	1382969,85	1377267,28
Основний капітал						
1.1.1 Статутний капітал	2348619,13	2348619,13	2348619,13	2348619,13	2348619,13	2348619,13
1.1.2 Внески за незареєстрованим статутним капіталом	200000,38	200002,20	200003,84	200003,84	200003,90	200003,90
1.1.3 Розкриті резерви, що створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку:	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17
1.1.3.1 Емісійні різниці	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43
1.1.3.2 Загальні резерви та резервні фонди, що створюються згідно з законами України	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74
1.1.4 Зменшення основного капіталу, у тому числі:	1895747,00	1980817,92	1922446,56	1917469,70	1932314,37	1938022,42
1.1.4.1 сума недосформованих резервів під активні операції	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.2 нематеріальні активи за мінусом суми зносу	50811,57	50811,57	50811,57	51445,58	51445,58	51445,58
1.1.4.3 капітальні вкладення у нематеріальні активи	7949,90	7949,90	7949,90	7949,90	7949,90	7949,90
1.1.4.4 збитки минулих років	1433423,20	1433423,20	1433423,20	1433423,20	1433423,20	1433423,20
1.1.4.5 власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.6 розрахунковий збиток поточного року (Рпр/з)	393155,73	478226,66	419855,30	414244,43	429089,09	434797,14

Продовження табл. К.1

1	2	3	4	5	6	7
1.1.4.7 коригування основного капіталу згідно розпорядчих документів в НБУ	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60
1.1.5 Основний капітал (ОК)	1099120,69	1014051,58	1072424,59	1077401,45	1062556,84	1056848,79
% в сумі основного та додаткового капіталу	73,17	71,65	72,78	72,88	72,71	72,60
Додатковий капітал						
1.1.6 Резерви під заборгованість за кредитними операціями та за операціями з розміщення коштів на коррахунках в інших банках, яку віднесено до I категорії якості	36437,74	34576,03	34574,66	34615,70	32313,42	32313,14
1.1.7 Результат переоцінки основних засобів	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31
1.1.8 Розрахунковий прибуток поточного року (Рпр/п)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.9 Прибуток минулих років	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49
1.1.10 Субординований борг, що враховується до капіталу (СК)	304017,66	303946,38	303841,77	303681,97	303952,13	303957,88
1.1.11 Додатковий капітал	403093,20	401160,21	401054,23	400935,47	398903,35	398908,82
1.1.12 Додатковий капітал до розрахунку (ДК)	403093,20	401160,21	401054,23	400935,47	398903,35	398908,82
% в сумі основного та додаткового капіталу	26,83	28,35	27,22	27,12	27,29	27,40
1.1.13 Відвернення (В), у тому числі:	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33
1.1.13.1 балансова вартість акцій та інших ЦП з нефіксованим прибутком, що випущені банком у торговому портфелі та у портфелі банку на продаж	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.2 балансова вартість інвестицій в асоційовані та дочерні компанії, а також балансову вартість вкладень у капітал інших установ у розмірі 10 і більше відсотків їх статутного капіталу	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33
1.1.13.3 балансова вартість акцій (паїв) власної емісії, що прийняті в забезпечення наданих банком кредитів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження табл. К.1

1	2	3	4	5	6	7
1.1.13.4 сума операцій, що здійснюються з інсайдерами на сприятливіших за звичайні умовах (у тому числі за угодами, які передбачають нарахування відсотків і комісійних за надані послуги, які менші, ніж звичайні)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.5 сума коштів, що вкладені в інші банки на умовах субординованого боргу	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.6 балансова вартість позалистингових ЦП у торговому портфелі банку (крім ЦП, емітованих центральними органами виконавчої влади, НБУ та Державної іпотечною установою)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.7 балансова вартість ЦП, що не перебувають в обігу на фондових біржах (у тому числі, торгівля яких на фондових біржах заборонена законодавством України), у торговому портфелі банку	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.8 балансова вартість ЦП недиверсифікованих інвестиційних фондів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.14 Регулятивний капітал, невідкоригований на суму перевищення Н7 та Н9 (РК1)	1423723,56	1336721,46	1394988,49	1399846,59	1382969,85	1377267,28
1.1.15 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного контрагента над установленим нормат. значенням номативу Н7	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.16 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного інсайдера над установленим нормат. значенням нормативу Н9:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 Н2 - норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу						
2.1 - регулятивний капітал банку (РК)	1423723,56	1336721,46	1394988,49	1399846,59	1382969,85	1377267,28

Продовження табл. К.1

1	2	3	4	5	6	7
2.2 активи, зменшені на суму створених відповідних резервів за активними операціями, зважені на відповідний коефіцієнт ризику залежно від групи ризику (Ar)	11850746,37	11834992,94	11752020,47	12249727,09	12371000,76	12205564,79
2.3 довгострокові активні операції, які здійснені з перевищенням строків розміщення над строками залуення коштів (зважені на 0.5)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.4 - сукупна сума відкритої валютної позиції за всіма іноземними валютами та банківськими металами (Свп)	451230,16	466877,17	483503,64	480070,35	461743,91	407758,41
2.5 - фактичне значення нормативу Н2 (нормативне значення нормативу Н2 не менше 10%)	11,57	10,87	11,40	11,00	10,78	10,92
3 НЗ - норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів						
3.1 - регулятивний капітал (РК)	1423723,56	1336721,46	1394988,49	1399846,59	1382969,85	1377267,28
3.2 - сукупні активи (СА)	14392079,60	14704492,45	14983756,18	15177984,03	15311796,89	15245828,54
3.3 - фактичне значення нормативу НЗ (нормативне значення нормативу НЗ не менше 9%)	9,89	9,09	9,31	9,22	9,03	9,03
4 НЗ-1 - норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до зобов'язань банку						
4.1 - регулятивний капітал (РК)	1423723,56	1336721,46	1394988,49	1399846,59	1382969,85	1377267,28
4.2 - зобов'язання банку без урахування: неамортизованих дисконтів та премій, доходів майбутніх періодів, резервів за виданими зобов'яз. та за ін. операціями за позабал. рах., валютної позиції, розрахунків між відокрем. підрозд. банку (З)	11692998,11	12010357,12	12446410,23	12734024,87	12887987,09	13119356,92
4.3 - фактичне значення нормативу (коефіцієнту) НЗ-1 (нормативне значення нормативу НЗ-1 не менше 10%)	12,18	11,13	11,21	10,99	10,73	10,50

Продовження табл. К.1

Складові регулятивного капіталу	01.03.2014	11.03.2014	21.03.2014	01.04.2014	11.04.2014	21.04.2014
1	8	9	10	11	12	13
1 Н1 - мінімального розміру регулятивного капіталу (ПК)						
1.1 Регулятивний капітал банку (ПК)	1580882,48	1494927,44	1585875,84	1584225,95	1727895,75	1701409,09
Основний капітал						
1.1.1 Статутний капітал	2348619,13	2348619,13	2348619,13	2348619,13	2348619,13	2348619,13
1.1.2 Внески за незареєстрованим статутним капіталом	580586,08	580586,08	700000,01	700000,01	700000,01	700000,01
1.1.3 Розкриті резерви, що створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку:	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17
1.1.3.1 Емісійні різниці	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43
1.1.3.2 Загальні резерви та резервні фонди, що створюються згідно з законами України	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74
1.1.4 Зменшення основного капіталу, у тому числі:	2115068,54	2198004,96	2226196,72	2227932,88	2081909,82	2099964,50
1.1.4.1 сума недосформованих резервів під активні операції	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.2 нематеріальні активи за мінусом суми зносу	51445,58	51149,54	51149,54	50858,75	50905,55	50905,55
1.1.4.3 капітальні вкладення у нематеріальні активи	7949,90	7949,90	7949,90	7949,90	7949,90	7949,90
1.1.4.4 збитки минулих років	1433423,20	1433423,20	1433423,20	1433423,20	1433423,20	1665827,17
1.1.4.5 власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.6 розрахунковий збиток поточного року (Рпр/з)	611843,26	695075,72	723267,49	725294,43	579224,57	364875,27
1.1.4.7 коригування основного капіталу згідно розпорядчих документів в НБУ	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60
1.1.5 Основний капітал (ОК)	1260384,84	1177448,42	1268670,59	1266934,43	1412957,49	1394902,81
% в сумі основного та додаткового капіталу	75,96	74,83	76,23	76,20	78,22	78,37

Продовження табл. К.1

1	8	9	10	11	12	13
Додатковий капітал						
1.1.6 Резерви під заборгованість за кредитними операціями та за операціями з розміщення коштів на коррахунках в інших банках, яку віднесено до I категорії якості	32314,12	29302,39	29302,23	29302,28	26585,74	26585,92
1.1.7 Результат переоцінки основних засобів	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31
1.1.8 Розрахунковий прибуток поточного року (Рпр/п)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.9 Прибуток минулих років	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49
1.1.10 Субординований борг, що враховується до капіталу (СК)	304036,05	304029,15	303755,55	303841,77	304205,04	295772,89
1.1.11 Додатковий капітал	398987,97	395969,35	395695,58	395781,85	393428,59	384996,61
1.1.12 Додатковий капітал до розрахунку (ДК)	398987,97	395969,35	395695,58	395781,85	393428,59	384996,61
% в сумі основного та додаткового капіталу	24,04	25,17	23,77	23,80	21,78	21,63
1.1.13 Відвернення (В), у тому числі:	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33
1.1.13.1 балансова вартість акцій та інших ЦП з нефіксованим прибутком, що випущені банком у торговому портфелі та у портфелі банку на продаж	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.2 балансова вартість інвестицій в асоційовані та дочерні компанії, а також балансову вартість вкладень у капітал інших установ у розмірі 10 і більше відсотків їх статутного капіталу	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33
1.1.13.3 балансова вартість акцій (паїв) власної емісії, що прийняті в забезпечення наданих банком кредитів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.4 сума операцій, що здійснюються з інсайдерами на сприятливіших за звичайні умовах (у т. ч. за угодами, які передбачають нарахування відсотків і комісійних за надані послуги, які менші, ніж звичайні)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження табл. К.1

1	8	9	10	11	12	13
1.1.13.5 сума коштів, що вкладені в інші банки на умовах субординованого боргу	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.6 балансова вартість позалістингових ЦП у торговому портфелі банку (крім ЦП, емітованих центральними органами виконавчої влади, НБУ та Державної іпотечною установою)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.7 балансова вартість ЦП, що не перебувають в обігу на фондових біржах (у тому числі, торгівля яких на фондових біржах заборонена законодавством України), у торговому портфелі банку	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.8 балансова вартість ЦП недиверсифікованих інвестиційних фондів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.14 Регулятивний капітал, невідкоригований на суму перевищення Н7 та Н9 (РК1)	1580882,48	1494927,44	1585875,84	1584225,95	1727895,75	1701409,09
1.1.15 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного контрагента над установленим нормат. значенням нормативу Н7	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.16 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного інсайдера над установленим нормат. значенням нормативу Н9:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 Н2 - норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу						
2.1 - регулятивний капітал банку (РК)	1580882,48	1494927,44	1585875,84	1584225,95	1727895,75	1701409,09
2.2 активи, зменшені на суму створених відповідних резервів за активними операціями, зважені на відповідний коефіцієнт ризику залежно від групи ризику(Ар)	12708371,61	12699745,38	12710466,85	12796289,60	13172756,70	13268911,17

Продовження табл. К.1

1	8	9	10	11	12	13
2.3 довгострокові активні операції, які здійснені з перевищенням строків розміщення над строками залуення коштів (зважені на 0.5)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.4 - сукупна сума відкритої валютної позиції за всіма іноземними валютами та банківськими металами (Свп)	411379,33	404309,20	417279,17	414834,77	397180,61	386135,69
2.5 - фактичне значення нормативу Н2 (нормативне значення нормативу Н2 не менше 10%)	12,05	11,41	12,08	11,99	12,73	12,46
3 НЗ - норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів						
3.1 - регулятивний капітал (РК)	1580882,48	1494927,44	1585875,84	1584225,95	1727895,75	1701409,09
3.2 - сукупні активи (СА)	15901368,03	15918243,96	15848261,56	16230131,49	16323553,81	16541093,42
3.3 - фактичне значення нормативу НЗ (нормативне значення нормативу НЗ не менше 9%)	9,94	9,39	10,01	9,76	10,59	10,29
4 НЗ-1 - норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до зобов'язань банку						
4.1 - регулятивний капітал (РК)	1580882,48	1494927,44	1585875,84	1584225,95	1727895,75	1701409,09
4.2 - зобов'язання банку без урахування: неамортизованих дисконтів та премій, доходів майбутніх періодів, резервів за виданими зобов'язаннями та за ін.операціями за позабал. рах., валютної позиції, розрахунків між відокрем.підрозд. банку (З)	13490523,51	13514432,84	13328546,87	13705418,43	13813762,84	14044743,79
4.3 - фактичне значення нормативу (коефіцієнту) НЗ-1 (нормативне значення нормативу НЗ-1 не менше 10%)	11,72	11,06	11,90	11,56	12,51	12,11

Продовження табл. К.1

Складові регулятивного капіталу	02.05.2014	12.05.2014	21.05.2014	03.06.2014	11.06.2014	21.06.2014
1	14	15	16	17	18	19
1 Н1 - мінімального розміру регулятивного капіталу (РК)						
1.1 Регулятивний капітал банку (РК)	1721731,15	1620238,66	1658601,67	1632259,53	1631561,69	1640865,39
Основний капітал						
1.1.1 Статутний капітал	2348619,13	2348619,13	2348619,13	2348619,13	2348619,13	2348619,13
1.1.2 Внески за незареєстрованим статутним капіталом	700000,01	700000,01	700000,01	700000,01	700000,01	700000,01
1.1.3 Розкриті резерви, що створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку:	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17
1.1.3.1 Емісійні різниці	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43
1.1.3.2 Загальні резерви та резервні фонди, що створюються згідно з законами України	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74
1.1.4 Зменшення основного капіталу, у тому числі:	2079202,83	2178984,77	2140893,22	2167455,06	2165170,68	2155848,58
1.1.4.1 сума недосформованих резервів під активні операції	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.2 нематеріальні активи за мінусом суми зносу	50625,29	50625,29	50625,29	50499,01	50504,81	57043,75
1.1.4.3 капітальні вкладення у нематеріальні активи	7949,90	7949,90	7949,90	7949,90	7665,12	1126,18
1.1.4.4 збитки минулих років	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17
1.1.4.5 власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.6 розрахунковий збиток поточного року (Рпр/з)	344393,87	444175,80	406084,26	432772,38	430766,98	421444,88
1.1.4.7 коригування основного капіталу згідно розпорядчих документів в НБУ	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60
1.1.5 Основний капітал (ОК)	1415664,48	1315882,55	1353974,10	1327412,25	1329696,63	1339018,73
% в сумі основного та додаткового капіталу	78,64	77,46	77,94	77,59	77,76	77,88
1.1.6 Резерви під заборгованість за кредитними операціями та за операціями з розміщення коштів на коррахунках в інших банках, яку віднесено до I категорії якості	26585,47	25066,90	25067,05	25067,17	21997,58	21997,57

Продовження табл. К.1

1	14	15	16	17	18	19
Додатковий капітал						
1.1.7 Результат переоцінки основних засобів	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31
1.1.8 Розрахунковий прибуток поточного року (Рпр/п)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.9 Прибуток минулих років	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49
1.1.10 Субординований борг, що враховується до капіталу (СК)	295333,73	295141,75	295413,06	295632,64	295720,01	295701,61
1.1.11 Додатковий капітал	384557,00	382846,45	383117,91	383337,61	380355,39	380336,99
1.1.12 Додатковий капітал до розрахунку (ДК)	384557,00	382846,45	383117,91	383337,61	380355,39	380336,99
% в сумі основного та додаткового капіталу	21,36	22,54	22,06	22,41	22,24	22,12
1.1.13 Відвернення (В), у тому числі:	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33
1.1.13.1 балансова вартість акцій та інших ЦП з нефіксованим прибутком, що випущені банком у торговому портфелі та у портфелі банку на продаж	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.2 балансова вартість інвестицій в асоційовані та дочерні компанії, а також балансову вартість вкладень у капітал інших установ у розмірі 10 і більше відсотків їх статутного капіталу	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33
1.1.13.3 балансова вартість акцій (паїв) власної емісії, що прийняті в забезпечення наданих банком кредитів (інших вкладень)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.4 сума операцій, що здійснюються з інсайдерами на сприятливіших за звичайні умовах (у тому числі за угодами, які передбачають нарахування відсотків і комісійних за надані послуги, які менші, ніж звичайні)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.5 сума коштів, що вкладені в інші банки на умовах субординованого боргу	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження табл. К.1

1	14	15	16	17	18	19
1.1.13.6 балансова вартість позалістингових ЦП у торговому портфелі банку (крім ЦП, емітованих центральними органами виконавчої влади, НБУ та Державної іпотечною установою)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.7 балансова вартість ЦП, що не перебувають в обігу на фондових біржах (у тому числі, торгівля яких на фондових біржах заборонена законодавством України), у торговому портфелі банку	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.8 балансова вартість ЦП недиверсифікованих інвестиційних фондів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.14 Регулятивний капітал, невідкоригований на суму перевищення Н7 та Н9 (РК1)	1721731,15	1620238,66	1658601,67	1632259,53	1631561,69	1640865,39
1.1.15 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного контрагента над установленим нормат. значенням номативу Н7	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.16 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного інсайдера над установленим нормат. значенням нормативу Н9:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 Н2 - норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу						
2.1 - регулятивний капітал банку (РК)	1721731,15	1620238,66	1658601,67	1632259,53	1631561,69	1640865,39
2.2 активи, зменшені на суму створених відповідних резервів за активними операціями, зважені на відповідний коефіцієнт ризику залежно від групи ризику(А _p)	13531959,19	13637050,90	13797003,91	14160390,02	14201549,23	14276580,21

Продовження табл. К.1

1	14	15	16	17	18	19
2.3 довгострокові активні операції, які здійснені з перевищенням строків розміщення над строками залуення коштів (зважені на 0.5)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.4 - сукупна сума відкритої валютної позиції за всіма іноземними валютами та банківськими металами (Свп)	374804,82	387008,55	391065,58	375774,35	384615,89	403765,12
2.5 - фактичне значення нормативу Н2 (нормативне значення нормативу Н2 не менше 10%)	12,38	11,55	11,69	11,23	11,19	11,18
3 НЗ - норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів						
3.1 - регулятивний капітал (РК)	1721731,15	1620238,66	1658601,67	1632259,53	1631561,69	1640865,39
3.2 - сукупні активи (СА)	16873090,57	17104210,79	17454287,76	17809978,84	17930626,70	18025490,14
3.3 - фактичне значення нормативу НЗ (нормативне значення нормативу НЗ не менше 9%)	10,20	9,47	9,50	9,16	9,10	9,10
4 НЗ-1 - норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до зобов'язань банку						
4.1 - регулятивний капітал (РК)	1721731,15	1620238,66	1658601,67	1632259,53	1631561,69	1640865,39
4.2 - зобов'язання банку без урахування: неамортизованих дисконтів та премій, доходів майбутніх періодів, резервів за виданими зобов'язаннями та за ін. операціями за позабал. рах., валютної позиції, розрахунків між відокрем. підрозд. банку (З)	14351987,90	14583812,01	14945593,75	15293043,56	15412629,36	15501267,46
4.3 - фактичне значення нормативу (коефіцієнту) НЗ-1 (нормативне значення нормативу НЗ-1 не менше 10%)	12,00	11,11	11,10	10,67	10,59	10,59

Продовження табл. К.1

Складові регулятивного капіталу	01.07.2014	11.07.2014	21.07.2014	01.08.2014	11.08.2014	21.08.2014
1	20	21	22	23	24	25
1 Н1 - мінімального розміру регулятивного капіталу (РК)						
1.1 Регулятивний капітал банку (РК)	1703783,65	1670021,18	1764601,43	1774147,09	1756334,45	1756571,91
Основний капітал						
1.1.1 Статутний капітал	2348619,13	2348619,13	3048619,14	3048619,14	3048619,14	3048619,14
1.1.2 Внески за незареєстрованим статутним капіталом	700000,01	700000,01	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.3 Розкриті резерви, що створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку:	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17
1.1.3.1 Емісійні різниці	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43
1.1.3.2 Загальні резерви та резервні фонди, що створюються згідно з законами України	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74
1.1.4 Зменшення основного капіталу, у тому числі:	2092840,61	2124511,23	2030334,71	2020779,85	2035399,93	2003359,54
1.1.4.1 сума недосформованих резервів під активні операції	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.2 нематеріальні активи за мінусом суми зносу	56746,28	56746,28	56746,28	57599,45	60017,78	60017,78
1.1.4.3 капітальні вкладення у нематеріальні активи	1126,18	1126,18	1126,18	0,00	0,00	0,00
1.1.4.4 збитки минулих років	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17
1.1.4.5 власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.6 розрахунковий збиток поточного року (Рпр/з)	358734,37	390405,00	296228,47	286946,63	299148,38	267108,00
1.1.4.7 коригування основного капіталу згідно розпорядчих документів в НБУ	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60
1.1.5 Основний капітал (ОК)	1402026,71	1370356,08	1464532,61	1474087,46	1459467,39	1491507,77
% в сумі основного та додаткового капіталу	78,67	78,37	79,46	79,57	79,54	81,28
1.1.6 Резерви під заборгованість за кредитними операціями та за операціями з розміщення коштів на коррахунках в інших банках, яку віднесено до I категорії якості	21997,53	19988,46	19988,67	19988,66	16821,40	16821,48

Продовження табл. К.1

1	20	21	22	23	24	25
Додатковий капітал						
1.1.7 Результат переоцінки основних засобів	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31
1.1.8 Розрахунковий прибуток поточного року (Рпр/п)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.9 Прибуток минулих років	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49
1.1.10 Субординований борг, що враховується до капіталу (СК)	295611,94	295529,17	295932,69	295923,49	295898,20	264095,19
1.1.11 Додатковий капітал	380247,27	378155,43	378559,16	378549,95	375357,40	343554,47
1.1.12 Додатковий капітал до розрахунку (ДК)	380247,27	378155,43	378559,16	378549,95	375357,40	343554,47
% в сумі основного та додаткового капіталу	21,33	21,63	20,54	20,43	20,46	18,72
1.1.13 Відвернення (В), у тому числі:	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33
1.1.13.1 балансова вартість акцій та інших ЦП з нефіксованим прибутком, що випущені банком у торговому портфелі та у портфелі банку на продаж	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.2 балансова вартість інвестицій в асоційовані та дочерні компанії, а також балансову вартість вкладень у капітал інших установ у розмірі 10 і більше відсотків їх статутного капіталу	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33
1.1.13.3 балансова вартість акцій (паїв) власної емісії, що прийняті в забезпечення наданих банком кредитів (інших вкладень)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.4 сума операцій, що здійснюються з інсайдерами на сприятливіших за звичайні умовах (у тому числі за угодами, які передбачають нарахування відсотків і комісійних за надані послуги, які менші, ніж звичайні)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.5 сума коштів, що вкладені в інші банки на умовах субординованого боргу	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження табл. К.1

1	20	21	22	23	24	25
1.1.13.6 балансова вартість позалістингових ЦП у торговому портфелі банку (крім ЦП, емітованих центральними органами виконавчої влади, НБУ та Державної іпотечною установою)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.7 балансова вартість ЦП, що не перебувають в обігу на фондових біржах (у тому числі, торгівля яких на фондових біржах заборонена законодавством України), у торговому портфелі банку	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.8 балансова вартість ЦП недиверсифікованих інвестиційних фондів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.14 Регулятивний капітал, невідкоригований на суму перевищення Н7 та Н9 (РК1)	1703783,65	1670021,18	1764601,43	1774147,09	1756334,45	1756571,91
1.1.15 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного контрагента над установленим нормат. значенням номативу Н7	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.16 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного інсайдера над установленим нормат. значенням нормативу Н9:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 Н2 - норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу						
2.1 - регулятивний капітал банку (РК)	1703783,65	1670021,18	1764601,43	1774147,09	1756334,45	1756571,91
2.2 активи, зменшені на суму створених відповідних резервів за активними операціями, зважені на відповідний коефіцієнт ризику залежно від групи ризику(Ар)	14498489,19	14507888,42	14706136,36	14996331,56	15655710,39	16070466,48
2.3 довгострокові активні операції, які здійснені з перевищенням строків розміщення над строками залуення коштів (зважені на 0.5)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження табл. К.1

1	20	21	22	23	24	25
2.4 - сукупна сума відкритої валютної позиції за всіма іноземними валютами та банківськими металами (СВП)	425577,77	412512,64	430079,76	439054,62	440921,05	426345,20
2.5 - фактичне значення нормативу Н2 (нормативне значення нормативу Н2 не менше 10%)	11,42	11,19	11,66	11,49	10,91	10,65
3 НЗ - норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів						
3.1 - регулятивний капітал (РК)	1703783,65	1670021,18	1764601,43	1774147,09	1756334,45	1756571,91
3.2 - сукупні активи (СА)	18334734,61	18367548,20	18759490,95	19282021,27	19494253,47	19713189,70
3.3 - фактичне значення нормативу НЗ (нормативне значення нормативу НЗ не менше 9%)	9,29	9,09	9,41	9,20	9,01	8,91
4 НЗ-1 - норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до зобов'язань банку						
4.1 - регулятивний капітал (РК)	1703783,65	1670021,18	1764601,43	1774147,09	1756334,45	1756571,91
4.2 - зобов'язання банку без урахування: неамортизованих дисконтів та премій, доходів майбутніх періодів, резервів за виданими зобов'язаннями та за ін.операціями за позабал. рах., валютної позиції, розрахунків між відокрем. підрозд. банку (З)	15779998,22	15831385,09	16211057,11	16719379,74	16924788,89	17145143,90
4.3 - фактичне значення нормативу (коефіцієнту) НЗ-1 (нормативне значення нормативу НЗ-1 не менше 10%)	10,80	10,55	10,89	10,61	10,38	10,25

Продовження табл. К.1

Складові регулятивного капіталу	01.09.2014	11.09.2014	22.09.2014	01.10.2014	11.10.2014	21.10.2014
1	26	27	28	29	30	31
1 Н1 - мінімального розміру регулятивного капіталу (РК)						
1.1 Регулятивний капітал банку (РК)	1738330,60	1852797,34	1836673,18	1821274,30	1873542,20	1867047,91
Основний капітал						
1.1.1 Статутний капітал	3048619,14	3048619,14	3048619,14	3048619,14	3048619,14	3048619,14
1.1.2 Внески за незареєстрованим статутним капіталом	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.3 Розкриті резерви, що створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку:	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17
1.1.3.1 Емісійні різниці	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43
1.1.3.2 Загальні резерви та резервні фонди, що створюються згідно з законами України	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74
1.1.4 Зменшення основного капіталу, у тому числі:	2021707,82	1904878,09	1921159,87	1936662,32	1882146,30	1863577,34
1.1.4.1 сума недосформованих резервів під активні операції	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.2 нематеріальні активи за мінусом суми зносу	60067,51	60067,51	60138,61	60138,61	59994,21	59994,21
1.1.4.3 капітальні вкладення у нематеріальні активи	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.4 збитки минулих років	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17
1.1.4.5 власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.6 розрахунковий збиток поточного року (Рпр/з)	285406,54	168576,80	184787,49	200289,93	145918,32	127349,35
1.1.4.7 коригування основного капіталу згідно розпорядчих документів в НБУ	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60
1.1.5 Основний капітал (ОК)	1473159,49	1589989,23	1573707,44	1558205,00	1612721,01	1631289,98
% в сумі основного та додаткового капіталу	81,08	82,33	82,17	82,02	82,62	82,78
1.1.6 Резерви під заборгованість за кредитними операціями та за операціями з розміщення коштів на коррахунках в інших банках, яку віднесено до I категорії якості	16821,54	14906,89	14907,04	14907,14	12509,58	12509,55
1.1.7 Результат переоцінки основних засобів	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31
1.1.8 Розрахунковий прибуток поточного року (Рпр/п)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження табл. К.1

1	26	27	28	29	30	31
Додатковий капітал						
1.1.9 Прибуток минулих років	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49
1.1.10 Субординований борг, що враховується до капіталу (СК)	264202,11	263753,76	263911,25	264014,72	264164,17	264100,94
1.1.11 Додатковий капітал	343661,44	341298,44	341456,10	341559,66	339311,55	339248,29
1.1.12 Додатковий капітал до розрахунку (ДК)	343661,44	341298,44	341456,10	341559,66	339311,55	339248,29
% в сумі основного та додаткового капіталу	18,92	17,67	17,83	17,98	17,38	17,22
1.1.13 Відвернення (В), у тому числі:	78490,33	78490,33	78490,36	78490,36	78490,36	103490,36
1.1.13.1 балансова вартість акцій та інших ЦП з нефіксованим прибутком, що випущені банком у торговому портфелі та у портфелі банку на продаж	0,00	0,00	0,03	0,03	0,03	0,03
1.1.13.2 балансова вартість інвестицій в асоційовані та дочерні компанії, а також балансову вартість вкладень у капітал інших установ у розмірі 10 і більше відсотків їх статутного капіталу	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33
1.1.13.3 балансова вартість акцій (паїв) власної емісії, що прийняті в забезпечення наданих банком кредитів (інших вкладень)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.4 сума операцій, що здійснюються з інсайдерами на сприятливіших за звичайні умовах (у тому числі за угодами, які передбачають нарахування відсотків і комісійних за надані послуги, які менші, ніж звичайні)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.5 сума коштів, що вкладені в інші банки на умовах субординованого боргу	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.6 балансова вартість позалістингових ЦП у торговому портфелі банку (крім ЦП, емітованих центральними органами виконавчої влади, НБУ та Державної іпотечною установою)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження табл. К.1

1	26	27	28	29	30	31
1.1.13.7 балансова вартість ЦП, що не перебувають в обігу на фондових біржах (у тому числі, торгівля яких на фондових біржах заборонена законодавством України), у торговому портфелі банку	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.8 балансова вартість ЦП недиверсифікованих інвестиційних фондів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	25000,00
1.1.14 Регулятивний капітал, невідкоригований на суму перевищення Н7 та Н9 (РК1)	1738330,60	1852797,34	1836673,18	1821274,30	1873542,20	1867047,91
1.1.15 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного контрагента над установленим нормат. значенням номативу Н7	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.16 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного інсайдера над установленим нормат. значенням нормативу Н9:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 Н2 - норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу						
2.1 - регулятивний капітал банку (РК)	1738330,60	1852797,34	1836673,18	1821274,30	1873542,20	1867047,91
2.2 активи, зменшені на суму створених відповідних резервів за активними операціями, зважені на відповідний коефіцієнт ризику залежно від групи ризику(Ар)	16637233,51	16658370,91	16742577,29	16968988,06	16979025,36	17109225,29
2.3 довгострокові активні операції, які здійснені з перевищенням строків розміщення над строками залуення коштів (зважені на 0.5)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.4 - сукупна сума відкритої валютної позиції за всіма іноземними валютами та банківськими металами (Свп)	451651,68	450199,69	430577,10	442901,84	430251,50	436334,05

Продовження табл. К.1

1	26	27	28	29	30	31
2.5 - фактичне значення нормативу Н2 (нормативне значення нормативу Н2 не менше 10%)	10,17	10,83	10,70	10,46	10,76	10,64
3 Н3 - норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів						
3.1 - регулятивний капітал (РК)	1738330,60	1852797,34	1836673,18	1821274,30	1873542,20	1867047,91
3.2 - сукупні активи (СА)	20229790,36	20260912,74	20457125,57	20865282,04	20764053,08	20730000,44
3.3 - фактичне значення нормативу Н3 (нормативне значення нормативу Н3 не менше 9%)	8,59	9,14	8,98	8,73	9,02	9,01
4 Н3-1 - норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до зобов'язань банку						
4.1 - регулятивний капітал (РК)	1738330,60	1852797,34	1836673,18	1821274,30	1873542,20	1867047,91
4.2 - зобов'язання банку без урахування: неамортизованих дисконтів та премій, доходів майбутніх періодів, резервів за виданими зобов'язаннями та за ін.операціями за позабал. рах., валютної позиції, розрахунків між відокрем.підрозд. банку (З)	17639650,45	17602220,36	17815610,10	18239699,17	18072929,37	18018914,62
4.3 - фактичне значення нормативу (коефіцієнту) Н3-1 (нормативне значення нормативу Н3-1 не менше 10%)	9,85	10,53	10,31	9,99	10,37	10,36

Продовження табл. К.1

Складові регулятивного капіталу	01.11.2014	11.11.2014	21.11.2014	01.12.2014	11.12.2014	23.12.2014	02.01.2015
1	32	33	34	35	36	37	38
1 Н1 - мінімального розміру регулятивного капіталу (РК)							
1.1 Регулятивний капітал банку (РК)	2015864,28	2494947,95	2422187,58	2495691,41	2411391,90	2372266,48	2623221,70
Основний капітал							
1.1.1 Статутний капітал	3048619,14	3048619,14	3048619,14	3048619,14	3048619,14	3048619,14	3048619,14
1.1.2 Внески за незареєстрованим статутним капіталом	200000,00	700001,27	700001,27	700001,27	700001,27	700001,27	867781,26
1.1.3 Розкриті резерви, що створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку:	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17
1.1.3.1 Емісійні різниці	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43
1.1.3.2 Загальні резерви та резервні фонди, що створюються згідно з законами України	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74
1.1.4 Зменшення основного капіталу, у тому числі:	1931989,64	1952791,00	2024111,39	1950601,80	2048805,52	2096011,04	2050043,42
1.1.4.1 сума недосформованих резервів під активні операції	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.2 нематеріальні активи за мінусом суми зносу	60022,06	59672,55	59672,55	59672,55	59447,11	59491,51	59503,51
1.1.4.3 капітальні вкладення у нематеріальні активи	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.4 збитки минулих років	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17
1.1.4.5 власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.6 розрахунковий збиток поточного року (Рпр/з)	195733,81	216884,68	288205,07	214695,47	312427,83	359254,35	311710,93

Продовження табл. К.1

1	32	33	34	35	36	37	38
1.1.4.7 коригування основного капіталу згідно розпорядчих документів в НБУ	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	11103,41	11438,01	13001,80
1.1.5 Основний капітал (ОК)	1762877,68	2242077,58	2170757,19	2244266,78	2146063,06	2098857,54	2312605,16
% в сумі основного та додаткового капіталу	84,17	87,12	86,81	87,18	86,19	85,64	85,60
Додатковий капітал							
1.1.6 Резерви під заборгованість за кредитними операціями та за операціями з розміщення коштів на коррахунках в інших банках, яку віднесено до I категорії якості	12509,64	12509,52	11085,62	11085,61	8411,44	8422,67	8474,07
1.1.7 Результат переоцінки основних засобів	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31
1.1.8 Розрахунковий прибуток поточного року (Рпр/п)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.9 Прибуток минулих років	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49
1.1.10 Субординований борг, що враховується до капіталу (СК)	256329,53	256213,42	256197,32	256191,57	272769,96	280838,83	317995,02
1.1.11 Додатковий капітал	331476,96	331360,74	329920,75	329914,99	343819,20	351899,30	389106,90
1.1.12 Додатковий капітал до розрахунку (ДК)	331476,96	331360,74	329920,75	329914,99	343819,20	351899,30	389106,90
% в сумі основного та додаткового капіталу	15,83	12,88	13,19	12,82	13,81	14,36	14,40
1.1.13 Відвернення (В), у тому числі:	78490,36	78490,36	78490,36	78490,36	78490,36	78490,36	78490,36
1.1.13.1 балансова вартість акцій та інших ЦП з нефіксованим прибутком, що випущені банком у торговому портфелі та у портфелі банку на продаж	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03

Продовження табл. К.1

1	32	33	34	35	36	37	38
1.1.13.2 балансова вартість інвестицій в асоційовані та дочерні компанії, а також балансову вартість вкладень у капітал інших установ у розмірі 10 і більше відсотків їх статутного капіталу	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33
1.1.13.3 балансова вартість акцій (паїв) власної емісії, що прийняті в забезпечення наданих банком кредитів (інших вкладень)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.4 сума операцій, що здійснюються з інсайдерами на сприятливіших за звичайні умовах (у тому числі за угодами, які передбачають нарахування відсотків і комісійних за надані послуги, які менші, ніж звичайні)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.5 сума коштів, що вкладені в інші банки на умовах субординованого боргу	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.6 балансова вартість позалистингових ЦП у торговому портфелі банку (крім ЦП, емітованих центральними органами виконавчої влади, НБУ та Державної іпотечною установою)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.7 балансова вартість ЦП, що не перебувають в обігу на фондових біржах (у тому числі, торгівля яких на фондових біржах заборонена законодавством України), у торговому портфелі банку	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.8 балансова вартість ЦП недиверсифікованих інвестиційних фондів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження табл. К.1

1	32	33	34	35	36	37	38
1.1.14 Регулятивний капітал, невідкоригований на суму перевищення Н7 та Н9 (PK1)	2015864,28	2494947,95	2422187,58	2495691,41	2411391,90	2372266,48	2623221,70
1.1.15 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного контрагента над установленим нормат. значенням нормативу Н7	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.16 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного інсайдера над установленим нормат. значенням нормативу Н9:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 Н2 - норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу							
2.1 - регулятивний капітал банку (PK)	2015864,28	2494947,95	2422187,58	2495691,41	2411391,90	2372266,48	2623221,70
2.2 активи, зменшені на суму створених відповідних резервів за активними операціями, зважені на відповідний коефіцієнт ризику залежно від групи ризику (Ar)	18098465,81	20225105,13	20362574,02	20577084,43	21008017,67	20937398,31	21607546,68
2.3 довгострокові активні операції, які здійснені з перевищенням строків розміщення над строками залуення коштів (зважені на 0.5)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.4 - сукупна сума відкритої валютної позиції за всіма іноземними валютами та банківськими металами (Свп)	475969,67	472199,52	463798,75	457288,22	525731,03	547887,10	608044,75
2.5 - фактичне значення нормативу Н2 (нормативне значення нормативу Н2 не менше 10%)	10,85	12,05	11,63	11,86	11,20	11,04	11,81

Закінчення табл. К.1

1	32	33	34	35	36	37	38
3 НЗ - норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів							
3.1 - регулятивний капітал (РК)	2015864,28	2494947,95	2422187,58	2495691,41	2411391,90	2372266,48	2623221,70
3.2 - сукупні активи (СА)	21799872,04	22080375,81	22139614,76	22371335,25	22576478,50	22457418,56	23105607,79
3.3 - фактичне значення нормативу НЗ (нормативне значення нормативу НЗ не менше 9%)	9,25	11,30	10,94	11,16	10,68	10,56	11,35
4 НЗ-1 - норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до зобов'язань банку							
4.1 - регулятивний капітал (РК)	2015864,28	2494947,95	2422187,58	2495691,41	2411391,90	2372266,48	2623221,70
4.2 - зобов'язання банку без урахування: неамортизованих дисконтів та премій, доходів майбутніх періодів, резервів за виданими зобов'язаннями та за ін.операціями за позабал. рах., валютної позиції, розрахунків між відокрем.підрозд. банку (З)	18984768,55	18770939,56	18874389,63	19032345,23	19279994,76	19212365,17	19584338,03
4.3 - фактичне значення нормативу (коефіцієнту) НЗ-1 (нормативне значення нормативу НЗ-1 не менше 10%)	10,62	13,29	12,83	13,11	12,51	12,35	13,39

Таблиця К.2

Розрахунок складових регулятивного капіталу (тис. грн) відповідно до міжнародних стандартів
(на прикладі ПАТ «ПУМБ»)

Складові регулятивного капіталу	02.01.2014	02.01.2014	21.01.2014	01.02.2014	11.02.2014	21.02.2014
1	2	3	4	5	6	7
1 Регулятивний капітал банку (РК)	1423723,56	1336721,46	1394988,49	1399846,59	1382969,85	1377267,28
Капітал 1 рівня						
1.1.1 Статутний капітал	2348619,13	2348619,13	2348619,13	2348619,13	2348619,13	2348619,13
1.1.2 Внески за незареєстрованим статутним капіталом	200000,38	200002,20	200003,84	200003,84	200003,90	200003,90
1.1.3 Розкриті резерви, що створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку:	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17
1.1.3.1 Емісійні різниці	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43
1.1.3.2 Загальні резерви та резервні фонди, що створюються згідно з законами України	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74
1.1.4 Зменшення основного капіталу, у тому числі:	1895747,00	1980817,92	1922446,56	1917469,70	1932314,37	1938022,42
1.1.4.1 сума недосформованих резервів під активні операції	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.2 нематеріальні активи за мінусом суми зносу	50811,57	50811,57	50811,57	51445,58	51445,58	51445,58
1.1.4.3 капітальні вкладення у нематеріальні активи	7949,90	7949,90	7949,90	7949,90	7949,90	7949,90
1.1.4.4 збитки минулих років	1433423,20	1433423,20	1433423,20	1433423,20	1433423,20	1433423,20
1.1.4.5 власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.6 розрахунковий збиток поточного року (Рпр/з)	393155,73	478226,66	419855,30	414244,43	429089,09	434797,14
1.1.4.7 коригування основного капіталу згідно розпорядчих документів в НБУ	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60
1.1.5 Капітал 1 рівня	1099120,69	1014051,58	1072424,59	1077401,45	1062556,84	1056848,79
% акціонерного капіталу у активах, зважених на ризик (мінімальний рівень – 4,5%)	19,82	19,84	19,98	19,17	18,98	19,24

Продовження табл. К.2

1	2	3	4	5	6	7
Резервний буфер капіталу (мінімальний рівень 2,5% від активів, зважених на ризик)	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50
Резервний буфер капіталу, тис. грн.	296268,66	295874,82	293800,51	306243,18	309275,02	305139,12
Контрциклічний буфер капіталу (0-2,5% залежно від стану банківської системи за рішенням регулятора)						
Мінімальний капітал першого рівня (мінімальне нормативне значення – 6% від активів, зважених на ризик)	6,77	6,07	6,63	6,30	6,09	6,16
Коефіцієнт левериджу (не менше 3%)	5,58	4,88	5,20	5,08	4,92	4,93
Капітал 2 рівня						
1.1.6 Резерви під заборгованість за кредитними операціями та за операціями з розміщення коштів на коррахунках в інших банках, яку віднесено до I категорії якості	36437,74	34576,03	34574,66	34615,70	32313,42	32313,14
1.1.7 Результат переоцінки основних засобів	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31
1.1.8 Розрахунковий прибуток поточного року (Рпр/п)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.9 Прибуток минулих років	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49
1.1.10 Субординований борг, що враховується до капіталу (СК)	304017,66	303946,38	303841,77	303681,97	303952,13	303957,88
1.1.11 Капітал 2 рівня	403093,20	401160,21	401054,23	400935,47	398903,35	398908,82
1.1.12 Капітал 2 рівня до розрахунку	403093,20	401160,21	401054,23	400935,47	398903,35	398908,82
% в сумі капіталу 1 і 2 рівня	26,83	28,35	27,22	27,12	27,29	27,40
1.1.13 Відвернення (В), у тому числі:	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33
1.1.13.1 балансова вартість акцій та інших ЦП з нефіксованим прибутком, що випущені банком у торговому портфелі та у портфелі банку на продаж	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження табл. К.2

1	2	3	4	5	6	7
1.1.13.2 балансова вартість інвестицій в асоційовані та дочерні компанії, а також балансову вартість вкладень у капітал інших установ у розмірі 10 і більше відсотків їх статутного капіталу	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33
1.1.13.3 балансова вартість акцій (паїв) власної емісії, що прийняті в забезпечення наданих банком кредитів (інших вкладень)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.4 сума операцій, що здійснюються з інсайдерами на сприятливіших за звичайні умовах (у тому числі за угодами, які передбачають нарахування відсотків і комісійних за надані послуги, які менші, ніж звичайні)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.5 сума коштів, що вкладені в інші банки на умовах субординованого боргу	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.6 балансова вартість позалістингових ЦП у торговому портфелі банку (крім ЦП, емітованих центральними органами виконавчої влади, НБУ та Державної іпотечною установою)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.7 балансова вартість ЦП, що не перебувають в обігу на фондових біржах (у тому числі, торгівля яких на фондових біржах заборонена законодавством України), у торговому портфелі банку	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.8 балансова вартість ЦП недиверсифікованих інвестиційних фондів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.14 Регулятивний капітал, невідкоригований на суму перевищення максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента та максимального розміру виданих кредитів, гарантій і поручительств, наданих одному інсайдеру (PK1)	1423723,56	1336721,46	1394988,49	1399846,59	1382969,85	1377267,28

Продовження табл. К.2

1	2	3	4	5	6	7
1.1.15 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного контрагента над установленим нормат. значенням максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.16 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного інсайдера над установленим нормат. значенням максимального розміру виданих кредитів, гарантій і поручительств, наданих одному інсайдери:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 Мінімальний норматив сукупного капіталу (не менше 8%)						
2.1 - регулятивний капітал банку (РК)	1423723,56	1336721,46	1394988,49	1399846,59	1382969,85	1377267,28
2.2 активи, зменшені на суму створених відповідних резервів за активними операціями, зважені на відповідний коефіцієнт ризику залежно від групи ризику (Ar)	11850746,37	11834992,94	11752020,47	12249727,09	12371000,76	12205564,79
2.3 довгострокові активні операції, які здійснені з перевищенням строків розміщення над строками залуення коштів (зважені на 0.5)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.4 - сукупна сума відкритої валютної позиції за всіма іноземними валютами та банківськими металами (Свп)	451230,16	466877,17	483503,64	480070,35	461743,91	407758,41
2.5 - фактичне значення мінімального нормативу сукупного капіталу	9,51	8,79	9,37	8,93	8,68	8,78
3.1 Сукупні активи (СА)	14392079,60	14704492,45	14983756,18	15177984,03	15311796,89	15245828,54
3.2 Зобов'язання банку без урахування: неамортизованих дисконтів та премій, доходів майбутніх періодів, резервів за виданими зобов'язаннями та за ін. операціями за позабал. рах., валютної позиції, розрахунків між відокрем. підрозд. банку (З)	11692998,11	12010357,12	12446410,23	12734024,87	12887987,09	13119356,92

Продовження табл. К.2

1	2	3	4	5	6	7
4. Коефіцієнт покриття ліквідності						
4.1-активи банку з кінцевим строком погашення до 31 дня (А)	1952612,60	2300363,22	2788167,94	2522168,39	2248491,52	2444858,43
4.2 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення до 31 дня (Зп)	2508254,05	2580358,58	2728340,22	2871288,40	2904850,00	2739095,28
4.3 - розрахункові документи, що несплачені в строк з вини банку (рахунки 9804 та 9806)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.4 - фактичне значення коефіцієнту ліквідного покриття	77,85	89,15	102,19	87,84	77,40	89,26
5. Коефіцієнт чистого стабільного фінансування – співвідношення наявного і необхідного стабільного фінансування (не менше 100%)						
5.1 Джерела наявного стабільного фінансування	12258068,76	12508021,66	12692893,59	12811228,06	12913014,23	12854023,70
5.1.1- власний капітал	2699081,49	2694135,33	2537345,95	2443959,16	2423809,80	2126471,62
5.1.2 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення понад 1 рік -100%	1863464,35	1853021,77	1856111,10	1781685,81	1743969,32	1890637,36
5.1.3 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення до 1 року -85%	5637329,52	5878879,19	6155071,44	6423739,00	6590474,10	6669059,74
5.1.4 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення до 1 року, які є менш стабільними -70%	1254127,03	1290179,29	1364170,11	1435644,20	1452425,00	1369547,64
5.1.5 – незабезпечені крупні джерела фінансування, безстрокові депозити та (або) строкові депозити з терміном погашення, що залишився, менше одного року, отриманих від нефінансових корпоративних клієнтів -50%	804066,38	791806,08	780194,99	726199,89	702336,02	798307,34
5.2 Необхідне стабільне фінансування	10541939,14	11007059,06	11042817,43	10761431,57	11363452,53	11568621,33
5.3 Фактичне значення коефіцієнту чистого стабільного фінансування – співвідношення наявного і необхідного стабільного фінансування	116,28	113,64	114,94	119,05	113,64	111,11

Продовження табл. К.2

Складові регулятивного капіталу	01.03.2014	11.03.2014	21.03.2014	01.04.2014	11.04.2014	21.04.2014
1	8	9	10	11	12	13
1 Регулятивний капітал банку (РК)	1580882,48	1494927,44	1585875,84	1584225,95	1727895,75	1701409,09
Капітал 1 рівня						
1.1.1 Статутний капітал	2348619,13	2348619,13	2348619,13	2348619,13	2348619,13	2348619,13
1.1.2 Внески за незареєстрованим статутним капіталом	580586,08	580586,08	700000,01	700000,01	700000,01	700000,01
1.1.3 Розкриті резерви, що створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку:	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17
1.1.3.1 Емісійні різниці	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43
1.1.3.2 Загальні резерви та резервні фонди, що створюються згідно з законами України	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74
1.1.4 Зменшення основного капіталу, у тому числі:	2115068,54	2198004,96	2226196,72	2227932,88	2081909,82	2099964,50
1.1.4.1 сума недосформованих резервів під активні операції	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.2 нематеріальні активи за мінусом суми зносу	51445,58	51149,54	51149,54	50858,75	50905,55	50905,55
1.1.4.3 капітальні вкладення у нематеріальні активи	7949,90	7949,90	7949,90	7949,90	7949,90	7949,90
1.1.4.4 збитки минулих років	1433423,20	1433423,20	1433423,20	1433423,20	1433423,20	1665827,17
1.1.4.5 власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.6 розрахунковий збиток поточного року (Рпр/з)	611843,26	695075,72	723267,49	725294,43	579224,57	364875,27
1.1.4.7 коригування основного капіталу згідно розпорядчих документів в НБУ	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60
1.1.5 Капітал 1 рівня	1260384,84	1177448,42	1268670,59	1266934,43	1412957,49	1394902,81
% акціонерного капіталу у активах, зважених на ризик (мінімальний рівень – 4,5%)	18,48	11,77	18,48	18,35	17,83	17,70
Резервний буфер капіталу (мінімальний рівень 2,5% від активів, зважених на ризик)	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50

Продовження табл. К.2

1	8	9	10	11	12	13
Резервний буфер капіталу, тис. грн.	317709,29	317493,63	317761,67	319907,24	329318,92	331722,78
Контрциклічний буфер капіталу (0-2,5% залежно від стану банківської системи за рішенням регулятора)						
Мінімальний капітал першого рівня (мінімальне нормативне значення – 6% від активів, зважених на ризик)	7,42	6,77	7,48	7,40	8,23	8,01
Коефіцієнт левериджу (не менше 3%)	5,93	7,40	6,00	5,83	6,64	6,43
Капітал 2 рівня						
1.1.6 Резерви під заборгованість за кредитними операціями та за операціями з розміщення коштів на коррахунках в інших банках, яку віднесено до I категорії якості	32314,12	29302,39	29302,23	29302,28	26585,74	26585,92
1.1.7 Результат переоцінки основних засобів	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31
1.1.8 Розрахунковий прибуток поточного року (Рпр/п)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.9 Прибуток минулих років	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49
1.1.10 Субординований борг, що враховується до капіталу (СК)	304036,05	304029,15	303755,55	303841,77	304205,04	295772,89
1.1.11 Капітал 2 рівня	398987,97	395969,35	395695,58	395781,85	393428,59	384996,61
1.1.12 Капітал 2 рівня до розрахунку	398987,97	395969,35	395695,58	395781,85	393428,59	384996,61
% в сумі капіталу 1 і 2 рівня	24,04	25,17	23,77	23,80	21,78	21,63
1.1.13 Відвернення (В), у тому числі:	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33
1.1.13.1 балансова вартість акцій та інших ЦП з нефіксованим прибутком, що випущені банком у торговому портфелі та у портфелі банку на продаж	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.2 балансова вартість інвестицій в асоційовані та дочерні компанії, а також балансову вартість вкладень у капітал інших установ у розмірі 10 і більше відсотків їх статутного капіталу	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33

Продовження табл. К.2

1	8	9	10	11	12	13
1.1.13.3 балансова вартість акцій (паїв) власної емісії, що прийняті в забезпечення наданих банком кредитів (інших вкладень)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.4 сума операцій, що здійснюються з інсайдерами на сприятливіших за звичайні умовах (у тому числі за угодами, які передбачають нарахування відсотків і комісійних за надані послуги, які менші, ніж звичайні)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.5 сума коштів, що вкладені в інші банки на умовах субординованого боргу	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.6 балансова вартість позалістингових ЦП у торговому портфелі банку (крім ЦП, емітованих центральними органами виконавчої влади, НБУ та Державної іпотечною установою)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.7 балансова вартість ЦП, що не перебувають в обігу на фондових біржах (у тому числі, торгівля яких на фондових біржах заборонена законодавством України), у торговому портфелі банку	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.8 балансова вартість ЦП недиверсифікованих інвестиційних фондів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.14 Регулятивний капітал, невідкоригований на суму перевищення максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента та максимального розміру виданих кредитів, гарантій і поручительств, наданих одному інсайдеру (РК1)	1580882,48	1494927,44	1585875,84	1584225,95	1727895,75	1701409,09
1.1.15 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного контрагента над установленим нормат. значенням максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження табл. К.2

1	8	9	10	11	12	13
1.1.16 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного інсайдера над установленим нормат. значенням максимального розміру виданих кредитів, гарантій і поручительств, наданих одному інсайдеру:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 Мінімальний норматив сукупного капіталу (не менше 8%)						
2.1 - регулятивний капітал банку (РК)	1580882,48	1494927,44	1585875,84	1584225,95	1727895,75	1701409,09
2.2 активи, зменшені на суму створених відповідних резервів за активними операціями, зважені на відповідний коефіцієнт ризику залежно від групи ризику (Ar)	12708371,61	12699745,38	12710466,85	12796289,60	13172756,70	13268911,17
2.3 довгострокові активні операції, які здійснені з перевищенням строків розміщення над строками залуення коштів (зважені на 0.5)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.4 - сукупна сума відкритої валютної позиції за всіма іноземними валютами та банківськими металами (Свп)	411379,33	404309,20	417279,17	414834,77	397180,61	386135,69
2.5 - фактичне значення мінімального нормативу сукупного капіталу	9,94	9,27	9,98	9,88	10,62	10,32
3.1 Сукупні активи (СА)	15901368,03	15918243,96	15848261,56	16230131,49	16323553,81	16541093,42
3.2 Зобов'язання банку без урахування: неамортизованих дисконтів та премій, доходів майбутніх періодів, резервів за виданими зобов'язаннями та за ін. операціями за позабал. рах., валютної позиції, розрахунків між відокрем. підрозд. банку (З)	13490523,51	13514432,84	13328546,87	13705418,43	13813762,84	14044743,79

Продовження табл. К.2

1	8	9	10	11	12	13
4. Коефіцієнт покриття ліквідності						
4.1-активи банку з кінцевим строком погашення до 31 дня (А)	2626120,46	2672012,24	2406318,62	2734434,53	2764733,89	3117266,50
4.2 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення до 31 дня (Зп)	2452644,73	3334604,05	2602756,29	2664105,27	2642662,23	2560237,52
4.3 - розрахункові документи, що несплачені в строк з вини банку (рахунки 9804 та 9806)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.4 - фактичне значення коефіцієнту ліквідного покриття	107,07	80,13	92,45	102,64	104,62	121,76
5. Коефіцієнт чистого стабільного фінансування – співвідношення наявного і необхідного стабільного фінансування (не менше 100%)						
5.1 Джерела наявного стабільного фінансування	13527389,91	13331964,82	13455344,07	13791984,83	13875385,25	14051201,44
5.1.1- власний капітал	2410844,52	2403811,12	2519714,69	2524713,06	2509790,97	2496349,63
5.1.2 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення понад 1 рік -100%	2167983,50	1600546,23	1945806,62	2326828,39	2359439,23	1979563,27
5.1.3 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення до 1 року -85%	6744881,41	7075907,42	6847378,50	6562281,37	6618762,92	7431621,99
5.1.4 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення до 1 року, які є менш стабільними -70%	1226322,37	1667302,03	1301378,15	1332052,64	1321331,12	1280118,76
5.1.5 – незабезпечені крупні джерела фінансування, безстрокові депозити та (або) строкові депозити з терміном погашення, що залишився, менше одного року, отриманих від нефінансових корпоративних клієнтів - 50%	977358,12	584398,03	841066,12	1046109,37	1066061,02	863547,80
5.2 Необхідне стабільне фінансування	11498281,42	11532149,57	12378916,55	12550706,19	11932831,31	11943521,23
5.3 Фактичне значення коефіцієнту чистого стабільного фінансування – співвідношення наявного і необхідного стабільного фінансування	117,65	115,61	108,70	109,89	116,28	117,65

Продовження табл. К.2

Складові регулятивного капіталу	02.05.2014	12.05.2014	21.05.2014	03.06.2014	11.06.2014	21.06.2014
1	14	15	16	17	18	19
1 Регулятивний капітал банку (РК)	1721731,15	1620238,66	1658601,67	1632259,53	1631561,69	1640865,39
Капітал 1 рівня						
1.1.1 Статутний капітал	2348619,13	2348619,13	2348619,13	2348619,13	2348619,13	2348619,13
1.1.2 Внески за незареєстрованим статутним капіталом	700000,01	700000,01	700000,01	700000,01	700000,01	700000,01
1.1.3 Розкриті резерви, що створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку:	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17
1.1.3.1 Емісійні різниці	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43
1.1.3.2 Загальні резерви та резервні фонди, що створюються згідно з законами України	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74
1.1.4 Зменшення основного капіталу, у тому числі:	2079202,83	2178984,77	2140893,22	2167455,06	2165170,68	2155848,58
1.1.4.1 сума недосформованих резервів під активні операції	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.2 нематеріальні активи за мінусом суми зносу	50625,29	50625,29	50625,29	50499,01	50504,81	57043,75
1.1.4.3 капітальні вкладення у нематеріальні активи	7949,90	7949,90	7949,90	7949,90	7665,12	1126,18
1.1.4.4 збитки минулих років	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17
1.1.4.5 власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.6 розрахунковий збиток поточного року (Рпр/з)	344393,87	444175,80	406084,26	432772,38	430766,98	421444,88
1.1.4.7 коригування основного капіталу згідно розпорядчих документів в НБУ	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60
1.1.5 Капітал 1 рівня	1415664,48	1315882,55	1353974,10	1327412,25	1329696,63	1339018,73
% акціонерного капіталу у активах, зважених на ризик (мінімальний рівень – 4,5%)	17,36	17,22	17,02	16,59	16,54	16,45
Резервний буфер капіталу (мінімальний рівень 2,5% від активів, зважених на ризик)	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50

Продовження табл. К.2

1	14	15	16	17	18	19
Резервний буфер капіталу, тис. грн.	338298,98	340926,27	344925,10	354009,75	355038,73	356914,51
Контрциклічний буфер капіталу (0-2,5% залежно від стану банківської системи за рішенням регулятора)						
Мінімальний капітал першого рівня (мінімальне нормативне значення – 6% від активів, зважених на ризик)	7,96	7,15	7,31	6,87	6,86	6,88
Коефіцієнт левериджу (не менше 3%)	6,39	5,70	5,78	5,47	5,44	5,45
Капітал 2 рівня						
1.1.6 Резерви під заборгованість за кредитними операціями та за операціями з розміщення коштів на коррахунках в інших банках, яку віднесено до I категорії якості	26585,47	25066,90	25067,05	25067,17	21997,58	21997,57
1.1.7 Результат переоцінки основних засобів	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31
1.1.8 Розрахунковий прибуток поточного року (Рпр/п)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.9 Прибуток минулих років	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49
1.1.10 Субординований борг, що враховується до капіталу (СК)	295333,73	295141,75	295413,06	295632,64	295720,01	295701,61
1.1.11 Капітал 2 рівня	384557,00	382846,45	383117,91	383337,61	380355,39	380336,99
1.1.12 Капітал 2 рівня до розрахунку	384557,00	382846,45	383117,91	383337,61	380355,39	380336,99
% в сумі капіталу 1 і 2 рівня	21,36	22,54	22,06	22,41	22,24	22,12
1.1.13 Відвернення (В), у тому числі:	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33
1.1.13.1 балансова вартість акцій та інших ЦП з нефіксованим прибутком, що випущені банком у торговому портфелі та у портфелі банку на продаж	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.2 балансова вартість інвестицій в асоційовані та дочерні компанії, а також балансову вартість вкладень у капітал інших установ у розмірі 10 і більше відсотків їх статутного капіталу	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33

Продовження табл. К.2

1	14	15	16	17	18	19
1.1.13.3 балансова вартість акцій (паїв) власної емісії, що прийняті в забезпечення наданих банком кредитів (інших вкладень)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.4 сума операцій, що здійснюються з інсайдерами на сприятливіших за звичайні умовах (у тому числі за угодами, які передбачають нарахування відсотків і комісійних за надані послуги, які менші, ніж звичайні)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.5 сума коштів, що вкладені в інші банки на умовах субординованого боргу	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.6 балансова вартість позалістингових ЦП у торговому портфелі банку (крім ЦП, емітованих центральними органами виконавчої влади, НБУ та Державної іпотечною установою)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.7 балансова вартість ЦП, що не перебувають в обігу на фондових біржах (у тому числі, торгівля яких на фондових біржах заборонена законодавством України), у торговому портфелі банку	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.8 балансова вартість ЦП недиверсифікованих інвестиційних фондів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.14 Регулятивний капітал, невідкоригований на суму перевищення максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента та максимального розміру виданих кредитів, гарантій і поручительств, наданих одному інсайдеру (РК1)	1721731,15	1620238,66	1658601,67	1632259,53	1631561,69	1640865,39
1.1.15 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного контрагента над установленим нормат. значенням максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження табл. К.2

1	14	15	16	17	18	19
1.1.16 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного інсайдера над установленим нормат. значенням максимального розміру виданих кредитів, гарантій і поручительств, наданих одному інсайдеру:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 Мінімальний норматив сукупного капіталу (не менше 8%)						
2.1 - регулятивний капітал банку (РК)	1721731,15	1620238,66	1658601,67	1632259,53	1631561,69	1640865,39
2.2 активи, зменшені на суму створених відповідних резервів за активними операціями, зважені на відповідний коефіцієнт ризику залежно від групи ризику (Ар)	13531959,19	13637050,90	13797003,91	14160390,02	14201549,23	14276580,21
2.3 довгострокові активні операції, які здійснені з перевищенням строків розміщення над строками залуення коштів (зважені на 0.5)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.4 - сукупна сума відкритої валютної позиції за всіма іноземними валютами та банківськими металами (Свп)	374804,82	387008,55	391065,58	375774,35	384615,89	403765,12
2.5 - фактичне значення мінімального нормативу сукупного капіталу	10,22	9,38	9,52	9,03	8,99	8,99
3.1 Сукупні активи (СА)	16873090,57	17104210,79	17454287,76	17809978,84	17930626,70	18025490,14
3.2 Зобов'язання банку без урахування: неамортизованих дисконтів та премій, доходів майбутніх періодів, резервів за виданими зобов'язаннями та за ін. операціями за позабал. рах., валютної позиції, розрахунків між відокрем. підрозд. банку (З)	14351987,90	14583812,01	14945593,75	15293043,56	15412629,36	15501267,46

Продовження табл. К.2

1	14	15	16	17	18	19
4. Коефіцієнт покриття ліквідності						
4.1-активи банку з кінцевим строком погашення до 31 дня (А)	2653916,19	2520655,91	2444618,82	2502469,49	2579335,75	3044267,02
4.2 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення до 31 дня (Зп)	2529529,66	2629082,46	2576203,65	2619602,79	2424538,57	2431915,86
4.3 - розрахункові документи, що несплачені в строк з вини банку (рахунки 9804 та 9806)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.4 - фактичне значення коефіцієнту ліквідного покриття	104,92	95,88	94,89	95,53	106,38	125,18
5. Коефіцієнт чистого стабільного фінансування – співвідношення наявного і необхідного стабільного фінансування (не менше 100%)						
5.1 Джерела наявного стабільного фінансування	14352444,96	14528041,86	14841461,25	15141939,31	15293512,20	15371265,38
5.1.1- власний капітал	2521102,67	2520398,78	2508694,01	2516935,28	2517997,34	2524222,68
5.1.2 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення понад 1 рік -100%	2130680,77	2112382,50	2229395,42	2318319,93	2487811,63	2449374,64
5.1.3 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення до 1 року -85%	7486072,88	7649967,49	7815094,01	7951470,15	7918799,15	8046980,78
5.1.4 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення до 1 року, які є менш стабільними -70%	1264764,83	1314541,23	1288101,83	1309801,40	1212269,29	1215957,93
5.1.5 – незабезпечені крупні джерела фінансування, безстрокові депозити та (або) строкові депозити з терміном погашення, що залишився, менше одного року, отриманих від нефінансових корпоративних клієнтів -50%	949823,81	930751,86	1000175,98	1045412,55	1156634,80	1134729,35
5.2 Необхідне стабільне фінансування	12271340,44	12203555,16	12318412,84	12264970,84	12234809,76	12220155,97
5.3 Фактичне значення коефіцієнту чистого стабільного фінансування – співвідношення наявного і необхідного стабільного фінансування	116,96	119,05	120,48	123,46	125,00	125,79

Продовження табл. К.2

Складові регулятивного капіталу	01.07.2014	11.07.2014	21.07.2014	01.08.2014	11.08.2014	21.08.2014
1	20	21	22	23	24	25
1 Регулятивний капітал банку (РК)	1703783,65	1670021,18	1764601,43	1774147,09	1756334,45	1756571,91
Капітал 1 рівня						
1.1.1 Статутний капітал	2348619,13	2348619,13	3048619,14	3048619,14	3048619,14	3048619,14
1.1.2 Внески за незареєстрованим статутним капіталом	700000,01	700000,01	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.3 Розкриті резерви, що створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку:	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17
1.1.3.1 Емісійні різниці	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43
1.1.3.2 Загальні резерви та резервні фонди, що створюються згідно з законами України	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74
1.1.4 Зменшення основного капіталу, у тому числі:	2092840,61	2124511,23	2030334,71	2020779,85	2035399,93	2003359,54
1.1.4.1 сума недосформованих резервів під активні операції	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.2 нематеріальні активи за мінусом суми зносу	56746,28	56746,28	56746,28	57599,45	60017,78	60017,78
1.1.4.3 капітальні вкладення у нематеріальні активи	1126,18	1126,18	1126,18	0,00	0,00	0,00
1.1.4.4 збитки минулих років	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17
1.1.4.5 власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.6 розрахунковий збиток поточного року (Рпр/з)	358734,37	390405,00	296228,47	286946,63	299148,38	267108,00
1.1.4.7 коригування основного капіталу згідно розпорядчих документів в НБУ	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60
1.1.5 Капітал 1 рівня	1402026,71	1370356,08	1464532,61	1474087,46	1459467,39	1491507,77
% акціонерного капіталу у активах, зважених на ризик (мінімальний рівень – 4,5%)	16,20	16,19	20,73	20,33	19,47	18,97
Резервний буфер капіталу (мінімальний рівень 2,5% від активів, зважених на ризик)	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50
Резервний буфер капіталу, тис. грн.	362462,23	362697,21	367653,41	374908,29	391392,76	401761,66

Продовження табл. К.2

1	20	21	22	23	24	25
Контрциклічний буфер капіталу (0-2,5% залежно від стану банківської системи за рішенням регулятора)						
Мінімальний капітал першого рівня (мінімальне нормативне значення – 6% від активів, зважених на ризик)	7,17	6,95	7,46	7,33	6,82	6,78
Коефіцієнт левериджу (не менше 3%)	5,67	5,49	5,85	5,70	5,48	5,53
Капітал 2 рівня						
1.1.6 Резерви під заборгованість за кредитними операціями та за операціями з розміщення коштів на коррахунках в інших банках, яку віднесено до I категорії якості	21997,53	19988,46	19988,67	19988,66	16821,40	16821,48
1.1.7 Результат переоцінки основних засобів	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31
1.1.8 Розрахунковий прибуток поточного року (Рпр/п)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.9 Прибуток минулих років	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49
1.1.10 Субординований борг, що враховується до капіталу (СК)	295611,94	295529,17	295932,69	295923,49	295898,20	264095,19
1.1.11 Капітал 2 рівня	380247,27	378155,43	378559,16	378549,95	375357,40	343554,47
1.1.12 Капітал 2 рівня до розрахунку	380247,27	378155,43	378559,16	378549,95	375357,40	343554,47
% в сумі капіталу 1 і 2 рівня	21,33	21,63	20,54	20,43	20,46	18,72
1.1.13 Відвернення (В), у тому числі:	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33
1.1.13.1 балансова вартість акцій та інших ЦП з нефіксованим прибутком, що випущені банком у торговому портфелі та у портфелі банку на продаж	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.2 балансова вартість інвестицій в асоційовані та дочерні компанії, а також балансову вартість вкладень у капітал інших установ у розмірі 10 і більше відсотків їх статутного капіталу	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33

Продовження табл. К.2

1	20	21	22	23	24	25
1.1.13.4 сума операцій, що здійснюються з інсайдерами на сприятливіших за звичайні умовах (у тому числі за угодами, які передбачають нарахування відсотків і комісійних за надані послуги, які менші, ніж звичайні)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.5 сума коштів, що вкладені в інші банки на умовах субординованого боргу	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.6 балансова вартість позалістингових ЦП у торговому портфелі банку (крім ЦП, емітованих центральними органами виконавчої влади, НБУ та Державної іпотечною установою)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.7 балансова вартість ЦП, що не перебувають в обігу на фондових біржах (у тому числі, торгівля яких на фондових біржах заборонена законодавством України), у торговому портфелі банку	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.8 балансова вартість ЦП недиверсифікованих інвестиційних фондів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.14 Регулятивний капітал, невідкоригований на суму перевищення максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента та максимального розміру виданих кредитів, гарантій і поручительств, наданих одному інсайдеру (РК1)	1703783,65	1670021,18	1764601,43	1774147,09	1756334,45	1756571,91
1.1.15 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного контрагента над установленим нормат. значенням максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження табл. К.2

1	20	21	22	23	24	25
1.1.16 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного інсайдера над установленим нормат. значенням максимального розміру виданих кредитів, гарантій і поручительств, наданих одному інсайдеру:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 Мінімальний норматив сукупного капіталу (не менше 8%)						
2.1 - регулятивний капітал банку (РК)	1703783,65	1670021,18	1764601,43	1774147,09	1756334,45	1756571,91
2.2 активи, зменшені на суму створених відповідних резервів за активними операціями, зважені на відповідний коефіцієнт ризику залежно від групи ризику (Ar)	14498489,19	14507888,42	14706136,36	14996331,56	15655710,39	16070466,48
2.3 довгострокові активні операції, які здійснені з перевищенням строків розміщення над строками залуення коштів (зважені на 0.5)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.4 - сукупна сума відкритої валютної позиції за всіма іноземними валютами та банківськими металами (Свп)	425577,77	412512,64	430079,76	439054,62	440921,05	426345,20
2.5 - фактичне значення мінімального нормативу сукупного капіталу	9,25	9,01	9,50	9,33	8,72	8,43
3.1 Сукупні активи (СА)	18334734,61	18367548,20	18759490,95	19282021,27	19494253,47	19713189,70
3.2 Зобов'язання банку без урахування: неамортизованих дисконтів та премій, доходів майбутніх періодів, резервів за виданими зобов'язаннями та за ін. операціями за позабал. рах., валютної позиції, розрахунків між відокрем. підрозд. банку (З)	15779998,22	15831385,09	16211057,11	16719379,74	16924788,89	17145143,90

Продовження табл. К.2

1	20	21	22	23	24	25
4. Коефіцієнт покриття ліквідності						
4.1-активи банку з кінцевим строком погашення до 31 дня (А)	3719071,30	3547483,75	3406007,05	3002997,96	2488214,87	2432994,17
4.2 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення до 31 дня (Зп)	2828252,93	2893933,45	2910031,57	2869918,96	2709526,03	2740965,32
4.3 - розрахункові документи, що несплачені в строк з вини банку (рахунки 9804 та 9806)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.4 - фактичне значення коефіцієнту ліквідного покриття	131,50	122,58	117,04	104,64	91,83	88,76
5. Коефіцієнт чистого стабільного фінансування – співвідношення наявного і необхідного стабільного фінансування (не менше 100%)						
5.1 Джерела наявного стабільного фінансування	15554226,12	15561890,23	15892307,71	16353258,84	16574543,77	16754414,89
5.1.1- власний капітал	2554736,39	2536163,11	2548433,84	2562641,53	2569464,58	2568045,80
5.1.2 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення понад 1 рік -100%	2346137,96	2272966,26	2250152,64	2360265,07	2494520,98	2497552,82
5.1.3 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення до 1 року -85%	8197218,14	8310135,22	8657102,88	8949328,46	9021101,48	9184793,92
5.1.4 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення до 1 року, які є менш стабільними -70%	1414126,47	1446966,73	1455015,79	1434959,48	1354763,02	1370482,66
5.1.5 – незабезпечені крупні джерела фінансування, безстрокові депозити та (або) строкові депозити з терміном погашення, що залишився, менше одного року, отриманих від нефінансових корпоративних клієнтів -50%	1042007,16	995658,92	981602,57	1046064,30	1134693,72	1133539,68
5.2 Необхідне стабільне фінансування	12287838,63	12449512,18	12793307,71	13246139,66	13441955	13621339,3
5.3 Фактичне значення коефіцієнту чистого стабільного фінансування – співвідношення наявного і необхідного стабільного фінансування	126,58	125,00	124,22	123,46	123,30	123,00

Продовження табл. К.2

Складові регулятивного капіталу	01.09.2014	11.09.2014	22.09.2014	01.10.2014	11.10.2014	21.10.2014
1	26	27	28	29	30	31
1 Регулятивний капітал банку (РК)	1738330,60	1852797,34	1836673,18	1821274,30	1873542,20	1867047,91
Капітал 1 рівня						
1.1.1 Статутний капітал	3048619,14	3048619,14	3048619,14	3048619,14	3048619,14	3048619,14
1.1.2 Внески за незареєстрованим статутним капіталом	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.3 Розкриті резерви, що створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку:	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17
1.1.3.1 Емісійні різниці	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43
1.1.3.2 Загальні резерви та резервні фонди, що створюються згідно з законами України	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74
1.1.4 Зменшення основного капіталу, у тому числі:	2021707,82	1904878,09	1921159,87	1936662,32	1882146,30	1863577,34
1.1.4.1 сума недосформованих резервів під активні операції	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.2 нематеріальні активи за мінусом суми зносу	60067,51	60067,51	60138,61	60138,61	59994,21	59994,21
1.1.4.3 капітальні вкладення у нематеріальні активи	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.4 збитки минулих років	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17
1.1.4.5 власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.6 розрахунковий збиток поточного року (Рпр/з)	285406,54	168576,80	184787,49	200289,93	145918,32	127349,35
1.1.4.7 коригування основного капіталу згідно розпорядчих документів в НБУ	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60
1.1.5 Капітал 1 рівня	1473159,49	1589989,23	1573707,44	1558205,00	1612721,01	1631289,98
% акціонерного капіталу у активах, зважених на ризик (мінімальний рівень – 4,5%)	18,32	18,30	18,21	17,97	17,96	17,82
резервний буфер капіталу (мінімальний рівень 2,5% від активів, зважених на ризик)	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Резервний буфер капіталу, тис. грн.	415930,84	416459,27	418564,43	424224,70	424475,63	427730,63
Контрциклічний буфер капіталу (0-2,5% залежно від стану банківської системи за рішенням регулятора)						

Продовження табл. К.2

1	26	27	28	29	30	31
Коефіцієнт левериджу (не менше 3%)	5,23	5,79	5,65	5,43	5,72	5,81
Капітал 2 рівня						
1.1.6 Резерви під заборгованість за кредитними операціями та за операціями з розміщення коштів на коррахунках в інших банках, яку віднесено до І категорії якості	16821,54	14906,89	14907,04	14907,14	12509,58	12509,55
1.1.7 Результат переоцінки основних засобів	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31
1.1.8 Розрахунковий прибуток поточного року (Рпр/п)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.9 Прибуток минулих років	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49
1.1.10 Субординований борг, що враховується до капіталу (СК)	264202,11	263753,76	263911,25	264014,72	264164,17	264100,94
1.1.11 Капітал 2 рівня	343661,44	341298,44	341456,10	341559,66	339311,55	339248,29
1.1.12 Капітал 2 рівня до розрахунку	343661,44	341298,44	341456,10	341559,66	339311,55	339248,29
% в сумі капіталу 1 і 2 рівня	18,92	17,67	17,83	17,98	17,38	17,22
1.1.13 Відвернення (В), у тому числі:	78490,33	78490,33	78490,36	78490,36	78490,36	103490,36
1.1.13.1 балансова вартість акцій та інших ЦП з нефіксованим прибутком, що випущені банком у торговому портфелі та у портфелі банку на продаж	0,00	0,00	0,03	0,03	0,03	0,03
1.1.13.2 балансова вартість інвестицій в асоційовані та дочерні компанії, а також балансову вартість вкладень у капітал інших установ у розмірі 10 і більше відсотків їх статутного капіталу	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33
1.1.13.3 балансова вартість акцій (паїв) власної емісії, що прийняті в забезпечення наданих банком кредитів (інших вкладень)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.4 сума операцій, що здійснюються з інсайдерами на сприятливіших за звичайні умовах (у тому числі за угодами, які передбачають нарахування відсотків і комісійних за надані послуги, які менші, ніж звичайні)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.5 сума коштів, що вкладені в інші банки на умовах субординованого боргу	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.6 балансова вартість позалістингових ЦП у торговому портфелі банку (крім ЦП, емітованих центральними органами виконавчої влади, НБУ та Державної іпотечною установою)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження табл. К.2

1	26	27	28	29	30	31
1.1.13.7 балансова вартість ЦП, що не перебувають в обігу на фондових біржах (у тому числі, торгівля яких на фондових біржах заборонена законодавством України), у торговому портфелі банку	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.8 балансова вартість ЦП недиверсифікованих інвестиційних фондів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	25000,00
1.1.14 Регулятивний капітал, невідкоригований на суму перевищення максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента та максимального розміру виданих кредитів, гарантій і поручительств, наданих одному інсайдеру (РК1)	1738330,60	1852797,34	1836673,18	1821274,30	1873542,20	1867047,91
1.1.15 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного контрагента над установленим нормат. значенням максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.16 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного інсайдера над установленим нормат. значенням максимального розміру виданих кредитів, гарантій і поручительств, наданих одному інсайдеру:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 Мінімальний норматив сукупного капіталу (не менше 8%)						
2.1 - регулятивний капітал банку (РК)	1738330,60	1852797,34	1836673,18	1821274,30	1873542,20	1867047,91
2.2 активи, зменшені на суму створених відповідних резервів за активними операціями, зважені на відповідний коефіцієнт ризику залежно від групи ризику (Ар)	16637233,51	16658370,91	16742577,29	16968988,06	16979025,36	17109225,29
2.3 довгострокові активні операції, які здійснені з перевищенням строків розміщення над строками залуення коштів (зважені на 0.5)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.4 - сукупна сума відкритої валютної позиції за всіма іноземними валютами та банківськими металами (СВП)	451651,68	450199,69	430577,10	442901,84	430251,50	436334,05
2.5 - фактичне значення мінімального нормативу сукупного капіталу	7,95	8,62	8,47	8,23	8,53	8,41
3.1 Сукупні активи (СА)	20229790,36	20260912,74	20457125,57	20865282,04	20764053,08	20730000,44

Продовження табл. К.2

1	26	27	28	29	30	31
3.2 Зобов'язання банку без урахування: неамортизованих дисконтів та премій, доходів майбутніх періодів, резервів за виданими зобов'язаннями та за ін.операціями за позабал. рах., валютної позиції, розрахунків між відокрем.підрозд. банку (З)	17639650,45	17602220,36	17815610,10	18239699,17	18072929,37	18018914,62
4. Коефіцієнт покриття ліквідності						
4.1-активи банку з кінцевим строком погашення до 31 дня (А)	2469694,42	2550162,61	2611192,80	2820170,62	2568116,46	2675757,95
4.2 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення до 31 дня (Зп)	2669150,44	2735098,77	2864340,22	3029364,51	3183598,87	3218347,73
4.3 - розрахункові документи, що несплачені в строк з вини банку (рахунки 9804 та 9806)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.4 - фактичне значення коефіцієнту ліквідного покриття	92,53	93,24	91,16	93,09	80,67	83,14
5. Коефіцієнт чистого стабільного фінансування – співвідношення наявного і необхідного стабільного фінансування (не менше 100%)						
5.1 Джерела наявного стабільного фінансування	17219642,29	17236488,04	17375614,10	17690752,46	17573725,25	17535792,53
5.1.1- власний капітал	2590139,91	2658692,38	2641515,47	2625582,87	2691123,71	2711085,82
5.1.2 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення понад 1 рік -100%	2638341,81	2526134,78	2532660,77	2583612,52	2414118,61	2330543,47
5.1.3 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення до 1 року -85%	9438777,89	9534248,53	9627430,05	9811731,76	9829089,21	9886708,74
5.1.4 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення до 1 року, які є менш стабільними -70%	1334575,22	1367549,39	1432170,11	1514682,26	1591799,44	1609173,87
5.1.5 – незабезпечені крупні джерела фінансування, безстрокові депозити та (або) строкові депозити з терміном погашення, що залишився, менше одного року, отриманих від нефінансових корпоративних клієнтів -50%	1217807,46	1149862,96	1141837,70	1155143,06	1047594,28	998280,62
5.2 Необхідне стабільне фінансування	13968573,83	13787466,78	13813613,21	13798786,92	13531768,44	13520096,04
5.3 Фактичне значення коефіцієнту чистого стабільного фінансування – співвідношення наявного і необхідного стабільного фінансування	123,27	125,02	125,79	128,21	129,87	129,70

Продовження табл. К.2

Складові регулятивного капіталу	01.11.2014	11.11.2014	21.11.2014	01.12.2014	11.12.2014	23.12.2014	02.01.2015
1	32	33	34	35	36	37	38
1 Регулятивний капітал банку (РК)	2015864,28	2494947,95	2422187,58	2495691,41	2411391,90	2372266,48	2623221,70
Капітал 1 рівня							
1.1.1 Статутний капітал	3048619,14	3048619,14	3048619,14	3048619,14	3048619,14	3048619,14	3048619,14
1.1.2 Внески за незареєстрованим статутним капіталом	200000,00	700001,27	700001,27	700001,27	700001,27	700001,27	867781,26
1.1.3 Розкриті резерви, що створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку:	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17	446248,17
1.1.3.1 Емісійні різниці	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43	430119,43
1.1.3.2 Загальні резерви та резервні фонди, що створюються згідно з законами України	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74	16128,74
1.1.4 Зменшення основного капіталу, у тому числі:	1931989,64	1952791,00	2024111,39	1950601,80	2048805,52	2096011,04	2050043,42
1.1.4.1 сума недосформованих резервів під активні операції	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.2 нематеріальні активи за мінусом суми зносу	60022,06	59672,55	59672,55	59672,55	59447,11	59491,51	59503,51
1.1.4.3 капітальні вкладення у нематеріальні активи	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.4 збитки минулих років	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17	1665827,17
1.1.4.5 власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4.6 розрахунковий збиток поточного року (Рпр/з)	195733,81	216884,68	288205,07	214695,47	312427,83	359254,35	311710,93
1.1.4.7 коригування основного капіталу згідно розпорядчих документів в НБУ	10406,60	10406,60	10406,60	10406,60	11103,41	11438,01	13001,80
1.1.5 Капітал 1 рівня	1762877,68	2242077,58	2170757,19	2244266,78	2146063,06	2098857,54	2312605,16
% акціонерного капіталу у активах, зважених на ризик (мінімальний рівень – 4,5%)	16,84	15,07	14,97	14,82	14,51	14,56	14,11
Резервний буфер капіталу (мінімальний рівень 2,5% від активів, зважених на ризик)							

Продовження табл. К.2

1	32	33	34	35	36	37	38
Резервний буфер капіталу, тис. грн.	452461,65	505627,63	509064,35	514427,11	525200,44	523434,96	540188,67
Контрциклічний буфер капіталу (0-2,5% залежно від стану банківської системи за рішенням регулятора)							
Мінімальний капітал першого рівня (мінімальне нормативне значення – 6% від активів, зважених на ризик)	7,24	8,59	8,16	8,41	7,72	7,52	8,20
Коефіцієнт левериджу (не менше 3%)	6,01	7,86	7,51	7,73	7,18	7,02	7,67
Капітал 2 рівня							
1.1.6 Резерви під заборгованість за кредитними операціями та за операціями з розміщення коштів на коррахунках в інших банках, яку віднесено до I категорії якості	12509,64	12509,52	11085,62	11085,61	8411,44	8422,67	8474,07
1.1.7 Результат переоцінки основних засобів	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31	56173,31
1.1.8 Розрахунковий прибуток поточного року (Рпр/п)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.9 Прибуток минулих років	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49	6464,49
1.1.10 Субординований борг, що враховується до капіталу (СК)	256329,53	256213,42	256197,32	256191,57	272769,96	280838,83	317995,02
1.1.11 Капітал 2 рівня	331476,96	331360,74	329920,75	329914,99	343819,20	351899,30	389106,90
1.1.12 Капітал 2 рівня до розрахунку	331476,96	331360,74	329920,75	329914,99	343819,20	351899,30	389106,90
% в сумі капіталу 1 і 2 рівня	15,83	12,88	13,19	12,82	13,81	14,36	14,40
1.1.13 Відвернення (В), у тому числі:	78490,36	78490,36	78490,36	78490,36	78490,36	78490,36	78490,36
1.1.13.1 балансова вартість акцій та інших ЦП з нефіксованим прибутком, що випущені банком у торговому портфелі та у портфелі банку на продаж	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03
1.1.13.2 балансова вартість інвестицій в асоційовані та дочерні компанії, а також балансову вартість вкладень у капітал інших установ у розмірі 10 і більше відсотків їх статутного капіталу	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33	78490,33

Продовження табл. К.2

1	32	33	34	35	36	37	38
1.1.13.3 балансова вартість акцій (паїв) власної емісії, що прийняті в забезпечення наданих банком кредитів (інших вкладень)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.4 сума операцій, що здійснюються з інсайдерами на сприятливіших за звичайні умовах (у тому числі за угодами, які передбачають нарахування відсотків і комісійних за надані послуги, які менші, ніж звичайні)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.5 сума коштів, що вкладені в інші банки на умовах субординованого боргу	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.6 балансова вартість позалістингових ЦП у торговому портфелі банку (крім ЦП, емітованих центральними органами виконавчої влади, НБУ та Державної іпотечною установою)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.7 балансова вартість ЦП, що не перебувають в обігу на фондових біржах (у тому числі, торгівля яких на фондових біржах заборонена законодавством України), у торговому портфелі банку	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.13.8 балансова вартість ЦП недиверсифікованих інвестиційних фондів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.14 Регулятивний капітал, невідкоригований на суму перевищення максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента та максимального розміру виданих кредитів, гарантій і поручительств, наданих одному інсайдеру (РК1)	2015864,28	2494947,95	2422187,58	2495691,41	2411391,90	2372266,48	2623221,70

Продовження табл. К.2

1	32	33	34	35	36	37	38
1.1.15 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного контрагента над установленим нормат. значенням максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.16 сума перевищення загальної суми операції, що здійснюються щодо одного інсайдера над установленим нормат. значенням максимального розміру виданих кредитів, гарантій і поручительств, наданих одному інсайдеру:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 Мінімальний норматив сукупного капіталу (не менше 8%)							
2.1 - регулятивний капітал банку (РК)	2015864,28	2494947,95	2422187,58	2495691,41	2411391,90	2372266,48	2623221,70
2.2 активи, зменшені на суму створених відповідних резервів за активними операціями, зважені на відповідний коефіцієнт ризику залежно від групи ризику(Ар)	18098465,8	20225105,1	20362574,0	20577084,4	21008017,7	20937398,3	21607546,7
2.3 довгострокові активні операції, які здійснені з перевищенням строків розміщення над строками залуення коштів (зважені на 0.5)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.4 - сукупна сума відкритої валютної позиції за всіма іноземними валютами та банківськими металами (Свп)	475969,67	472199,52	463798,75	457288,22	525731,03	547887,10	608044,75
2.5 - фактичне значення мінімального нормативу сукупного капіталу	8,64	9,84	9,40	9,63	8,98	8,83	9,64
3.1 Сукупні активи (СА)	21799872,0	22080375,8	22139614,8	22371335,3	22576478,5	22457418,6	23105607,8
3.2 Зобов'язання банку без урахування: неамортизованих дисконтів та премій, доходів майбутніх періодів, резервів за виданими зобов'язаннями та за ін.операціями за позабал. рах., валютної позиції, розрахунків між відокрем. підрозд. банку (З)	18984768,6	18770939,6	18874389,6	19032345,2	19279994,8	19212365,2	19584338,0

Продовження табл. К.2

1	32	33	34	35	36	37	38
4. Коефіцієнт покриття ліквідності							
4.1-активи банку з кінцевим строком погашення до 31 дня (А)	3089976,60	3525203,44	3722397,20	3772980,95	3981212,44	3600481,04	3533329,44
4.2 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення до 31 дня (Зп)	3162660,53	3843690,87	3937276,55	3592248,71	4090624,47	3788991,99	3646887,79
4.3 - розрахункові документи, що несплачені в строк з вини банку (рахунки 9804 та 9806)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.4 - фактичне значення коефіцієнту ліквідного покриття	97,70	91,71	94,54	105,03	97,33	95,02	96,89
5. Коефіцієнт чистого стабільного фінансування – співвідношення наявного і необхідного стабільного фінансування (не менше 100%)							
5.1 Джерела наявного стабільного фінансування	18500776,	18571304,0	18591187,6	18870128,3	18906267,1	18871816,5	19589643,2
5.1.1- власний капітал	2815103,4	3309436,25	3265225,13	3338990,02	3296483,74	3245053,39	3521269,76
5.1.2 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення понад 1 рік -100%	2803027	1047584,48	959836,06	1006962,87	459667,30	703957,43	2290488,20
5.1.3 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення до 1 року -85%	10036913	12059441,8	12221407,4	12494874,0	13218933,3	12980289,9	11016865,2
5.1.4 - зобов'язання банку з кінцевим строком погашення до 1 року, які є менш стабільними -70%	1581330,2	1921845,44	1968638,28	1796124,36	2045312,24	1894496,00	1823443,90
5.1.5 – незабезпечені крупні джерела фінансування, безстрокові депозити та (або) строкові депозити з терміном погашення, що залишився, менше одного року, отриманих від нефінансових корпоративних клієнтів -50%	1264401,8	232996,09	176080,83	233177,10	-114129,54	48019,83	937576,21
5.2 Необхідне стабільне фінансування	14523109	14764186,7	15058862,0	15001752,0	14917044,7	14493555,1	15475818,1
5.3 Фактичне значення коефіцієнту чистого стабільного фінансування – співвідношення наявного і необхідного стабільного фінансування	127,39	125,79	123,46	125,79	126,74	130,21	126,58

Додаток Л

Визначення ризику невиконання системно важливими банками нормативу достатності капіталу (p) за нерівністю Кантеллі

Назва банку	H2 (%) за 2014 р., щоквартально				$D(X)$	$M(X)$	p
	1	2	3	4			
"НАДРА"	12,66	13,59	12,43	13,2	0,20625	12,97	0,022848
"ПІВДЕННИЙ"	11,76	11,64	12,09	11,74	0,028669	11,8075	0,008699
"ХРЕЩАТИК"	11,82	10,31	10,72	11,03	0,30605	10,97	0,245439
ІНГ БАНК УКРАЇНА	19,2	17,53	18,45	45,57	138,8319	25,1875	0,375737
ІМЕКСБАНК	13,81	14,6	14,31	13,99	0,091569	14,1775	0,00522
АЛЬФА-БАНК	13,85	17,42	15,77	16,64	1,76895	15,92	0,048049
БАНК КИЇВСЬКА РУСЬ	11,8	13,16	12,81	13,83	0,53765	12,9	0,060088
БАНК КРЕДИТ ДНІПРО	10,54	11,55	12,32	16,04	4,314369	12,6125	0,387303
БАНК ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ	11,58	11,84	10,52	11,88	0,304675	11,455	0,12581
ВТБ БАНК	10,22	10,16	18,51	10,26	12,90777	12,2875	0,711547
ДЕЛЬТА БАНК	10,01	10	10,02	10,01	5E-05	10,01	0,333333
ДІАМАНТБАНК	10,29	10,08	10,05	11,31	0,265219	10,4325	0,58641
ЗЛАТОБАНК	13,35	14,69	14,89	16,07	0,9314	14,75	0,039644
КРЕДОБАНК	11,97	11,99	13,09	14,53	1,096475	12,895	0,115692
КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК	15,09	14,63	12,59	13,82	0,900319	14,0325	0,052462
МЕГАБАНК	13,58	14,59	12,94	13,45	0,35805	13,64	0,026312
ОТП БАНК	15,55	14,13	13,62	10,4	3,550325	13,425	0,232337
ОЩАДБАНК	25,61	22,82	23,6	31,4	11,27582	25,8575	0,042917
ПУМБ	11,49	11,28	12,86	11,81	1,371525	11,86	0,283894
ПЛАТИНУМ БАНК	10,3	11,3	10,08	10,03	0,264069	10,4275	0,590989
ПРИВАТБАНК	10,7	10,91	10,96	11,18	0,029119	10,9375	0,032068
ПРОМІНВЕСТБАНК	13,38	12,81	12,54	21,82	14,97722	15,1375	0,362021
РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	18,6	16,46	15,72	13,05	3,936319	15,9575	0,099835
РОДОВІД БАНК	37,21	35,74	34,31	35,2	1,108725	35,615	0,001687
СБЕРБАНК РОСІЇ	10,36	11,35	11,48	15,04	3,152719	12,0575	0,426849
СІТІБАНК	41,11	42,09	36,36	42,85	6,380069	40,6025	0,006766
УКРГАЗБАНК	23,5	22,81	22,25	21,26	0,672025	22,455	0,004313
УКРЕКСІМБАНК	28,47	26,17	24,64	22,55	4,676169	25,4575	0,019195
УКРІНБАНК	13,71	14,79	14,04	16,92	1,560825	14,865	0,061866
УКРСИББАНК	22,6	20,94	17,36	16,03	7,004469	19,2325	0,075935
УКРСОЦБАНК	11,81	11,09	14,33	7,61	5,7672	11,21	0,797533
УНІВЕРСАЛ БАНК	13,34	14,12	16,37	18,28	3,763069	15,5275	0,109658
ФІДОБАНК	17,44	17,22	18,35	18,27	0,24695	17,82	0,004022

Додаток М
Побудова моделі оптимальної структури банківського капіталу

Таблиця М.1

Вихідні дані для побудови моделі фактичної структури банківського капіталу

Банк	Y_t	X_{1t}	X_{2t}	X_{3t}	X_{4t}	X_{5t}	X_{6t}	X_{7t}	X_{8t}	Y_{t-1}
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
«НАДРА»	0,0944	1,1530	-0,0290	7,5548	0,0418	0,0229	0,5796	0	0	0,1296
«ПІВДЕННИЙ»	0,1252	1,3189	0,0030	7,1710	0,0483	0,0145	-0,0236	0	0	0,1504
«ХРЕЩАТИК»	0,0620	1,0252	-0,0156	6,9564	0,0161	0,0020	1,3690	0	0	0,0802
ІНГ БАНК Україна	0,1549	1,2516	0,0189	7,0827	0,0009	0,0521	-0,0907	0	0	0,1702
ІМЕКСБАНК	0,1200	1,0319	-0,0164	7,0561	0,0333	0,0308	-0,0003	0	0	0,1272
АЛЬФА-БАНК	0,0956	1,2526	-0,0203	7,5646	0,0151	0,0017	0,0569	0	0	0,1433
БАНК КИЇВСЬКА РУСЬ	0,0675	1,0283	0,0003	6,9349	0,0149	0,0028	-0,0038	0	0	0,0668
БАНК КРЕДИТ ДНІПРО	0,0977	1,2817	-0,0146	6,8780	0,0213	0,0451	0,0514	0	0	0,0978
БАНК ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ	0,0775	1,3297	-0,0063	7,5341	0,0036	0,0080	-0,0022	0	0	0,0820
ВТБ БАНК	0,1394	1,4436	0,0176	7,5623	0,0332	0,0510	0,1120	0	0	0,1268
ДЕЛЬТА БАНК	0,0788	1,0905	0,0008	7,7803	0,0092	0,0062	-0,0014	0	0	0,0601
ДІАМАНТБАНК	0,0563	1,0681	0,0016	6,7081	0,0197	0,0010	-0,0136	0	1	0,0585
ЗЛАТОБАНК	0,0653	1,0300	-0,0039	6,8929	0,0031	0,0132	-0,0086	0	0	0,0607
КРЕДОБАНК	0,0819	1,3761	0,0008	6,7803	0,0805	0,0001	-0,0183	0	0	0,1467
КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК	0,0671	1,4905	0,0043	7,3239	0,0194	0,0021	-0,0162	0	0	0,1178
МЕГАБАНК	0,1030	1,2706	0,0052	6,8395	0,0261	0,0070	-0,0299	0	0	0,1242
ОТП БАНК	0,0639	1,1487	-0,0015	7,3325	0,0169	0,0004	0,0646	0	0	0,1794
ОЩАДБАНК	0,1776	1,2369	-0,0156	8,1076	0,0294	0,0366	0,0042	0	0	0,1975
ПУМБ	0,1250	1,0672	0,0010	7,5495	0,0413	0,0297	0,0617	0	0	0,1875
ПЛАТИНУМ БАНК	0,0359	1,2311	-0,0394	6,8533	0,0145	0,0185	-0,0030	0	0	0,0723
ПРИВАТБАНК	0,1109	0,9538	0,0037	8,3109	0,0148	0,0343	-0,0241	0	0	0,0947
ПРОМІНВЕСТБАНК	0,1154	1,3251	-0,0656	7,7214	0,0524	0,0117	-0,0472	0	0	0,1355
РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	0,1312	1,0782	-0,0292	7,6708	0,0535	0,0194	0,1022	0	0	0,1665

Продовження дод. М
Продовження табл. М.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
РОДОВІД БАНК	0,3905	0,9656	-0,0313	6,9310	0,0544	0,1612	-0,0044	0	0	0,4095
СБЕРБАНК РОСІЇ	0,0835	1,3318	0,0023	7,6697	0,0225	0,0034	0,0028	0	0	0,1045
СІТІБАНК	0,1707	1,7539	0,1308	7,0231	0,0037	0,0991	-0,3629	0	0	0,1558
УКРГАЗБАНК	0,0747	0,8838	-0,1332	7,3228	0,0278	0,0001	-0,0438	0	0	0,1901
УКРЕКСІМБАНК	0,1074	1,3355	-0,0778	8,1004	0,0180	0,0001	0,1809	0	0	0,1917
УКРІНБАНК	0,1113	1,1692	0,0012	6,8481	0,0322	0,0394	-0,0035	0	0	0,0961
УКРСИББАНК	0,0676	1,0923	-0,0330	7,4206	0,0408	0,0004	-0,0005	0	0	0,1099
УКРСОЦБАНК	0,1293	1,1208	-0,0552	7,6836	0,0772	0,0008	0,3571	0	0	0,2013
УНІВЕРСАЛ БАНК	0,0940	0,9524	-0,0748	6,7964	0,0252	0,0101	-0,0135	0	0	0,0832
ФІДОБАНК	0,2259	0,9829	0,0000	7,0504	0,0644	0,0860	0,0000	0	0	0,2207

Умовні пояснення:

Y_t – коефіцієнт концентрації власного капіталу банку, індекс t показує, що значення змінної відноситься до t -го моменту часу, частки од.;

β_0 – β_8 – параметри моделі;

X_{1t} – перспективи росту банку, частки од.;

X_{2t} – ефективність використання банківського капіталу, частки од.;

X_{3t} – розмір банку (обсяг активів), тис. грн;

X_{4t} – частка матеріальних активів у сукупних активах, частки од.;

X_{5t} – ризик банківської діяльності, частки од.;

X_{6t} – податковий чинник, частки од.;

X_{7t} – виплата дивідендів;

X_{8t} – строк існування банку (вік банку);

X_{9t} – фактичне виконання нормативу адекватності регулятивного капіталу, %

ε_t – випадкова складова, яка має нульове математичне очікування і постійну дисперсію.

Додаткова регресійна статистика щодо початкового рівняння з 9 (р) незалежними змінними:

	b ₉	b ₈	b ₇	b ₆	b ₅	b ₄	b ₃	b ₂	b ₁	b ₀
Оцінки параметрів	0,3729	0,0078	-0,0068	-0,003	1,153	0,329	0,016	0,085	-0,03	-0,054
Стандартна помилка	0,0881	0,0195	0,0189	0,012	0,171	0,186	0,008	0,125	0,023	0,063
Коефіцієнт детермінації, стандартна помилка моделі	0,9441	0,0178	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д
F- статистика, ступінь вільності	43,1640	23	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д
Регресійна, залишкова суми квадратів	0,1231	0,0073	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д
Значущість оцінки (+)	+				+					
t_{b_j}	4,2328	0,4005	-0,3585	-0,2049	6,7580	1,7667	1,8998	0,6778	-1,2962	-0,8517
$t_{\alpha/2, n-p-1}$	2,0687		$F_{\alpha, p, n-p-1}$	2,3201						

Перевірка наявності мультиколінеарності (Farrar-Glauber Test)

Кореляційна матриця R :

Коефіцієнти кореляції між змінними	X _{1t}	X _{2t}	X _{3t}	X _{4t}	X _{5t}	X _{6t}	X _{7t}	X _{8t}	Y _{t-1}
X _{1t}	1	0,363881	-0,09208	0,469958	-0,60251	0,023491	-0,00525	0,292	0,143634
X _{2t}	0,363881	1	-0,19703	0,090859	-0,31254	0,398063	0,11217	0,041361	0,081089
X _{3t}	-0,09208	-0,19703	1	-0,18618	0,044184	-0,08117	0,022612	-0,11408	-0,57055
X _{4t}	0,469958	0,090859	-0,18618	1	-0,09698	0,014992	-0,04501	-0,06818	0,030985
X _{5t}	-0,60251	-0,31254	0,044184	-0,09698	1	-0,08395	-0,08313	-0,08819	-0,01445
X _{6t}	0,023491	0,398063	-0,08117	0,014992	-0,08395	1	0,109373	0,010941	-0,0143
X _{7t}	-0,00525	0,11217	0,022612	-0,04501	-0,08313	0,109373	1	-0,05953	0,021694
X _{8t}	0,292	0,041361	-0,11408	-0,06818	-0,08819	0,010941	-0,05953	1	0,1997
Y _{t-1}	0,143634	0,081089	-0,57055	0,030985	-0,01445	-0,0143	0,021694	0,1997	1

Визначник матриці R : $|R| = 0,14337$.

χ^2 – критерій:

$$\chi^2 = -\left[n-1 - \frac{1}{6}(2p+5) \right] \ln|R| = 54,708 > \chi^2_{\frac{p}{2}}(p-1) = 50,998$$

У масиві незалежних змінних наявна мультиколінеарність.

Обернена матриця $C = R^{-1}$:

Елементи оберненої матриці C	X _{1t}	X _{2t}	X _{3t}	X _{4t}	X _{5t}	X _{6t}	X _{7t}	X _{8t}	Y _{t-1}
X _{1t}	2,95140	-0,66164	-0,47522	-1,31662	1,42281	0,28692	0,09173	-0,76576	-0,42502
X _{2t}	-0,66164	1,50876	0,31968	0,24958	0,04511	-0,54866	-0,09739	0,16670	0,10898
X _{3t}	-0,47522	0,31968	1,68013	0,46342	-0,19560	0,01862	-0,08657	0,13469	0,95899
X _{4t}	-1,31662	0,24958	0,46342	1,65319	-0,54015	-0,10331	0,01526	0,43718	0,28514
X _{5t}	1,42281	0,04511	-0,19560	-0,54015	1,81719	0,08063	0,11385	-0,26540	-0,22494
X _{6t}	0,28692	-0,54866	0,01862	-0,10331	0,08063	1,23160	-0,07645	-0,08793	0,05510
X _{7t}	0,09173	-0,09739	-0,08657	0,01526	0,11385	-0,07645	1,03730	0,05878	-0,08883
X _{8t}	-0,76576	0,16670	0,13469	0,43718	-0,26540	-0,08793	0,05878	1,26266	-0,09875
Y _{t-1}	-0,42503	0,108984	0,959006	0,285141	-0,22495	0,0551	-0,08883	-0,09875	1,609721

F–критерій:

$$F_j = \left(c_{jj} - 1 \right) \frac{n-p}{p-1},$$

де c_{jj} – діагональні елементи матриці С.

Якщо $F_j > F_{p-1, n-p}$, то відповідній j -ій змінній властива мультиколінеарність.

F ₁	6,0981	F ₅	2,5537	F ₉	-3,4336
F ₂	1,5899	F ₆	0,7238	$F_{p-1, n-p}$	2,3883
F ₃	2,1254	F ₇	0,1166		
F ₄	2,0412	F ₈	0,8208		

Розрахунок частинних коефіцієнтів кореляції:

$$r_{kj} = \frac{-c_{kj}}{\sqrt{c_{kk} c_{jj}}},$$

де c_{kj} – елемент матриці С, який знаходиться в k -ому рядку и j -ому стовпці; c_{kk} та c_{jj} – діагональні елементи матриці С, ($k, j = \overline{1, p}$).

r ₂₁	0,3135	r ₅₁	-0,6144	r ₆₃	-0,0129	r ₇₄	-0,0117
r ₃₁	0,2134	r ₅₂	-0,0272	r ₆₄	0,0724	r ₇₅	-0,0829
r ₃₂	-0,2008	r ₅₃	0,1119	r ₆₅	-0,0539	r ₇₆	0,0676
r ₄₁	0,5961	r ₅₄	0,3116	r ₇₁	-0,0524	r ₈₁	0,3967
r ₄₂	-0,1580	r ₆₁	-0,1505	r ₇₂	0,0778	r ₈₂	-0,1208
r ₄₃	-0,2781	r ₆₂	0,4025	r ₇₃	0,0656	r ₈₃	-0,0925

t – критерій:

$$t_{kj} = \frac{r_{kj} \sqrt{n-p}}{\sqrt{1-r_{kj}^2}}.$$

Якщо $|t_{kj}| > t_{\alpha/2, n-p}$, то між змінними наявна мультиколінеарність (*).

t ₂₁	1,6510	t ₅₁ *	-3,8933	t ₆₃	-0,0647	t ₇₄	-0,0583
t ₃₁	1,0922	t ₅₂	-0,1363	t ₆₄	0,3630	t ₇₅	-0,4161
t ₃₂	-1,0248	t ₅₃	0,5633	t ₆₅	-0,2699	t ₇₆	0,3390
t ₄₁ *	3,7117	t ₅₄	1,6399	t ₇₁	-0,2625	t ₈₁	2,1606
t ₄₂	-0,8002	t ₆₁	-0,7611	t ₇₂	0,3904	t ₈₂	-0,6083
t ₄₃	-1,4474	t ₆₂ *	2,1984	t ₇₃	0,3286	t ₈₃	-0,4644

$t_{\alpha/2, n-p} = 2,0595$.

Продовження дод. М

Усунення мультиколінеарності методом покрокового відбору (stepwise regression)

Кореляційна матриця:

	Y_t	$X1_t$	$X2_t$	$X3_t$	$X4_t$	$X5_t$	$X6_t$	$X7_t$	$X8_t$	Y_{t-1}
Y_t	1									
$X1_t$	-0,1638	1								
$X2_t$	0,1905	0,1639	1							
$X3_t$	-0,5780	-0,0921	-0,1970	1						
$X4_t$	0,0889	0,4700	0,0909	-0,1862	1					
$X5_t$	0,3729	-0,6025	-0,3125	0,0442	-0,0970	1				
$X6_t$	0,0277	0,0235	0,3981	-0,0812	0,0150	-0,0839	1			
$X7_t$	-0,0157	-0,0053	0,1122	0,0226	-0,0450	-0,0831	0,1094	1		
$X8_t$	0,0128	0,2920	0,0414	-0,1141	-0,0682	-0,0882	0,0109	-0,0595	1	
Y_{t-1}	0,8119	0,1436	0,0811	-0,5705	0,0310	-0,0144	-0,0143	0,0217	0,1997	1

Скоригований на число ступенів вільності (на незміщеність) коефіцієнт детермінації:

$$\overline{R^2}_{(k)} = 1 - (1 - R^2_{(k)}) \frac{n-1}{n-p-1}.$$

Нижня довірча межа R^2_{\min} :

$$R^2_{\min} = \overline{R^2}_{(k)} - 2 \sqrt{\frac{2k(n-k-1)}{(n-1)(n^2-1)}} (1 - R^2_{(k)})$$

Етапи покрокового відбору	$R^2_{(k)}$	$\overline{R^2}_{(k)}$	R^2_{\min}
1 крок: $Y_t = f(Y_{t-1})$	0,6592	0,6485	0,6193
2 крок: $Y_t = f(\text{Ln}(X_{3t}), Y_{t-1})$	0,7366	0,7197	0,6882
3 крок: $Y_t = f(\text{Ln}(X_{3t}), X_{5t}, Y_{t-1})$	0,8916	0,8809	0,8653 ^{max}
4 крок: $Y_t = f(\text{Ln}(X_{3t}), X_{2t}, X_{5t}, Y_{t-1})$	0,8960	0,8817	0,8647

$$\hat{Y}_t = -0,0577 + 0,0115 \text{Ln}(X_{3t}) + 1,1315 X_{5t} + 0,4258 Y_{t-1} \quad (R^2=0,8916)$$

(0,0253) (0,0054) (0,1262) (0,0649)

Продовження дод. М

Перевірка передумови на відсутність автокореляції залишків (e_t)
(Durbin-Watson test)

e_t	e_{t-1}	$(e_t - e_{t-1})^2$	e_t^2
-0,0167			0,0003
0,0204	-0,0167	0,0014	0,0004
0,0029	0,0204	0,0003	0,0000
-0,0001	0,0029	0,0000	0,0000
0,0070	-0,0001	0,0001	0,0000
0,0034	0,0070	0,0000	0,0000
0,0137	0,0034	0,0001	0,0002
-0,0177	0,0137	0,0010	0,0003
0,0042	-0,0177	0,0005	0,0000
-0,0019	0,0042	0,0000	0,0000
0,0140	-0,0019	0,0003	0,0002
0,0106	0,0140	0,0000	0,0001
0,0024	0,0106	0,0001	0,0000
-0,0003	0,0024	0,0000	0,0000
-0,0116	-0,0003	0,0001	0,0001
0,0217	-0,0116	0,0011	0,0005
-0,0387	0,0217	0,0036	0,0015
0,0164	-0,0387	0,0030	0,0003
0,0123	0,0164	0,0000	0,0002
-0,0385	0,0123	0,0026	0,0015
-0,0068	-0,0385	0,0010	0,0000
0,0120	-0,0068	0,0004	0,0001
0,0075	0,0120	0,0000	0,0001
0,0105	0,0075	0,0000	0,0001
0,0048	0,0105	0,0000	0,0000
-0,0292	0,0048	0,0012	0,0009
-0,0350	-0,0292	0,0000	0,0012
-0,0107	-0,0350	0,0006	0,0001
0,0041	-0,0107	0,0002	0,0000
-0,0079	0,0041	0,0001	0,0001
0,0117	-0,0079	0,0004	0,0001
0,0248	0,0117	0,0002	0,0006
0,0107	0,0248	0,0002	0,0001

Розрахунок d - статистики на основі залишкової послідовності :

$$d = \frac{\sum_{t=2}^n (\varepsilon_t - \varepsilon_{t-1})^2}{\sum_{t=1}^n \varepsilon_t^2}, d \in [0;4]$$

$$d = 2,031$$

Визначення нижньої і верхньої межі (d_L і d_U) при

$$\alpha = 5\% \text{ і } df = p, n :$$

$$d_L = 1,208; d_U = 1,728.$$

Оскільки $d \in [d_U; 4 - d_U]$ або $[1,728; 2,272]$,

робимо висновок про відсутність автокореляції залишків.

Додаткова регресійна статистика рівняння фактичної структури капіталу після додання до масиву пояснюючих змінних X_{9t} (фактичне значення нормативу адекватності регулятивного капіталу):

Оцінки параметрів	0,4334	-0,0014	1,1817	0,0128	-0,0569
Стандартна помилка	0,0701	0,0003	0,1396	0,0061	0,0220
Коефіцієнт детермінації, стандартна помилка моделі	0,9319	0,0179	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д
F- статистика, ступінь вільності	95,8473	28,0000	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д
Регресійна, залишкова суми квадратів	0,1228	0,0090	#Н/Д	#Н/Д	#Н/Д
Значущість оцінки (+)	+	+	+	+	+
t_{b_j}	6,1812	-4,1307	8,4662	2,1006	-2,5929
$t_{\alpha/2, n-p-1}$	2,0484		$F_{\alpha, p, n-p-1}$	2,7141	